

OTROK
IN
KNJIGA
25

Slovenska publika se je z izrazom kič seznanila šele nekaj pred prvo vojno, če se je zanašati na relativno popolnost izpiskov v katalogu literarnega izrazja pri Inštitutu za književnost na SAZU, in sicer najprej v zvezi s filmom, gledališčem in slikarstvom ter šele 1929 ob literaturi. To seveda ne pomeni, da slovenska literarna in umetnostna produkcija do tedaj nista bili razcepljeni v dve polovici, le poimenovali so negativni pol raje z drugimi besedami.

...Kič je družbi, kot je naša, kaže, potreben; je varnostni ventil, ki jo ohranja pri življenju. Odpovedati se kiču, pomeni v temelju spremeniti družbo, ki mu je vzrok. Tu pa strasti niso več tako pogumne kot takrat, ko gre zgolj za borbo proti kiču.

Miran Hladnik: *Kaj je to kič?*

Kičarsko vedenje se ne razodeva samo v nagnjenosti h kopičenju materialnih dobrin, temveč tudi v hlepenju po čimveč doživetjih, pogosto brez pomenske presoje in izbire. Zato srečujemo kičarja na vseh razstavah, na vseh predavanjih, na vseh koncertih in drugih oblikah javnih in kulturnih manifestacij v kraju, kjer živi in dela. Kičar živi od pripovedovanja o teh dogodkih, svojega časa pa ne posveča niti reproduktivnim namenom, kaj šele da bi živel na ravni resničnega ustvarjanja.

Dragutin Ognjanović:
Idejne, etične in estetske korenine kiča

Kič ima neverjetno zmožnost metamorfoze tako kar zadeva snov kakor glede oblike. Pri tem imamo v mislih razvoj kiča skozi stoletja in njegov današnji obstoj. Zmožen se je meriti s klasičnim delom sleherne umetnostne zvrsti.

Voja Marjanović:
Kič in književnost za otroke

Na ovitku:

Ilustracija Andreja Trobentarja v knjigi Pavji rep in druge kitajske basni (1986)

IN KNJIGA

1987

ZALOZBA OBZORJA MARIBOR

OTROK IN KNJIGA

REVIJA ZA VPRAŠANJA MLADINSKE KNJIŽEVNOSTI
IN KNJIŽNE VZGOJE

25

1987

ZALOŽBA OBZORJA MARIBOR

OTROK IN KNJIGA izhaja od leta 1972. Prvotni zbornik (številke 1, 2, 3 in 4) se je 1977 preoblikoval v revijo z dvema številkami na leto

Uredniški odbor: Jože Filo, Alenka Glazer, Miran Hladnik, Marjana Kobe, Janez Lomberger, Ljubica Marjanovič Umek, Tanja Pogačar, Darka Tancer-Kajnih

Izdajateljski svet: Andrej Brvar, Nada Gaborovič, Slavko Kočever-Jug, Darja Kramberger (predsednica), Silva Novljan-Trošt, Janez Plemenitaš, Peter Winkler

Sekretarka uredništva: Darka Tancer-Kajnih

Redakcija te številke je bila končana marca 1988, številko sta uredila Miran Hladnik in Darka Tancer-Kajnih, s sodelovanjem Alenke Glazer

Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji

Izdajajo: Pionirska knjižnica Mariborske knjižnice, Pedagoška fakulteta Maribor, Festival Kurirček in Pionirska knjižnica Ljubljana, enota Knjižnice Oton Župančič

Naslov uredništva: Pionirska knjižnica, 62000 Maribor, Rotovski trg 6, tel. 062-23-858

Naročila sprejema in revijo odpošilja Založba Obzorja, 62000 Maribor, Partizanska 5

(Posvetovanje v Mariboru 20. novembra 1986)

Miran Hladnik

Kranj

KAJ JE TO KIČ?

Glede na našo privrženost kiču in glede na pomen pristnih domačih izrazov kititi se, načičkan, kinčati bi bilo mogoče sklepati, da je kič izvirno slovenska zadeva. Podobno kot marsikje drugje je treba poštenju na ljubo priznati, da je slovenski pomen besede prišel z nemškega govornega področja. V tolažbo nam je lahko, da se Angležem ne godi nič bolje: prvotna etimologija kitsch ← angl. sketch, ki jo je leta 1920 postavil Ferdinand Avenarius, nima več resnega zagovornika. Kič naj bi bil angleški izraz za površno izdelane poceni slikarije, kakršne so proti koncu prejšnjega stoletja prodajali zlasti v Münchnu. To dejstvo seveda ne pomeni, da je treba na sorodne slovenske besede kar pozabiti (Elsa Mahler je v petdesetih letih opozorila na rusko besedo kičit'sja, ki jo nemški leksikoni nerodno transliterirajo v kischiza; sam navajam srbohrvaško kićenje, kićmasa, rusko kičlivost', slovensko kist). Na Slovenskem so izrazi kinčati, načičkan ipd. prav gotovo utrdili rabo besede kič. Da se izognem ponavljanju tega, kar je zbrano v enaindvajsetem zvezku Literarnega leksikona *Trivialna literatura*, naj se oprem na knjižico z vabljivim naslovom *Der weinende Leser. Kitsch als Tröstung, Droge und teuflische Verführung*, ki jo je leta 1985 pri založbi Fischer izdal Otto F. Best, med drugim avtor dela *Das verbotene Glück, Kitsch und Freiheit in der deutschen Literatur* (München 1978). V svoji zadnji knjigi je najprej ponovil to, kar je bilo o izvoru besede domnevano že prej. Etimologije so vršičile v nemški narečni besedi kitschen 'pobirati cestno blato'; prenesena na področje umetnosti naj bi poimenovala dela v omakastorjavih tonih. Potem pa Best postavi novo teorijo. »Kič« izjava iz nemške narečne besede ketschen 'schlepen', 'schleifen' (vleči, vlačiti) ter verkitschen 'verhandeln' (na drobno razprodati, pogajati se, prim. sln. »hondlati«). Potrjujejo jo tudi besede Kitscher 'Käufer' (kupec), Ketsch 'Bürde' (breme) in sorodno, ki so avtorja pripeljale do sklepa, da je beseda pomenila isto kot kolportaža (nositi za vratom, na zvijačen način, pod roko prodajati, krošnjariti) (str. 10—20). Kakor je že razlaga prepričljiva, je modreje ohraniti do nje kritično distanco, saj ne upošteva dejstva, da so s »kičem« že zelo zgodaj (1885) poimenovali površno žanrsko slikarstvo in da je beseda še do nedavnega merila najprej na produkte likovne umetnosti in šele potem na literaturo. Tole uvodno razmišljanje vse bolj dokazuje, da bo natančnejši odgovor o kiču treba iskati drugje kot v jezikoslovju.

Kot etimologija besede, tako tudi teorije o kiču in razne definicije kiča v glavnem niso slovenski izum, ampak je treba ponje proti zahodu, najpogo-

steje k Nemcem. Otto Best je podal lep pregled teorij. Zgrabil jih je podobno, kot so opisane v omenjeni *Trivialni literaturi*, vendar preglednejše, saj upošteva samo to, kar je shranjeno za kazalko »kič«, in pušča gradivo o šundu, trivialni literaturi, masovni in popularni literaturi ob strani, ker le-to v razpravljanje ne vnese nič novega. Hermann Broch moramo imenovati kot začetnika povojne diskusije o kiču (*Einige Bemerkungen zum Problem des Kitsches, Das Böse im Wertsystem der Kunst, Der Kitsch*: vse v H. Broch: *Gesammelte Werke I*, Zürich 1955). Avtor je imel izrazito etičen, in to negativen odnos do predmeta. V kiču je videl rezultat razpada svetovnega reda, vzrok razpadu je masovnost kulture.

Šestdesetim letom je dala v teoriji svežino fenomenologija. Ludwig Giesz (*Phänomenologie des Kitsches*, Heidelberg 1960 in ponatisi; prevod v srbohrvaščino 1979) je populariziral Brochov izraz *Kitsch-Mensch*. Pri sprejemniku kiča je zdaj krivda in ne v umetnostnem objektu. Gieszovo obsodbo »kičista« lahko navežemo na nemške klasicistične definicije umetnosti iz weimarske dobe, ki so prvič opisale umetniško vrednost v izraziti opoziciji do t. i. neumetnosti. Znale so iz Schillerjevega pisanja: na strani umetnosti je brezinteresna kontemplacija, estetsko ugodje, na strani neumetnosti brezdistančni užitek in všečnost. Umetnost ima arhitektonsko, neumetnost pa kumulativno strukturo; umetnost je duhovno gibliva zadeva, neumetnost korenini v čutnosti in duhovni lenobi; umetnost je iz pristnega doživetja, kič je iz klišejev. Za klasični okus je značilna neka mera hladnosti in sovraštvo do občutja in es-prija. Pri Goetheju je opozicija zavzela še izrazitejše oblike: pravi umetnosti je bliže nemški duh, francoski duh npr. je bliže neumetnosti. Moški s svojim idealizmom stremi k umetnosti, egoistično in materialistično ženstvo pa uteleša francoskega duha in s tem duha neumetnosti. Moški ob umetnosti ohranja samostojnost svojega duha in uveljavlja svojo voljo, je aktiven pri tvorbi abstraktnega »celega« umetnine, ženska se v odnosu do umetnostnega produkta podreja, se pasivno življava v detajle, namesto da bi posegla po estetski celoti. Kakor koli smo lahko vzvišeni nad Goethejevim moškim šovinizmom v teh rečeh, sprijazniti se je treba z zgodovinskim podatkom, da je masovno produkcijo kičaste literature proti koncu 18. stoletja usmerjala prav ženska kot večinski bralec.

Gieszova inovacija v teoretskem razpravljanju je ugotovitev, da je za kič značilna samorefleksija uživajočega: ta, ki uživa v kiču, uživa dodatno v zavesti uživanja, torej užitek užitka ali samoužitek. Predmet užitka torej pri kiču ni objekt, ampak uživajoči subjekt sam. Refleksija (= distanca), ki jo klasična estetika zahteva od subjekta, se tu ne realizira v razmerju do estetskega objekta, ampak v samorefleksiji. Giesz je pokazal na razliko med bolj telesnimi, »nižjimi« čuti (okus, tip, vonj) in manj telesnimi čuti (vid, sluh). Prvi zavajajo subjekt v brezdistančne odnose »presunjenja«, »stopitve«, »prevzetosti«, »ganjenosti«, »prežetosti«, »očaranosti«, ki so značilni za kič, drugi so naravnani k brezinteresni kontemplaciji, značilni za visoko umetnost. Le v eni točki elitizem popušča ter priznava kiču omejeno vrednost, v točki, ki je posebej zanimiva za naše posvetovanje: kič ima določeno vzgojno vlogo na neki stopnji otroškega razvoja. Skozi »posladkanost« naj bi olajšal mladostnikov prvi korak v duhovni svet. Izmed velikih, ki so se uprli elitizmu, je tudi Hans Robert Jauss: identifikatorična (= kičasta) bralska nastrojenost mu je legitimna in bolj pozitivna od estetskega snobizma, ki postavlja sočutje, ganjenost... pod sumnjo.

Kič je bralcu nadomestilo za nedosežene socialne fantazije. Cilj kiča je izpolniti pričakovanje, t. j. zadovoljiti neko potrebo, in v tem želi biti kič totalen. Zato gradi na štimungi in sinesteziji. Recipient se prepusti preplaviti z občutki in se odpove svoji svobodi. To ga vodi v izolacijo, narcizem, pasivnost. Gieszov ideal je tako kot pri predhodnikih, začenši s Schillerjem, harmoničen svet, v katerem sta enakovredno zastopana čutnost in razum, pri čemer pripada razumu odgovornejše mesto. Kič harmonijo ruši v korist čustva in čutnosti, je disproporcionalen.

V naših knjižnicah je mogoče najti popularno nemško knjižico Waltherja Killyja *Deutscher Kitsch* (Göttingen 1961 in ponatisi). Avtorja teoretiki radi imenujejo v zvezi z Gieszem, vendar se zdijo vezi med njima šibkejše, kot to hoče razvojna misel. Killy je ponudil prijazno stilno analizo kičastih besedil. Prepoznavne značilnosti kiča so poetično izrazje, kopičenje pridevnikov, lirizacija, psevdosimbolika, s čimer se vzbuja štimunga, ter srečni konec, ki pušča bralca potešenega. Naštete značilnosti imajo žal le žanrsko- in časovnostilsko določevalno vrednost, nikakor pa ne veljajo za ves kič niti samo za kič. Killy je primerjal vlogo kiča nekdanji pravljici in seveda elitistično dal prednost pravljici pred kičem. Vendar je podelil kiču legitimnost, ko je priznal njegovo terapevtsko funkcijo. Kič ponuja iluzije, ki jih bralec v realnem svetu ne more uresničiti. Kič, če zaostriamo, nadomešča revolucijo. Vsa nemška meščanska umetnost po neuspeli revoluciji 1848 je bila s tega stališča prepoznana za kič: v fiktivni obliki je utelešala meščanske socialne fantazije, ki jih revolucija ni mogla ustoličiti.

V izrazito sociološko smer je šel Gert Ueding (*Glanzvolles Ellend. Versuch über Kitsch und Kolportage*, Frankfurt 1971). Kič je produkt umetnostnih prizadevanj meščanske družbe. V prvi dobi je bil graditeljski, ko pa na oblasti, le še potrjevalen. Opozicijo kiču predstavlja kolportaza, saj v nasprotju s kičem nagovarja k socialnemu prevrtu. Po nazorski plati je Uedingu blizu Günter Waldmann, najradikalnejši med teoretiki, ki sem jih imel priložnost prebirati. O avtonomnem značaju umetnosti pri njem ni več sledu: literatura je sredstvo samoohranjanja. Kič imenuje tisto umetnost, za katero se mu zdi, da te vloge ne opravlja uspešno; npr. kič je literatura, ki človeka tolaži in mu ponuja fiktivne rešitve, namesto da bi ga usmerila v družbeno akcijo.

Terminološko diferenciacijo je vnesel v razpravljanje tudi Günter Fetzer (*Wertungsprobleme in der Trivialliteraturforschung*, München 1980). Kič mu je poseben tip trivialne literature, tisti, ki ga je kritika le estetsko razvrednotila, moralno-idejno pa se je sodobnikom zdel neoporečen. Kič tudi po definiciji ne bi smel imeti obeležja množičnosti. Množični estetsko razvrednoteni produkti so v Fetzerjevem predalčkanju dobili naziv poljudna literatura. Fetzerjeva natančna shema je urejajočemu duhu simpatična, moti le, da nastanejo težave, ko je treba simpatične rubrike napolniti z avtorji in naslovi, še posebej če se omejimo na slovensko gradivo. V praktičnosporazumevalnem jeziku bomo najbrž še naprej enačili kič, trivialno literaturo, popularno literaturo in šund, za strokovno razpravljanje, ki zahteva terminološko jasnost, pa pomeni Fetzer konstruktivno spodbudo.

* * *

Slovenska publika se je z izrazom kič seznanila šele nekaj pred prvo vojno, če se je zanašati na relativno popolnost izpiskov v katalogu literarnega izrazja pri Inštitutu za književnost na SAZU, in sicer najprej v zvezi s filmom, gleda-

liščem in slikarstvom ter šele 1929 ob literaturi. To seveda ne pomeni, da slovenska literarna in umetnostna produkcija do tedaj nista bili razcepljeni v dve polovici, le poimenovali so negativni pol raje z drugimi besedami: poljudna literatura, šund. Izraz kič ni prinesel kakšne jasnosti v slovensko razpravljanje, saj je poleg osnovnega pomena 'diletantizem' (tehnična površnost), služil še za sinonim vsem mogočim slabšalnim oznakam »neumetnosti«. Leta 1929 je Franc Čibej v članku *Kič in šund* (DiS), ki ga kasneje zlepa ni kdo presegel, pregledno uveljavljal terminološko razlikovanje med kičem in šundom. Kič ni zgolj estetski ali umetnostni pojav, zato ga ne smemo enačiti z diletantizmom, ki je samo neuspelo umetnostno prizadevanje. Kič nas potuhnjeno speljuje s področja estetike, največkrat v svet erotike ali politike (npr. erotično sproščena naturalistična povest ali t. i. proletarska tendenčna umetnost). Če bi to počel odkrito, bi se preimenoval v šund. Čibej za šund brez umetniških ambicij še najde nekaj opravičil (doraščajoči mladini so prave umetniške vrednote še tuje in jih mora nadomeščati s šundom), za kič, ki je potuhnjen in ga je šele treba odkriti, nobenih! Kič je tako rekoč notranji sovražnik umetnosti. V povojnih letih so s kičem opravili ideološko, ko so ga ozmerjali z nacistično, protisocialistično, stalinistično in meščansko umetnostjo. Leta 1961 je dobro besedo zanj zastavila Rapa Šuklje (Naša sodobnost 1961, str. 668): patos, melodramatičnost, sugestivnost, sanjavost, romantičnost, šarlatanstvo, slikovitost in fantastika kiča so stvari, ki jih človek, zlasti otrok, nujno potrebuje, higienična civilizacija 20. stoletja pa se jim je odpovedala in to je velika škoda.

Leta 1971 je bila v ljubljanskem etnografskem muzeju razstava kiča, ki jo je pripravil Gorazd Makarovič in ob njej izdal katalog s preprostim naslovom *Kič*. Z literaturo nima kaj prida opravka, definicija pojava pa s pritegnitvijo literature ne bi bila nič drugačna: kič je masovna kultura industrijske družbe, njegove značilnosti pa so cenenost, splošna razumljivost, serijskost, množičnost, privlačna zunanost, potrošni značaj. Slab okus ni nikakršen kriterij za njegovo določitev. Razstava je v Slovencih široko odmevala (Branko Rudolf: *Kič in razstava kiča*. V: B. Rudolf, *Umetnost in družba*, Ljubljana 1976; Kermauner in Štih v *Naših razgledih* 1971, str. 461, 543 itd.): izvedeli smo, da je kiča več vrst: od cerkvenega in pornografskega do akademskega kiča in kiča avtoritarnih režimov. Bojan Štih je kič povezoval z alpsko kulturo (jodlarji, razglednice, gorenjska narodna noša, palčki in miniaturni Triglav na vrtu), vseskozi pa je bilo razmišljanje o kiču močno odvisno od tega, kako se je definirala v opoziciji do njega »prava umetnost« (Andrej Drapal: *Kič in estetsko*. Problemi 1981, str. 252—262).

V imenu slovenske literarne vede je ranjki Anton Slodnjak (*Zgodovina slovenskega slovstva* IV, Ljubljana 1963, op. 113) ugotovil, da je kič nekaj drugega kot plaža in da izraza nima smisla poslovenjati. Literarna zgodovina ga tudi v prevzeti obliki kasneje ni pretirano uporabljala niti o njem razmišljala, ker so bili na voljo za pojav, ki ga označuje, drugi izrazi. Podobno kot pri Nemcih se tudi pri nas osnovna radovednost glede kiča teši v publikacijah o trivialni literaturi.* Toliko bolj uporabljajo izraz kič sociologija kulture, umetnostna veda in frankfurtska marksistična kritika ideologije.

* Nekaj bolj ali manj dostopnih knjig, ki z naslovom opozarjajo na temo kiča: Zdenko Škreb: *O teoriji kiča*. Narodna umetnost 1975, str. 519—543. Vera Horvat-Pintarić: *Od kiča do vječnosti*. Zagreb 1979.

Prav enostavno povedati, kaj je to kič, ni mogoče. Laže je naštet, kaj vse kič (tudi kič v otroški književnosti) ni:

1. Izpolnjevanje zunajliterarnih nalog ni bistveno določilo kiča, saj nekaj podobnega počenja tudi kvalitetna literatura (gre ji npr. za iskanje smisla, kar ni samo literarna naloga).

2. Kiča ni mogoče enačiti z lažjo, nečim nepristnim. Vrsta avtorjev kiča je izjavljala in trdno verjela, da je pisala prav iz sredice svojega osebnega občutja (Ludwig Ganghofer, Pavlina Pajk...). Kič ni vedno zavedno varanje in manipulacija s publiko. Zato tudi ni ekonomski interes (profit) edini ali glavni razlog za njegov obstoj.

3. Paradoksalno je, da so otroci kot avtentična bitja največji prijatelji kiča, katerega določilo je med drugim — neavtentičnost.

Za sklep naj si spet pomagam z Ottom Bestom. Definicija kiča je manipulirano branje. Kič je branje, ki bralca vodi v potrjevanje poznanega, mu daje občutek varnosti, mu omogoča beg iz realnosti, prekriva dejanske družbene konflikte in mu gradi fiktivno resničnost z naključjem in usodo kot temeljno motivacijo; za dosego tega cilja računa, da se mu bralec totalno podredi: omrtviči ga s sinestezijami, ponavljanjem, črno-belo karakterizacijo, stiliziranjem in idealizacijo. Kič je produkt industrijske dobe: vanj je civilizacija vpisala svojo potrebo po sreči proti elitni kulturni zahtevi po izpolnjevanju dolžnosti.

In naj citirano komentiram: Kič je družbi, kot je naša, kaže, potreben; je varnostni ventil, ki jo ohranja pri življenju. Odpovedati se kiču, pomeni v temelju spremeniti družbo, ki mu je vzrok. Tu pa strasti niso več tako pogumne kot takrat, ko gre zgolj za borbo proti kiču.

Abraham Moles: *Kič, umetnost sreče* (Prevod dela *Le hitsch. L'art du bonheur*). Niš 1973.

Clement Greenberg: *Avant Garde and Kitsch*. V: C. Greenberg, *Art and Culture*. Boston 1939.

Karlheinz Deschner: *Kitsch, Konvention und Kunst. Eine literarische Streitschrift*, München 1957.

Gillo Dorfles: *Il kitsch*. Milano 1969.

Gert Richter (ur.): *Erbauliches, belehrendes wie auch vergnügliches Kitsch-Lexikon von A bis Z*. Güttersloh 1970, 1972.

Jochen Schulte-Sasse: *Die Kritik an der Trivilliteratur seit der Aufklärung. Studien zur Geschichte des modernen Kitschbegriffs*. München 1971.

Axel Criegern-Christian Kattenstroth: *Kitsch und Kunst. Materialien zur Theorie und Praxis der ästhetischen Erziehung*. Ravensburg 1977.

Matei Calinescu: *Kitsch*. V: M. Calinescu, *Faces of Modernity*. Indiana 1979.

Jochen Schulte-Sasse (ur.): *Literarischer Kitsch*. Tübingen 1979.

Dragutin Ognjanović

Beograd, Pedagoška akademija

IDEJNE, ETIČNE IN ESTETSKE KORENINE KIČA

Kiču kot specifičnemu družbenemu in duhovnemu pojavu je treba iskati zaledje v meščanski kulturi druge polovice 19. stoletja, ko se je pojavil v vsej svoji goloti. Vendar lahko zasledimo kičasto vedenje in kičasto kulturo že veliko prej in ju lahko spremljamo skozi različne oblike stilnih sistemov, začenši s srednjim vekom in skozi renesanso, barok, sentimentalizem in naprej. Kič ni prizanesel nobeni smeri meščanske kulture, nobenemu obdobju njene ekonomije, ideologije in hkrati s tem tudi umetnosti na vseh njenih področjih.

Kič je nasledek karierizma, pragme, megalomanije, utilitarizma, poprečnosti, hlepenja po bogatenju in veljavi v družbi. Kadar govorimo o njem, moramo v prvi vrsti omeniti ljudi kot nosilce pojavov, ki so rodili in oplajali kičasto vedenje, kičasto umetnost in kičasto kulturo.

Kičar (Kitsch-Mensch) manipulira po logiki tržiščne konjunkturo in užikov, pri katerih ne zamudi ničesar. Vse tuje se mu zdi več vredno in lepše kot domače, izdelki, ki izvirajo iz tujih licenc, imajo pri njem večjo ceno tudi takrat, kadar kot blago ne ustrezajo domačim potrebam in okusu. Toda kadar se mu zdi potrebno, pokaže kičar tudi domače obličje ter v svoji hiši, v kateri navadno točijo tuje pijače, ponudi tudi slivovko in vino iz bližnjega okoliša. Kičar široko oscilira, pa se kljub temu nikjer in nikoli ne zvrne. V svojih proračunih se nikoli ne ušteje. Njegovi sprejemi, slovesa in darila zbujejo največjo pozornost. Kičar ponuja kičastemu gostu prav vse; njegova duša je prostrana, odpira se, kakor da preživlja zadnje akorde življenja in pričakuje le še Alelujo in Avemarijo, kakor je to pač navada v določenih religijskih obrednikih.

Kič se razodeva v odnosih do materialnih dobrin, ki se kopičijo in povezujejo popolnoma brez vzroka in funkcionalnosti, zgolj zato, da bi spričo njihove cene, leska in blišča prišla do veljave moč lastnika kičarja.

Kičar ima dve glavi in troje rok: s prvo glavo paberkuje in kompilira, z drugo pa dela reklamo in kuje denarce. Z dvema rokama piše kompilacije, s tretjo pa jih pošilja na vse strani.

Načeti sistem vrednot je povzročil razkroj kriterijev in okusa in nato je kičar začel prevzemati vlogo maga, ki zmore vse, zna vse in vse doseže. Če se mu zdi koristno, se postavi na čelo klana, ločine, zatem pa se po zaslugi svoje pretkane prebrisanosti, s katero zavoha nevarnost, umakne, koj nato pa se že s sladkimi besedami prilizuje človeku, od katerega bi lahko imel kakšno korist. Kičar je nedosleden, redkokdaj se ujame v zanko nevarnosti, in ker

je lahek in zmerom na površju, premeteno krmari med Scilo in Karibdo življenja.

Ne počuti se srečnega; kičar to navsezadnje ni, sploh ne more biti, ker ne **ustvarja**, temveč **pridobiva** in tako pravzaprav izigrava sebe in družbo. In če tak človek ustvarja, njegovo delo ni rezultat trpljenja, temeljitih priprav in garanja, marveč ohlapno, medlo ustvarjalno dejanje, katerega rezultati so površni, porozni in tudi porazni. Kičar je človek brez dispozicije in odgovornega moralnega odnosa do fenomena ustvarjanja; proizvaja in pošilja svoje izdelke na tržišče tako, kakor se to dogaja v industriji, obrti ali na kakšnem drugem področju materialne proizvodnje. Zato kljub obilju ostaja prazen, anonimen, zakompleksan, ne doživlja pravih globljih trenutkov zadovoljnosti in sreče kakor umetnik čiste vesti, ki s strogo ustvarjalno disciplino in samokritično odgovornostjo uresničuje rezultat v Delu. Kičar posnema življenje in druge ustvarjalce, sam pa življenje mitizira, svoje svečanosti pa povzdiguje na raven obreda, da bi zaslepil, in tako recimo za svojo svatbo ali za sinov odhod k vojakom zapravi več, kot bi veljal nakup stanovanja ali družinska hišica kakšnega delavca. Na prvi pogled je to **razdajanje** in **potrata**, in to tudi v resnici je, gledano iz splošne perspektive, kajti to je zapravljanje, ki škoduje, vendar ne njemu, temveč družbi, ker je to dajanje zaradi jemanja. Ta njegova »plemenitost«² je namreč preračunana, ker od stoterih, ali v skrajnem primeru tisoč povablencev dobi v naravi ali gotovini v obliki prispevkov ali daril precej več, kot vloži v praznovanje. Tako se njegova radodarnost sprevrže v bahaštvo, njegova velikodušnost in širina pa v prevaro; vedenje, ki korenini v globinah socialne krize in krize morale: kar zlahka pridobiš, tudi zlahka izgubiš, pogosto na račun še lažjega novega prilaščanja. Tako se lepo izročilo in šege pačijo v karikaturu, ker razvrednotujejo varčno gospodarjenje in se nagibajo k hazardnemu obnašanju.

Od takšnega človeka, ki razmetava svoje premoženje, bi zaman pričakovali, da se bo odrekel dobičku v korist nesrečnežev, ki jih je prizadela kakšna naravna katastrofa, kakšne dobrotelne ustanove ali društva: doma ostarelih, skrbstva za osirotele otroke in podobno. Prejeti denar vlaga na hranilno knjižico, da se obrestuje, ali pa se trati za razkošje in praznične pogostitve. (Individualna in socialna psihologija bosta imeli še dovolj dela, preden bosta pojasnili pojave ritualnega odtujevanja in prilaščanja dobrin.) Navsezadnje ni nesreča v tem, da tak obred priredi posameznik, temveč ker to prehaja v rivalstvo, postaja pojav, epidemija in oblika vzgoje, ki se nagiba k ogrožanju kriterija merila in okusa kot resničnih izrazov veselja in žalosti in tradicionalnega spoštovanja humanih in lepih običajev. Kot izraz in dejanje družabnosti so družinske slovesnosti pri vseh narodih skozi stoletja oblike shajanja, druženja in družbenega potrjevanja, upoštevanje tistega, ki vstopa v novo življenje, zato tak dogodek zasluži spoštovanje, vendar pa pretirano ritualiziranje sili v skrajnost, v kateri čistost radosti in veselja presega potreba po šopirjenju in pričakovanje izida pri saldu v obliki presežka ali primanjkljaja. Povzpetništvo je pri tem bolj napadalno kot klečeplazenje, ki se ume potuhniti in taktizirati. Iz njega se hitro porajajo snobi, ki se ne boje komolčarstva in klečeplazenja, če količkaj slutijo, da se jim bo s tem odprla pot v kario in k uspehu, ki ga drugače ne bi dosegli. Zato so zelo dejavni, podjetni, dobro vedo, s kom se povezujejo in s kakšnim izidom lahko računajo.

Kičar je nazadnje nezavedno žrtev svoje varljive domišljavosti in bahavosti, ker medtem, ko se materialno krepi, polagoma drsi navzdol, dokler ne iz-

gubi občutka za duhovne vrednote. Kolikor pridobi na področju kontekstne psihologije, toliko izgubi na področju globinske psihologije in polagoma v njegovem vedenju prevladajo hlepenje po veljavi in aberacije in se včasih, že v prvi dedni generaciji, pokažejo tragične posledice v obliki razvrata in brutalnosti, podobno, kakor je bilo ob koncu z degeneracijo Forsythovih, Glem-bajevih in drugih znanih genealoških rodovnih debel, ki jih poznamo iz le-poslovja, zraven pa še množica asociacijskih zgledov v obliki pojavov v sodobnem svetu in življenju.

Kičarsko vedenje se ne razodeva samo v nagnjenosti h kopičenju materialnih dobrin, temveč tudi v hlepenju po čimveč doživetjih, pogosto brez pomenke presoje in izbire. Zato srečujemo kičarja na vseh razstavah, na vseh predavanjih, na vseh koncertih in drugih oblikah javnih in kulturnih manifestacij v kraju, kjer živi in dela. Kičar živi od pripovedovanja o teh dogodkih, svojega časa pa ne posveča niti reproduktivnim namenom, kaj šele da bi živel na ravni resničnega ustvarjanja.

Kič je religija stvari, estetika lošča in leska. Kičar se ne sklanja nad brezna in drame človeške duše, ne zre v kolektivno nezavednost ali kolektivno zavest in tragiko. Kičarstvo je filozofija zasebnega lastništva in posameznikove psihologije. V kiču stoje druga ob drugi stvari: slonovina in voščene lutke, lošč in politura, baročna košatost in bidermajer, samovšečnost in neumnost, umetno, nenavadno in prevrednoteno. Ni treba biti posebno brihten, pa bomo lahko sestavine teh umetnih plasti odkrivali v svojem okolju, v zraku, ki ga vdihavamo, v kruhu, ki ga jemo, v kritiki, ki jo pišemo ali izrekamo o mnogih pojavih človeške narave, življenja in ustvarjanja. Kičar stresa na vse strani sočutje do človeka, dokler ga potrebuje, v prepričanju, da bo s svojimi vrednotami zasenčil robotost. Na drugi strani pa taisti človek neumno zataji tistega, katerega je bil poprej hvalil in citiral, v trenutku, ko mu slednji stopi na nogo ali pa se zaradi česa sporečeta in se znajdeta na nasprotnih straneh.

Kič je marsikje očiten že na potovanjih z vlakom ali avtobusom: opazamo ga na hišnih pročeljih, na dvoriščnih ograjah, v ureditvi pokopališč in kapelic. Pri povzpethih pa je zajeto celotno življenje, celo priprave na rojstvo novega družinskega člana in posmrtni memorialni obredi s simboličnimi pokopališčnimi oznakami v obliki spomenikov, kapelic, ograj in podobnega.

Kičasta umetnost navadno spremlja steriliziranega duha; to je praznota brez globljih podob iz življenjske resničnosti in substance, brez katere ni resničnih vznemirjenj, omotice, razodetja, groteske, svetlega in črnega humorja, amplitude obupa in prevzetosti, čutnih zaznav, prodorne domišljije, razodetja poezije in ustvarjalne askeze, vznemirjenosti pred življenjskimi vprašanji in usodo njihove perspektive. V kiču je, vsaj kar zadeva literaturo, vse zvođenelo, pocukrano, brez živca, čustvenega naboja in dramatičnih prizorov, v katerih se človek kali v boju za obstoj in dosego višjih ciljev in zmag vzvišenih moralnih načel in idealov.

V kičasti umetnosti ni globljih afektivnih in podzavestnih stanj, vse je jasno kakor na dlani in vse je prosojno kakor puh.

V njem ni globlje miselnosti, zlasti ni pomembnih estetskih kategorij — tragičnega in vzvišenega; **Kitsch-Mensch** zanje ne ve, ker se kaj takega v njegovem svetu sploh ne dogaja.

Kiča ni v naravi, ker je družbeni pojav in rezultat zavestnih človekovih dejanj v določenih plasteh kulture. Otrok ne proizvaja kiča, zlasti ne majhen, avtentičen otrok, dokler ga, zlasti v puberteti, ne zajamejo vplivi pouka ali

okolja, predvsem kičastih izdelkov. Kiča ni v tovarniških proizvodnih halah, vendar se je že ugnezdil v pisarnah teh tovarn. Kič ima svoje psiho-kulturno okolje. V mestih imajo kičarji svoje salone, svoje klube, svoje klope in govorniške odre in so zelo večji pri reklami in propagandi svojih izdelkov.

Etnografski muzej v Ljubljani je leta 1971 priredil razstavo kiča, ki je zbudila veliko zanimanje in različne kritične odmeve. Tako industrijski kakor umetniški eksponati so, po Branku Rudolfu, pokazali, da je kič »pokvarjen stil, pretenzija na stil, naličje stila, zanikanje stila,« in da ni kiča, ki bi bil skromen, »vsak je pretenciozen in gizdav, »važen!«

Kič je dekoracija življenja in ne njegov resnični etnični in etični sublimat in izraz. Dekandencija je, ki pelje v razpad sistema vrednot v osebnem, družinskem in družbenem življenju.

Morda dandanes najbolj nazorno govorita o kičarjih in kičasti kulturi televizijski nadaljevalci *Dinastija* in *Dallas*, ki sta skalili zavest naivnih in površnih gledalcev širom po zemeljski obli. V teh fiktivnih sagah ali modernih pravljicah o človeški sreči vsi brezobzirno drviijo za užitki, uspehi, obiljem, posestjo, oblastjo. Nič ni v njiju posledica neizogibnosti, temveč objesti. Nič ni sad poštenega dela, trpljenja in življenjskega boja, marveč zvijač, spletk, ukan, grabeža in ogrožanja tuje svobode in življenja ter — pravice do užitka in sreče. V pisani menjavai toalet, blišča in razkošja salonov, v hinavščini, mahinacijah, brutalnosti in razuzdanosti je osnovno gibalno denar, ki pomnožuje bogastvo in razvrat in siromaši duha ter razkraja človeške moralne vrednote tako daleč, da lahko tudi mi z Walterjem Scottom ugotovimo: »Denar je ubil več duš, kot je meč odsekal glav.«

Človek je lahko kičar na nešteto načinov.

Kičar se izraža z gesto, gibom, hojo, mimiko. Prodril je v jezik, in sicer ne samo v pisano besedo, ampak tudi govorjeno. Kičarski subjekt izloča kot »neokusne« posamezne glasove iz svoje fonetike, zlasti soglasnik **dj**, bržkone zato, ker ga spominja na djubre, ali kakor navadno izgovarja »džubre«: »Kad dodže Džordže, reči ču mu da iznese ovo džubre!«

Kič je lažna umetnost, anti-umetnost, ker »zatira miselno, čustveno, življenjsko problematiko«. Bleščeči in čudni nakiti, okraski, sejemski izdelki — lutke, priložnostne razglednice, oblačenje — vse to je v znamenju umetnih stvaritev in prizadevanja po razkazovanju in dokazovanju, pogosto na drzen in smešen način.

V kičarju kot nosilcu aberacij se porajajo klice številnih deviantnih, asocijalnih pojavov — nacionalizmov, rasizmov, totalitarizmov. Branko Rudolf poudarja, da je kič »izrazito akulturen — antikulturen, antisocialen«, in nas spominja na to, da kič ni brez vzroka cvetel v fašističnih režimih. Ta pisec navaja značilen primer: »Edeu izmed 'dvornih' slikarjev tretjega rajha je bil neki Zilgler, specialist za jedra ženska bitja, ki so se zaradi različnih razlogov razgalila — za neznosno banalne akte, na katerih, kakor so hudomušni nasprotniki izjavili, tudi nobena dlačica ni manjkala!«

Kičarsko vedenje je v literaturi ožigosano prav v tisti Danski, kjer je po Shakespearu že nekoč bilo nekaj gnilega. Andersenova *Cesarjeva nova oblačila* najbolj izrazito karikirajo kičarsko vedenje, prilizovanje, laž v funkciji karierizma. Od Andersena do dandanes je kičar v različnih oblikah in na različnih ravneh marsikaj pogruntal in se mu je to posrečilo izpeljati, se tolkel skozi življenje ter bogatil svojo »zakladnico« ne duhovne, marveč materialne kulture. Kičar ima včasih v lasti posestva, s katerimi izsiljuje, in ustanove, ker jih

je preračunljivo kopicil, da bi jih bogato vnovčil ali da bi se šopiril s tujimi duhovnimi vrednotami kot s svojo lastnino. Včasih se po zaslugi kičarskih sladokuscev le primeri, da ostanejo v družbi ohranjene določene zbirateljske dragocenosti, katerih izvirniki so tako ohranjeni.

Velika literatura je skozi stoletja obračunavala s pojavi, ki jih danes imenujemo kič, s kičasto kulturo, kičastim vedenjem, kičastim okoljem, kičastimi izdelki. Cervantesov *Don Kihot*, Boccacciov *Dekameron* in številna druga pomembna dela prek *Oblomova* Ivana Gončarova do dandanes parodirajo življenjske pojave, ki so se v raznih oblikah razodevali na kičast način. Tudi Goethe vodi v *Faustu*, enem od največjih del v zgodovini človeštva, svojega junaka skozi skušnjave v kičastem okolju po trenutni vakuumski krizi, ki ga je doletela v metafizični sferi nadgradnje, sporazumno s hudičem, ki ga vodi skozi določene oblike galantnih šeg malomeščanskega tipa, kičasto kulturo in kičasto vedenje, da bi ga dokončno odtrgal od dvojnika ter ga napotil k razrešitvi uganke človeške sreče. V Puškinovi *Pravljici o ribiču in ribici* imamo nasprotno situacijo, v kateri je po krivdi nenasitne primitivke brezobzirni nadjaz kaznovan s tem, da se povrne na izhodišče resničnih tal z željo, pokazati, da je zemeljski prostor namenjen ljudem in ne posameznikom, ki jih bolno skomina po despotskem absolutizmu. V začetni fazi vsakršne veljave ali v ožinah nekaterih posameznikovih razvojnih poti je kičarsko vedenje kratko in malo uvod k razgorevanju neutolažljive želje in nebrzdanega hlepenja po oblasti nad ljudmi.

Kritično premišljevanje in presojanje kiča neogibno zajema tudi tiste kičaste situacije, ki jih je že pretresla kritična literatura ter jih izpostavila posmehu. Takšne primere imamo tudi pri nas pri Zmaju v pesmi *Bildung*, pri Vojislavu Iliću v *Maskenbalu na rudniku*, pri Steriju v komedijah *Pokondirena tikva* in *Laža i paralaža* ter v številnih drugih, zlasti v komedijah Branislava Nušića (*Ožaloščena porodica*, *Dr. Gospodja ministarka*), kjer izpostavlja posmehu malomeščansko kičarsko vedenje.

Ko Marko Ristić govori o meščanski kulturi (1933), sicer ne imenuje njenih duhovnih proizvodov, vendar ima v mislih prav tisto, kar dandanes imenujemo kič; pravi, da se »meščanski književnosti, ki ji vsa družbena mašinerija omogoča in olajšuje močnejše in širše napredovanje s celim sprevedom nazadnjaških nazorov in predsodkov, mračnjskih ukan, prevar in namigovanj, posreči pridobiti relativno veliko število bralcev — najhujše pri tem je, da so večinoma mladi — ter jih slepi in poneumlja, tako da v njihovem duhu ostaja čedalje gostejša usedlina intelektualnih šablon, moralističnih zablod in socialnih laži.«

V bolj posmehljivi, parodično-groteskni obliki pravi Dušan Matić, ko govori o malomeščanskih odpadnikih: »Ti odrasli ljudje, ki so napihnjeni kakor velikanske dude ali pa suhi in potegnjeni kakor prekle v hlačah, so, kakor je videti, obesili svoj spomin na obešalnik kakor odvečen brkovez in zdaj postopajo po hiši in posedajo doma ter razkladajo, kako se trudijo, da bi bili njihovi otroci srečni.« Ko govori o tem, kako si starši prizadevajo, da bi iz svojega sina naredili tisto, kar so tudi sami, Matić nadaljuje in pri tem namiguje: »Mora se stisniti v kalup, iz katerega se bo izvalil ošaben, razvajen in prismojen očetov sin. Otroški cepič, otroške obresti.«

Ti filistrski profili, o katerih govorita Matić in Ristić in so jih v dobi realizma imenovali jara gospoda in pajki, zdaj v novih družbenih razmerah včasih odkrito, včasih pa skrivaj z obrestmi pomnožujejo svoj dinarski ali va-

lutni denarni fond, neredkokdaj tudi z duhovnim kičem, ki se na tržišču pojavlja v obliki pogrošnih romanov, plošč v velikih nakladah, naivnega slikarstva, stripov v velikih nakladah, opolzke erotike v časopisju itd. itd.

Kič je več kot trenutna modna muha; je stanje, ki je tako razbohoteno, da v literaturi ni bolj mednarodnega pojava. Ni zajel samo revnih družb, ki se v boju za obstoj niso mogle iztrgati iz nepismenosti, socialnih tegob, ponekod pa tudi iz kolonialnega suženjstva. To je pojav, ki poraja totalitarne sisteme, v katerih se kopičijo nesmiselna bogastva, hiperprodukcija in sredstva za uničenje ljudi iz agonijskega strahu, da ne bi sistem, ki je iznašel kič, doživel agonijskega trenutka.

V nasprotju z osladnostjo in bliščem kiča sloni plaža na brutalnosti, sadomasohizmu, preveč poudarjeni moškosti in izživiljanju njenih prismuknjenosti, mafijski maščevalnosti ter gnusnih, morbidnih in terorističnih dejanjih — obračunih in maščevanjih. Medtem ko je kič zabaven in niha na eni strani med sentimentalnostjo in patetičnostjo, na drugi strani pa med bleščečo izzivalnostjo in očarljivostjo, se plaža izčrpava v čudaštvu, deviantnem obnašanju, uživanju narkotikov in napadih na človeško svobodo, integriteto, čustva, okus in moralo. Ti zapeljivi zvrsti podkulture in nekulture škodljivo vplivata na zavest mladih, na njihovo čustvovanje, sodbe in okus v pubertetno-adolescentnem obdobju, ko kriteriji vrednot še niso izoblikovani. Bizarnost, surov naturalizem, morbidnost in priskutnost so podlaga takšnih del ne samo kot umetniški predmeti, ampak tudi kot imanenca umetniške »čustvenosti«. Zapeljiva pornografija, čudna suksualnost in perverzno izživiljanje izzivajo v takšni literaturi domišljijo, zbujaajo radovednost mladih in potem se pokažejo neizogibne posledice pri oblikovanju osebnosti in njenega odnosa do moralnih in umetniških vrednot. Takšnih del zlasti mrgoli v revialnem tisku, kjer se šopirita neokusnost in prismuknjenost. Poglavitni dogodek v plaži je hudodelstvo, zločin; osnovni psihizmi v njej so zona, strah, groza, junaki so zločinci in prikazni, in ta svet se očitno kaže v bizarni in groteskni luči, ne kot estetske kategorije, kot stilistični izraz, marveč kot predmet takšnih del. Tudi plaža se, tako kakor kič, krčevito oklepa fabule, zapleta in zanimivosti, vendar segata pri njej drastična plat življenja in vpletanje zapletenih grozljivih dogodkov do paroksizma.

Prevedel Franc Vogelnik

Zorica Turjačanin

Banjaluka, Pedagoška akademija

KIČ IN KNJIŽEVNOST ZA OTROKE

1. Poskus drugačnega branja pravljice

Sodobna znanost je ugotovila, da je treba pravljice »obravnavati kot simbolične prikaze usodnih življenjskih izkušenj«. Ko je Bruno Bettelheim sprejel takšno naziranje, je začel nanovo prebirati stare pravljice in je v njih odkrival možnost za eksternalizacijo psiholoških procesov v bitjih in aktualizacijo nekaterih večnih resnic, ki jih je potrdila kolektivna zavest človeštva.

Iz takšne bralske perspektive lahko pravljico o *Sneguljčici* razumemo kot alegorično pripoved o spopadu prave in trivialne umetnosti, stvaritve in kiča, ki, kakor pravi Gillo Dorfles, ni izum novejših časov.

V pravljici se, kakor se spominjamo, hudobna mačeha obrača na zrcalo z vprašanjem, katera je najlepša. Čarovno zrcalo je ogledalo resnice in ga ni moč primerjati s fizičnim očesom, ki vidi samo zunanji videz stvari. S prenikavim duhovnim očesom je ugotovilo, da je mačehina lepota zgolj »zlata pena«, pod katero se skriva notranja grdoba.

Iz tega lahko sklepamo, da kiču ni treba biti grd, vendar je njegova lepota lažna; Miloš Ilić bi dejal, da je »črv prave lepote«, oropana resničnega merila in »potrebne ubranosti razmerij«.

Čarovnica kot kič združuje v sebi laž, grdobo in napadalnost. Sneguljčici podari strupeno jabolko, ki jo mora kot »tujek« postopoma uničiti. In ko se že zdi, da bo Sneguljčico pogubil strup, ki se ji ponuja kot naslada, se pojavi princ, ki jo s svojim poljubom odreši usodnega grižljaja. Princ je pravzaprav spiritus agens ali spiritus movens, gibalni duh, ki umetnosti omogoča njeno resnično eksistenco.

Tako prikazana analogija je sicer drzna, vendar ni nevzdržna. Sleherno podobnost pravljice si moremo razlagati kot delček alegorične podobe, ki implicira lastne parcialne pomene.

Palčki, ki jih je, morda to ni golo naključje, natančno toliko, kolikor je muz, so rudarji, ki iščejo čiste oblike lepote, ki v temi in tihoti čakajo najbolj vztrajne iskalce, da jih obsujejo s svojim sijajem.

2. Nekaj značilnosti kiča

Čeprav je izraz kič dobil svoje državljanske pravice šele v 19. stoletju, je kot oblika trivialne umetnosti kategorija vseh časov. Pomanjkljivost kiča ne

tiči v tehnični nedovršenosti in nedognani obliki. Njegov poglavitni greh je odsotnost merila in okusa, kopičenje drobnih napak, ki zavoljo prenasičenosti dajejo kičastemu izdelku okus preslajenosti, tako da postane, kakor bi dejal Miloš Ilič, »globalno duhovno in estetsko zgrešen«.

Med vrhunskimi dosežki in brezpomembnostjo daje kič prednost načelu povprečnosti, tisti Morainovi »zmagi talenta nad genijem«. Kič je prešibak, da bi se soočil z resnico, zato se zateka k lažjim, se pravi lažnim rešitvam, praznosti, samozadovoljnosti, krha čute in uspava zavest. Oklepa se sposojenih, »induciranih«, »deminutivnih« razpoloženj in zavrača vsakršen napor, zlasti duhovni.

Čeprav pušča za seboj »estetske brazgotine«, se kič zlahka oprijema nezadostno kultiviranih čutov in prenika v lene možgane ter se vsiljuje, kakor je zapisal Giesz, »s pogoltno močjo naslade«, ki maliči tako subjekt kakor njegovo fizično in psihično resničnost. Namesto moči, strasti, trpljenja, napora ponuja kič oslajeno vodico, nadomestek, deminutivna razpoloženja, plehko idilo. Kič je agresiven, lepek in izredno strupen. Računa s človeškimi slabostmi, inertnostjo, nerazvitimi imunskimi mehanizmi in se razodeva kot »epidemija, ki bi se«, kakor je duhovito opazil pisec *Fenomenologije*, »silno rada sprevrгла v endemijo«.

3. Odnos med umetnostjo in kičem

Temeljni odnos, ki ga lahko vzpostavimo med umetnostjo in kičem, je odnos med resnico in lažjo. Umetnost prisluškuje večnim vprašanjem obstoja, neprenehoma išče, napeto in mukoma tipa za težko doumljivim smislom obstoja bitij in stvari. Umetnina je na pragu odkritja, večno približevanje k skrivnosti, dovzetna je za dotok novih misli, čustev, asociacij, novih psihičnih in fizičnih energij. Umetnina je neomejena, nedokončana, z eno besedo »odprta« (Ecco).

Kič izključuje to večno duhovno pretakanje, ki je vis vitalis prave umetnosti. Zaprt je in samozadosten, izključen in aproksimativen. Giesz trdi, da umetnost in kič zastopata »dve radikalno nasprotni estetiki: prva je estetika spodbujanja, druga pa estetika odobravanja in konformizma. Prva vidi v sebi v najboljšem primeru spodbudo, druga pa finale slehernega ciklusa duhovne, miselne in fizične dejavnosti.«

Kič računa z bežnimi stanji in trenutnimi razpoloženji, umetnost pa izpoveduje obsesivna stanja duha, duše in srca, njihovo intenzivnost in daljnosežnost. Kič uspava in otopeva — umetnost pa spodbuja in ostrí; kič ponižuje — umetnost pa dviga, plemeniti in bogati; kič siromaši, razkraja, razoseblja človeka, ga vsesava v brezlično gmoto množice — umetnost pa mu vrača dostojanstvo in človeško neokrnjenost.

Po vsem, kar smo povedali, se vsiljuje ugotovitev, da kič ni in ne more biti predmet, konkretnost zunaj človeka. »Kič je odnos med človekom in stvarjo, ne pa stvar«. Za Abrahama Molesa »je pridevnik in ne samostalnik«, ali natančneje povedano, »način estetskega odnosa (človeka) do okolja«. Ta nadomestek umetnosti odseva miselno strukturo razosebljenega posameznika v množici. »Zakaj,« piše Ernest Broch, »kič se ne bi bil niti pojavil in se ne bi bil niti obdržal, ko ne bi bilo kičarja, človeka, ki ljubi kič in ki je pripravljen biti njegov izdelovalec, ki ga proizvaja in je obenem njegov porabnik.«

Kadar potemtakem estetsko presojamo umetniške dosežke, potem moramo videti tako delo kakor tudi značaj odnosov med njimi in njegovim porabnikom. V fluidnem prostoru doživljanja se delo dviga na pedestal umetnine ali pa se razvrednoti v kič. Med predmetom in človekom nastaja zapleten sistem odvisnosti, katerega bistvo je Miloš Ilić označil v študiji *Kič kao umetnička i duhovna tautologija*. V njej pravi, da sta »kičasti predmet in kičarski človek komplementarni količini. Ali pa bi bilo morda bolje povedati: komplementarni ničevosti.«

4. Kič v literaturi za otroke

Nevarnosti pri presajanju kiča v literaturo »lepega kroga«

Slovstvena dela za otroke pišejo odrasli. V iskanju izgubljenega otroštva se odpravljajo na pot spominov. Njihov privid preteklosti je podoben svetlobnemu snopu, ki prehaja skozi plasti različne optične gostote, se v njih lomi in odseva nekaj, kar pravzaprav sploh ne obstaja. Nostalgija, spomini, poznejše izkušnje, družbeni in psihološki položaj odraslega, ki se trudi, da bi mislil in čutil kakor otrok — spričo tega postaja takšno pričevanje o otroštvu zares vprašljivo. Ker pisatelj v svojem delu »ne razgrinja vprašanj svoje usode«, »ne izpoveduje resnosti svojega notranjega bitja« (Milarić), pogosto ne more biti avtentičen ustvarjalni subjekt.

Kadar odpovesta ustvarjalna domišljija in moč »vživljanja« v psihološki kompleks otroškega, kadar imaginacija caplja za resnico, si delo začne izmišljati otroštvo in se pri tem prepušča tokovom najmanjšega odpora, ki vodijo v trivialnost in kič.

Spominjanje s svojo »homogenizirajočo pršavico« pa je idealna podlaga za nastanek »induciranih« čustev kot neizogibne predhodnice kiča.

S spominjanjem se ustavlja matica časa, pred očmi kičarja »se prikazujejo otoki doživetij, obdani s posebnim sijem razpoloženja«. Otroštvo se kaže kot »splendid isolation nekega minulega sveta«, zavarovano bivališče spominov, katerega zaspanosti ne moti vrvež resničnega življenja.

Iz takšnega odnosa do skupne »otroške nekdanjosti« nastajajo dela, ki upodabljajo otroštvo z arkadičnimi in idiličnimi barvami utopije, »oaze brez konfliktov«, kjer pihlja le nezaželen vetrič resničnosti, ki prodira vanjo.

Ta zvrst književnosti nastaja neredkokdaj tudi zastran doseganja določenega vzgojnega in izobraževalnega učinka. V tem primeru lahko takšno delo razumemo kot vežbališče, na katerem se s sredstvi literarne fikcije uresničujejo določene naloge zunaj literature. Z izmikanjem pred resnico, nasiljem nad življenjem se tendenciozna umetnost nagiba k shematizaciji, izkrivljanju, definitivnim sklepom, ki izključujejo dialog in globlje premišljevanje stvari. A četudi po Brochu ne moremo enačiti tendenciozne umetnosti in kiča, se vendarle tako nevarno približujeta drug drugemu, da skladnost ni izključena.

Ta nevarnost trivializacije izvira iz specifičnosti literarnega izraza, ki je namenjen otrokom. Posebna nevarnost tiči v tisti participaciji kiča, s katero je sleherni posameznik — četudi nezavedno — vpleten v celotno izkušnjo s kičem v svojem času in svojem okolju.

5. Kič in otrok

V prejšnjem razmišljanju nismo upoštevali otroka. Takoj moramo povedati, da je otrok nekako naravno imun proti patološkim vplivom kiča, in sicer samo zato, ker ni kičarsko bitje. Njegovi čuti so sveži in nezasičeni, misel in domišljija gibčni, fleksibilni, voljni za raznovrstnost ritmov, dovzetni za bogastvo oblik.

»Brez izkušnje, brez spomina in znanja so otroci prvič tukaj,« piše Dušan Radović, »in otipavajo z očmi, ušesi, vsemi čuti ter tem neposrednim in burnim doživetjem dajejo svoja avtentična imena, vrednote in označitve.«

Prvi stik s svetom, naivnost in nedolžnost, čudenje in igra, sinestezija čustev in moč doživljanja so bistvo otroškega, tistega stanja zavesti, ki je blizu bistrim vrelcem bitja. V tem stanju so otroci dovzetni samo za najboljše. Zlaha spregledajo ukane odraslih in se jim izogibajo, zavračajo preslajšane »male pravljice za pridne otroke«, zabeljene z dobrimi nauki, s katerimi svet odraslih pita najmlajši naraščaj, da bi ga obvaroval pred napakami, ki jih je sam zagrešil. Otroci zaznavajo žive tokove umetniškega »kakor bajaničarji živo vodo«. »Otroci ne umejo,« piše Paul Hazard, »natančno razložiti, kaj pogrešajo, vendar jih ne moremo prepričati, da morajo ljubiti knjigo, ki jim ni všeč. Najsi se okusi, ki jih narekujejo njihova starost, spol in družbene okoliščine, med seboj še tako razlikujejo, otroci — kakor bi se bili zarotili — sovražijo zakamuflirane zgodbe, hinavske nauke, neoporečne dečke in deklice«, otroci »se rodijo s spontanim sovraštvom do neiskrenosti in laži«, potemtakem do kiča, ki ni nič drugega kot sinteza vsega naštetega in seveda še marsičesa povrhu.

Kadar se v knjižnicah zanimamo za to, katera dela najbolj pritegujejo bralne afinitete najmlajših, bomo ugotovili, da se ta »seznam čtiva« ni bistveno spremenil od časov, ko smo bili tudi mi še otroci. Videti je, kakor da Robinzon, Guliver, čebelica Maja, Kästnerjeve povesti, Wellsova in Vernova fantastika, Grejeva in Sienkiewiczzeva razgibanost in avanturizem, *Ivanhoe* in *Robin Hood* ponavljajo repertorij našega nekdanjega čtiva.

Otroci drhté in razburjeni bero ta in druga dela. Knjiga je za otroke čarovno zrcalo, možnost, da lahko dosežejo in doživijo resnično lepoto sveta. Ni pomembno, če ta ali ona »izbrana« dela pripadajo kakšni »inferiorni« zvrsti: kriminalkam, znanstveni fantastiki, pustolovskim romanom, lažnim zgodovinskim spektaklom itd. Zakaj, četudi v teh delih ni tiste polnosti življenja, ki jo premorejo druge zvrsti, čeprav so junaki malce stilizirani, zgodbo pa je moč spraviti v določene sheme, ni nujno, da bi tovrstna dela obvezno morala biti kič. Če se uklonimo določenemu dogovoru in sprejmemo »pravila igre«, ni izključena možnost, da je delo boljše ali slabše ali pa celo vrhunsko v svoji zvrsti.

Prav zgledi iz otroške književnosti pričajo o tem, da kič ni predmet, marveč odnos, izpostavljen istemu relativizmu, ki je značilen za vse človekove duhovne dejavnosti.

Če hočemo vzpostaviti odnos enakosti, moramo združiti kičev subjekt in kičev objekt ali pa kičev objekt to postane šele v stiku s kičarjem kot izključnim merilom stvari.

Voja Marjanović

Beograd, Pedagoška akademija

NEKAJ ZAPISKOV O KIČU IN MLADINSKI KNJIŽEVNOSTI

1

Kategorija kiča ima svoj prostor v celotni človekovi duhovni dejavnosti. Z družbenega, sociološkega, psihološkega in estetsko-etičnega gledišča je potreba, ki se ji ne moremo upirati niti takrat, kadar smo do tega popolnoma upravičeni, in ne samo takrat, kadar opazamo, da je beseda o mediju, ki množično vdira v družbeno resničnost. Kič je množični medij polivalentne strukture, izpostavljen tako napadom kakor javnemu sprejemanju.

V svojem zgodovinskem razvoju se je kič spreminjal, modular, včasih je bil manj opazen ali pa zelo izrazit. Glede na dobo in človeška nagnjenja je v skladu z okusom in nagibi za duhovno uživanje dosegel najvišjo stopnjo sprejemanja ali pa so ga odrinili v neopazne predele eksistence. Dejstvo pa je, da ni nikoli, odkar se je bil pojavil, doživel svojega plačila in ni bil privilegij ene same družbene plasti, temveč vseh, ne glede na raven duhovne izobraženosti in preudarnosti.

2

Kič ima neverjetno zmožnost metamorfoze tako kar zadeva snov kakor glede oblike. Pri tem imamo v mislih razvoj kiča skozi stoletja in njegov današnji obstoj. Zmožen se je meriti s klasičnim delom sleherne umetnostne zvrsti, vedno se je pehal za naklonjenostjo. Gillo Dorfles je zapisal, da je »skoraj nemogoče oceniti 'kičarstvo' kakšnega prevedenega odlomka, ki je bil napisan pred dvajsetimi leti. Danes se nam zdi kakšna Leopardijeva pesem, da sploh ne omenimo kakšne Manzonijeve sakralne ode, na prvi pogled kič (razen če ju z mučno filološko analizo vnovič ne postavimo v njun avtentični zgodovinski okvir).«¹ Zakaj kič ima fleksibilno zmožnost, da se poisti s klasičnim in modernim: ima zmožnost metamorfoze, prilagajanja, rad se adaptira v času in prostoru; zmožen se je otesti izročila ter se odeti v sodobnost. Tak, kakršen je, v svoji nekdanji in sedanjí obliki, »je kič,« ugotavlja Abraham Moles, »med modo in konservatizmom in ga sprejema 'večina ljudi'. V tem pomenu je kič vseskozi demokratičen: je sprejemljiva umetnost, tisto, kar ne šokira našega duha z uhajanjem iz okvira vsakdanjega življenja.«²

¹ G. Dorfles: O prirodi kiča. *Savremenik* 1972, št. 10, str. 246.

² A. A. Moles: *Otudjenje i kič*. *Savremenik* 1972, št. 10, str. 253.

Če kič kot kreativno kategorijo ali težko opredeljiv model ustvarjalnosti lahko razglasimo za nižjo stopnjo duhovne ustvarjalnosti, potem je dopustno povedati o njem, da izvira iz »povprečnega duha in se obrača na povprečno zavest«. Neogibno je namenjen za to, da se prilagaja povprečnosti in ji rabi za oporo. To svojo stanovitnost in vedenje kič opravičuje s hlepenjem po uspehu, da bi dosegel množično okužbo. Zato nosi v sebi tudi poteze banalnosti, le-te pa so prve in temeljne značilnosti, po katerih prepoznavamo kič.

3

Vse definicije kiča, ki jih lahko postavimo, so v celoti nesprejemljive, ker gre za zvrst, ki je tako kakor druge kategorije človeške duhovne dejavnosti ne moremo definirati. Če povemo, da je kič madež na umetnosti, prazna igra vrednot, da je izraz neokusa za tiste, kateri nimajo razvitega okusa, je tudi to nezadostno in premalo za razlago resnice o kiču. Še v razmerah, ko ga drastično devljemo v nič, se kič upira definiciji. »Kič je laž, ki hoče ugajati,« ali »kič je manipuliranje z vrednotami na estetsko prikupljivi ali samovšečni relaciji med subjektom in objektom,«³ piše Zoran Gluščević v eseju *Život u ružičastom*. Kič lahko potemtakem doumemo le skrajno grobo in najbolj sprejemljivo. Zakaj čeprav je oblika laži glede na resnico umetnosti, kič na videz dosegla »zniževanje estetskega na prijetno«.

V koleraciji z uživanjem v kiču katere koli oblike in katere koli izvirne umetnosti se našemlja v podobe prikupnih oblik in je zdaj lep kakor književno delo, zdaj kakor slikarsko platno, zdaj kakor glasbena kantilena, zdaj pa kakor kiparski torzo. Stil in okus sta pri kiču v skladu z njegovim namenom, da bi se vsiljeval in si pridobil naklonjenost množice in njenih hotenj. Zato je zaman dopovedovati, da je kič izmišljiva in da nima nič skupnega s pravim ustvarjanjem, in sicer zato, ker je premoč kiča kot formalne iluzije pravega ustvarjalnega dela močnejša od vsakršne teoretične hipoteze o njegovi ničnosti.

Če se zedinimo, da je »stil družbeno normativna, okus pa individualno selektivna kategorija, t. j. da je v določenem obdobju stil stalna, okus pa spremenljiva vrednota,«⁴ potem ima tudi kič v množicah takšno relativno dovzetnost in se obnaša v skladu s psihologijo množic. Če poskušamo to razložiti s primeri, bomo opazili, da nas to ne bo prepričalo, ker je tudi množica izpostavljena spremembam. Zatorej v nekem obdobju vlada moda določenega kičastega dela, v drugem obdobju pa ga množica zavrača. Nekdanje popevke mestnega tipa so dandanes glasbene limonade, katerim se smejejo, osladni in neinventivni sentimentalni romani 18. in 19. stoletja zbujaajo vtis lažne umetnosti; njihve več jim ne pripisuje pravega pomena. Paradokсна resnica je tudi, da je vplivna moč kiča v določeni obliki zelo kratkotrajna, zmerom ga preseže nova vsebina in oblika. Zato uživalci kiča niso stanovitne osebnosti, ki konзумirajo duha kiča kot vrednoto, temveč le kot minljivo zabavo.

³ Z. Gluščević: *Život u ružičastom*. *Savremenik* 1986, št. 3-4, str. 210.

⁴ Z. Gluščević: *Život u ružičastom*. *Savremenik* 1986, št. 3-4, str. 211.

V okviru vseh umetnostnih zvrsti, zlasti nepriznanih, izteza kič svoje lovke, željan plena. Njegov namen je zaslužniti čim večje število užiivalcev ter se zasidrati v njihovi zavesti z merili, ki so tuja »pravemu človeku« in »pravi umetnosti«. Zato srečujemo kič vsepovsod in na vseh toriščih človekovih duhovnih dejavnosti. Nanj naletimo v glasbi, poeziji, pripovedništvu in na slikarski paleti; vlada v filmu, gospoduje na odrskih deskah. Stare dobre oblike in sporočila klasičnih del spodriva malomarna oblika kiča, ki si lasti pravice lažnega umetniškega sporočila. Pravila, ki so jih bili nekoč postavljali klasiki prave in velike umetniške besede, se sesipajo v prah, namesto njih se šopiri govoričenje modernih povzpeticov lažne umetnosti, protagonistov kiča. Mnogi medijski govtajo lažno pesem, lažno platno, lažno skulpturo in uživajo ob površnih čustvih, ki jih zbujajo.

Kič je s svojo omamo premagal ves odpor, ki ga je netil pri »pravih ljudeh«, pri katerih še ni zamrl čut za »prave vrednote« umetnosti. Tako smo dočakali čas, ko vsepovsod srečujemo »kičarja«. Kakšen človek je to? Kakšna je njegova specifična teža? V čem je njegova pomanjkljivost glede na to, da se oklepa kiča?

Kičar je človek, ki sam izdeluje kič in v njem odkriva estetsko merilo užitka. O kičarju so svoj čas precej podobno razmišljali Hermann Broch, nato Giesz Ludwig, zatem pa še Gillo Dorfles. Vsi vidijo v kičarju človeka, ki je nasledek vsiljenega voljnega slovesa kiča. Dorfles meni, da je kičar osebnost, »katere odnos do umetnosti je dokončno in nepreklicno zgrešen«; za Brocha drži, da se »kič ne bi bil nikoli pojavil, ko ne bi bilo kičarja«, Giesz pa je prepričan, da čuti človek neustavljivo »potrebo«, da proizvaja kič in v njem uživa. Tako se kategorija lažnosti vsiljuje kot nepreklicna potreba po razno-terem čustvenem uživanju in prijetni zadovoljnosti.

5

Kič in otroška literatura sta že dolga leta neločljiva. Lahko bi dejali: kič se je v tej slovstveni zvrsti neposredno pojavil tedaj, ko je postal uporabna ustvarjalna beseda otroškega bitja. V dobi didaktičnega in pedagoškega dozorevanja otroške književnosti čutimo kič prav v besedilih za nižjo stopnjo, ki jih pišejo učitelji in pedagogi »v korist mladih«, ne da bi slutili, da tedaj sejejo prvo seme za obilno žetev kiča. Ni jim jasno, da v poučnem in sporočilnem dociranju, namenjenem vzgoji mladih, tiči bistveno določilo kiča. Pozneje gojijo kič, se pravi začno ga nevede gojiti pisuni, ki se ne morejo uveljaviti v leposlovju in odkrijejo pribežališče, obliko zatočišča, v književnosti za otroke. Ne umejo pisati tako, kakor sta želela Belinski in Andersen, marveč kakor zmorejo, kakor jim pač narekuje pomanjkljiva nadarjenost. Številni »strički« in »tette« v naši otroški književnosti se ukvarjajo s kužki in mucki; navajajo otroke k delu; svetujejo jim, naj si po nesnažnem delu umijejo roke; naročajo jim, naj molijo; naj spoštujejo starejše; naj se učijo in mučijo na poteh življenja. S svojo besedo ne vplivajo umetniško, marveč kičasto, zlagano, vsiljivo, brezdušno, prazno in hladno, tuje otrokom. Skozi vse dolgo obdobje je potemtakem šola, plejada naših otroških pisateljev 19. pa tudi 20. stoletja, gojila kič, ne da bi bila to čutila ali pa tega ni morala zaznati.

V sedanjem trenutku se je kič utaboril v sobi otroštva. Še zmerom je na sedmi celini otroške obale življenja. V njem uživa tako vaški kakor malomestni in potem še vele mestni otrok. Vsi občudujejo ples besed in melodijo, ki jo komponira kič, in sicer v obliki igre v pesmi, obliki paradoksa, že oguljenega nesmisla, hladnega humorja, brez krvi in ritma za poživitev krvnega obtoka. Kič se kopiči v številnih knjigah za otroke kot nujna potreba, ker se okus spreminja, otroško zanimanje pa ni več takšno kakor v časih Zmaja, Župančiča, tudi ne takšno kakor v časih Vuča pa tudi ne Čopiča, Desanke Maksimovič in Mata Lovraka. Zdaj drugače doživljajo slikanico, otroško pravljico, moderno pripovedko in roman, namenjen mlademu bralcu. Plaža in kič združujeta svoja prizadevanja in tako ju odkrivamo v prvi knjigi otroštva — slikanici, in sicer v drastični obliki, kot masohiste lepe umetnosti. Slikanica je postala in je še zmerom najprimernejša podlaga, na kateri bohota kič v obliki besedila in ilustracije.

Nedaleč od kiča v pesmi, namenjeni mladim bralcem, je pristala tudi otroška pravljica v vseh oblikah, začenši s tisto, ki je samo zapisek ali osnutek za pripovedko ali roman s pustolovsko vsebino. Takšni romani dobivajo dandanes značaj najstniške literature, v kateri se kavbojske malverzacije počasi sprevrčajo v punkarski fanatizem. Kič je navzoč tudi v moderni pravljici; odkrivamo ga v knjigah z znanstvenofantastično tematiko, nikjer pa ga ni toliko kot v najnovejših otroških pesmih, zloženih po verzih, ki so jih sklepali sodobni pesniki, ki sicer spoštujejo metriko, vendar se izneverjajo smislu svojega sporočila.

Tudi otroška književnost, čeprav je »nedolžna in ne ravno naivna«, dandanes ne shaja brez mitomanije kiča. Njen medij nima moči, kakor je nimajo tudi številni drugi, da bi se postavil po robu porabniški mentaliteti današnjega bralca. Proizvajalec kiča v otroški literaturi je pisatelj, poleg njega pa še slikar, pevec, glasbenik, igralec. Njihov sodelavec je tudi vzgojitelj: starši in šola. V kičastem okolju se potemtakem poraja kičast človek; otroštvo se ne more izmuzniti okužbi z njim. Zato moramo hoditi s kičem pod roko. Vsak spopad z njim bi bil izgubljen. Psihologija množic je dejstvo, pred katerim omaga sleherna razumna revolucija. Vendar — koliko časa bo tako in koliko je upanja, da bosta otrok in odrasli dobila pravo besedo za svoje pravo bodoče življenje?!

Prevedel Franc Vogelink

Meta Grosman

Ljubljana, Filozofska fakulteta

NEKATERI UČINKI KIČA NA OTROKA

1.1 Ko se lotevamo razmišljanja o učinkih poljubnega besedila, umetniškega ali kičastega, moramo upoštevati temeljna spoznanja o zapletenosti in raznolikosti učinkov jezikovnih sporočil. Dognanja spoznavne psihologije in eksperimentalne estetike nas opozarjajo na to, da je vsako branje zelo osebna in idiosinkratična dejavnost, ki izhaja iz posebnih, še vedno v veliki meri neznanih nagibov. Učinke branja je zato težko eksperimentalno zasledovati ter opisovati in še težje predvidevati in/ali natančno opredeliti. Po eni strani vemo, da osebnostno pogojene idiosinkratične značilnosti obvladujejo vse ravni bralčevega »procesiranja« besedila, od začetnega zaznavanja posameznih sestavin in srednje stopnje sestavljanja pomenov posameznih sestavin in večjih blokov sestavin, do končnega razumevanja in interpretacije pomena celotnega besedila.¹ Na vseh treh stopnjah procesa branja praviloma prihaja do idiosinkratično pogojenih »napak« v videnju in v razumevanju besedila in do pomenskih odmikov, ki jih ne more predvideti noben še tako skrbno načrtovan poskus za ugotavljanje učinkov branja. Učinki besedil niso odvisni le od bralčevega osebnostno pogojenega sodelovanja in prispevka pri oblikovanju pomena, marveč tudi od razvitosti njegove bralne sposobnosti, ki mu, s poznavanjem bralnih tehnik za procesiranje raznolikih besedil, omogoča uspešnejše obvladovanje besednih sporočil. Ker so otroci šele na začetku spoznavanja bralnih tehnik in uvajanja v bralno sposobnost, moramo pri njih pričakovati še večjo raznovrstnost učinkov branja. Po drugi strani pa vemo, da branje nima samo neposrednih učinkov: zadovoljstva, sprejemanja ali odklanjanja in drugih miselnih odzivov, ki jih poskušata proučevati eksperimentalna estetika in psihologija, marveč tudi pomembne trajne učinke na oblikovanje otrokove osebnosti in njegovega celotnega odnosa do soljudi in sveta. Te učinke je še neprimerno težje zasledovati in predvidevati, ne samo zato, ker so, prav tako kot neposredni učinki, osebnostno pogojeni, marveč tudi zato, ker je oblikovalen vpliv

¹ Koncept tristopenjskega procesa branja ali procesa razumevanja literarnega besedila uporablja več avtorjev na različne načine, čeprav vsi ti koncepti vsebujejo v bistvu iste sestavine. Pri nas ga uporablja Mirjana Prica kot »prepoznavanje, strukturiranje i interpretacija« v razpravi »Čitanje u nastavi maternjeg i stranog jezika«. Glej *Problemi čitanja na maternjem i stranom jeziku*. Beograd, Institut za pedagoška istraživanja, 1974, str. 74 in 75. Na specifičnem področju doživljana lepovedstva je mogoče najbolj znan opis Georga L. Dillona: *Language Processing and the Reading of Literature*. Bloomington & London, Indiana UP, 1987, str. XVII do XXII.

branja tako prvinski in globok, da ni neposredno dosegljiv nobenemu doslej znanemu proučevanju.

1.2 Čeprav lahko vidimo prva opozorila na učinke branja in poskuse njihovega opisa že v delih Platona in Aristotela in vso poznejšo književnost spremljajo razmišljanja in opozorila o učinkih branja, ne moremo trditi, da so nam ti učinki zares znani, da o njih lahko razpravljamo tako oprijemljivo in utemeljeno, kot govorimo o nekaterih drugih oblikah človeškega vedenja, ki jih lahko proučujemo bolj sistematično. Zadnja desetletja smo sicer dobili nekaj zanimivih opisov procesa branja leposlovnih besedil s psihološke in kritične perspektive,² razmišljanja o dejanskih oblikovalnih učinkih branja pa so še vedno v veliki meri omejena zaradi naštetih značilnosti branja in bolj predmet sklepanja kot natančnega opisa.

Spoznanja o omejitvah našega vedenja o učinkih branja in o težavnosti načrtovanja slehernega eksperimentalnega proučevanja ter o negotovosti dobljenih rezultatov pa nikakor ne morejo biti vzrok, da bi se odrekli nadaljnjim poskusom prodreti v tajne branja in njegovih učinkov. Psihologi se še naprej trudijo vsaj postopno razkriti posamezne sestavine in dejavnike branja, hkrati pa nam tudi pedagogi in kritiki ponujajo svoja razmišljanja in opazovanja o značilnostih in učinkih otrokovega branja. Kadar gre za mladega bralca in še zlasti za otroka,³ je raziskovalčev položaj še posebej težaven in zapleten. Otrokovo sodelovanje je zelo negotovo, zato komaj pridejo v poštev razne metode neposrednega ali posrednega izpraševanja in zbiranja podatkov. Spričo spontane samovolje otroka in njegovega razmišljanja sta tako spoznavni psiholog kot tudi pedagog skoraj povsem nemočna: v kolikor so otroci sploh pripravljeni sodelovati in govoriti o svojem čtivu oziroma doživljanju prebranih besedil, njihovi odgovori praviloma ne sledijo učiteljevim in psihologovim vprašanjem, marveč njihovemu lastnemu zanimanju in toku misli in tako le redko in le delno razkrivajo poti otrokovega branja.⁴

Glede na nakazane omejitve našega vedenja o otrokovem branju in težave z eksperimentalnim proučevanjem njegovih neposrednih in dolgotrajnejših učinkov se nam zdi najbolj smiselno izvajati naša razmišljanja o nekaterih

² Denys W. Harding: *The Role of the Onlooker* (Vloga gledalca), *Scrutiny*, VI (1937), 247—58. Denys W. Harding: *Psychological Processes in the Reading of Fiction* (Psihološki procesi pri branju pripovedne proze), *British Journal of Aesthetics*, Vol. 2 (1962), 133—44. Stein Haugom Olsen: *The Structure of Literary Understanding* (Zgradba literarnega razumevanja), Cambridge UP, 1978. Wolfgang Iser: *The Act of Reading* (Bralno dejanje), London, Routledge & Kegan Paul, 1978. S procesom branja leposlovja in nasploh se seveda ukvarja še mnogo drugih avtorjev.

³ Nekateri avtorji štejejo za otroka otroka do 11. oziroma 12. leta, ko, po Piagetovem mnenju, otrok začne razvijati zavest o občutkih in odnosih drugih oseb. (Jean Piaget: *The Child's Conception of the World*, London, Routledge and Kegan Paul, 1929.) V naši obravnavi bomo uporabljali oznako otrok v tem pomenu, čeprav bomo mestoma govorili tudi o starejših otrocih oziroma mladostnikih. Opozoriti velja, da se proces otrokovega branja razlikuje od leta do leta, zato mnogi avtorji probleme otrokovega branja obravnavajo glede na različne starostne skupine, pač na temelju raznih razdelitev. Za našo obravnavo taka starostna razdelitev ni potrebna, ker nam gre za splošne učinke kiča na otroka, brez ozira na to, kako se ti učinki spreminjajo glede na starost otroka.

⁴ Prim. Arthur Applebee: *Where does Cinderella Live?* (Kje živi Pepelka) v *The Cool Web. The Pattern of Children's Reading*. (Margaret Meek, Aidan Warlow & Griselda Barton), London, The Bodley Head, 1977, str. 51.

učinkih literarnega kiča na otroke iz opredelitve možnih učinkov kiča in iz poskusa, določiti nekatere posebnosti otrokovega branja v primerjavi z branjem odraslih.

2.1 Da bi lahko opisali nekatere možne učinke kiča na otroka, moramo najprej poskusiti literarni kič oziroma literarno plažo opredeliti tako, da bi nam postalo čim bolj razvidno njeno temeljno delovanje. Žaželeni opredelitvi se lahko približamo s stališča teorije leposlovnega dela kot govornega dejanja,⁵ ki najbolj nazorno izpostavlja povezavo med avtorjevim namenom in učinkom besedila na bralca, torej povezavo, ki se v svoji prevladujoči naravnosti na učinek zdi značilna za vse oblike sublitterature. Teorija besedne umetnosti kot govornega dejanja izhaja iz podmene, da je, bolj ali manj, vsako leposlovno delo v temelju posebno govorno dejanje in ima zato vse bistvene značilnosti govornega dejanja. V tem smislu se leposlovno besedilo — umetniško ali kičasto — po nastanku in funkcionalno ne razlikuje bistveno od drugih besedil. Pri njem lahko razločujemo in razčlenimo vse sestavine govornega dejanja: tvorca besedila oziroma avtorja in njegovo motivacijo, govorni položaj, v katerem se enuncijacija izreka in seveda naslovnika, bralca ali poslušalca in njegov odziv. Tako gledanje nam z izpostavljanjem posameznih sestavin govornega dejanja omogoča njihovo osvetlitev in razčlenitev.

Zdi se, da razločevalne značilnosti kiča najbolj razkriva primerjava avtorja in njegovega odnosa do besedila in do naslovnika pri umetniškem besedilu in pri kičastem besedilu. Medtem ko avtor umetniškega besedila poskuša ubesediti lastno razmerje do sveta oziroma lastno izkušnjo in predstaviti neko stvarno ali možno situacijo ali problem, ki se mu zdi zanimiv, v taki luči kot se mu zdi primerna, in pri tem pričakuje, da se bodo naslovniki strinjali z njim glede tega, da je izbrana izkušnja ali situacija zanimiva in njegov odnos do nje primeren, avtorja literarne plaže vodijo povsem drugačni premisleki. On ne poskuša ubesediti lastne izkušnje ali razmerja do sveta v pričakovanju, da se bodo naslovniki strinjali o zanimivosti izkušnje in primernosti ubeseditve, marveč želi doseči predvsem določen učinek: z uporabo besed, opisov itd. hoče pri naslovniku oziroma bralcu sprožiti tako doživetje, kot ga ta — po njegovem mnenju — želi in pričakuje. Motiv za njegovo delovanje torej ni umetniško izražanje lastnega razmerja do sveta in lastnega videnja problema, marveč želja po jezikovnem spodbujanju vnaprej znanega in določenega izkustva pri bralcih. Njegovo avtorsko dejavnost lahko zato na kratko označimo kot jezikovno manipuliranje bralca. Pri svojem pisanju izhaja iz dobro znane razčlenitve vzorca izkušnje, ki jo želijo bralci določene vrste kiča, zbirke ali časopisa, in se trudi ustvariti besedilo, ki bo čim bolj uspešno zadovoljilo njihova vnaprej znana pričakovanja. Pri tem je avtorjev stvarni nagib za pisanje plaže, podobno kot založnikov, predvsem ekonomski: čim večji in čim trajnejši zaslužek.

2. Nekateri raziskave⁶ so pokazale, da se avtorji literarne plaže povsem jasno zavedajo bralnih potreb in pričakovanj svojih bralcev in tudi tega, kako je treba takim potrebam streči. Prav nič jih ne moti večno ponavljanje stereo-

⁵ Mary Louise Pratt: *Towards a Speech Act Theory of Literary Discourse*. Bloomington & London, Indiana UP, 1977.

⁶ Prim. Q. D. Leavis: *Fiction and the Reading Public*. London, Chatto & Windus, 1932. Da bi ugotovila posebnosti bralnih potreb stalnih bralcev literarne plaže

tipnega vzorca izkušenj, vedno istega tipa junakov v isti vrsti situacije s podobnim izidom in močno poenostavljeni jezik, ki odgovarja njihovim bralcem.⁷ Manj radi govorijo seveda o posledicah takega pisanja, o dejstvu, da gre praviloma za nadvse stereotipne ubeseditve zelo poenostavljene izkušnje, ki pogosto vsebuje tudi zlagane možnosti in rešitve. Ko se dobronamerno ali nedobronamerno sklicujejo na želje in pričakovanja svojih bralcev, jih seveda ne zanima dejstvo, da svoje bralce zgolj jezikovno manipulirajo, niti drugi učinki njihovega pisanja. Še manj jih zanima to, da njihovo pisanje zadovoljuje naravno človeško radovednost o človeških možnostih s poenostavljenimi stereotipnimi opisi in z zlaganimi nadomestnimi rešitvami in tako prispeva, da bralci izgubljajo zanimanje za bolj zapletene umetniške rešitve in zahtevnejšo ubeseditvev, ki od bralca terja dejavno sodelovanje, lasten prispevek, prilagajanje besedilu in odpiranje neznani izkušnji. Ponavljanje stereotipnih rešitev bralca hkrati potrjuje v njegovem pričakovanju in pomeni zanj potrditev njegovega okusa in prepričanja, da se mu ni treba truditi z zahtevnejšim branjem. Zdi se, da v tem učinku kiča nekateri kritiki upravičeno spoznavaajo tudi ideološko naravnost kiča.⁸

3.1 Kadar gre za neizkušenega bralca, še zlasti za otroka, imajo nakazne značilnosti literarne plaže le še bolj kvarne in škodljive učinke. Številni avtorji⁹ nas opozarjajo na velik razpon med predstavami in pričakovanji odraslih o otrokovih potrebah, željah in predstavah ter dejanskimi otrokovimi potrebami in predstavami. Skupaj s Piagetovimi spoznanji o razlikah med posameznimi razvojnimi stopnjami otroka nas vsa doslej znana opazovanja o tem razponu opozarjajo na dejstvo, da si nepoučeni odrasli praviloma napačno predstavljajo otrokove potrebe, zanimanja in možnosti dojemanja in zato pogosto otroka dobesedno posiljujejo s svojimi neprimernimi predstavami in drugače pogojenimi in razvitimi zanimanji. Po tem si ni težko zamisliti, kako poenostavljene in ponarejene izkušnje ter izmišljene rešitve ponujajo v svojih mladinskih delih avtorji, ki ne pišejo iz svoje lastne izkušnje, marveč na temelju svojih, neredko le slabo utemeljenih in nepreverjenih predstav o tem, kaj in kako naj bi si otroci želeli ter potrebovali oziroma kaj naj bi jih zanimalo. Šele v zadnjem času, ko je mladinska književnost postala skoraj modni predmet kritike, so nekateri kritiki odkrito spregovorili o motnjah, ki jih lahko povzročijo branje otroku, na primer o težavnosti položaja, kot ga doživlja črnski otrok, ko je prisiljen kar naprej brati otroško književnost, ki je s svojimi predstavami junakov, idealov in situacij naravnana predvsem na njegove belopolte vrstnike.¹⁰ Do podobnih težav lahko pripelje vsako mladinsko delo, ki ne upošteva družbeno-kulturnih značilnosti otrokovega okolja, še

Q. D. Leavis sploh ni anketirala kupcev, oziroma bralcev plaže, marveč je namesto njih anketirala pisce literarne plaže, ki so vsi zelo natančno opisali želje in pričakovanja svojih bralcev.

⁷ Pri nas je tehniko ponavljanja opisal Matjaž Kmecl v *Patronažna sestra ali 260. varianta*. V *Književnih listih*, Delo, 13. sept. 1979, str. 14.

⁸ Prim. Toni Gomišček: *Ideologija stripa v Otrok in knjiga* 9 (1979), str. 18.

⁹ Prim. Paul Hazard: *Knjige, otroci in odrasli ljudje*. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1973. Prim. tudi Elaine Moss: *The adult-eration of children's books* in John McCreesh, *Children's ideas of horror and tragedy oboje v The Cool Web*, str. 333 in 112. (Glej op. 4.)

¹⁰ Liz Gant: *That one's me* v *The Cool Web*, str. 348.

zlasti dela, ki jih nekritično prevajamo in ponudimo otroku iz povsem drugega kulturnega okolja.

3.2 Ko si poskušamo zamisliti kvarne učinke literarnega kiča na otroka, moramo upoštevati tudi posebnosti literarnega doživljanja neizkušenih bralcev, tako otrok kot tudi mladostnikov, ki so šele na začetku pridobivanja bralne sposobnosti. Nobenega dvoma namreč ni, da te posebnosti še povečujejo usodno učinkovitost kiča.

Med posebnostmi otrokovega branja, ki so zanimive s stališča našega zanimanja za učinke kiča, moramo navesti na prvem mestu dejstvo, da ima otrok bistveno manj jasne, včasih pa tudi povsem nejasne, predstave o razlikah med realnim in nerealnim. To dejstvo je deloma povezano z drugo posebnostjo otrokovega branja, namreč z dejstvom, da ima otrok še izredno omejeno lastno življenjsko izkustvo, s katerim bi lahko vzporejal v leposlovju ali v literarni plaži ubesedeno izkušnjo. Ker nima lastne primerjalne izkustvene osnove, se ne le ne more zavedati poenostavitve in zlaganosti v literarni plaži ponudene izkušnje, marveč tudi nima nobene izkustvene opore za obrambo pred njimi. Zato se ne more, tako kot prenekateri odrasli bralec, upreti niti najbolj očitno vulgarnim predstavitev in poenostavitvam literarne plaže.¹¹ Hkratno pomanjkanje bralnih izkušenj ima podobne posledice: pomanjkljiva literarna izkušnost in omejeno poznavanje drugačnih, zlasti boljših leposlovnih možnosti otroku onemogočata primerjalno doživetje in oceno ter odklonitev kičastega besedila. Za neizkušene bralce značilno nepoznavanje bralnih tehnik pa mu onemogoča tudi tisto zaščito pred besedilom, ki si jo lahko privoščijo bolj osveščen bralec. Prav zaradi možnosti »zaščite« pred besedili, ki jo omogoča poznavanje bralnih tehnik in žanrskih konvencij, so nekateri kritiki začeli uporabljati namesto oznake bralne tehnike kar oznako bralne strategije.¹²

Poleg naštetih posebnosti pa moramo upoštevati še dejstvo, da otrok nikakor ne bere samo za zabavo, temveč v svojem čtivu pogosto izrecno išče tudi rešitve za svoje probleme, ne glede na to, ali išče neposredno možne vzornike in rešitve za svoje osebne stiske in probleme¹³ ali si poskuša ustvariti predstavo o možnostih svojih prihodnjih vlog, ali pa ga zanima predvsem to, kako drugi ljudje mislijo o takih in podobnih problemih. Njegova naravnost v iskanje rešitev in spoznavanje prihodnjih možnosti ga dela še bolj odprtega za vplive in zato bolj ranljivega za učinke kiča. Literarni vzorniki in spoznanja o možno-

¹¹ Wolfgang Iser in Stein Olsen v svojih delih o branju (glej op. 2) poudarjata najnost bralčeve pravilne uporabe lastne zunajliterarne izkušnje za uspešno branje. Na pomen zunajliterarne izkušnje za razumevanje leposlovja pa je opozorila že Vernon Lee v svojem delu *Handling of Words*, London, John Lane, 1927.

¹² Kritiki posvečajo vedno večjo pozornost poznavanju bralne tehnike oziroma strategije za tako branje, ki je v skladu z »zahtevami« besedila in poudarjajo, da brez tega ni mogoče »obvladovati različnih besedil. Prim. Jonathan Culler: *Structuralist Poetics*, London, Routledge & Kegan Paul, 1975.

¹³ Z doslednejšim razločevanjem med realnim in nerealnim in s poznavanjem literature kot družbeno institucionalizirane možnosti za dvogovor o človeških možnostih, pri izkušenejših bralcih ta nagib izgublja na pomenu. Kljub temu razne ankete kažejo, da je tudi pri odraslih ta nagib eden izmed najpogostejše navedenih vzrokov za branje leposlovja. Pri odraslem bralcu sta tako nagib kot tudi radost, ki iz njega izvira, pogosto vidna šele na podzavestni ravni. Prim. Norman N. Holland: *The Dynamics of Literary Response*, New York, Oxford UP, 1968.

stih prihodnjih vlog imajo lahko, že samo zaradi svoje dodelanosti v predstavitvi, včasih na otroka večji oblikovalen vpliv kot njegova srečanja s stvarnimi ljudmi. Saj slednjih tako zaradi svojih spoznavnih omejitev kot tudi zaradi čustvene prizadetosti ne more nikoli tako doumeti, kot razume do n drobности opisane osebe iz leposlovja. Novejša psihologija branja nas opozarja, da tega odnosa ni smiselno pojmovati kot otrokovo ali bralčevo identifikacijo z leposlovnimi vzorniki.¹⁴ S tem pa nikakor ne želi zmanjšati pomena, ki ga imajo za otroka in mladostnika njegovi »prijatelji« iz leposlovja. Ta vpliv je tolikšen in tako široko poznan, da ga mnoga leposlovna dela za mladostnike načrtno uporabljajo v vzgojne namene, kič pa seveda tudi zlorablja. Zlasti otroci, ki jim manjka družba drugih otrok in tisti, ki v družinskem krogu nimajo takih odraslih, s katerimi bi se želeli istovetiti, iščejo vzornike in možnosti za prihodnje vloge v leposlovju. V tem smislu jim leposlovje daje nadomestne rešitve, za nerazrešene družinske in družbene spore.

3.3 Čeprav vse našteje posebnosti otrokovega branja večajo učinke kiča, se med njimi zdi najpomembnejše prav dejstvo, da je razmerje med realnim in nerealnim za otroka precej bolj sporno kot za odraslega. Nekateri poizkusi kažejo, da otroci veliko lažje in včasih skoraj neopazno prehajajo iz realne izkušnje v nerealno: iz sveta fantazijske igre v stvarnost in nazaj v igro. Ko jih mati pokliče na malico, ne bodo zaradi zatopljenosti v igro preslišali nje-nega vabila, dobljene obložene kruhke pa bodo v svoji igri glodali kot indijansko koruzo ali srkali kot nepečeno meso. Mnogi otroci štejejo pravljичne osebe za resnične in menijo, da bi jih lahko obiskali, čeprav si vsakdo od njih to možnost predstavlja drugače.¹⁵ Prenekateri bralec nikoli ne pozabi občutka oguljufanosti v trenutku, ko so mu prvič razkrili, da se dogodki iz pravljic in nadaljevanj niso nikoli in nikjer zares zgodili. Nekateri bralci tudi v odraslih letih razvijejo le zelo pomanjkljivo zavest o fiktivni naravi (sub)literarne pripovedi in o tem, da je (sub)literarna družbeno institucionalizirana oblika prikazovanja fiktivnih izkušenj in človeških možnosti.¹⁶ Spet drugi se tako intenzivno predajajo doživljanju pripovedi, da razlika med realnim in nerealnim v času branja za njih dobesedno izgine.

Dejstvo, da je razlika med realnim in nerealnim za otroka zelo negotova, manj pomembna in manj oprijemljiva kot za odraslega, samo po sebi ni niti vprašljivo niti nepričakovano. Danes vemo, da ves proces primarne socializacije otroka in še zlasti njegovo uvajanje v poznejše družbene vloge poteka prav

¹⁴ Denys W. Harding npr. opozarja, da bi bilo o identifikacijah bralca z osebami iz leposlovja smiselno govoriti le v patoloških primerih, ko bi si bralec stvarno domišljal, da je neka druga osebnost. Taki skrajni primeri izgube zveze z realnostjo, so zelo redki in nikakor niso značilni za otrokovo doživljanje leposlovnih junakov. Zato se zdi umestnejše razlikovati med raznimi možnostmi razmerji bralca do junakov, od občudovanja in zanimanja, želje po podobnosti, do kritičnega odnosa in odklanjanja. (Glej op. 2.) Spet drugi avtorji pa poskušajo opredeliti različne možnosti identifikacije in pri tem zanemarijo pomen identifikacije same. Prim. Hans Robert Jauss: *Ästhetische Erfahrung und literarische Hermeneutik* 1, München, Wilhelm Fink, 1977, str. 212–259.

¹⁵ Arthur Applebee: *Where does Cinderella live?*, v *The Cool Web*, str. 51.

¹⁶ Bralčeva zavest o fiktivni naravi leposlovne pripovedi je precej zahteven dosežek. V nekaterih drugih civilizacijah poslušalci sploh ne razlikujejo med pripovedjo fiktivnih in stvarnih dogodkov. Znana je izkušnja R. L. Stevensona, ki so ga prebivalci Samoe, potem ko so se z njim spoprijateljili, zaprosili, da naj jim pokaže steklenico, iz katere prihaja zli duh.

s pomočjo pravljicam in leposlovnih pripovedi podobne fiktivne rabe jezika, s katero ga mati uvaja v svet drugih.¹⁷ Zato je otrok, ki je izkustveno komaj kaj odmaknjen od te zgodnje razvojne stopnje, še posebej dojemljiv za fiktivno rabo jezika raznih oblik pripovedi. Posledice tega dejstva postanejo vprašljive šele, če pomislimo, da otrok, ki še ne more razločevati med realnim in nerealnim, včasih enako posplošuje svoje stvarne izkušnje in svoje izkušnje iz branja. Čim se zamislimo nad naravo v literarni plaži ponujenih poenostavljenih izkušenj in dvomljivih vzornikov ter okoliščin, se moramo vprašati o tem, kakšne predstave in pričakovanja posredujejo mladim bralcem. Ko srečamo deklico, ki ogorčeno odkloni ponudeno pomoč z utemeljitvijo: »Ali ne vidiš, da sem Pika Nogavička?«, se razumevajoče nasmehnemo, nad predlogom malčka, ki bi kot Mary Poppins rad poletel z dežnikom skozi okno stolpnice, pa prestrašeno osupnemo. Nad slušnimi učinki osnovnošolskega razreda v odmoru pa bi se morali resno zamisliti, saj »Bum, bum..., Drr...« bolj spominja na piskajočo izvedbo zvočne kulise, ki običajno spremlja krvavo vojno prizorišče, kot na osnovnošolske učence.

Otroci tako v raznih situacijah: pri igri in zunaj nje, ko posnemajo argumente in ponavljajo duhovite odgovore svojih (sub)literarnih ljubljencev in se igrajo prizore iz čtiva ter nadaljevank, ne razkrivajo le zanje značilne tesne povezave in prepletenosti stvarnega in fiktivnega doživljanja, marveč tudi neposredne učinke svojega čtiva: dobre in slabe.

4.1 Novejše teorije branja in jezikovnih sporočil nasploh nas opozarjajo, da ti učinki nikakor niso samo neposredni ali zgolj kratkotrajni. Prav nasprotno, v njih prepoznavajo trajni oblikovalni vpliv na razvoj otrokove osebnosti, še zlasti na njegovo pojmovanje sveta in pričakovanj, kaj je verjetno ali neverjetno kot človeška možnost in drugo dogajanje. Nekateri avtorji celo menijo, da je oblikovalni vpliv leposlovnih in drugačnih predstavitev fiktivne izkušnje lahko večji od vpliva posameznikovih stvarnih izkušenj.

Tega mnenja ne utemeljujejo le z dejstvom, da obseg fiktivnih predstavitev človeških možnosti, kot jih omogoča književnost, praviloma presega obseg posameznikovih stvarnih izkušenj, marveč predvsem s posebno naravo bralčevega doživljanja, ki prikazanim dogodkom omogoča globlje delovanje. Dejstvo, da je človek ob branju in gledanju lahko bolj dojemljiv za izkušnje kot v situacijah stvarne izkušnje, ne razlagajo več s teorijo brezinteresne udeležbe oziroma gledanja ali estetske odmaknjenosti, marveč s psihološkimi dognanji o odzivanju na razne vrste izkušnje. Pri stvarnih izkušnjah dejavna udeležba in iz nje izvirajoči interesi ter čustvena prizadetost omejujejo videnje in celo izbor zaznanih sestavin ter povsem obvladujejo razumevanje in razmišljanje o izkušnji. Vsi ti omejevalni dejavniki so odsotni, kadar človek sledi predstavljeni fiktivni ali resnični izkušnji, ki ga ne prizadeva tako v živo kot stvarna doživetja, in je hkrati prikazana veliko bolj celovito od katerega koli vpogleda v lastna stvarna doživetja. Vsa ta spoznanja dodatno osvetljujejo tudi učinke pripovedi na otroka.

Sprejemljiva se zdi domneva, da je situacija, ki bi nastala, če bi po kakšnem nenavadnem naključju iz spomina lahko izbrisali vse učinke branja in drugače predstavljenih fiktivnih izkušenj, domala nezamisljiva. Danes si

¹⁷ Prim, Dietrich Henrich in Wolfgang Iser: *Funktionen des Fiktiven*, München, Wilhelm Fink, 1983.

preprosto ne moremo več zamisliti predstavnega sveta človeka, ki bi temeljil le na njegovih neposrednih stvarnih izkušnjah.¹⁸

4.2 V prepričanju o pomembnosti jezikovno predstavljene izkušnje nas potrjuje tudi sociologija znanja, ki opozarja na osrednjo vlogo jezika pri oblikovanju in vzdrževanju vseh predstav o svetu. Le s pomočjo jezika in spoznavnega aparata, ki temelji na jeziku, je možna celotna ureditev predmetov in sveta v našo predstavo o realnosti.¹⁹ Vnaprej dane možnosti jezika in v njih vsebovane in zamejene možnosti predstavljanja, s svojo strukturo, pomembno sooblikujejo vsako in vse predstave o svetu, realnosti in o človeških možnostih. Glede na to, da se vse predstave o družbi, realnosti in tudi o posameznikovi identiteti vzpostavljajo sočasno, ko osvajamo jezik, sociologija znanja poudarja, da je jezik hkrati »najbolj pomembna vsebina in najbolj pomemben instrument socializacije.«²⁰ S svojo fiktivno rabo jezika, to je z rabo, ki otroka spremlja od najzgodnejše predverbalne stopnje in ostane temeljna za vse poznejše vedenje in razmišljanje, tudi za možnost znanstvene misli, leposlovje vseskozi ostaja osrednji oblikovalni dejavnik v otrokovem razvoju.

4.3 Posledice vseh teh dolgotrajnih učinkov branja, umetniškega in kičaste- ga, pa nam niso tako lahko dosegljive in razvidne kot nekateri prej nakazani neposredni učinki. Ko odraščajo in so v šoli podvrženi institucionaliziranemu pouku književnosti, postanejo otroci vse manj zgovorni o sebi in o svojih literarnih doživetjih in vse bolj spretni v družbeno sprejeti umetnosti laganja, pretvarjanja in skrivanja svojih občutkov in mnenj.²¹ Čeprav iz izpovedi in odgovorov raznih ljudi, odraslih in mladostnikov, lahko zanesljivo sklepamo, da se (vsaj delno) zavedajo trajnega oblikovalnega vpliva nekaterih prebranih (sub)literarnih del oziroma v njih prikazanih junakov ali dogodkov, vemo zelo malo o dejanski naravi in obsegu učinkov branja. Zdi se, da so ti učinki še vedno predvsem predmet pedagoških, psiholoških in socioloških razmišljanj o predstavnem in vrednostnem svetu »mlajših« generacij. Seveda je treba takoj povedati, da so za tako stanje v veliki meri krive še vedno zelo omejene možnosti proučevanja na tem področju. Da bi lahko natančneje odgovorili na vprašanje o dolgotrajnih učinkih literarne plaže — npr. o tem, kako vpliva na pojmovanje in ustvarjanje človeških odnosov in na sposobnost reševanja konfliktnih situacij trajno branje poenostavljenih pripovedi, o stereotipnih odnosih z obveznim lahkim, srečnim koncem — bi morali upoštevati in proučevati domala nepregledno število spremenljivih, navzkrižnih vplivov in individualnih ter socialnih okoliščin. Istočasno nas psihoanalitično usmerjeni kritiki opozarjajo, da (sub)literarna besedila ne učinkujejo samo na zavestni ravni, kjer učinke lahko vsaj v nakazanem omejenem obsegu zasledujemo, marveč tudi na podzavestni ravni, kjer so učinki še bolj neoprijemljivi oziroma dosegljivi samo specializiranemu psihoanalitičnemu proučevanju. Posamezne vpogled v

¹⁸ Prim. opomba 2.

¹⁹ Peter L. Berger in Thomas Luckmann: *The Social Construction of Reality*. New York, Doubleday, 1967, str. 66.

²⁰ Ibid., str. 133.

²¹ Med vojnama je proučevalce estetskega doživljanja pretresel dogodek z dečkom, ki je z odgovori o umetniški vrednosti slik pokazal domala neverjeten občutek za »veliko umetnost«. Ko so ga, po večkratnem anketiranju, vprašali, kako se odloča v svojem izboru, je brez odlašanja odgovoril, da zanesljivo ve, da bo učitelj vse, kar se njemu samemu zdi grdo, označil kot veliko umetnost!

posledice negativnih učinkov literarne plaže in podobnih stvaritev na področju filma in televizije nam včasih odkrivajo le osebne izpovedi in zapisi psihologov v raznih svetovalnicah. Včasih pa nas statistični podatki o doživljajskem svetu mladih navdajo samo z molkom: otroci, ki redno gledajo program TV v ZDA, do štirinajstega leta starosti vidijo na malih zaslonih 11.000 mrtvih.

5.1 Če naposled upoštevamo še dejstvo, da že samo zaradi časovnih omejitev branje literarne plaže izpodriva branje umetniškega leposlovja in postopno vse bolj zavzema njegovo mesto, moramo med negativne učinke kiča na otroka uvrstiti še vse posledice nebranja kakovostnega mladinskega leposlovja. Glede na pomembne možnosti pozitivnih učinkov slednjega, te posledice nikakor niso zanemarljive. Predstavljamo si jih lahko, če naštejemo samo nekatere bolj znane učinke in funkcije branja kakovostnega leposlovja.

Z omogočanjem stika z izkušenskimi vzorci kulture, v kateri otrok odrasča, mu branje kakovostnega mladinskega leposlovja omogoča lažji vstop v njegovo kulturo in prispeva k uspešnosti njegove socializacije: strokovnjaki poudarjajo, da se otrokove kulturne izkušnje pričenjajo z ustvarjalnostjo, ki se najbolj odraža v igri,²² nadaljujejo pa z branjem, poslušanjem in gledanjem ki imajo pomembno asimilativno vlogo.²³

Na področju osebnostnega razvoja otroku nudi možnosti širjenja njegove izkušnje, mu daje priliko in predstavlja izziv za razmišljanje o lastni izkušnji in razumevanju sveta ter ga navaja k izbiranju in odločanju o različnih možnostih in s tem prispeva k razvoju njegove sposobnosti vrednotenja in vrednostnega sestava. V upodobljenih junakih mu omogoča prepoznavanje samega sebe in svojih problemov ter srečanje z raznimi vzorniki. V tem smislu branje pomembno vpliva tako na otrokovo dožemanje samega sebe in na njegove občutke o samem sebi, kot tudi na njegovo mnenje in čustva o drugih ljudeh.

Nekatere novejšje študije opozarjajo na pomen fantazijske dejavnosti in sposobnosti pripovedno ugledati in/ali urediti razne dogodke in probleme, za otrokov razvoj in za njegovo razumevanje lastnega položaja. Branje v veliki meri prispeva k razvoju sposobnosti za fantazijsko razumevanje, ki otroku pomaga reševati konfliktna situacije v družbi.²⁴

Branje zahtevnejših, umetniško oblikovanih besedil razvija tudi otrokovo sposobnost zaznavanja in ga uvaja v možnosti simboličnega izražanja.²⁵ S tem ga uvaja v bolj zapletene rabe jezika, v spoznavanje možnosti organizacije, ki jih odpira jezik, ter pripravlja na bolj nadzorovano rabo jezika in mišljenja, kot jo terja vnaprej določena struktura jezika. Z vsem tem pa ga navaja tudi k preseganju spontane otroške sebičnosti, ki prihaja do izraza v pomanjkanju zgradbe in discipline.²⁶ Ob branju otrok tako spoznava in osvaja načine iz-

²² James Britton: *The role of fantasy*, v *The Cool Web*, str. 47.

²³ Ibid., str. 45.

²⁴ Prim. *Funktionen des Fiktiven*, opomba 17, *The role of fantasy*, opomba 22, in Barbara Hardy: *Narrative as a primary act of mind* v *The Cool Web*, str. 12.

²⁵ Prim. Denys W. Harding: *Response to Literature: The Report of The Study Group v Response to Literature* (J. Squire), NCTE, Champaign, Illinois, 1968, str. 15. Danes štejejo za enega izmed pomembnih vzrokov za pomanjkljivo branje ali nebranje pomanjkljivo razvito sposobnost za rokovanje s simboličnim jezikom v otroškem obdobju.

²⁶ Prim. John McCreesh: *Children's ideas of horror and tragedy* v *The Cool Web*, str. 114 in 115.

ražanja, asociativne in druge oblike mišljenja in se pripravlja na jezikovne izzive odraslega sveta.

5.2 Branje literarne plaže ne le ne izpolnjuje vseh nakazanih pozitivnih funkcij umetniške pripovedi in s tem prikraja otroka za te učinke, marveč s svojimi poenostavljenimi in zlaganimi rešitvami, konvencionalnimi predstavitvami in stereotipnimi ubeseditvami postopoma izstrada in otopi otrokovo prirojeno radovednost in njegovo sposobnost doživljanja in čustvovanja. S tem pa tudi zavira razvoj njegove bralne sposobnosti. Besedilo, ki je že samo po sebi usmerjeno zgolj k zadovoljevanju vnaprej znane in določene potrebe, bo to potrebo zadovoljilo na vnaprej znan način. Od bralca ne bo zahtevalo nobene prilagoditve na nove možnosti in neznane rešitve, s tem pa mu tudi ne bo dalo možnosti, tako kot umetniško besedilo, da se razvije in razvija tudi svoje bralne potrebe in sposobnosti. Prav nasprotno, z vnovično konvencionalno ubeseditvijo pričakovane stereotipne situacije ga bo potrjevalo v njegovih omejenih pričakovanjih in ga pustilo v nepoznavanju drugih boljših možnosti literarnega doživetja in zahtevnejše ubeseditve. S tem ga bo počasi, a vztrajno oblikovalo v bralca, ki lahko bere samo literarno plažo, ter ga tako onespособljalo za branje bolj zapletenih in zahtevnih besedil, ki od bralca terjajo dejavno prilagajanje. Končni učinek literarne plaže je torej natančno takšen, kot ga želim avtor in založnik te zvrsti: bralca pretvori v izključnega potrošnika literarne plaže, ki omogoča uspešno tržišče za kič.

Za otroka je opisani učinek še precej bolj usoden kot za odraslega bralca, ki se (ali naj bi se) o svojem branju odločal na temelju večje izkušenosti in premisleka in ki seže po literarni plaži le občasno,²⁷ vedoč s kakšno literaturo ima opraviti. Otrok nasprotno delo vprašljive kakovosti dobi v poklon od dobronamernih a neosveščenih oseb, brez možnosti izbire in brez vednosti o naravi dela. Tako je izpostavljen vplivu kiča in njegovih učinkov v času, ko še ne zna razločevati med različnimi možnostmi leposlovja in se še ne more upirati kvarnemu vplivu kiča. Razvoj njegove bralne sposobnosti, ki bi lahko normalno potekal le v neprestanem stiku z vsebinsko in oblikovno zahtevnejšimi deli, je tako zaustavljen že v sami kali, ko literarna plaža na podtalen način nadomestno zadovoljuje in zavira njegove bralne potrebe.

5.3 Kljub našim prizadevanjem, prodreti v nekatere učinke branja literarne plaže, bi bilo pretirano trditi, da so nam že znani vsi učinki kiča na otroka: neposredni in trajni, tisti, ki pridejo do izraza v oblikovanju otrokove osebnosti in njegovih gledanj ter pričakovanj in tisti, ki se kažejo kot omejitve v poznavanju jezikovnih možnosti. Vendar nas še samo spoznanje o nedvomnem obstoju opisanih učinkov in celo o sami možnosti oziroma nevarnosti takega učinkovanja kiča zavezuje k razmišljanju o kiču in njegovi vlogi v družbi in k proučevanju vseh možnosti, kako bi preprečili njegove kvarne učinke. Najbolj uspešna možnost bi bila seveda, preprečiti nastajanje novega kiča za otroke. Znano je namreč, da se branje otrok ne ravna po kakovosti razpoložljivih knjig, t. j. po njihovi literarni vrednosti ali priznanjih kritike, marveč predvsem po lahki dosegljivosti knjige. Pri neosveščenih kupcih zato

²⁷ Prim. Matjaž Kmecl: *Mala literarna teorija*, Ljubljana, Založba Borec, 1976, str. 324: Naj pa je pri izobražencih cenjena tako ali drugače, dejstvo, ki se potrjuje iz dneva v dan, je, da je najbolj brana: javno, pa tudi na skrivaj. Celo najbolj prefinjeni literarni poznavalci se ji ne odrečejo — za odhiti.

France Prosnik

Maribor, Vzgojna posvetovalnica

SAMOPOZABA IN KIČ

»Postal je tako lakoten na knjige in te so ga tako zmešale, da je prodajal krpo za krpo orne zemlje, z izkupičkom pa kupoval debele romane o vitezhih, kar mu jih je prišlo pod roko.

Ta njegova knjižnica ga je kmalu tako obsedla, da je bral od mraka do zore in od jutra do večera. Preveč je bral, premalo spal, zatorej ni čudno, da se mu je skalila pamet. Po glavi mu je rojevalo vse, kar je prebral... Vse bolj je bil prepričan, da je vsa ta zbloja fantazij in izmišljotin, ki jih bere, prava, živa resnica.

Ko se mu je um že dodobra zameglil, ga je navdala misel... postati potujoči vitez.«

Citat iz Cervantesovega *Don Kihota* kaže, kam lahko privede prevneto branje. Vendar opozorilo o nevarnosti branja ni splošno, kot ga najdemo pri Mahniču, ko govori o »mogočnem sredstvu, s katerim se ima množica speljati od pokorščine do cerkvene in posvetne oblasti ter dozoreti za revolucijo.« Cervantes opisuje posebno stanje duha, ki ga pozna tudi ljudska modrost v opravičilo čudakom, posebnežem, ki so se »zaštudirali« in ne najdejo več stika z vsakodnevnim življenjem in ljudmi okoli sebe. Od koderkoli že ta strah pred branjem izvira (najverjetneje je zmanipuliran s strani te ali one gospode, če ne velja prepoved že za pisanje), mišljen je kot resnična skrb za človeka, še zlasti mlajšega, ki je izgubil mero za pravilno razmerje v načinu pridobivanja izkušenj in znanja. Sem sodi tudi modrost, da preveč dobrega tudi ni dobro. Spominjam se, kako so me, še zlasti stari starši, večkrat poskušali izbežati iz sobe s kakšnim izmišljenim opravičkom in naročilom, ki je bilo vezano na zunanji svet in motorično opravilo. Ne spomnim pa se, da bi me kdaj preganjali od šolske knjige in naloge.

Kaj se lahko dogaja z bralcem ob tako zavzetem branju? Prepustimo besedo Thomasu Mannu, ko v *Izpovedih pustolovca Feliksa Krulla* opisuje dogajanje v gledališču:

»Parterno občinstvo, ki nas je obdajalo, je potekalo iz vrst meščanov in meščank, trgovskih pomočnikov, mladih enoletnih prostovoljcev in malih šivankaric, in kakor sem se neizrekljivo zabaval, sem bil vendar tudi dovolj navzoč in radoveden, da sem se oziral, lovil učinke podajanja na odru na mojo tovarišijo v veselju ter si ob svojih lastnih občutkih razlagal obraze teh, ki so sedeli v moji bližini. Na teh obrazih je bil zabiti in blažen izraz. Vsem je igral okoli ustnic skupen smehljaj bedaste samopozabe, in če je pri malih šivanka-

ricah slajši in bolj razburjen ter je kazal pri ženah posebnost bolj zaspane in lenobne predanosti, je pri moških govoril o ganjeni in pobožni dobrohotnosti, s katero gledajo preprosti očetje bleščeče sinove, katerih življenje se je vzpelo visoko nad njihovo in v katerem vidijo izpolnitev lastnih mladostnih sanj. Kar zadeva trgovske pomočnike in enoletne prostovoljce, so gledali kvišku in na njihovih obrazih je bilo vse odprto: oči, nosnice in usta. In zraven so se smehljali ... Da, ves ta zatemnjeni prostor je bil podoben neznanskemu roju nočnih več, ki se zaletava nem, slep in blažen v bleščeči plamen.«

Gledalec ali bralec se do te mere poistoveti z dogajanjem na odru ali v knjigi, da enostavno pozabi na sebe. To stanje lahko opišemo tudi s pojmom premajhna distanca do gradiva, ki onemogoča kritičen pogled na dogajanje. Seveda pa tudi druga skrajnost — prevelika distanca — ne daje dobrih rezultatov. Kaže se z odporom do branja ali do dogajanja in oseb v knjigi, z nezmožnostjo poistovetenja in že kar s tem tudi z docela neustreznim odnosom do nosilcev dogajanja v literarnem delu. Domnevamo lahko, da bo v tem primeru bralec knjigo enostavno odložil.

Zanima nas predvsem premajhna distanca do gradiva ali stanje, ki ga Thomas Mann imenuje samopozaba. Zdi se, da obstaja pomembna razlika med bralcem knjige in gledalcem v gledališču ali pred televizorjem. Ko se bralec docela identificira z zanj pomembno osebo v knjigi, ob branju ne ostane docela posiven. Že samo branje je zahteven psihičen proces, treba pa ga je še osmisliti s tvorjenjem predstav, z oblikovanjem slik oz. prizorišča, v katerem se giblje in deluje relevanten junak za bralca. Pred televizorjem vse to odpade, gledalec se lahko docela pasivno prepusti toku dogajanja, njegova čutila so bombardirana z zvokom in s sliko in preostane mu bore malo lastne aktivnosti. Prostor, v katerem lahko oblikuje nekaj svojega, je zelo zožen. (Spomniti se velja filma, narejenega po romanu, ki smo ga brali.)

Ko Erich Fromm označi človeka kot bitje z zavestjo, kot bitje, ki se zaveda samega sebe in svoje fizične in socialne sredine, hkrati predvideva tudi posledico zavedanja — občutek osamljenosti, ki ga ni mogoče prenesti, občutek izgubljenosti in nemoči. Iz tega stanja dopušča dve rešitvi: prva je regresija na stanje pred pojavom zavesti, drugače povedano način, da se človek znebi zavedanja in s tem premaga občutek osamljenosti. Druga rešitev pa je roditi se v popolnosti, razviti svojo zavest in razum do točke, ko človek preraste ukvarjanje zgolj s samim seboj, ko postane odprt, sprejemljiv, občutljiv in buden. To je stanje, ko doživi povezanost z vsem, kar obstaja, in hkrati sebe doživlja kot posebnega posameznika.

Pri prvi rešitvi gre za problem narcisoidnosti oz. narcisoidnega odnosa do sveta, ki se kaže v osnovni potezi, da človek realnosti ne sprejema takšne, kot je, ampak takšno, kot jo želi. Tako rekoč živi le v željah, zamislih ali blodnjah. Vztrajno trdi, da mora stvarnost ustrezati njegovim zamislim, in ko spozna, da ni tako, reagira bodisi z nagibom, da bi stvarnost prisilil, da se oblikuje po njegovih željah, ali pa z dodatnim občutkom nemoči. Ko v stvarnosti ne doseže svojih narcističnih ciljev, lahko poskuša to doseči s substituti, med drugim z izborom knjig oziroma junakov, ki dosegajo (zanj) nemogoče. Tukaj se stikata nevroza in kič, to je literatura, ki se ne meni za stvarne odnose, ki želi predvsem ugajati, ki se v prvi vrsti ozira na želje nekritičnega bralca. Takšna knjiga lahko realizira narcistično željo po nemogočem, bralec lahko veliko bere, vendar ostaja vedno na isti točki nepoznavanja in šibkega zavedanja samega sebe in soljudi. Taista knjiga lahko drugemu bralcu odpira

nove možnosti, nove še nezaznane želje in potrebe, o katerih lahko premišlja in se tudi loti njihove realizacije. Lahko pa jo odrine od sebe. Problem je torej bralec in ne knjiga.

Frommov pogled na človekov odnos do sveta in s tem tudi do knjige nam ponuja naslednjo rešitev: stalno nihanje med identifikacijo na eni strani in distanco, ki še omogoča opazovanje — če že ne moremo doseči tega, da bi hkrati intenzivno doživljali umetnino in zaznavali pri tem tudi samega sebe in svoj odnos do prebranega. Pri mladem bralcu je dosti verjetneje, da bo prevladala identifikacija z dogajanjem v knjigi, zato želimo poskrbeti, da bo dosegel tudi občasno distanco do prebranega. Na razpolago imamo več tehnik, npr. pogovor o knjigi, analizo dogajanja in analizo junakov, lastno risbo ob knjigi, v skupini primerjanje vtisov, pri samošnem branju prebiranje predgovora in tega, kar je zapisano o pisatelju in delu v knjigi sami ali iz drugih virov. Golo pripovedovanje vsebine knjige najverjetneje ne veča distance do prebranega in s tem tudi ne izboljšuje kreativnega branja.

Zahteven bralec lahko ceni predvsem zanimivo zgradbo pripovedi in skladnost celote, ki deluje prepričljivo, kot o tem piše Dimitrij Rupel, vendar menim, da gre v tem primeru za drugačno obliko identifikacije. Bralec se ne istoveti več z junakom zgodbe, pač pa s pisateljem, oziroma ustvarjalcem zgodbe. Ostaja pa prav tako možnost, da se poistoveti do te mere, da v pisatelja projicira svoje narcisoidne želje in si pač zamišlja, kako bi tudi sam zgodbo napisal enako ali še bolje, zanimiveje in bolj celovito. Če bi ON...

V Meyrinkovem romanu *Golem* naletimo tudi na tale odstavek: »Tedad ne poznate plazečega se strupa sugestije,« me je Harousek resno prekinil. »Če bi govoril z vsakdanjimi besedami, bi imeli morda prav, ampak že vnaprej sem natanko preračunal vsako še tako majhno spremembo v svojem glasu. Na take izvržke deluje le najbolj zoprni patos! Verjemite mi! Pri vsakem stavku bi vam lahko narisal njegov obraz. Noben kič, kot to imenujejo slikarji, ni dovolj nizkoten, da ne bi taki do dna pokvarjeni drhali izvabil solz in jo zadel v srce! Ali niste nikoli pomislili, da bi bila že zdavnaj vsa gledališča pokončana z ognjem in mečem, če ne bi bilo tako? Kanaljo spoznate po sentimentalnosti! Tisoč revežev lahko od gladu pogine — in nihče jih ne bo objokoval, če pa se na odru pokaže našminkana kamela, oblečena kot kaka kmečka bunka, ki zavija oči, bodo vsi tulili in pretakali solze.« Nekateri bralci, sicer topi za stisko in težave ljudi okoli sebe, lahko čustveno oživijo le pri branju take literature, ki ponuja dražljaje servirane na poseben način, v obliki ki neke vrste ekstrakta čustev. Dogajanje mora biti izrazito strnjeno, čustveno doživljanje pa prikazano poenostavljeno in z zelo močnimi, že kar nenaravnimi poudarki. To vrsto bralcev imajo verjetno v mislih pisci nanizank ter doktorskih in ljubezenskih romanov. Podobno vlogo pa verjetno igrajo tudi nekatere televizijske nadaljevanke. V jeziku psihopatologije bi takšnega bralca lahko primerjali z dipsomanom, zasvojenecem, pri katerem se potreba po opojni pojavi občasno, vendar v čisto določenem časovnem razmaku. Ali bo takšen človek boljši, če mu odvzamemo ta užitek?

Vrnimo se k začetnemu citatu Cervantesovega romana. Blodnje potujočega viteza prerastejo v veličino s tem, ko jih poskuša uresničiti, ko se, četudi zaman, trudi, da bi v stvarnem življenju dosegel zamišljene ideale.

Uporabljeni viri:

Miguel de Cervantes Saavedra: *Bistroumni plemič Don Kihot iz Manče*. Slovenska matica v Ljubljani, 1935.

Thomas Mann: *Izpovedi pustolovca Feliksa Krulla*. Ljubljana, Cankarjeva založba 1958.

Gustav Meyrink: *Golem*. Ljubljana, Mladinska knjiga 1977.

D. T. Suzuki; E. Fromm — *Zen budizam i psihoanaliza*. Beograd, Nolit 1964.

Jaro Dolar: *O branju, pokorščini in o -čebelah-*. Revija *Mentor*, nov. 1978.

Fritz Perls: *Geštaltistički pristup psihoterapiji*. Beograd, Vuk Karadžić 1988.

Antonija Posilović
Zagreb, revija Umjetnost i dijete

ODNOS DRUŽBE DO KIČA

Svoje PRVE KNJIGE si človeški otrok ne izbere sam. Zanj to storijo njegovi odrasli: matere, očetje, babice, tete, vzgojitelji, bibliotekarji, knjigarji, se pravi POSREDNIKI. Če gre za IZBIRANJE, v pravem in popolnem pomenu besede, pa tega zelo pogosto ne stori NIHČE izmed njih, temveč si otrok VZAME knjigo sam.

In kadar bi se ta izbira, se pravi to jemanje opiralo na prvobitno senzibilnost otroka, ki ga ni pokvarilo okolje, bi bili lahko mirni, ali vsaj bolj mirni, vendar se od vseh strani vmešavajo razni dejavniki, ki jih imenujemo vplivi, odrasli, okolje, izročilo, okusi, vzgoja, založniška politika, možnosti, uvoz, izvoz, meddržavno, medobčinsko, medrepubliško, medpokrajinsko sodelovanje... In usedline se kopičijo... naravna otroška senzibilnost pa čedalje bolj izgublja veljavo, vedno globlje je zasuta in odmaknjena od same sebe — od otroka.

Ko bi te naplavine bile rodovitne, brez onesnaževalcev in škodljivih vsebin, bi naši otroci rasli srečni in bi jih vse naokrog obdajalo tisto, kar potrebujejo, kar je zanje dobro, dragoceno, kakovostno, kar niso smeti in odpadki, kar ni strup za telo in dušo. Vendar smo priče nasprotnega, ker živimo v času, ko se bolj kot sploh kdaj kopičijo smeti (vemo, da kič dobesedno pomeni smeti in odpadke) vsepovsod in v vsem okrog nas.

Zato sem to posvetovanje o KIČU V KNJIGAH ZA OTROKE razumela kot ponoven klic k preplahu, kot apel za čistejše življenje in OTROŠTVA V NJEM.

Vemo, da ni niti prvo in, žal, niti zadnje, vendar je kamenček v trasiranju boljšega za otroke in za knjigo.

Če bi ocenjevali odnos družbe do otrok z ravnanjem, skrbjo in odnosom do prve knjige, ki je namenjena njim, potem bi marsikje obstali zaskrbljeni in se vprašali: Kaj vendar počenjamo in za koga? Kje je otrok v vsem tem? Mar je mogoče in kako je sploh mogoče, da so porabniška zavest, preračunljivost, hiperprodukcija in popolno brezvladje prodrli v pore tako občutljivega tkiva, kakor bi moralo biti založništvo za otroke?

To zaskrbljenost bom tukaj poskušala podkrepiti s tem, da bom opozorila na nekatere družbene dejavnike, vplive, odnose, okoliščine, ki so v večji ali manjši meri proizvajalci kiča, ki mu omogočajo življenje in tako bolj ali manj pomagajo otrokom pri njihovi izbiri, odločitvah in opredelitvah.

Svojo pozornost osredotočam na troje področij:

založbe,
knjižnice,
knjigarne, knjigarje.

Tukaj ne omenjam STARŠEV, ki so prvi in po mojem mnenju najpomembnejši, najvplivnejši dejavnik celotne vzgoje, in množičnih medijev (televizije, radia, tiska), ker bi to moralo biti predmet posebne študije.

ZALOŽBE

ZALOŽNIKI — izvir dobrega in hudega, lepote in kiča, kar je po mojem mnenju odvisno od moralnih gledišč tistih, ki vodijo politiko delovne organizacije in njeno finančno funkcioniranje.

Na prvi pogled bo zvenelo surovo in ostro, vendar mislim, da je bolj prizanesljivo kot kakršna koli druga ugotovitev, ki se nam vsiljuje iz neštetihih zgledov in variant, ki so v naši praksi običajne. Na primer:

— Kako bi imenovali in označili pojav, ki je celo pogosten, da je likovni umetnik, ilustrator knjig za najmlajše (kakovostnih, dragocenih in nagrajevanih) hkrati tudi likovni urednik v zelo produktivni založbi, ki množično uvaža kič s tujih tržišč?

Ali:

— Iz kakšnih pobud se ustvarjalec kakovostnih literarnih del za otroke loteva dopolnjevanja, predelovanja, prirejanja, nekakšnega prevajanja besedil po uvoženih likovnih predlogah slikanic (očitnega kiča) ter pri tem zagreši nekaj, kar je nevredno njegovega imena in otroka, kateremu naj bi bilo to namenjeno?

Ali:

— Kakšni motivi ženejo t. im. »velike založbe«, ki izdajajo monografska, enciklopedična in razkošna dela, da se na lepem pojavijo kot založnice slikanic, ki so, žal, SLABE?

Ta pojav je v zadnjih letih čedalje bolj pogosten. Ko smo se namreč pred devetnajstimi leti začeli ukvarjati z analizami tržišča slikanic in ilustriranih knjig za otroke, smo v seznamu založb lahko našli kakšnih deset imen tistih, ki so se stalno ali celo izrecno ukvarjale z otroškimi izdajami, nato pa je to število iz leta v leto naraščalo.¹ Žal ne v prid knjig za otroke in kakovostne rasti te zvrsti, marveč iz povsem drugih vzrokov. Večina založb se je namreč sprevrgla v uvoznike tuje krame, iz katere potem v bliskovitem sodelovanju z domačimi predelovalci, prirejevalci in prevajalci zmašijo čudne knjižne spačke, v katerih živa duša ne more več uganiti, kaj in s kakšnim namenom je kdo kaj naredil, in kar je najhujše — ZA KOGA?

Primerov je nešteto: V knjigarnah še zmerom srečujemo največ takšnih ali drugačnih predelav in obdelav klasičnih pravljic in pripovedk (*Rdeča kapa*, *Pepelka*, *Trnuljčica*, *Sneguljčica*, *Palček*, *Ostržek* in drugih), med ka-

¹ Podatki analiz: leta 1981 — 16 založb, leta 1982 — 21 založb, leta 1983 — 14 založb, leta 1984 — 25 založb, leta 1985 — 25 založb.

terimi bi komajda mogli odkriti kakšno kakovostno. V nekaterih predelavah, priredbah in obdelavah (v impresumu najpogostejši izraz poleg imena domačega avtorja) ni ne duha ne sluha o izvirniku (razen podobnosti ali identičnosti naslova), kaj šele, da bi založba blagovolila zapisati ime in priimek avtorja izvirnega besedila ali vsaj izvirnika, ki je bil preveden, predelan ali prirejen.

— V zadnjih letih že kar bode v oči pojav, da se založbe združujejo bolj pri skupnih izdajah slabih licenčnih ali uvoženih slikanic kot pri kakovostnih izdajah domačih avtorjev. Takšnih zbirk, kakor so izhajale npr. leta 1964 in 1965 (»Zvijezdica«, »Narodne pripovijetke jugoslovanskih naroda« in »Priče iz Narodnooslobodilačke borbe«), pri katerih so se jugoslovanske založbe združile pri izdajanju jugoslovanskih avtorjev, skorajda ni več.

— Čedalje bolj opazen je tudi pojav, da nekatere založbe odkrivajo več vzrokov za izdajanje razkošno opremljenih, toda estetsko slabih licenčnih knjig za otroke (povrhu še zelo dragih, celo do 7000 ali 8000 din), kot da bi izjemno dragoceno tekstovno in še bolj ilustrativno gradivo domačih avtorjev izdale vsaj v trdih platnicah reprezentativne knjige. Tako pa zagleda beli dan polizdelek, pri katerem sta zaradi teh pomanjkljivosti prizadeta prava vrednost ilustracij, povrh pa tudi končno estetsko doživetje. Zato zaslužijo pohvalo tiste založbe, katere znajo s to platjo (grafično in likovno opremo knjige) še poudariti velik pomen avtorskih dosežkov. Mednje zagotovo sodijo »R. Čirpanov« v Novem Sadu, »Mladinska knjiga« v Ljubljani, »Književne novine« v Beogradu, »Školska knjiga« v Zagrebu vsaj zavoljo tistih knjig, katere smo imeli priložnost videti na zagrebškem tržišču v zadnjih letih.

Knjižni sejmi pri nas in po svetu (v Beogradu, Interliber v Zagrebu, v Bologni, Frankfurtu) nam priča o tem, da tuja tržišča in izdajatelji knjig za otroke (vzeto posamezno) ne ponujajo več kiča kot pomembnih izdaj. Nasprotno! Podatki iz naših analiz govorijo o nasprotnem. Oglejmo si nekaj podatkov:

Leta 1985 je bilo od 224 ocenjenih slikanic in ilustriranih knjig (na zagrebškem tržišču) kar 144 uvoženih, 75 jugoslovanskih avtorjev in 5 kombinacij (jugoslovanski avtor besedila — tuj ilustrator ali narobe).

Od tega je bilo pozitivno ocenjenih, tj. izločenih tistih, katere ustrezajo osnovnim estetskim (literarnim, jezikovnim, likovnim, grafičnotehničnim) in pedagoškim zahtevam, le 10 uvoženih, 36 domačih avtorjev in 5 kombiniranih.

Leta 1984 je bil tak položaj: od 213 ocenjenih del je bilo 144 uvoženih (med njimi le 12 pozitivno ocenjenih, 132 pa negativno), 60 jugoslovanskih avtorjev (ocenjenih 25 pozitivno, 24 pa negativno) in 9 kombiniranih izdaj (med njimi 1 pozitivno, 8 pa negativno ocenjenih).

Leta 1983 je bilo med 411 ocenjenimi slikanicami 271 uvoženih (med slednjimi 263 ocenjenih negativno in le 8 pozitivno), 123 domačih (69 ocenjenih negativno, 54 pa pozitivno) in 17 kombiniranih izdaj (vseh 17 ocenjenih pozitivno).

Leta 1982 smo ocenjevali 230 slikanic in ilustriranih knjig: 145 je bilo uvoženih (12 ocenjenih pozitivno, 133 pa negativno), 71 domačih (40 ocenjenih po-

zitivno, 31 pa negativno) in 14 kombiniranih izdaj (10 ocenjenih pozitivno, 4 pa negativno).

Leta 1981 smo ocenili 165 slikanic: 114 je bilo uvoženih (13 ocenjenih pozitivno, 101 pa negativno), 51 domačih (34 pozitivno ocenjenih, 17 negativno).

Spričo tega se moramo vprašati: Kateri razlogi so spodbudili založbe k takšni uvozni politiki, da ne rečemo k takemu sodelovanju v prid tuji navlaki? Oziroma kdo neki je izbiral knjige na tujih »stojnicah«, da 70—80 % sodi kamor koli drugam, samo v otroške roke ne?

Nekateri se izgovarjajo, da to počenjaajo trgovski potniki in finančni me-nežerji, mi se pa vprašujemo, kdo jim to dopušča in s kakšnimi nameni?

KNJIŽNICE

Knjižnice so naslednje ustanove, se pravi (informativno-kulturne) delovne organizacije za predstavljanje, popularizacijo in distribucijo knjižne zakladnice. Zaposlujejo strokovni kader, ki je specializiran za delo s knjigo, pri svojem delu so izpostavljene družbeni kontroli. Zraven tega imajo številne knjižnice tudi posebne oddelke za otroke, v katerih kader uporablja posebne metode in oblike dela, da približuje knjigo otroku in ga seznanja z njeno vsebino. Dandanes so knjižnice (vsaj na Hrvaškem) najbolj odprte kulturne ustanove, ki so prav pri ukvarjanju z otroki vpeljale izredno mnogo novih oblik dela, novih vsebin in metod. Svoje bralce privabljajo in animirajo na nešteto raz-nih načinov, prav tako pa tudi širijo pahljačo variant pri predstavitvah in približevanju knjige. Vsa čast jim, dobro opravljajo svoje delo.

Vendar pa obstaja en sam TODA, kadar je beseda o knjižnih fondih za najmlajše (slikanicah in ilustriranih knjigah). Pri vsem strokovnem kadru, kljub vsem poskusom v obliki dopolnilne vzgoje in kljub vsej pomoči bibliote-karjem ter kljub bolečemu pomanjkanju sredstev se namreč ti knjižni fondi še zmerom niso znebili balasta kiča, niso prečiščeni, ne sestojijo iz samih iz-branih in kakovostnih knjig, namenjenih najmlajšim.

Menimo, da mora biti v knjižnicah (tako javnih kakor šolskih) — če nikjer drugje — knjižni fond omejen na IZBOR tistega, kar ponujajo založbe, ne bi pa smele na slepo kupovati vsega, kar ponujajo. Z drugimi besedami: kadar gre za otroka, tedaj je knjižnica v prvi vrsti kulturna in vzgojna ustano-va in šele potem informativna. Ne moremo se strinjati s pojasnjevanjem bi-bliotekarjev, da morajo imeti vse, če hočejo informirati bralce. Bibliotekarji so sicer zelo izpostavljeni in zelo pomembni posredniki med knjigo in bralcem, toda kadar gre za otroka, je njihova funkcija še pomembnejša, ker ji je treba dodati še vzgojni in kulturni vpliv, ne samo informativnega. Povrhu tega pičla sredstva za nabavo knjig še bolj obvezujejo vsakogar, da izbere res kakovostne in najboljše knjige.

Poleg staršev in vzgojiteljev (za male srečneže, ki obiskujejo otroške vrtce) so bibliotekarji najbolj usposobljen posredniški kader, ki lahko otroku pomaga pri spoznavanju dobre knjige, pri prepoznavanju slabe in pri obliko-vanju odnosa do knjige kot vrednote.

Knjigarne kot uradni lokali za prodajo knjig so zaradi kvalificiranih kadrov in okvirov družbene kontrole najširša, najbolj odprta in zelo dejavna vplivna žarišča.

Vanje zahaja človeško bitje že v tistih letih, ko v knjigah prebira samo podobe, ko njegov pogled in ročica segata samo do najnižjih in najbližjih knjižnih polic, stojećih in vrtljivih, ko še ne pozna ne naslovov, ne avtorjev, ne ilustratorjev in ne zna vprašati po tej in tej knjigi. Gleda, izbira, oči se mu ustavljajo samo na tistih, katere so z »obrazom« obrnjene k njemu, in na pobudo odraslih: »Kar izberi si, kar ti je všeč!« (te besede najpogosteje slišimo od mamic in očkov, kadar stoje z otrokom pred polico v knjigarni) izbere tisto, katera mu je NAJBOLJ PRI ROKI, ne glede na to, ali je dobra ali slaba.

Dobro bi bilo, ko bi bila tam otroku najbolj pri roki samo dragocena in kakovostna prva knjiga: da so v njegovih slikanicah same stvaritve, pove-zane z imeni, kakor Petričić, Veža, Manček, Stupica, Reichman, Antoličić, Lukovac, Rusjan, Gliha, Osterc, Gošnik, Berber, Krsmanović, Maksimović, Bourek, Trnka, Rébér, Rychlick, Hanák, Muller, Sendak, Bilibin, Nathan in druga, ki se lahko kosajo z največjimi svetovnimi dosežki na področju lepe otroške knjige. Potem bi lahko vsak otrok po svoji prirojeni dovzetnosti in čutu izbral tisto knjigo, v kateri mu ilustracije zbujejo najbolj ubrana sozvočja. Avtor in otrok bi postala soudeležena pri ustvarjanju in doživljanju lepe umetnosti brez posrednikov in brez napake. Toda »modri« trgovci v knjigarnah so bolje podkovani kot veliki ilustratorji za otroke, kar zadeva tržne zakonitosti, ustvarjanje denarja in pogojenih potreb. Zato zlagajo na police na otrokov doseg slikanice in knjige, na katerih so s čačkami, razumljivimi samo njim, zapisane številke, ki pomenijo največje popuste, odstotke dobička in povečanje glavnice.

Logika je preprosta (in menijo, da tudi upravičeno): Prodajamo pač tisto, kar zahtevajo kupci. Kupci pa zahtevajo tisto, kar jim ponujajo trgovci... In s tem je krog sklenjen.

Ko ne bi šlo za otroke, potem ta logika sklenjenega kroga ne bi bila skrajno nepoštena, kajti med dvema odraslima soigralcema (kupcem in trgovcem) bo zmagal tisti, kateri je bolje informiran, pametnejši, tisti, kateri ve, kaj hoče. Z otrokovega stališča pa je to igra neenakopravnih soigralcev, v kateri izgublja venomer isti: OTROK. Zlasti, kadar v nas odraslih prevladuje trgovec.

Način ponudbe knjig slabe kakovosti, kičastih slikanic in pogrošnih pi-sanih knjižnih izdelkov na nizkih policah ter tistih, ki so pri vходу postavljene tako, da najbolj bodejo v oči, bi še lahko odpustili nespecializiranim prodajalcem knjig v samopostrežnicah, kioskih in pri stojnicah na prostem. Toda v knjigarnah, ki v civiliziranem svetu uživajo sloves vhodnih vrat v temp-lje kulture, ne bi nikakor smeli tako ravnati.

Med desetimi zagrebškimi knjigarnami v Ilici, najbolj prometni ulici, nismo odkrili nobene takšne, v kateri trgovec-lovec ne bi bil nastavljal svoje pi-sane zanke najbolj kriččega kiča za otroke na doseg otroških rok, na vidne in opazne stoječe in vrtljive knjižne police.

Zanimivo je, da se, kar zadeva ponudbo in agresivno prezentacijo kičastih slikanic, knjigarji skoraj nič ne razlikujejo med seboj, veliko redkejši pa je ta pojav, kadar gre za kakovostno knjigo ali knjigo, ki je bila celo nagrajena

za umetniške dosežke pri ilustracijah ali besedilu. Zlasti nas je osupnilo, da so tudi v knjigarnah nekaterih založb, ki izdajajo daleč »čistejše« in bolj kakovostne knjige, dajali prednost ponudbi kiča in s tem postavljali svoje izdaje v slabo luč.

Še hujše je, če se ozremo na vrtljive police s slikanicami v samopostrežnicah, prodajalnah izdelkov, namenjenih otrokom (oblačil, obutve ipd.). Tukaj praviloma kakovostne slikanice sploh ni ali pa tiči skrita med vsemi mogočimi kičastimi predmeti in predelavami ali pa za njimi.

To je treba obsojati, to zbuja zaskrbljenost. Moramo se vprašati, ali so v knjigotrštvu in trgovinski mreži zares neinformirani in nešolani kadri (temu bi se dalo z dobro voljo zlahka odpomoči z dopolnilnimi informacijami, seminarji, posvetovanji, došolanjem) ali pa tiči za tem »moralna preusmeritev«, ki jo narekuje zaslužkarska logika (v tem primeru bi težje predlagali, kako najti izhod).

Če je položaj takšen, kakršen je (mogoče pa vendarle ni tako hudo pri vseh založbah, v vseh knjižnicah in v vseh knjigarnah — slišimo, da imajo v knjigarnah »Mladinske knjige« izključno kakovostne izbrane knjige za otroke, kar nas veseli in nam zbuja upanje), kako se potem postaviti po robu kiču, s katerimi družbenimi ukrepi in sredstvi utreti pot dobri knjigi k otroku, kako in s čim vzgajati socialistično ustvarjalno osebnost?

Zakaj vemo, in to pravijo tudi vsi teoretiki kiča: ČLOVEKA, KI SE ZAVEDA, DA OBSTAJA KIČ, LE-TA NE MORE ZASVOJITI. Toda kako naj se otrok, mlado človeško bitje, zave, ko ga pa zasipavamo s kičem, ko s kičastimi izdelki zakrivamo drobno prgišče pravih umetniških vrednot v knjigah za otroke?

Kako neki naj spričo tega zla v sistemu umetniških vrednot (po besedah A. Molesa) vzpostavimo odnos do pravih vrednot in kdo bo to uresničil, ko že pri vrelec kalijo vodo?

Kako preprečiti, da se v naši družbi poplava kičastih predmetov (knjig, igrač, oblačil, obutve itd.), in kar je še hujše, idej, ne sprevrže v porajanje kičarskih subjektov namesto želenega socialističnega človeka? Ali z drugimi besedami zastavljeno vprašanje: Kako zajeziiti vpliv kičarskih subjektov (omenjeni primeri pričajo o tem, da zares obstajajo) na nastajanje in obstajanje kičastih objektov? In drugo: Ali je kaj upanja za otroka in knjigo v tem sklenjenem krogu?

Omenila bom droben zgled kot prispevek v »boju za dobro knjigo in proti kiču«, in sicer delovanje Zveze društev »Naša djeca« SRH. Njena komisija za kulturo in strokovni sodelavci (književniki, kritiki, likovni umetniki in pedagogi, vzgojitelji, psihologi) že devetnajst let zdržema opravljajo strokovne analize tržišča slikanic in ilustriranih knjig v Zagrebu ter izbirajo tiste, katere ustrezajo estetskim in pedagoškim kriterijem, in jih priporočajo najširšemu avditoriju odraslih v posebni knjižici s priporočilnim seznamom slikanic in ilustriranih knjig za najmlajše. Tehtne pripombe k analiziranim knjižnim programom pošiljamo založbam, katerih knjige so bile predmet analize.

Zraven tega smo organizatorji POTUJOČE VZGOJNE RAZSTAVE SLIKANIC IN ILUSTRIRANIH KNJIG. V preteklem letu je obiskala več kot 50 krajev v SR Hrvatski.

Njen vzgojni pomen je v tem, da je to izbor najboljših slikanic in ilustriranih knjig (okoli 230 jih je), za nameček pa je še peščica (okoli 30) najslabših,

potemtakem očitnega kiča v vseh ozirih. V razstavi so vidno ločene druge od drugih pod ustreznima naslovoma DOBRO oziroma SLABO.

Razstavo dopolnjuje še okoli 30 PRIMERJAV, in sicer dobrih in slabih ilustracij istih motivov, in tudi te so uvrščene pod naslovoma DOBRO in SLABO, skupni naslov pa je PRIMERJAVE.

Tako smo kar se da očitno soočili dobro in slabo, se pravi umetniško neoporečne ilustracije in kič.

Povedati moramo, da ni bilo obiskovalca te razstave, ki si ne bi bil po ogledu takšne nazorne primerjave, zlasti, če je bila razstava dopolnjena še s predavanjem (ki jih tudi prirejamo), prišel na jasno in začel sam odkrivati, se pravi prepoznavati kič in slabe ilustracije v knjigah za otroke.

V našem boju zoper kič v knjigah za otroke smo torej ubrali pot vzgoje, informiranja, ozaveščanja odraslih posrednikov, in sicer ne tako, kakor to počno nekateri teoretiki kiča (skoz slab okus se pride k dobremu okusu), temveč veliko bolj neposredno — s primerjavo dobrega in slabega si pomagamo pri prepoznavanju dobrega.

Menim, da ob koncu lahko zastavim nekaj vprašanj. Odgovori nanje bodo lahko napotek, kako si utirati pot naprej k dobri in kakovostni knjigi za otroke, kako se otresti kiča na tej ravni človeškega ustvarjanja in dela.

Oglejmo si jih:

— V čem tiči skrivnost tistih založb, ki dandanes kljub vsem pritiskom tržišča in proizvodnje izdajajo samo in izključno kakovostno knjigo za otroke tako jugoslovanskih kakor tujih avtorjev, kakor to najbolj očitno in v najčistejši obliki dela »Mladinska knjiga« v Ljubljani?

— S kakšnimi ukrepi, če to ni mogoče z založniško poštenostjo, znanjem in odgovornostjo do izbranega posla, preprečiti uvoz tuje navlake v knjigah za otroke?

— Kako dopovedati knjigarjem, da z ustrezno ponudbo in prodajo kakovostne knjige za otroke lahko enako dobro zaslužijo, glede na vzgojo bralske kulture pa lahko storijo še več, kot to morejo s prodajo kiča in plaže?

— Kakšen spekter možnosti za vzgojo odraslih posrednikov (staršev, vzgojiteljev, učiteljev, bibliotekarjev, knjigarjev) imamo v naših različnih okoliščinah, da bi se lahko združili v obrambi zoper kič in vse slabo za otroke?

ZAKAJ NE POZABIMO, DA VSI OMENJENI DRUŽBENI DEJAVNIKI, ODNOSI IN OKOLIŠČINE (zraven pa še mnogo drugih, tako televizija, radio, tisk, ki sicer redkokdaj samoiniciativno govorijo o knjigi za otroke, o njenem pomenu in vrednosti) V »DRUŽBI ODRASLIH« NAJBOLJ NEPOSREDNO VPLIVAJO NA NASTAJANJE, IZDAJANJE IN ŽIVLJENJE KIČA ALI UMETNIŠKIH VREDNOT, S TEM PA ZAPIRAJO ALI ODPIRAJO MOŽNOSTI IZBIRE OTROKOM.

Prevedel Franc Vogeltnik

Neža Maurer

Škofja Loka

LAHKOTNA ZAPELJIVOST KIČA

Kič hoče ugajati,
četudi za ceno resnice.
Umetnost ugaja zavaljo resnice.

Večina ljudi stremi za čim laagodnejšim življenjem v vseh pogledih. Istočasno pa se ne želi odreči užitkom. Ker nas do pravega užitka — umetniškega, alpinističnega, kulinaričnega itd. — po pravilih lahko pripelje le napor — telesen, umski ali čustven — si je treba pač poiskati lažje ali celo lažne užitke. Lahko zgoljufane, ukradene, potvorjene.

Iz hlepenja po užitkih za čim manjšo ceno (praviloma tudi denarno) in s čim manj truda, se je rodil kič. Drugi naj razpredajo o vrstah in stopnjah škodljivosti kiča. Dejstvo je, da na oblikovano osebnost nima izrazitega vpliva; v kolikor je veder, lahko deluje včasih celo sproščujoče. Zato večina od nas nima nič proti bleščicam novoletnih drevesc, pisanemu blesku in kričavosti množičnih prireditev, tisočkratnim različicam valčka in polke v narodnozabavni glasbi, kadar gre za sproščen ples, ali ljubezenskim in doktor romanom ter razni drugi šund literaturi, ko se odpravljamo na potovanje ali dopust. Tudi kičaste risbe nam v letoviškem kraju izvabijo kvečjemu prizanesljiv nasmešek, kolikor ene od njih celo ne odnesemo s seboj za spomin na brezskrbne počitniške dni; otroško uživamo ob srčki kičastih podob, ki nam nezahtevne bajajo o rožnatem življenju.

Kič je v glavnem brezskrben in nezahteven. V tem je njegova velikanska zapeljivost in moč.

Toda pogledjmo ljudi, ki niso samostojne osebnosti. Delež le-teh si lahko glede na krajevno pripadnost, čas in splošno družbeno ter življenjsko stanje zamislite sami. Moč kiča je zanje v velikanski privlačnosti in lahkotnosti. Po resničnosti ne sprašujejo. Čim plitvejša in enoličnejša je življenje — večja je želja po lahkotnem, bleščecem, več je kiča.

In obratno. Prizore, skeče, celo pesmi, ki bi jih po splošnih značilnostih lahko uvrstili med kič, v času NOB to zanesljivo niso bili. In če jih beremo ali gledamo danes, čutimo, da niso kič. Preprosto: preveč resnične bolečine, čustva, volje, dejavnosti je v njih. Boj, delo, strastno, zahtevno življenje ne poraja kiča. Samo oblikovna plat ni odločujoča na tehnični merjenju vrednot. Težko bi prišteli na isti imenovalec celo na videz popolnoma enake stvaritve. Npr. kmečka hiša z vsemi pisanimi rezbarijami na stenah, z izrezljanimi ganki,

polkni in podboji ni kič. Če na isto naletimo pri serijsko izdelanih počitniških hišicah, to zagotovo je. V primeru, da odkrito, brez potvarjanja opišes mladost, kakršno si sam preživel, je to sicer lahko slab spis, nikakor pa ne more biti kič. Le-ta se poraja v opisovanju mladosti, kakršna naj bi bila, kakršno si predstavljaš, da bi želel preživeti (predstavljaš si seveda v zrelih letih, ko si že malce nagnjen h komodnosti) in da bi jo želelo preživeti tudi mnogo drugih ljudi. Morda celo več staršev kot otrok. Tako gredo na veliko v denar knjižice o sladkem otroštvu še bolj sladkih deklic. (Take zgodbe se celo spleča prevajati, kajti kar gre v denar, navrže večji honorar; kot npr. slikanice o Marinki in njenih dogodivščinah.) Precej več truda terja olepšavanje, da ne rečem potvorba in predelava v prelahkotne slikanice resničnih umetniških del o bridki mladosti, kot npr. o Davidu Copperfieldu, ki se tudi občasno pojavlja v naših knjigarnah.

Ne gre mi za slikanico kot literarno zvrst. Tudi proti stripom načelno ne kaže začenjati križarske vojne. Vem, najpogostejši očitek je, da otroke — bralce na sploh — polenijo. Toda stvar je v resnici taka: tisti, ki jim ni do branja, bodo tako ali tako vztrajali ob knjigi le dotlej, dokler jih bo nekaj (ali nekdo) k temu prisiljevalo. Seveda tudi od takega branja ostane sled v otroški duševnosti. Prosto po pogovoru: Če hodiš s košaro po vodo, boš imel vsaj mokro košaro. Oni drugi pa, ki so lačni knjig in branja, bodo v nekritičnem obdobju svoje mladosti brali vse po vrsti: od najbolj pogrobnega stripa do najboljše knjige, ki jim bo prišla pod roke. (Iz tujih stripov se bodo celo mimogrede naučili osnov tujega jezika.) Z enako zagnanostjo bodo tekli navzdol po rahlo nagnjenem pobočju najlahkotnejšega čtiva kot strmo navkreber pri najzahtevnejši knjigi. Ščasoma bodo spoznali, koliko čudovitejši je razgled z vrhov — in bodo segali po vedno zahtevnejših literarnih stvaritvah. Ustvarili si bodo lasten kriterij.

Toda preden se ta kriterij izoblikuje, obstaja veliko stranpoti, ki lahko mladega, labilnega človeka usodno zavedejo: ali v kriminal, v življenjski nihilizem, uživaštvo vseh vrst in v lenobo, kar posredno spet vodi v kriminal. Otopijo mu celo naravno občutja za pošteno, lepo, ustvarjalno življenje. Iztirjenosti (v večji ali manjši meri), ki legajo na dušo staršev, povzročajo skrb učiteljem in predstavljajo breme družbe, utegnejo biti stranski produkt kičaste predstave o življenju. V ničevih, kičastih zgodbicah je umor opravljen tako mimogrede kot česanje las ali zalivanje rož. In tudi z enako moralno neprizadetostjo. In spet smo pri lahkotni zapeljivosti kiča, ki pa je za nesamostojne osebnosti in mladino lahko usodna.

Poznamo stripe, kjer cele strani pojasni le nekaj vzklikov: Paf, bank, bum, tras, aaaaa, gulp. Ob tem pa v zlobi ali bolečini izmaličeni obrazi po mnenju nekaterih apostolov pisane grobosti menda celo sproščajo napetosti in zmanjšujejo dejansko agresivnost v mladem (ali starejšem) bralcu. Prej bo držalo, da bralca oziroma gledalca moralno otopijo.

Če sami sebe prepričujemo, da si ljudje — otroci in starejši — žele kičasto literaturo, je isto, kot če trdimo, da želijo npr. alkohol. Oboje je neizpodbitna resnica. In pri nas oboje mirne duše trosimo vsevprek (TV propaganda: 'Ljubezenske romane so brali že vaši starši — berite jih tudi vi!') in iztržimo od tega celo dobiček. Alkoholike (in druge zasvojence) potem zdravimo v za to določenih ustanovah; moralne prestopnike pa po poboljševalnicah in zaporih.

Kot vmesna stopnja je vselej zraven dobiček. Če ga ne bi bilo, bi kič preprosto propadel. Težko je v odstotkih prikazati, koliko bi kot družba imeli od tega. Eno pa je gotovo: Mnogo ljudi bi potem trdilo, da jim družba krati svobodo. Kajti naučili smo se čudne resnice, da štejemo pod svobodo vse, kar nam tisti trenutek ugaja, pa čeprav dejansko prinaša samo škodo.

MNENJA O KIČU (majhna anketa)

Kolikor ljudi vprašaš,
toliko različnih mnenj o kiču slišiš.

Najprej kot primer samo navedba treh oznak kiča v knjigah:

M. Kundera: *Neznosna lahкотnost bivanja*, str. 307, 311, 338;

B. Štih: *Paradižme*, str. 107, 108;

M. Lipovšek: Uvod v knjigo *Čudovite gore* (avtorica F. Copeland)

V ŽIVO:

Dijakinja: Kič je vse, kar je neresnica, napisana v želji ugajati, zazibati v mir, varljivo brezbržnost.

Vse pesmičice o milih otrocih, o zlatih mamicah, o srečnem in vedno lepem življenju v dvoje so kič.

Študent: Lahkotnost kiča nam je danes potrebna:

- ker je realnost pretežka, pretemna, preveč negotova, prekrvava, preveč zlobna in pogoltna;
- ker o svetu in svoji situaciji v času in prostoru, celo v vesolju preveč vemo in premalo zmoremo ter je včasih bolje poenostavljati (ker tako lahko tudi posplošimo) kot detajlirati, precizirati. To nas naredi samo fahidiote ali pa obupance.

Delavec v javni upravi: Če bi dobre in zahtevne knjige bile poceni, bi jih ljudje na veliko kupovali in spravljali v omare. Kajti če je knjiga zate pretežka, jo odložiš. Nekako 20 % ljudi lahko po svoji predispoziciji bere zahtevne knjige.

Nakup in branje lahke literature ali kiča, šunda pa je odvisen tudi: od okolja, v katerem človek živi, od vsakodnevnega telesne utrujenosti, od pogleda na svet, od človekovega značaja.

Učiteljica: Kič zadovolji osnovne, nizke interese brez napora. Ne plemeniti. Tako na nek način zapolni — nepoklican — tisti človeški instinkt, ki hlepi po lepoti. Pri otrocih je to še posebej vidno. Dobesedno najedo se stripov in potem jim ne diši več nobena knjiga.

Dobra stran: Kič je vabljliva, lahкотna pot k spoznavanju, tudi k osnovnemu znanju. Je pa istočasno nevaren, ker lahko otopi željo po zahtevnejšem spoznavanju in po vselej napornem osvajanju resnične umetnosti.

Babica: Premišljevala sem o pravljicah in stripih. Oboji imajo dobre in slabe junake; v obojih zmaga dobro; v obojih imamo stalne oblike (šablone); oboji so privlačni. Le da so pravljice nastale iz resničnih, trdih življenjskih izkušenj — stripi pa ta vzor le oponašajo.

Morda bi nam to spoznanje lahko dopovedalo, da potrebuje današnji mladi svet (pa tudi odrasli) neke vrste pravljičice z dobrim in zlim, ne samo mile. Da potrebuje junake, s katerimi bi se lahko poistovetili. Tudi odrasli. Če bi bile kratke, zanimive zgodbe dobro napisane, ne bi bile več šund — brale pa bi se vseeno z lahkoto.

Književnik: Ne gre za to, da je kič nek strašen bav-bav, ki ga je na vsak način treba pregnati iz našega življenja. Vsakdo rad kdaj poseže po lahkotnejši literaturi, za katero ve, da je kič. To je počitek in sprostitev.

Bistvo je, da mladino naučimo brati zahtevnejšo, dobro literaturo; naučimo, da za ceno napora sega po resničnih umetniških dosežkih.

Knjižničarka: Otroci po vsej Sloveniji berejo ogromno kiča:

Heidi — z njenimi resnično osladnimi slikami;

Marinka — ta prinese vsaj nekaj spoznanj;

Karolina — nas popelje po svetu.

Take in podobne knjižice imajo lahkoten način pripovedovanja, ki kar vleče bralca.

Zakaj ne bi v takih oblikah — v slikanicah z vedrim, jedrnatim tekstom — izdajali npr. dobre otroške literature, kot je *Pika Nogavička*? Otroci bi z enako slastjo segli po njej! Tudi druge knjige bi lahko priredili v lahkotnejše in morda za nianso zabavnejše slikanice. Tudi odrasli bralci radi segajo po kiču; npr. angleška pisateljica Viktorija Holt je dobesedno raztrgana. Mogoče res preveč zahtevamo od ljudi:

— resno delo,

— resno glasbo,

— skrb za družino, okolje, zdravje, naravo, prizadevanje za mir v svetu,

— resno branje.

Kako naj se človek sprosti? In kdaj? In kje?

Bralka: Ko sem prebrala, boljše požrla knjigo *Tigrov skok* (Viktorija Holt), sem bila lačna kot prej.

Toda ničesar se ne spominjam iz dneva, ko sem knjigo brala. Tega dneva v mojem življenju ni bilo. Tedaj sem bila nek drug človek. Živela sem v Angliji in na Cejlonu. Zares. V tistem dnevu sem preživela eno celo zelo zanimivo življenje.

Naravnost opijska moč, da pozabiš, brišeš sedanost, je morda edina dobra lastnost kiča za odrasle. Trdim, da je to dobra lastnost, ki ni na odmet, če pomislimo, kako nam je včasih lastno življenje težko, mučno, odvrtno, puščobno.

Znanstvena delavka: Od vsega kiča najbolj sovražim kičasta čustva. A tudi pristna čustva danes pogosto kičasto izražamo: po vzoru popevk, po nek-kih šablonah iz filmov; ne povemo samodejno, kar čutimo.

Ljudje se zares težko sredi današnjega zmehaniziranega in ukalupljenega življenja samostojno in lepo izražamo. Včasih so se preprosti ljudje reševali z izročilom, ki je kot obredi prehajalo iz roda v rod. Ta besedila so se — navadno zaradi preizkušenosti, modrosti ali pa šaljivosti — rešila kičavosti in se približala pravi ljudski besedni umetnosti.

Toda iz svatovskih obredov, ki so kot vsi ljudski običaji zrasli iz življenja in dela, smo danes naredili kič: kmečke ohceti in podobno. Vse zaradi denarja! Žal tudi najboljša priredba — ni umetnina.

Množice pa se zgledujejo po takem in podobnem, množicam to ugaja in tako nastane kičasto izražanje vsakršnih čustev. Žal, tako je: ali se čustev sramujemo ali pa naredimo iz njih kič. Le moči, da bi jih izrazili po svoje, večini manjka.

Režiser: V gledališču, pri sceni, kostumih velja isto kot pri literaturi. Stvar mora biti atraktivna, privlačna. Če je preveč, pa gledalca zavede in postane sama sebi namen, kar je slabo. Pri mladih gledalcih je ta meja med dopustnim in nedopustnim bleskom še posebno občutljiva. Otroka lahko hitro zavedeš.

Bistveno je, kaj je tvoj smoter, kaj želiš povedati s predstavo (ali knjigo). Če si privoščiš več blišča in s tem podkrepiš osnovno poanto, je vsekar dobro. Ako greš predaleč, boš sam zasenčil vsebino. In se izničil.

Slikar: Kič je namenjen ljudem, ki so neosveščeni v estetskem smislu, neangažirani in topoumni. Kič jih uspava, relaksira in utruje v samozadovoljnosti.

Resnica je, da ljudje danes zelo malo mislijo, mnogi pa celo nič ne mislijo. Razmišljanje je naporno in kreativno. Raje spremljajo tuje misli ali nesmisle po televiziji, v lahkem branju. Sledijo tujim rezultatom, uspehom — sami so nedejavni. To jih vedno bolj poneumlja.

Iz krilatice »Vsi smo umetniki!« se je rodilo več kiča kot umetniških del.

Kič je produkt neizobraženih, netalementiranih, neizbrušenih ljudi, ki so se lotili umetniškega dela. Tak kvazi umetnik je našel zase primerno osladno formulo, ki je všeč njemu in širokim množicam, in jo stalno ponavlja — iz samozadovoljstva in zavoljo dobička.

Kič je vedno samovšečen in skomercializiran.

Porabnike privlači predvsem zato, ker je lahkoten. Posebno na področju, ki ga ne obvladaš, te hitro zapelje. Otrok pa praktično še ne obvlada nobenega umetniškega področja — zato je lahek plen kiča.

Bežne primerjave naklad:

otroška in mladinska periodika in slikanice

dobre slikanice: od 5.000—10.000

kičaste slikanice: od 20.000—30.000 (pretežno Jugoreklam)

Zaradi inflacije tokrat oboje nekako enakovredno upadajo.

Periodika:

Mladina — niha od 15.000—20.000

Antena — 55.000—60.000

Ognjišče — okrog 90.000

Ciciban — okrog 100.000

Kurirček — 50.000

Pionirski list — 60.000

Pionir — 20.000

Pri periodiki za otroke ne odkrivamo bistvenih odstopanj, niti se doslej ne moremo pritoževati glede naklad.

Drugačna je situacija, oz. očitnejše zanemarjanje bralcev v odrasčajočih letih. Poglejmo naslednje številke:

Za porabnike od 5 do 15 let izhajajo listi (vsi niso zgoraj naštet) v nakladi okrog 260.000 — populacija pa je okrog 350.000. Za porabnike od 14. do 20. leta pa izhaja z vsemi strokovnimi listi vred periodika v nakladi okrog 110.000 — šteto brez *Antene* in *Ognjišča*. Populacija znaša okrog 280.000.

Seveda pa mladina v teh letih bere tudi liste za odrasle.

Mirjam Kopše

Ljubljana

OBRAZCI KIČA V ILUSTRACIJAH UČBENIKOV NIŽJE STOPNJE OSNOVNE ŠOLE

(pri predmetu Spoznavanje narave in družbe)

Predmet naše obravnave nima prav najznačilnejše sestavine vizualnega kiča — obrtne neoporečnosti. To olajšuje njegovo razčlenjevanje in hkrati zabijsuje identifikacijo ilustracij kot kiča. Ob bežnem pregledu se kar sama vsiljuje trditev, da je ilustrativni del predvsem diletantski. Kar seveda ne drži popolnoma, kot bomo pokazali. Težko pa je razmejiti obe področji tam, kjer ilustracija spremlja ideološko snov, zato je po definiciji kiča tudi sama kičasta.

V 1., 2., 3. razredu uporabljajo otroci za predmet Spoznavanje narave in družbe delovne zvezke. V 4. razredu sta predpisani knjigi *Spoznavanje narave* in *Slovenija, moja ožja domovina*. V delovnih zvezkih tekst spremlja črnobela konturna ilustracija. Ta tehnika je dobra osnova za edukativno ilustracijo. V obeh knjigah za 4. razred je množina izredno slabo grafično pripravljenih in tiskanih fotografij, med katerimi so tudi barvne podobe anonimnih avtorjev in ilustracije v različnih tehnikah prav tako neznanih avtorjev.

Ilustracije v učbenikih in delovnih zvezkih naj bi učinkovale na dva načina: kot most med izkušnjo in jezikom.

In tudi kot povezava med mislijo in besedo, glede na to, da ilustracije spremljajo prirodopis, zgodovino in geografijo. Pomagale naj bi oblikovati vizualno ozadje nove snovi, bile naj bi pripomoček učencu pri tvorjenju njegovih lastnih miselnih vzorcev in osnova dobrega memoriranja. Edukativne ilustracije morajo učencu omogočiti zaznavno interakcijo, kjer pa je barva eden odločilnih dejavnikov.

Prav v odgovoru na vprašanje, zakaj ti delovni zvezki ne vsebujejo barvnih ilustracij, lahko podčrtamo besedo KIČ. Ta kič zahteva že temeljna zasnova učbenikov. V ilustracijah se kaže na več načinov:

1. Piktorealizem ali Listje rumeni in odpada
2. Bukoličnost ali Lepa je pomlad
3. Idolatrija ali Kje je očka partizan
4. Perfekcionizem (ga ni — mantike ali divje misli)

1. **Piktorealizem** skuša vsako misel podati plastično, živo in v podrobnosti. Tako pa ovira razvoj učenčeve samostojne in ustvarjalne logične miselnosti. Ilustracija na takem mestu je popolnoma odveč, če ni shematizirana:

(jesen — vremenske spremembe I/69, na vrtu in polju I/67, poljski pridelki II/50, povrtnina in poljščine II/55, kmetija III/17, naloge srca in ožilja (10. točka) II/60).

Prav piktorealizem pokaže še eno slabost učbenika, ki pa ni predmet današnje obravnave — neskončno ponavljanje tem.

2. Bukoličnost mesta in vasi zabrisuje realiteto življenja in vseh dolžnosti, ki ga spremljajo. Ustoliči stihijsko urbanizacijo konfekcijskih naselij z zanikanjem kvalitete starih gradenj. A vendar še vedno ponuja lažno sliko nekdanjega kmečkega življenja s kosami, srpi, motikami in volički, zapreženimi v pluge. Povečuje našo industrijo v fotografskih, propagandnih frazah. Onesnaženega okolja pa vzorčno ne poveže s prav to zveličavno industrijo (praznik dela I/155, prvo sadje spomladi I/105, na šolskem vrtu II/45, polje v jeseni II/49, naš dom naj bo vedno čist in urejen I/33, sodobno kmetijstvo III/18, življenje se spreminja III/44, sodobno cestno križišče ob obali IV/114, Portorož — največje turistično naselje ob slovenski obali IV/99, industrijski predel Ljubljane IV/40).

3. Idolatrija koga ali česa se bomo vprašali in dobili prav presenetljive odgovore. Ker pa govorimo na tem mestu predvsem o ilustraciji, je morda še bolj umesten izraz IKONOLATRIJA. Prav ta zvrst ilustracije je v večini učbenikov najpogostejša in najbolj škodljiva. Primeri, ki jih bomo tu analizirali, so zelo splošni in niso vezani samo na omenjene učbenike. Žal pa so v osnovni šoli, najbolj obvezni stvari v življenju, tako številni, da bi jih lahko vzeli tudi za sinonim ideološkega kiča. Ideološki kič vsebuje še dodatno negativno dimenzijo. Vzbuja strah, poudarja občutek ogroženosti in osamljenosti in to pri šest- do enajstletnih otrocih. V tej mračni dimenziji izgubi kič vso lahkost in moreče vzbuja občutek neznane krivde.

Najpogostejše se kaže v treh obrazilih:

— čaščenje smrti in neznanih junakov ob dnevu mrtvih in vsakršnih priložnostih. Dan mrtvih je v naši narodni tradiciji posvečen in namenjen čisto določenim pokojnikom. To je dan, ko se spominjamo svojih bližnjih. Važno je prav to ohranjanje spomina, intimnost družinskih vezi v času in prostoru naroda. Misel, ki se širi od konkretnega v družini k splošnemu v narodu. Ta krhka nit spomina je pretrgana in zamenjana tekstovno in slikovno z malikom nedoločenega spomenika. Otožen spomin na določeno osebo je zamenjan s pojmom anonimne, grozeče SMRTI! Ilustracije samo verno prenašajo tekstovno sporočilo (I/134, II/83, III/47). To čaščenje se seveda v praksi obrača v prav čudno smer, ko pišejo otroci na spomenike z zvezdo imena svojih »padlih« očetov in drugih znanih, še živih oseb.

— vsenavzočnost vojske. Po ne vem kakšni logiki je v učbenike SND in tudi berila poleg državnih in pionirskih praznikov uvrščen dan JLA, ki pomeni samo še priložnost več za prikazovanje puške kot simbola nasilja. Vojska in vojaki tekstovno in slikovno bombardirajo učence in prežijo na njih ob vseh mogočih in nemogočih priložnostih. Simbol cvetja kot veselja je pri nas enakovreden puški, ki pa ima seveda drugačno pomensko vrednost.

Oglejmo si te priložnosti! To so prav vsi prazniki: Dan pionirjev, Dan mrtvih, 29. november, Dan JLA, 8. marec, Dan OF, 1. maj, Dan mladosti.

Svetla izjema so Novo leto, 8. februar in pust. Samo koliko časa še? (I/153, II/87, 92, III/47, 52, 53).

V četrtem razredu ilustracije zamenjajo številne fotografije pokolov v NOB in partizanskih spomenikov (IV/57, 135, 137...). Omenjen je še Matija Gubec, o mori 16. stol. na Slovenskem, turških vpadih, pa ne zremo skoraj nič. A je na celotnem slovenskem ozemlju še vedno približno 300 krajev, ki z materialno kulturo pričajo o uporabi našega naroda proti takratnemu sovražniku, da o narodovem spominu ne govorimo. S tem hočemo poudariti, da manjka časovna dimenzija, ki bi racionalizirala snov in omilila čustveni naboj.

— peterokraka zvezda in naša zastava kot likovna fraza. Fraze, sestre kiča jih imenuje v svojem sestavku Alenka Puhar. Kar velja tudi v tem primeru. Otroci jih morajo kar naprej risati ali samo barvati ob vseh mogočih priložnostih. Tako zvedeni njihov simbolni pomen v frazo.

4. Perfekcionizem je, kot smo omenili, ena glavnih sestavin kiča. V teh knjigah pa se srečujemo z njegovim čistim nasprotjem — diletantizmom. Sem lahko štejemo vso tehnično vzgojo, ki so jo otroci absolvirali že v predšolski dobi (pohištvo iz zobotrebcev, lončki iz papirja za šolsko malico I/15, ogrlica iz volne ali papirnih svaljkov za 8. marec II/98).

Kam bi uvrstili brezštevilne znake delovnih organizacij, fotografije njihovih komercialnih proizvodov in celo vinske nalepke? Njihova objava v učbeniku je skrajno dvomljiva in nima nič skupnega z grafičnim oblikovanjem, celo razvrednoti ga. Vizualno učinkujejo zgolj in samo kot reklama (IV/86, 115, 127, 135).

Poleg diletantizma se pojavlja še nekaj drugega — zabrisovanje pomena učbenika z različnimi križem kraži, rebusi, skrivalnicami, križankami in po-barvankami. Vse te mantike ali divje misli, kot jih je imenoval Pièr Guiraud v svoji *Semiologiji*, zakrivajo osnovni namen učbenika in potrebnost edukativne ilustracije. Pojav je mogoče razložiti čisto preprosto — znanje, ki ga učbeniki ponujajo, otroci že obvladajo. Ubiti je treba samo njihov dolgčas. Ker ni potrebno nič naučiti, tudi ni razloga za uporabo barve kot učne funkcije v ilustraciji (izjema je *Spoznavanje narave* za 4. razr. in tema o prometu s semaforjem v 1. razr.).

Ko smo tako razpoznali obrazce kiča v obravnavanih učbenikih, se lahko znova vprašamo:

Zakaj je kič prisoten v njih, komu in čemu služi, kdo si ga želi? (Veliko vprašanj brez jasnih odgovorov.)

Viri in literatura:

I. Vida Blažko, Mira Cencič: *Moja igra je delo* (delovni zvezek za SND, 1. razred). Ljubljana 1984

II. Mira Cencič: *Moje delo je učenje* (delov. zv. za SND za 2. razr. OŠ). Ilustriral Tone Rački, DZS 1985

III. Mira Cencič: *Učenje je moje veselje* (delov. zv. za SND za 3. razr. OŠ), 6. spremenjena izdaja. Ilustriral Janez Vidic, Tehniška založba Slovenije 1986

IV. Košak, Weber: *Slovenija, moja ožja domovina* — spoznavanje družbe za 4. razred OŠ, tehnične risbe izdelal Peter Svetik. DZS 1986

V. Čurin, Petkovšek, Smolej, Sevnik: *Spoznavanje narave za 4. razred OŠ*. Ilustrator ni natisnjen, DZS 1986

A. Trstenjak: *Človek in barve*. DDU 1978.

L. Menaše: *Evropski umetnostno zgodovinski leksikon*. MK 1971.

T. Buzan: *Delaj z glavo*. DDU 1980.

P. Guiraud: *Semiologija*. 2. izdaja, Prosveta 1983.

U. Ecco: *Kultura informacija komunikacija*. Nolit 1973.

Alenka Puhar: *Neznosna puhlost šolanja*. Nova revija 52/53. Ljubljana 1986

Prav med pisanjem referata je izšla *Nova revija* z zgoraj navedenim člankom Alenke Puharjeve, ki podrobno analizira učbenike SND, in se z njenimi ugotovitvami v celoti strinjam.

Matej Rode

Celje

KIČ IN PREVAJANJE

Svoje razmišljanje sem zasnoval na treh podmenah.

Prvič: kič so vsi tisti izdelki, pri katerih je izdelovalec uporabil izrazna sredstva umetnosti z namenom, da bi dosegel učinek, ki ni umetniški (dobiček, slavo, priljubljenost, ideološki učinek).

Drugič: umetnost je družbeni pojav, pri katerem skuša ustvarjalec doseči umetniški učinek. Le-tega doseže, če čustvo, ki se je v njem oblikovalo na zunanjo pobudo, izrazi z nekim od izraznih sredstev (barva, gmota, ton, beseda, gib). Tako delo mora nato pri uporabnikih vzbuditi enako čustvo, kot ga je imel ustvarjalec, ko je pričel ustvarjati.

Tretjič: prevajanje je oblika ustvarjanja, pri kateri skuša ustvarjalec vse informacije, ki so vsebovane v nekem besedilu, oblikovanem v enem jeziku, kar se da popolno prenesti v besedilo, oblikovano v drugem jeziku.

Če upoštevamo te tri poenostavljene in za naše potrebe prirejene opredelitve, trdim, da pri prevajanju ne more priti do kiča. Kajti, če prevajalec prenese informacije iz enega besedila v drugega, ne more doseči drugačnega učinka, kot je tisti, ki je v besedilu izvirnika. Umetniških sredstev, ki so v besedilu, ne izrablja, da bi dosegel neumetniške učinke. Njegovo delo torej ni kič.

In kljub temu prav pri prevedenih besedilih zelo pogosto srečamo kič. Kako naj si to razložimo? Razlagi sta dve: ali je že izvirnik kič ali pa tisto, kar štejemo za prevod, sploh ni prevod.

Najbolj pogosto imamo opravek s prvim primerom. Besedilo, ki ga prevajalec prevaja, ni umetniško besedilo, ali bolj natančno, je kič. Če kdo skuša prevesti verzje anonimnega, napol pismenega stihoklepca, pa naj je še tako dober prevajalec, ne more in celo ne sme iz njih napraviti nič drugega kot tisto, kar je bilo besedilo v izvirniku — kič. To je nedvomno glavni razlog, zakaj je med besedili recimo naših slikanic, ki prihajajo iz drugih republik, toliko kiča. In to kljub temu, da so kot prevajalci podpisani tudi najbolj znani prevajalci. Isto velja tudi za razne doktor romane in ostala kičasta besedila, ki jih, žal, prevajajo tudi ne vedno najboljši prevajalci. Vendar tudi v teh primerih menim, da so ti prevodi kič, ne toliko zaradi slabega prevoda, ampak ker so slaba, kičasta besedila izvirnika. Drugi razlog za marsikateri kičasti prevod je treba iskati v dejstvu, da je prevajalec zavestno posegel v besedilo z namenom, da bi gaboljšal, približal bralcu ali z njim dosegel kak dodatni učinek, ki ga izvirnik sploh nima. Gre za adaptacije in priredbe. Kako glo-

boko in na široko je razširjen tudi ta pojav, naj ponazorim s primerom, Defoejevim *Robinzonom*.

Po raziskavi Tatjane Lešničar poznamo Slovenci več kot dvajset najrazličnejših besedil, ki tako ali drugače nosijo naslov Defoe: *Robinzon*. V vseh, od najstarejšega, iz leta 1849, do najnovejšega, iz leta 1982, je toliko posegov tujih rok, da lahko trdimo, kako Slovenci sploh ne poznamo pravega *Robinzona*. Izjema je le prevod Mire Mihelič iz leta 1974. Žal pa tudi ta obsega le prvo knjigo svetovno znanega besedila Daniela Defoeja. V vseh ostalih primerih gre za take in drugačne priredbe. Od Jana Baukarta in njegovega *Marka Senjanina, slovenskega Robinzona* in Vladimira Levstika do Nandeta Vrbnjakovega in vrste anonimnih prirejevalcev. Vsa ta besedila niso ostala zvesta izvirniku. Torej niso pravi prevodi. S tem so izgubili umetniško moč izvirnika. S tem, da so z uporabo umetniških sredstev, v našem primeru jezika, skušali doseči svoje, ne samo umetniške učinke, so svoj izdelek spravili na raven kiča. Če temu dodamo še dejstvo, da je večina besedil, ki jih Slovenci prebiramo, kot da gre za Defoejevega *Robinzona*, prevod različnih tujih priredb, je podoba še bolj žalostna.

Kaj lahko sklenemo po tem razmišljanju?

Ker so pri nekaterih oblikah prevajanja prisotne tudi prvine umetniškega ustvarjanja, se kot pri drugih umetnostih ni mogoče izogniti kiču. In ker je kič spričo svoje dopadljivosti in zaradi premajhne razgledanosti uporabnikov zlata jama za vse, ki iz njega kujejo denarce, se mu bomo težko izognili. S kičem je kot z industrijo alkoholnih pijač. Vsi vemo, da je alkohol škodljiv, nikomur pa niti na misel ne pride, da bi prenehal izdelovati take pijače. Kaže, da je kič družbi potreben.

Naj to pomeni, da se moramo vdati v usodo in mirno gledati, kako se kič bohota? Menim, da ne. Pri prevajalcih bi recimo lahko potrkali na zavest prevajalcev, na njihovo etiko. Prevajalec naj bi ne prevajal slabih besedil. Možna je še ena pot. Gre za osveščanje uporabnika. Če bomo uporabnika poučili, kaj je dobro, kaj je res umetniško in kaj je kič, bo morda sčasoma le spoznal, da je bolje in več vredno, če namesto po kiču seže po pravi umetnini. Dokler tega ne dosežemo, se moramo pač potolažiti, da kič je in da bo ostal. In na koncu koncev, morda pa niti ni tako hudo. Bolje, da ima bralec opravka vsaj s ponaredkom umetnine, če že ne more imeti prave umetnine. Morda mu bo tudi ponaredek vzbudil kako čustvo, čeprav ne zgolj umetniško. Morda bi kazalo usmeriti določena prizadevanja še v to smer. Skušati bo treba, da naj bi bil kič najboljši.

Naj sklenem! Kljub temu da prevajanje, če je dobro, ne more biti kič, je med prevedenimi besedili veliko kiča. Prvič, ker je bil kič že izvirnik, in drugič, ker je »prevajalec« skušal v prevod vnesti svoje, neumetniške namene. Ker je kič družbi potreben, ni velikega upanja, da bo odpravljen. Treba je le skušati, da kič čimbolj približamo umetnosti.

IZ RAZPRAVE OB REFERATIH

Prispevki, objavljeni v tej številki, so nastali za posvetovanje in okroglo mizo z naslovom Kič — posebej v knjigah za otroke, ki ju je v Mariboru v Domu družbenih organizacij 20. novembra 1986 ob podpori Pedagoške fakultete v Mariboru, Zveze kulturnih organizacij Slovenije, Odbora za knjigo pri MZKO Maribor, Odbora za knjigo ZKO Maribor-Rotovž, Mestne konference SZDL, Založbe Obzorja in mladinske redakcije RTV Ljubljana organizirala revija Otrok in knjiga. V programu so bili najavljeni kot referenti tudi Vladimir Milarič, Slobodan Ž. Marković, Marcel Štefančič in Ciril Gale, ki pa se posvetovanja niso udeležili. Meta Grosman in Zorica Turjačanin sta svoja članka samo poslali, Dobrila Belamarič pa prebranega teksta *Uspešnost estetske vzgoje* ni utegnila pripraviti za tisk.

Kretničar ali moderator dogajanja je bil Miran Hladnik, ki je nadomestil v programu najavljenega Denisa Poniža. Uvodoma se je odpovedal morebitnemu pričakovanju, da bo usmerjal, vodil ali mogoče celo določal smer strokovni misli o kiču in pristal zgolj na organizacijsko funkcijo: referentom je določil deset minut za predstavitev članka, v debati pa replikam največ po pet minut. Kar ne bi bilo mogoče povedati v tem času, naj bi bilo predstavljeno za popoldansko okroglo mizo z bolj sproščeno organizacijo.

Lepim načrtom uredništva, da objavi kompletno debato ob referatih tako kot besede na okrogli mizi popoldne, je izvedbo prekrižala, kot se rado zgodi, tehnika. Tako je mogoče od odzivov na referate oziroma od samostojnih dopoldanskih nastopov objaviti samo tri: Andreja Brvarja (Mariborska knjižnica), Borisa A. Novaka (Založba Borec) in Iztoka Iliča (Mladinska knjižnica Ljubljana), čeprav so razpravljali tudi Borut Stražar (Srednja vzgojiteljska šola Ljubljana) o razmerju med kičem in umetnostjo, ki sta vedno v opoziciji. Miroslav Slana Miros, novinar Ljubljanskega dnevnika (provokativno je označil celo posvetovanje kot kičasto v razmerju do avtentične otroške ustne ustvarjalnosti), Matej Rode, Antonija Posilović in Mirjana Borčič. Med drugimi so se posvetovanja udeležili tudi: Igor Longyka (revija Pionir), Maruša Avguštin (Muzeji Radovljica), Božo Kos (Ciciban), Slavko Pregl (Mladinska knjiga), Saša Vegri (Pionirska knjižnica Ljubljana), Marjana Kobe (Pedagoška akademija Ljubljana), Valter Samide (Pionirski list), Vitan Mal (Radio Ljubljana), Darja Kramberger (Mariborska knjižnica), Anita Vadnal (Zavod SRS za šolstvo), Drago Bajt (Radio Ljubljana), Herman Vogel (Založba Obzorja), Melita Forstnerič-Hajnshek (Večer), France Forstnerič (Delo) in veliko knjižničarjev ter vzgojiteljev in pedagogov z vseh koncev Slovenije.

Andrej Brvar:

Problem kiča v literaturi za otroke in mladino je v tesni zvezi s pesnikovim oziroma pisateljevim podcenjevanjem mladega bralca kot človeka in kot literarnega konzumenta. To podcenjevanje se manifestira v vsakršnem pedagogiziranju, predvsem pa v mestoma že kar groteskni pootročenosti posameznih avtorjev.

O pedagogiziranju seveda ni vredno izgublјati besed.

V zvezi s pootročenostjo, oziroma v zvezi s podoživljanjem otroškega sveta pa bi rad povedal tole:

Prepričan sem, da je odraslemu človeku — tudi pesniku in pisatelju — neposreden stik z otroškim svetom, se pravi z otroškim čutenjem in čustvovanjem za zmeraj blokiran. Če se izrazim s podobo: odrasel človek je nekakšen »dosmrtni izgnanec iz raja otroštva«. Kljub temu pa je seveda otroški svet v odraslem človeku še kar naprej prisoten. A na poseben način: na način **spomina na otroštvo**, in to seveda ne na neko imaginarno, ampak na čisto konkretno, čisto specifično otroštvo. Če pa je temu tako, potem je seveda vsa tista literatura za otroke in mladino, ki ne nastaja iz tega čisto konkretnega, čisto specifičnega spomina, globoko neavtentična, lažna, pootročena, **kičasta**, kar mladi bralci tudi sami zelo hitro začutijo in jo kot tako tudi sami odklonijo, če seveda ni ravno predpisana za obvezno šolsko branje ali za razne bralne značke.

Resnično pristna in etično poštena literatura za otroke in mladino je torej tista, ki nastaja iz pesnikovega ali pisateljevega čisto konkretnega, čisto specifičnega spomina na otroštvo. Pri tem seveda nimam v mislih le čisto konkretnega, čisto specifič-

nega motiva, ampak tudi čisto konkreten, čisto specifičen jezik, saj se dostikrat niti ne zavedamo, da se otroštva spominjamo tudi z otroškim besednjakom.

Ta in takšna literatura pa je hkrati literatura, ki je zanimiva in dragocena tudi za odraslega bralca: Voračeve *Solzice* so očarljivo branje tako za mladega človeka kot za odraslega; najboljše Župančičeve otroške pesmi, tiste, ki jih je, še sam napol otrok, objavljal v *Vrtcu in Angelčku* in jih je pozneje samo nekoliko oblikovno dodelal, so polnokrvna poezija tako za otroke kot za odrasle itd.

Najobičajnejši ugovor takšnemu pojmovanju literature za otroke in mladino, kot sem ga pravkar ekspliciral, se glasi približno takole: Saj ni res, da je resnično avtentična tovrstna literatura možna le kot spomin na avtorjevo lastno otroštvo. Resnični pesnik oziroma pisatelj ohrani vendar vse življenje v sebi nekaj otroškega, neposrednega in avtentičnega.

Mislím, da to ni res. Resnični pesnik oziroma pisatelj ne ohrani vse življenje v sebi nekaj otroškega, neposrednega, avtentičnega — torej nekaj **nereflektiranega**. Tisto, kar mislimo, da je pri resničnem pesniku oziroma pisatelju avtentično, otroško, neposredno, je rezultat temeljne pretresenosti nad lastno smrtnostjo, v kateri se mu svet in človek spet kaže na avtentičen, otroški, neposreden način. To pa seveda ni več nereflektirano, ampak globoko reflektirano zrenje. Skratka, prepričan sem, da je odraslemu človeku — tudi pesniku in pisatelju — stik z otroškim svetom, se pravi z otroškim čutenjem in čustvovanjem za zmeraj blokiran.

Boris A. Novak:

O KIČU

Pri težavnem in delikatnem določanju, kaj sodi v kič, je med drugim bistveno tudi vprašanje svežine oziroma izrabljenosti literarnih postopkov.

Literarni postopki, ki so ob času svojega nastanka tako inovativni, da nas prebudijo iz avtomatizma vsakdanjega doživljanja ter nam odprejo oči za resnico časa in sveta, sčasoma tako zbledijo, da niso več sposobni prenašati umetniškega sporočila, umetniške resnice. Tolstojeva *Ana Karenina* je velika umetnina, današnji romani, ki posnemajo tematiko in pripovedni slog *Ane Karenine*, pa so navadne posladkane bulvarske limonade. Župančič je odličen pesnik in njegove pesmi za otroke še danes učinkujejo sveže in umetniško močno, posnemanje njegove pesniške dikcije pa bi danes ustvarjalo vtis kiča.

Za razliko od kiča resnične umetnine s časom ne izgubljajo svoje svežine in pomenskega bogastva, temveč ju — paradoksalno — celo pridobivajo, saj z zmeraj novimi branji in interpretacijami čudežno poglobljajo svoje sporočilo.

Literarno izobraženi odrasli seveda znamo presoditi, ali so uporabljeni literarni postopki v nekem delu sveži ali izrabljeni, ali gre za inovacijo ali zgolj za kopijo kopije že zdavnaj prežvečenih klišejev. — Otrok pa svet odkriva ab ovo, na novo, in zanj sleherno besedilo predstavlja odkritje, razodetje sveta. Zato se je otrok sposoben navdušiti tudi nad pesmico, ki se nam zdi povsem pogrošna. Pustimo mu to veselje, hkrati pa mu odpirajmo oči za boljše stvari!

To seveda pomeni, da glede vprašanj kiča ne smemo preveč moralizirati. Križarske vojne zoper kič

utegnejo biti bolj nasilne in otrokom bolj škodljive kakor sam kič.

Iskreno priznam, da sem v mladih letih dobesečno požiral debele bukve Karla Maya, ki ga danes ocenjujem(o) kot kvaliteten kič; *Winnetou* je zame predstavljal vstop, prvo stično točko s svetom literature. Če nič drugega, sem si z branjem Karla Maya pridobil bralni »Sitzleder«, voljo in veselje do knjig.

Lahko bi torej rekli, da je področje kiča močvirje, čez katerega se je treba prebiti, da bi prišli do prave, umetniške literature. Nasilno izsuševanje tega močvirja bi velikemu številu otrok preprečilo dostop do bolj-
ših knjig.

Iztok Ilich:

KIČ SE (PRE)DOBRO PRODAJA

Ne glede na to, katere ali kakšne definicije kiča se oprimemo, je neizpodbitno dejstvo, da je ta trenutek v slovenskih knjigarnah, veleblagovnicah in še kje naprodaj najmanj 50 do 60 tiskarskih izdelkov — če posebej ne omenjamo igrač, voščilnic in še česa — ki po vsaki definiciji sodijo v kategorijo kiča. V nekaterih prodajalnah pomeni ta številka večji del celotne ponudbe, drugod je ta delež manjši, le v nekaj izjemnih primerih, morda v treh ali štirih večjih čistih knjigarnah, je zanemarljiv.

Če se ne motim, so slednje izjeme predvsem knjigarne Mladinske knjige, kar pa žal ne pomeni, da velja ta ugotovitev za vse njene poslovalnice, tako kot tudi ni res, da knjigarne tistih založniških hiš in trgovskih organizacij, ki jih z našo osrednjo založnico knjig za otroke in mladino ne vežejo tesnejše »sorodstvene« vezi, vse po vrsti na stežaj odpirajo vrata povodnji kiča.

Glede kakovosti in širine izbora je seveda največ odvisno od poslovodij in oddelkovodij, skratka od ljudi, ki knjige pri založniških zastopnikih naročajo, manj ali praktično nič pa od neke poslovne ali celo posebne kulturne naravnosti delovne organizacije, ki ji pripada ena ali druga prodajalna kjerkoli v Sloveniji. V povprečju je tudi v tem pogledu položaj v knjigarnah in papirnicah Mladinske knjige znatno boljši, kajti njihova organiziranost v posebni temeljni organizaciji daje knjigarjem in prodajalcem več možnosti za izpopolnjevanje in izobraževanje (interni knjigotrški izpiti, seminarji, množični obiski knjižnih sejmov...). Seveda pa to, da je položaj na splošno boljši, še zdaleč ne pomeni, da so razmere idealne.

Takšen ali drugačen položaj na tržišču je vsaj v tolikšni meri odvisen tudi od založnikov; povratno učinkovanje prodaje na produkcijo je pri nas praviloma le posredno: če je naklada neke izdaje v kratkem času razprodana, jo založnik lahko ponatisne — ali pa tudi ne. Predlogi iz knjigarn, kolikor jih sploh je, so torej le bolj ali manj simbolične narave. To pa pomeni, vsaj iz tega vidika, da imajo založniki platno in škarje trdno v svojih rokah — v kolikor seveda niso tudi sami odvisni od delovanja različnih »višjih sil«.

Program založbe je potemtakem predvsem vprašanje njene kulturne, gospodarske in še kakšne usmerjenosti ter hkrati znanja, sposobnosti in volje oblikovalcev in uresničevalcev tega programa, torej urednikov in njihovih sodelavcev. Če lahko zatrdimo, da pri Mladinski knjigi, Borcu, Partizanski knjigi in DZS, ki pri nas natisnejo veliko večino knjig za otroke in mladino, tako rekoč ni prostora za izdaje, ki bi sodile v kategorijo kiča, pa po drugi strani poznamo založbe, predvsem iz drugih republik, pri

katerih je tovrstna produkcija prej pravilo kot izjema.

Če, nadalje, izhajamo iz dejstva, da so vse založniške delovne organizacije, ki jim je zalaganje in izdajanje knjig osnovna dejavnost, v čedalje večji meri odvisne od delovanja ekonomskih oziroma tržnih zakonitosti, se znajdemo pred navidez paradoksalnim vprašanjem: kako lahko poslujejo ene in druge, ko pa je znano, da kakovostne avtorske slikanice, v katerih je vloženega veliko dela, znanja in inovativnosti in so zato tudi občutno dražje, prinašajo manj dohodka kot produkcija poceni in cenenih izdaj, v katerih ni vkalkulirane tako rekoč nič ustvarjalnosti? Odgovor, da pri slednjih — zaradi manjših vlaganj in praviloma višjih naklad — nastaja višja razlika v ceni, se pravi razlika med proizvodno in maloprodajno ceno, nas pravzaprav še vedno pušča na začetku. Zato si moramo vprašanje zastaviti nekoliko drugače: zakaj je tako? Zakaj se prodaja toliko malovrednih slikanic in drugih publikacij, ko jih povrh vsega nihče javno ne priporoča in so od časa do časa celo izpostavljene ogorčenim napadom pedagogov, likovnikov in drugih strokovnjakov? Kako je skratka mogoče, da se tovrstne produkcije prodajo toliko, da lahko ostaja poceni in se obenem reproducira v vedno novih velikanskih količinah?

Razlaga, da je tako zato, ker v knjigarnah in drugod tovrstne izdaje sploh prodajajo, bi bila preveč poenostavljena in celo krivična in nas zato tudi ne bi mogla pripeljati do zadovoljivega odgovora. Knjigarji in drugi prodajalci — razen redkih izjem, ki se zavestno odločajo drugače — ponujajo in prodajajo pač tisto, kar jim prinaša dohodek, ki ga morajo ustvariti. Ta dohodek je spričo višjih rabatov in drugih ugodnosti, ki jih dajejo zastopniki neslovenskih

založb s knjigami za otroke in mladino, sicer praviloma višji, kar pa navadno niti ni odločilno. Dobra prodaja je namreč največkrat odvisna predvsem od povpraševanja, torej od zahtev kupcev, in jo morda šele v drugi vrsti pogojujejo dostopnejše cene, saj vemo, da starši, kadar gre za otroke, navadno ne gledajo na vsak dinar.

Odgovor na malo prej zastavljeno vprašanje, zakaj je tako — gotovo ne edini, vendar pa utemeljen s praktičnimi izkušnjami — velja torej iskati predvsem v ravni likovnega in siceršnjega okusa kupcev. Med njimi so namreč tudi takšni, ki prostodušno razlikujejo med »lepimi« in »umetniškimi« knjigami, pri čemer je najbrž jasno, katere izdaje uvrščajo v prvo skupino, in da ima oznaka »umetniško« na nek način celo negativen predznak — kot nekaj čudnega, odvečnega, nerazumljivega. Če hočejo »preprosti« ljudje »preprosto«, enoznačno in neproblematično informacijo in če je to, na primer, *Sneguljčica* z 20 ali 30 vrsticami praviloma iznakaženega besedila in z »ustreznimi« ilustracijami, je temu pač tako. V večini primerov jim je namreč povsem odveč dopovedovati, da je Marlenka Stupica vendarle nekaj drugega kot ta ali oni anonimni, ti-sočkrat prekopirani mazač. Kakor vemo, je podoben položaj tudi v glasbi, predvsem tako imenovani narodnozabavni, in še kje, in seveda ne samo pri nas v Sloveniji in Jugoslaviji.

Korenine takšnega vrednotenja segajo predvsem v šolo oziroma v širši okvir vzgoje in izobraževanja od najrosnejšega otroštva naprej. Če upoštevamo še eksperimentiranje z reformiranjem šolstva, ki je v zadnjih letih glede likovne vzgoje in še nekaterih predmetov tako rekoč obglavilo več generacij srednješolcev, v tej smeri tudi v prihodnje ne moremo pričakovati pozitivnih premikov. To

pa pomeni, da se kiču v knjigah za otroke in mladino najbrž obetajo celo še boljši časi. Ne nazadnje tudi zato, ker s strani zakonodaje oziroma dodatnega obdavčevanja kiča in šunda, kakor kažejo izkušnje, prav tako ni mogoče pričakovati odrešilne pomoči.

Kljub vsemu pa naj te ugotovitve ne izzvenijo kot črnogledo prerokovanje; iz določenega zornega kota predvsem ugotavljajo dejstva in trenutno stanje. Mišljene so namreč tudi kot spodbuda vsem tistim pedagogom, knjižničarjem, knjigarjem in drugim, ki jim ni in jim ne sme biti vseeno, kako so oblikovana natisnjena sporočila, ob katerih odraščajo in se formirajo mladi rodovi. Puške torej ne gre metati v koruzo — sicer bo samo še slabše.

Slavko Pregel:

POGOJI ZA RAZVOJ KIČA PRI NAS SO IZVRSTNI

Nič hudega sluteči bralec je danes lahko malce zbegan ob preobteženem bogastvu duhovitih besed, ki so se nakopičile v debelih slojih razlag in opredelitev kiča. Z vsem tem smo nekoliko zakrili bistvo umetnosti in še posebej tiste za otroke. Razvijala naj bi občutek za lepoto, za dobro, za resnične vrednote življenja. Na njenih poteh naj bi se radostno srečale misli in čustva. Kič izkorišča te potrebe ljudi, namesto da bi jih zadovoljeval. Vsiljuje sladkobo namesto lepote, nadutost namesto dobrega, in poenostavljene resnice. Kič je zato laž o življenju.

Pogoji za razvoj kiča pri nas so izvrstni, saj se spogledujemo z izjemno velikimi razlikami med deklariranimi resnicami in resničnostjo. Razkorak se je približal točki, ko se bo moral sesuti. Mlade generacije se ro-

jevajo pred televizorji, ob kabelski satelitski obilici sveta, z računalniki v rokah in vse bolj odprtih glav. Imajo veliko videti, slišati, drugače razumeti in zastavljati prava, nam neprijetna vprašanja. Zato lažem pokajo oblačila po vseh šivih.

Ob knjigah je odveč, da se čudimo, le kako so kakšne prišle na trg. Popolnoma vsi postopki so družbeno dogovorjeni. Mnogi med nami zadihano dvigamo roke na sejah založniških svetov ali neposredno soust-

varjamo knjige. Nenadoma se potem zbudimo in zdrznemo ob knjižni ponudbi, ki smo jo sami sestavili, a smo zgroženi in se delamo, da nam je vse skupaj vsilil nekdo drug. Ni nam jasno, da nam bo le neoddahljiva nestrpnost do neumnosti in laži postopno izrinila onesnaženost iz življenja.

Tudi tokrat zato prosim otroke, naj zdržijo z nami in jim vnaprej čestitam, ker bodo kljub vsem našim vplivom vseeno odrasli v svoj lepši svet.

V popoldanskem pogovoru so se oglašali poleg naštetih v sledečem zaporedju še psihologinja Ljubica Marjanovič Umek (Filozofska fakulteta v Ljubljani), Dragutin Ognjanović, Ivo Zalar (Filozofska fakulteta v Zagrebu), France Prosnik (Vzgojna posvetovalnica Maribor), Dobrila Belamarić, Voja Marjanović, Liljana Klemenčič (Ljudska in študijska knjižnica Ptuj), Marta Majcen (Mladinska knjiga Maribor), prof. Gema Hafner, Silva Novljan (Pionirska knjižnica Ljubljana), Ivanka Sajovic (Zavod SRS za šolstvo, Ljubljana), Alenka Glazer (Pedagoška fakulteta Maribor), Igor Gedrih (Srednja vzgojiteljska šola Ljubljana), Pavle Učakar (likovni urednik pri Mladinski knjigi), Peter Božič (ZKOS), Jože Snoj (DZS) in Berta Golob (Zavod SR Slovenije za šolstvo, Kranj).

Pogovor je bil večinoma sicer posnet, vendar zelo slabo, zato bo mogoče izčrpnije citirati le nekatere replike, vse drugo pa kolikor mogoče natančno povzeti samo v bistvenem.

Miran Hladnik si je zamislil tele tematske sklope pogovora:

- definicija kiča: njegova potrebnost in »koristnost«,
- odnos družbe do kiča (knjižničar, pisatelj, urednik, ilustrator, prevajalec, založnik, pedagog, psiholog in njihovo razmerje do kiča); boj proti kiču, da ali ne?,
- kič pri odraslih: kič pri otrocih (dekliški: deški kič),
- kič v medijih (RTV, slikanice, film, strip).

Pogovor je kljub želji po redu potekal precej anarhično, preskakujoč s teme na temo, kakor ga bo odslikal tudi sledeči povzetek.

Mirjana Borčič:

Že dvajset let želim, da bi otroci gledali dobre filme in da bi se vživeli vanje, da bi jih razumeli, nikoli pa ne govorim, da se borim zoper kič. Borim se za dober film. Dožive-

la sem, da je otrok rekel: »To je kič.« Ko sem ga vprašala, zakaj je to kič, je odgovoril, da pač vsi tako rečejo. In takrat sem v svoji šolski praksi besedo kič eliminirala. Pravzaprav sem začela razmišljati druga-

če: otrok potrebuje kič. Iz svoje družinske, socialne, pa včasih tudi nacionalne, kulturne tradicije. In jaz otroku tega ne morem nasilno vzeti. Predvajali smo filme zagrebške šole, ki imajo resnično umetniško vrednost. Ampak — hudo konkurenco nam je delal uvoženi Disney. Ne otroku, ampak vzgojitelju. Ker je bil na tisto navajen. Tu prihaja do absurda, da tisto, kar je drugačno, včasih tudi odklanjajo kot kič. Zgodilo se je, da je bil film z intenzivnimi barvami, likovno izredno zanimiv, proglašen za kič. Sogovornika sem vprašala, kateri film je potem njemu sploh všeč. Imenoval je film v Disneyevem stilu. In to je mogoče v krogu ljudi, ki skrbijo za to, kaj bodo otroci gledali!

Miran Hladnik:

Odgovoriti moramo na vprašanje, kakšen pomen ima to srečanje. Naj usmerja produkcijo mladinske literature? Ali pa je mogoče njegov namen v prvi vrsti spoznati »odraslo« literature in samega sebe. Skromno priznajmo našemu razpravljanju terapevtsko funkcijo, terapevtsko za nas same, ne pa za otroke. Dejstvo je, da je kič in debata o njem vedno problem odraslih, ne pa problem otroka. Odrasli je svetu otroštva odtužen in zato izbira otroku berilo lahko le iz lastne, odrasle perspektive. Problem, ki pri tem nanj naleti, namreč strah, da bo otroka oskrbel s kičem, otroka ne prizadeva, saj otrok za razliko med dobro in slabo umetnostjo (vsaj v nakazanem smislu) ne ve.

Mirjana Borčič:

Nam, ki se ukvarjamo z mediji, je zelo neprijetno govoriti vam, ki se ukvarjate z literaturo, čeprav sem

bila sama izučena najprej za literaturo in šele potem priučena za film. V kinematografih najdemo vse več in več resničnega kiča. Razloge za to je treba iskati v ekonomskih problemih. Ogromno je reklam, na drugi strani pa so filmske predstave atraktivne, kar otroka privablja. Imamo grozno poplavo kiča.

Borut Stražar:

Razpravljanje o kiču nima nobene-ga pomena, če to počenjamo samo iz terapevtskih vzrokov. Odrasli se ne glede na to, kaj smo po poklicu, postavljamo v vlogo vzgojitelja. Če smo starši, hočemo otroke pač vzgajati po svojih najboljših močeh, po svoji viziji otrokove prihodnosti.

Poskušamo tudi vzgajati s književnostjo in umetnostjo in se zato sprašujemo, kaj umetnost je in kaj hoče. Če hočemo posredovati estetske užitke, omogočati osebnostno dozorevanje, potem seveda skušamo to storiti skozi umetniško stvaritev, ne pa z delom, ki ni umetniško. Kot odrasli se čutim poklicanega, da potomstvu dam najboljše, kar je možno. Otroku dam knjigo z nekim določenim namenom, ne pa samo zato, ker otrok knjigo zahteva. Zato si pač želimo priti na jasno s kriteriji kiča.

Miran Hladnik:

To se pravi, da ima umetnost, če je namenjena otroku in če jo otrok prebira, v prvi vrsti instrumentalno vlogo. Se pravi, da je literatura, če jo bere otrok, v prvi vrsti namenjena vzgoji tega otroka v samostojno, odraslo, razvito, harmonično osebnost?

Matej Rode:

Mislím, da ni res, da opredelitev kiča potrebujemo samo zato, da bomo otroka vzgojili. Književnost je prav-

zaprav umetnost in bolj pomembno je omogočiti otroku kontakt s pravo umetnostjo oziroma književnostjo.

Borut Stražar:

Strinjam se s tem. Ko sem govoril o vzgoji, nisem mislil s tem vzgoje k poštenosti, pridnosti in poslušnosti, ampak sem mislil na vzgojo k odraslosti v najširšem pomenu, na moralno-estetsko, družbeno vzgojo. Še posebej pa nas zanima kič v umetnosti, ker smo tudi pedagogi.

Ljubica Marjanovič Umek:

Že nekaj let me beseda vzgoja sila moti, ker se mi zdi, da vzgojo preveč mešamo s pedagogiko. Opredelitev, kot so kič za otroka, kič ne za otroka, sploh ne moremo obdelati mimo upoštevanja razvoja otroka. Predšolski otrok gre skozi obdobje, ko se kiču ne more izogniti. Predšolski otrok, ki vzame v roke slikanico, je čustveno bitje, kar pomeni, da hoče doživeti neko intenzivno čustveno zadovoljstvo ob slikanici oziroma literaturi. In šele tedaj, ko bo začutil neko intenzivno čustveno zadovoljstvo, šele takrat lahko govorimo o tem, kaj naj bi otrok od tiste slikanice dobil. Mišljenje predšolskega otroka je z vidika kvalitete neprimerljivo z mišljenjem odrasle osebe, ki ustvarja literaturo ali ilustracijo za predšolskega otroka. Glede na to, da je kvaliteta mišljenja različna, je jasno, da moramo mi imeti neki drugačen odnos. Strinjam se z dopolnilem diskutantom, ki je omenil spomin na neko specifično otroštvo, da se lahko vsaj deloma približamo otroku. Kaj to pomeni? Če analiziramo mišljenje otroka v obdobju od treh do petih let, bomo prišli do kiča v pravem pomenu besede. Lahko smo prepričani, da bo otrok v tej sta-

rosti od dveh slikanic izbral bolj kičasto. Zakonitost razvoja tega otroka je, da rabi intenzivne, močne dražljaje. Bolj ko je nakičeno, bolj ko je dinamično, bolj otroka privlači. Njegov mentalni razvoj zahteva, da so dražljaji močni, intenzivni, kratkotrajni, da se hitro menjavajo, da preskakujejo z enega na drugo ipd. Otroku je lepo, če je vse povezano, logično, da se lahko identificira s kakim močnim, čustveno obarvanim bitjem. Vprašljivo je, kje se potem njegovi estetski kriteriji približajo kriterijem, ki jih mislimo dati. Slišali smo, da kič nudi in daje občutek varnosti oziroma pomeni beg iz realnosti. To je pravzaprav tipična razvojna potreba otroka v obdobju simbolizma oziroma v obdobju močne domišljije. Iz realnosti beži ne zato, ker bi imel večje ali manjše nagnjenje do kiča, ampak je to razvojna zakonitost, skozi katero gre vsak otrok. Mimo nje ne moremo iti in jo kot psihologi z veseljem priznavamo. Zato se ne moremo izogniti t.i. kičasti literaturi, če seveda menimo, da je ta tista, ki jo otrok v celoti sprejme in preko nje naredi en korak naprej. Vendar to ne pomeni, da vzgajamo otroku neustrezen okus ali ga zavajamo na napačno pot. Umetnik se mora približati otroku tako, da mu estetskega ne odmakne. To je težko, ker je odrasli ustvarjalec kritični realist, otrok pa to nikakor ni.

Miran Hladnik:

Ali je vzgojnost primarna funkcija mladinske literature ali je njena funkcija v zabavnosti in razvedrilu? Dopoldne smo slišali, da je namen otroške literature ne samo vzgajati za odraslost, ampak da je posebej dobra tista otroška književnost, ki otroku čim dlje ohranja otroško percepcijo sveta, ker je le-ta edino pristna v razmerju do rutiniranega

odraslega pogleda na svet. Kaj je potem prava vzgoja: vzgoja za odraslost ali vzgoja v otroškosti?

Dragutin Ognjanović:

Kaj je za otroke pomembno? Za otroka ni pomembno to kompromitirano pedagoško vedenje do njega, kaj sme in česa ne sme, se pravi restrikcija, temveč okoliščina, da otrok uživa v umetniškem izdelku, da čuti zadovoljnost in veselje, da ga spodbuja k sanjarjenju, k igri, k besedni igri in k nekakšnemu vztrajanju v prostoru, v katerem živi. Menim, da je to za otroka najpomembnejše. Dovolite, da vam povem, kaj imajo otroci pravzaprav radi.

Otroci imajo radi čudne stvari. Ne navadne stvari. Otroci imajo radi sladkarije. V tretji kategoriji imajo radi smešne stvari. To pomeni, da sta čudno in smešno pomembni kategoriji, ki ju imajo otroci radi. In to je potemtakem humor, to so humoristične stvari, vendar pri tem tisti pravi humor. Otroci so v vsakem primeru veliki sladokusci in znajo opraviti selekcijo vrednot. Spomnimo se Saint-Exupéryja in njegovega *Malega princa*, pa bomo videli, da otroci vidijo stvari mnogo globlje, kot jih vidi konvencionalna odrasla zavest. In zdaj dogradimo v svoji domišljiji. Recimo, učiteljica prvega razreda je dala otrokom nalogo, naj narišejo svojo družino. In so narisali vse druge družinske člane, samo matere ni. Ko jih popraša, kje je, odgovorijo, da kuha kosilo. Otroci si v prostoru predstavlja stvari tako, da marsikaj intuitivno sluti, medtem ko si mi pedagoško utiramo pot k jasnosti.

Ivo Zalar:

RAZLIKE V UMEVANJU KIČA

Pri študentih sem imel zmerom težave pri razlagi pojma kič. Definicijo je namreč zelo lahko najti, ko pa malo natančneje razmišljamo o kiču v književnem delu, potem vidimo, da to ni ravno tako preprosto. Nasploh v umetniškem delu. Ob neki priložnosti sem poslušal akademske kiparje, ki so recimo Augustinčičev spomenik Matiju Gubcu v Stubici razglasili za kič. To ni edini primer. Na drugi strani, če se približamo literaturi, ki mi je bližja, lahko povem, da sem tudi tukaj doživljal takšna presečenja, ki so me osupila in presenetila. Tudi takšni so, ki denimo vso otroško književnost prištevajo h kiču, češ da pišejo knjige za otroke samo tisti, ki niso zmožni napisati kaj zrelega za odrasle itd. Razume se, da veliki pisatelji, kakor je Grigor Vitez, demantirajo takšno naziranje. Vendar obstajajo tudi takšna stališča. Recimo znana pisateljica in pesnica Zofka Kvedrova je pisala takšne pesmice in druge stvari, kakršne piše recimo naša Anđelka Martić, ki je prišla v šolska berila kot čtivo abstraktnega umetniškega izraza. Iz Zofke Kvedrove se Krleža norčuje s stih: »Ko čita pjesme Zofke Kveder rado, ima dug život i srce mlado.« To spominja na pogrošne ljudske pisatelje. Obstajajo pa tudi takšna medsebojna negiranja, da je to kič. Zelo težko je to zdaj postaviti in pripomniti, da moramo biti precej odgovorni, če štejemo kaj za slabo. Medtem ko štejejo nekateri Karla Maya za vzorec kiča, pišejo drugi o njem disertacije. Tudi tukaj se stvari spreminjajo. Denimo pri nas na Hrvaškem so bili zdaj pa zdaj pojem kiča romani Marije Jurić-Zagorke. Toda danes se že nanjo gleda drugače. Če recimo analiziramo odlomke Augusta Šenoe, vidimo, da

razlike niso tolikšne, da bi lahko trdili, da je Marija Jurić-Zagorka povodenj kiča, August Šenoa pa zgled umetniškega zgodovinskega romanopisca. Rad bi povedal, da se pristopi spreminjajo in da moramo biti pri tem precej previdni. Veliki mojstri lahko tudi s preprostostjo ustvarijo nekaj pomembnega. Omenimo imena Dušana Radovića, Grigorja Vi-teza ipd. Potrebno se je bojevati in tako ali drugače razvijati pri otrocih čut za tisto, kar je lepo, pa ni kič. To ni preprosto. Nič lažjega, kakor pritisniti nalepko »to je kič«, to lahko naredimo s pravljicami Ele Peroci pa tudi z najboljšimi romani. Afirmacija vrednot je, lahko rečem, vrsta manipulacije. Mi smo sicer proti načelu manipulacije z otroki in tudi drugače. Kljub temu pa ni treba prepustiti vsega, kar se pove, toku časa, temveč je treba še naprej razvijati smisel za lepo. Ne samo zaradi vzgoje, da bi pozneje postali plemenitejši, da bi imeli več od življenja, marveč da bi mladi zdaj imeli več o.l življenja.

France Prosnik:

Vključil bi pojem ustvarjalne domišljije in potreb, ki izhajajo iz nje. Če vsaj približno pristanemo na trditev, da otroška literatura spodbuja ustvarjalno domišljijo, se bomo neprimerno manj ukvarjali z vprašanjem, kaj je kič in kaj ni kič. Od prvega dne, ko se otrok rodi, je on tisti, za katerega se trudimo. Kvaliteta naše vzgoje je v sposobnosti spretnega odzivanja na otrokovo željo. Vprašamo se, katere so tiste osnovne potrebe otroške domišljije, ki jih otroška literatura zadovoljuje. Prva je potreba po identifikaciji, kontakt z opisanim čustvom ali neko osebno značilnostjo, kontakt z nekim otrokovim, v ozadje potisnjenim ču-

stvom. Drugo, kontakt z osebo oziroma razrešitev neke otrokove nedokončane situacije. Tukaj domišljija presega vse praktično in realno ter književnost oz. umetnost lahko zadovolji potrebe, ki jih realnost absolutno ne more zadovoljiti. Tretje je potreba, da otrok raziskuje nove in neobičajne vidike samega sebe, da posega v neznano. Če literatura zadovolji te potrebe domišljije, oblika že ni več tako zelo pomembna in z njo tudi ne vprašanje, ali je kičasta ali ne.

Dragutin Ognjanović:

Sprašujemo se, kako otrok vzgojno vpliva na starše. Ali otrok bolj vzgaja starše kot starši otroka. Včasih. Fant, Slobodan mu je ime, je dobil dekle. Dekle in fant. Vzameta se. Ko se oženi, postaneta nevesta in ženin. Ko dobita otroka, spet spremenita ime. Zdaj sta oče in mati. Otročiček v zibelki je središče družine in v tem hipu neverjetno bolj vpliva na starše, na njihovo pozitivno naravnost.

Dobriča Belamarić:

OTROK IN GOVORICA ILUSTRACIJE

Nikoli se ne vprašamo, kaj čutimo. Lahko povem, da 80 % likovnih del dojemamo, kolikor približno vemo, s čustvi. Ostalo je čudenje. Čudenje je zelo veliko in zelo močno. To je še zgodnejši moment od tega, da imajo otroci radi čudo. To pomeni na vsem lepem zagledati nekaj v svoji okolici, videti prvič. Tudi umetniki imajo to videnje prvič. Umetnik vidi svet ponovno, oziroma vidi ga v določenem trenutku tako, kakor da ga vidi prvič. To, o čemer razpravljamo danes, je naša percepcija sveta. Tudi mi smo

nedvomno naredili neko upesnjeno percepcijo sveta. Svet pa je veliko več. Otroci dojemajo svet popolnoma drugače. Toda mi ne dopuščamo takšne percepcije, ker priznavamo samo tisto, kar je prišlo k nam verbalno. Tisto, kar se je dogajalo na zgodnjih ravneh, kar sloni na čustvih, večidel zavračamo.

Boris A. Novak:

Hotel sem pravzaprav povedati nekaj podobnega kot tov. Belamarić, glede čudenja. Že Aristotel je povedal, da je čudenje izvor slehernega mišljenja. Tudi angleški pisec Shelley ima izredno definicijo poezije, ko pravi, da je poezija zato na svetu, da znane stvari stoni neznane. Ravno to je točka, kjer se stikata poetično videnje sveta in otroško videnje sveta. Se pravi v tej zmožnosti ugledati in se začuditi tej enkratni, neponovljivi izrednosti slehernega življenja, sleherne stvari in sveta v celoti. Razumevanje literature za otroke kot nekega vzgojnega orodja ima to temeljno pomanjkljivost, da posiljuje otroke z vrednotami odrasle literature in z vrednotami nekakšne abstraktne vzgoje, namesto da bi se lotilo čimbolj napolniti samo literaturo z čudenjem, se pravi z otroškimi vrednotami. Stvar literature za otroke ni v tem, da na abstrakten način z dvignjeno palico vzgaja, temveč v tem, da povabi otroke v igro. V igro z besedami, v igro s stvarmi, v igro s svetom. In to je globalni način spoznavanja za otroka, ki je na popolnoma nevsiljiv način — vzgoja. V tem smislu se seveda strinjam, da je funkcija literature za otroke v razvijanju domišljije. Zdaj se seveda tudi celotno vprašanje o kiču zastavlja na bistveno drugačen način: kaj je kič in kaj ne, je zmeraj odvisno od nekega sodnika.

Ljubica Marjanovič Umek:

Spodbudila me je tov. Belamarić s trditvijo, da otroci percipirajo svet drugače kot mi. Jaz mislim, da ga percipirajo enako. Zelo veliko sem delala z otroki. Narisali so npr. človeka v obliki glavonožca, pa verjemite, da noben otrok ne zazna človega kot glavonožca. Otrok ne more videti drugače, saj ima navsezadnje enako razvite vse svoje zaznavne organe. Otrok drugače doživlja, kar percipira in tudi na drugačen način to izrazi. V tem je pravzaprav razlika med odraslimi in otroki. Tu je tudi odgovor na vprašanje, ali je smiselno, da odrasli pišemo za otroka. To, kar otrok doživlja, kar pove o slikanici ali kar nariše, to ima pomen samo za tega konkretnega otroka, pa mnogo manjši in drugačen pomen za katerega drugega enako starega otroka. Ali je smiselno vključevati v otroške časopise in slikanice ilustracije otrok? Ali bodo te ilustracije otrokom bližje kot tiste, ki jih je narisal ilustrator akademski slikar? Izkaže se, da ilustracije otrok otrokom niso tako blizu, kot bi pričakovali. Za podobne razlike gre, kadar odrasli otroku prebiramo tekst oziroma kadar otrok slikanico sam prebira. Ravno zato, ker vsakemu otroku slika in tekst pomenita nekaj drugega, potrebujemo odrasle pesnike za otroke. Ti ustvarjajo tako, da so za en korak naprej in omogočijo otroku, da v določenem trenutku, ko začuti potrebo, tekst ali sliko doživi na zrelejši način.

Borut Stražar:

Literaturi za otroke priznavamo neko tendenco, neko hotenje, priznavamo, da ni sama zaradi sebe. Ali so tile otroški verzi kič: »Ciril in Metod sta pila kompot«; »Pred vrati soseda sem videla svojega deda«? Mi-

slim, da to ni kič. Verzi imajo svojo idejo, ki je ideja veselja, šale, radoživosti. Hudo je, kadar literatura tega nima. Literatura ne sme biti samo reprodukcija objektivne danosti, ampak nadgradnja te danosti. Če ostane samo pri težnji k nadgradnji, potem verjetno pristanemo v kiču ali pa gre za neumetnostno, informativno, znanstveno književnost ipd. Ustvarjalec mora biti pred otrokom. Nekaj mu namreč mora dati, česar otrok sam še ne more ustvariti. Pomaga mu, da ustvarja v doživljanju, ki naj bo samostojno in angažirano.

Dobriča Belamarič:

To zunanje, fiziološko oko vidi, kar obstaja. Ne vidimo pa tega, kar je znotraj, kakor si razlaga naša zavest, kakor mi vidimo. Vsak bo opisal drugače. Recimo, otrok je zunaj v naravi in ga poprašamo, kaj je to. Razlaga nam: »To je igrišče, to je trava, stavba (sh. zgrada).« In ko ga vprašam, kaj je oklepaj (sh. zgrada), otrok pomisli na ograjo. Otrok gotovo vidi ograjo. Vendar išče bistvo, smisel ograje. Priznati moramo, da je funkcija ograje prepovedano. Pri otrocih je percepcija usmerjena navznoter, v odkrivanje funkcije, pri nas, zlasti, kadar gre za like, pa v zunanost.

Liljana Klemenčič:

Katera je prva literatura, ki jo dobi otrok v roke, ki mu jo dajemo v roke starši in vzgojitelji? To je slikanica ali pa zloženka. In kaj ponuja naš trg? Prvi stik s knjigo je stik otroka s kičem. Zelo težko je v naših knjigarnah najti pravo, čisto slikanico, ki je brez teksta ali pa ima čisto kratek tekst, in ki ne bi imela kake lastnosti kiča. V knjigarnah imamo mnogo izdaj Naše djece iz Zagreba,

resnično zelo slabih slikanic, kljub dejstvu, da imamo čudovite ilustratorje, ki bi lahko naredili dobro knjigo tudi za najmlajšo populacijo, ki rabi knjigo oz. sliko na čvrstem kartonu, knjigo, ki jo lahko neizkušene roke obračajo. Za starejše otroke je poskrbljeno precej bolje. Imamo Velike slikanice, Pedenjpeda itd.

Miran Hladnik:

Ali je mladinska literatura v celoti kič ali so to samo posamezni njeni teksti? V svetu, kjer je kič vseprisoten, kjer je del kulture ali je celo sodobna kultura v celoti, je nesmiselno razlikovati med deli, ki so kiča v klasičnem pomenu besede (ker imajo npr. pretirano veliko privednikov, so sentimentalna ipd.) in lepo literaturo. Zato se zavzemam za nevrednostni pristop. Moti me samo ena oblika kiča, ki je bila danes že imenovana: ideološki kič. Priznati moram, da ne pazim na to, kakšno berilo pride v roke mojim otrokom, saj sama izločita to, kar ju odbija ali ju pušča indiferentna. Moti pa me ideološka manipulacija, ki jo zlasti ob državnih praznikih prakticira vrtec skozi literaturo, slike in filme. Na nivoju ideologije kiča (ki je manipulativna ideologija) ni težko identificirati.

Marta Majcen:

V knjigarnah Mladinske knjige skorajda ne najdemo kiča. Ena takih knjigarn je naša mariborska v Gosposki ulici. Ni res, da za najmlajše ni dobrih slikanic. Precej ponatiskujemo in tako sicer ni veliko novega, vendar razen najmlajšim otrokom ne nudimo slikanic brez teksta. Starši so vzgojitelji in usmerjevalci. Zaradi tega smo se odločili, da po sklepu Kulturne skupnosti priredimo v vrt-

cih eno ali dvoje predavanj na leto. Pripravimo »Dobro knjigo predšolskemu otroku« in na predstavitev povabimo tudi ilustratorja. Tako starši in vzgojitelji pa tudi otroci ugotovijo, kaj je zares dobro in kaj ni dobro.

Gema Hafner:

Pred leti je bila v Narodnem muzeju v organizaciji Gorazda Makaroviča zanimiva razstava Kič, ki je pokazala, kako zelo je kič pravzaprav zasidran pri nas. Zato naj se predšolske ustanove povežejo s starši, da bi vzgojili in usmerili otroka kar najbolje. Družbena skrb bi morala biti največja v družinah, ki niso trdne in kjer otrok ni središče družine.

Borut Stražar:

Povedal bi še nekaj o ideološkem kiču. Sprašujem se, ali moremo ločeno govoriti o ideološkem kiču. Zamislim si, da pesnik napiše igrivo pesem za otroke o tem, kako otrok sanja, da mu nekdo krađe igračke, da otrok teče za njim in se končno zbudi iz more ter pospravi igrače, da mu jih ne bodo kradli. Če otrok postane partizanski kurirček, igrače puška in tat sovražnik, je seveda to že ideološki kič, ker gre za zlorabo otroškega doživetja.

Miran Hladnik:

Ko sem postavljал vprašanje ideološkega kiča, sem imel v mislih tisto definicijo kiča, ki govori o njem kot o literaturi, v katero je vgrajena manipulacija. Seveda je stvar relativna, ker je vsaka vzgoja pravzaprav manipuliranje z otrokom. Vendar lahko zadevo omejimo na najbolj banalno, na t.i. domovinsko vzgojo. Tej ne gre za vzgojo otroka v harmonično

osebnost ipd., ampak za vzgojo v pridnega in zvestega državljana.

Andrej Brvar:

Knjižničarji izbirajo med dobro in slabo knjigo glede na svojo prakso. Kaj je kič in kaj to ni, se odločajo ob vsakem konkretnem primeru in to je očitno najzanesljivejši kriterij. Kot literat pa tudi vem, da starejša generacija rada proglasi za kič vso mlado literaturo.

Sprašujem se, zakaj pravzaprav taka gonja proti ideološkemu kiču. Čim močnejši bo ideološki kič, tem intenzivneje se mu bo v nekem trenutku mladi človek uprl. Kič je v učbenikih bil in zmeraj bo.

Silva Novljan:

Kakšna je razlika med kičem in dobro knjigo skozi finančne oči? Kičaste so navadno cenejše: ali je potem bolje nobene knjige kot pa kič? Tukaj je še področje igrač. Sociologi, psihologi in drugi strokovnjaki ocenjujejo igrače zasebnih proizvajalcev in tovarn. Komisija ima občasne sestanke, na katerih ugotavlja, katere igrače so dobre, katere so manj primerne in katere neprimerne. Potem komisija določi »dobro igračo«, ki dobi ustrezno nalepko. Mladinska knjiga se je vključila v to s Pedenjpedom in odziv je bil prav neverjeten ter se je pokazal tudi v prodaji. Kaj takega bi bilo mogoče narediti tudi na področju knjige. Lahko bi se ustanovila komisija, ki bi knjigo in slikanico opremila z etiketo, npr. »dobra slikanica«. Če ljudje zaupajo v take etikete pri vinu, zakaj to ne bi bilo mogoče pri knjigah?

Ljubica Marjanovič Umek:

Sem predsednica komisije, ki ocenjuje igrače. Bilo je precej težav, preden smo prišli do določenih kriterijev, kaj bi lahko to bilo, dobra igrača, oziroma kaj je slaba igrača. Glavni kriterij je bila uporabnost oziroma funkcija igrače v otroški igri: če se ne sesuje, če se lepo veže, če je strupena, če jo v naslednji minuti otrok zavrže. Tako igrača dobiva svojjo oznako. Pravzaprav si težko predstavljam, da bi to na podoben način lahko potekalo pri knjigi.

Boris A. Novak:

Vsak izmed nas, ki ima otroke, gotovo pozna to situacijo. Nihče ne more otroke popolnoma zaščititi pred kičem. Otrok se, recimo, uči na pamet pesmico, ki se nam zdi kič. Kaj storiti? Prišel sem do sklepa, da je treba otroku pustiti, da prepeva to pesem, ker bi prepoved kičaste pesmi bila dosti nasilnejša od nasilja, ki ga spočenja kič. Kiča torej ne smemo preganjati s prepovedjo, ampak s tem, da otroku ponudimo boljšo pesem. To je bolj učinkovito.

Ivanka Sajovic:

Leta sem si želela, da bi bila kvalitetna knjiga za prakso vendarle označena. S tako nalepko bi pomagali večini staršev pa tudi vzgojiteljem.

Miran Hladnik:

Predlog je na mestu kljub strahu pred morebitnimi zmotnimi sodbami, le da si je težko predstavljati njegovo realizacijo, saj je za tako akcijo treba denarja. Predlog je spodbuda za naslednje srečanje, na katerem naj se razmisli tudi o takih praktičnih stvareh.

Silva Novljan:

V knjižnicah kiča ne preganjamo, skušamo pa zmeraj dati namesto kiča kaj ustreznega, kvalitetnega. Samo postavlja se že nekaj let staro boleče vprašanje vedno manjše produkcije mladinskih knjig za različne starostne stopnje. Na to stanje opozarjamo in skušamo, tudi preko samoupravnih interesnih skupnosti, podpirati izdaje mladinske literature. Žal je tu subvencija Kulturne skupnosti Slovenije premajhna. Dobro bi bilo, da bi vprašanje neustreznih učbenikov reševala Izobraževalna skupnost Slovenije tako, da bi podpirala zelo zanemarljiv program poučne literature za mladino in tako, da bi subvencionirala kvaliteten program Mladinske knjige in ostalih založb.

Alenka Glazer:

O RAZLIČNIH POGLEDIH NA KIČ

Iz vrste razmišljanj o kiču, izrečenih na današnjem posvetovanju, je mogoče razbrati nekakšno negotovost v temeljni postavki. Vedno težje je namreč potegniti mejo med tem, kar občutimo kot kič ali plažo, in tem, kar se nam kaže kot umetniška stvaritev.

Eno izmed osnovnih spoznanj pogovora, da naš občutek za kič ni vedno enak, govori o tem, da je to, kar občutimo kot kič, večplasten pojav. Poleg sestavin, ki bi se dale opredeliti kot bolj ali manj stalne, obsega pojav kiča še sestavine, ki se s časom in z okoliščinami spreminjajo. Več razpravljalcev je poudarilo, kako se pojavi, ki smo jih morda še pred nekaj leti čutili kot kič, danes ne čutijo več kot taki. Tudi sama sem imela v mislih odnos recimo do secesije v likovni umetnosti in še do kakšnega drugega sloga. Ta izpremi-

njajoči se odnos je povezan z okusom dobe (če ga lahko tako imenujemo), ki se nenehoma spreminja. In ravno to dejstvo vrsto naših bolj ali manj določenih ugotavljanj relativizira in s tem do neke mere otežuje delo mentorjev z mladimi bralci, v šoli, v knjižnicah, v posebej organiziranih oblikah dela ali v krogu družine.

Pred leti sem imela v celoti odklanjajoč odnos do kiča. Danes nisem več prepričana samo o negativnosti tega, kar imenujemo kič ali plaža, in sicer iz več razlogov. Navedla bi jih le nekaj.

Vzemimo na primer otroka na stopnji, ko se začneja učiti branja. Določenemu odstotku otrok povzroča prisvajanje tehnike branja hude težave. Zgodi se, da učitelj niti ne ve, koliko je med otroki, ki sicer dobro uspevajo, tudi takih, ki še po dveh ali treh letih šolanja ne znajo brati. Pri šolskem delu jim pomaga dobro pomnjenje, čutijo pa odpor do vsega tiskanega. Pri takih otrocih je lahko dobrodošla slikanica in mogoče še bolj strip, ne glede na kvaliteto. Neposredna povezava slike in besedila tudi otroku z legasteničnimi težavami pomaga, da si postopoma začneja prisvajati osnove tehnike branja.

Še bolj je lahko v pomoč slikanica — tudi taka, ki velja sicer za kič — mentorju, ki dela s prizadetimi otroki. Strokovnjakinja, ki dela z gluhi in naglušnimi, poudarja prednosti takih slikanic, kakor je recimo serija o Marinki, torej kič. Serija bolj ali manj stvarno prikazuje posamezne življenjske situacije, in sicer tako, da so na slikah ob konkretno učinkujočem liku upodobljeni tudi predmeti, ki so v taki situaciji najpomembnejši in najpogostejši. Tako so na primer v slikanici o Marinki, ki gre na potovanje, ob deklici kovček in drugi predmeti, ki jih na potovanju potrebuje. Prav tovrstne slikani-

ce lahko mentorju pri delu s slušno prizadetimi pomagajo in so zanj dosti bolj porabne kakor slikanice, ki jih sicer občutimo kot umetniške. V navedenem primeru seveda ne razmišljamo več o umetnosti ali o kiču, temveč o nečem, kar je v določenih okoliščinah postalo dobrodošel učni pripomoček.

In še eno vprašanje. Na posvetovanju smo se večinoma ustavljali pri problematiki, ki se tiče otroka v predšolski dobi, deloma še v nižjih razredih osnovne šole. Manj pozornosti smo posvečali knjigi, ki jo jemlje v roke doraščajoči mladi človek v višjih razredih in še kakšna leta po koncu osnovne šole. Vrsta naših akcij, s katerimi se skorajda uspavamo in si mislimo, da smo dosti napravili, ravno tu pokaže svoje pomanjkljivosti. Mladi bralci začno v dobi prehajanja v puberteto in v zgodnjih letih adolescence spreminjati svoj odnos do knjige. Velik del prej vnetih bralcev neha brati leposlovje in se preusmerja v strokovno literaturo posameznih strokovnih področij; to velja še posebej za fante. Dekleta pa, tudi če so prej bile ob prizadevanju mentorjev usmerjane v vredno leposlovje, začno v teh letih množično segati po sentimentalni plaži. Analize, ki kažejo nespodbudno stanje naše splošne bralne kulture, še niso odgovorile na vprašanje, kaj vse povzroča, da je stanje takšno. Potrebno bo posvetiti pozornost prav temu vprašanju in se usklajeno truditi, da bodo dosežki dela z bralcem-otrokom ostali plodna spodbuda tudi naprej, da bodo tudi odrasli ohranili potrebo po vrednem branju. In to vse plasti prebivalstva, ne glede na doseženo stopnjo izobrazbe.

Igor Gedrih:

Gotovo je tvorno in plodno, da smo se srečali, da bi prišli do enotnih gledišč o kiču. Kadar gre za kič za predšolsko in šolsko mladino, ne moremo ločevati književnosti od neknjižnih prvin. Do enotnega gledanja na kič verjetno ne moremo priti. Posebej bi želel opozoriti na tiste mejne pozicije, o katerih sem pričakoval, da bo tudi stekla beseda. Eden od teoretikov kiča trdi, da je vsaka umetnostna reprodukcija kič. Če je to res, potem se sprašujemo, kaj lahko reprodukcija kot učno gradivo v umetnostni zgodovini pomeni, ali tako gradivo sploh avtentično ponazarja, nadomešča izvirnik. Druga pripomba se tiče stripa. Molino je nekoč dejal, da je to otroška bolezen, ki mine kakor ošpice. Vedeti pa moramo, da je celo Picasso nekoč skiciral stripe. Omenjeno je bilo, da bi lahko strip kot učilo škodilo. Temu oporekam. Strip pride kot funkcionalna oblika v učbenik tujega jezika in se obnese. Drugo je seveda funkcionalnost sama. Kako funkcionira sedaj, ne samo strip, ampak tudi npr. skrajšana knjiga (Dickens, Oscar Wilde v krajši obliki)? Ponavadi teh tekstov bralci ne berejo v svoji materinščini, ampak gre za neke vrste učbenik. Sprašujemo se, ali je to zgolj pomagalo, ki je zanimivo, ali je to kič, ker gre pač za prevrednoteno, predrugačeno besedno tvorbo. Potem so tu vprašanja transformacije umetnine v drug medij. Dostikrat je tako, da izvirnik podeli priredbi svojo umetniško vrednost in pomen, večkrat pa nastane neka sekundarna zadeva, ki ne zmore umetniške polnokrvnosti.

Peter Božič:

Ne morem si pomagati, da ne bi izrekel pomisleka, ki me muči že ves

čas razprave. Sprašujem se, ali je beseda kič še tisto, s čimer bi se dalo nekaj kategorialno opredeliti. To, kar smo danes večkrat poimenovali kič, je pravzaprav splošna kultura. Navedel bom konkreten primer. Za resno glasbo ali koncert že vemo, da sta to visoka kultura. Obenem vemo, da je disko del kulture mladih, nepogrešljiv del kulture mladih. Mislim, da se je tega treba lotiti na drugačen način, in sicer na podlagi socialne strukturiranosti neke populacije. Sam imam izkušnje ob literarnem snovanju, ki prihaja na ZKO Slovenije. Tam se srečujem z vsemi mogočimi oblikami pisanja, s katerimi se ljudje ukvarjajo. Veliko časa sem potreboval, da sem odkril sodobno obliko ljudske poezije, ki ni narodno zabavna glasba, ki pa se absolutno loči od slovenske umetne poezije, to je tiste, ki jo merimo po estetski plati, in ki smo jo zmeraj zavračali kot kič. Doživel sem dva taka primera. Enega iz literature, enega iz glasbe. V trenutku, ko pogledamo na to vprašanje z aspekta celotne kulture, sodobne kulture, mi pojem kič ne more pomeniti ničesar več.

Pavle Učakar:

Bil sem naprošen, da o stvari povem še kaj z založniškega stališča. Vendar tega stališča ne morem zastopati, ker se mi zdi, da so mnenja o kiču zelo ideološko zaznamovana. To pomeni, da se ideološko izpostavljam, če rečem, da je nekaj kič. Po drugi strani pa kot likovni urednik moram presoditi, kaj je kič oziroma kaj ni. Privatno se do zadeve lahko opredelim, strokovno pa ne, ker se je pokazalo, kako zelo se skozi čas vsebina kiča spreminja in seli. Kar je bilo do včeraj kič, danes to ni več. In narobe. Osebnostem sem zelo proti kakršnemu koli institucionalnemu

opredeljevanju kiča. Čutim se predstavnika mlajše generacije, ki se je npr. zgodaj seznanila s stripom in nosi v sebi njegovo tradicijo ne glede na pozitivni ali negativni učinek. Predvsem pogrešam neko sociološko razlago kiča, o psihološki smo že nekaj slišali.

Pri nas že dolgo časa čutimo pomanjkanje slikanic za najmlajše. Ko hodim po knjižnih sejmihi, opažam zelo široko paleto knjig in drugih publikacij za predšolske otroke oziroma za otroke v prvem razredu. Strinjam se s tovarišico Marjanovičovo, da moramo ponuditi otroku intenzivne momente, da se otrok določenih stvari zave oziroma, da jih zna akumulirati. Mora znati akumulirati na racionalen način, istočasno pa moramo temu otroku pustiti odprta vrata za čudenje.

Drugače je, kadar si založba želi slikarja samo zaradi tega, ker je pač treba ilustrirati neko literaturo, tako da je slika tekstu podrejena. Šola pri nas premalo razvija likovno mišljenje. Likovni jezik mora biti evokativen, vendar literati in ilustratorji o tem ne razmišljajo veliko.

Peter Božič:

Kič lahko živi samo ob umetnosti. Tako kot za samo umetnost ni nobene definicije, tako tudi za kič ni nobene definicije. O umetnosti se zmeraj samo sprašujemo in vse tisto, kar se v spraševanje ne da ujeti, najbrž ni umetnost ali pa še ni umetnost.

Prej je bila omenjena evokativnost pisatelja oziroma ilustratorja. Jaz dvomim v to, da evokativnost vedno koristi in da res mora biti prisotna. Rečeno je bilo, da naša likovna govorica ni najboljša in ilustracije niso tako uspešne, kakor si jih zamišljamo. To se mi ne zdi res. Prav zadnja

leta smo pisali, da naši ilustratorji sodijo v kvalitetni vrh. Kako je torej mogoče, da imamo slab likovni izraz, pa tako dobre ilustratorje? To pomeni, da gre za slabo oziroma napačno uredniško politiko. Mislim, da kičaste ilustracije ne morejo otroka stimulirati.

Jože Snoj:

Veliko pametnega je bilo povedano, veliko bistrih opazanj in tako rekoč ne bi imel kaj dodati. Lahko pa navežem na misel prijatelja Petra Božiča, naj ne preganjamo kiča ali po slovensko plaže, ki je vtikan v našo zavest, v naše obnašanje, v naša razsojanja. Vsi smo na neki način pokičeni, eni s kravato, eni z ovratico itd. Jaz se strinjam s tem, vendar sem tudi proti temu, da bi kič izrabljali. Ideologiji sami ne moremo reči kič, ker ideologija je pač ideologija. Je pa kot vsako poenostavljanje življenja nekaj neadekvatnega in neavtentičnega, neavtentičnost pa je eno od meril kiča. Šolskemu otroku npr. dan za dnem ob vsej paleti šolskih ved ponujamo en sam kič. Poglejte naše šolske čitanke in videli boste, da ta ideologija, vsakič drugačna (mene so recimo pred vojno navduševali za kralja Petra), nenehno izrablja bralca, ko vtike vanje samo tretjerazredno robo, ki je kič. Otroka hočemo obvarovati kiča, obenem pa ga dan za dnem prepuščamo poneumljanju. Če ima naše srečnje kakšen namen, je to ta, da bi se tega dejstva zavedeli.

Ivanka Sajovic:

Zelo zanimiva pa različna razpravljanja so mi še bolj omajala praktične kriterije za kič, kot so bili majavi že doslej. Prizadevala sem si, da bi skupaj z drugimi organizacijami izbirali

dobro avtorsko slikanico. Ob toliko različnih strokovnjakih in mnenjih pa bo verjetno treba še veliko časa, da bodo dorečeni kriteriji. Trudili smo se, da bi bilo v otroškem svetu čim manj rutinskih, slabih knjig, da bi bilo čim več različnih ilustratorjev, ki ta čas še veljajo za umetnike. Mladinska knjiga v tem smislu tudi dela. Želim si samo, da bi bilo več jasnih kriterijev za praktično rabo, ki bi tudi staršem pomagali odločati se pri nakupu knjige, zavestno ali nezavestno.

Berta Golob:

POSLEDICE OBVEZNEGA IN NE-OBVEZNEGA ŠOLSKEGA BRANJA

V šoli se je kič udomil v učbenikih, učilih, slikah, v zvezkih, udomil se je v tiskih, v različnih dekoracijah. Govorimo o kiču v knjigi. Otroku posreduje knjigo učitelj in to po dveh tiri, to sta t.i. obvezno berilo in bralna značka. Vse druge knjige pa bere otrok sam zase, doma. Kakor ve in zna. Menimo, da bi morale vsaj za obvezni bralni del biti izbrane dobre knjige. Ne verjamem, da to zdaj so. Kaj je z bralno značko? Prispevala naj bi k nekemu nagnjenju mladega človeka, da se bogati. Učitelj je namreč bistven pri tisti knjigi, ki zadeva obvezno čtivo in bralno značko. In kar se meni zdi hudo, je to, da smo našega otroka vzgajali preveč po kalupu. Preveč šablonsko interpretiramo. In otroci so nas, upam trditi, dostikrat upravičeno siti. Literarno delo je uresničljivo v jeziku. Kakšna je naša jezikovna vzgoja v šoli? Sprašujem se, ali razvija pot in smer umetnostnemu sporočilu ali ga sploh ne odpira. Če se ustavim ob tem, kako nesrečno opišemo vse »glavne junake« in podobno. Pri knjigah za obvezno čtivo in za bralno značko je to že več kot neke vrste kirurgija.

Posplošiti stvari sicer ne smem, toda na mnogih koncih se nam kaže, da šolski otroci od knjige bežijo. Namesto, da bi vsaj knjigo, ki je v šoli obravnavana, nekako sprejeli za svojo. In jo imeli radi. To najbrž že več ni res. Se tudi nič več ne čudim, če tisti pravi otroci niti ne berejo. To, kar ni bilo prijazno, tega ne maram več. Nazadnje mogoče spet pride tisti čas, ko se mogoče h knjigi spet vrnem. In zdaj se vprašam, ali se ta, že odrasel človek, vrne k tisti knjigi, ki ima neko bralno sporočilo, ali k t.i. kičasti knjigi. In če se vrne k njej, potem bo gotovo svojemu otroku kupil kičasto slikanico. In svet se bo vrtel lepo naprej.

Miran Hladnik:

Zadnji diskutanti so že tako obrnili svojo besedo, da so me odrešili leporečnega povzemanja, ki bi bilo spričo razpravljanja, ki je lahkotno skakljalo s teme na temo, nehvaležna dolžnost. Za konec lahko povem, kaj mi je bilo danes všeč: misel, ki je kiču pripisala stimulativno vrednost; kič naj bi vzgajal oziroma spodbujal otroka h kreativnosti. In všeč mi je bilo poudarjanje čudenja kot kategorije, skupne pravi umetnosti in otroškemu dojemanju sveta (čudenje nikakor ne more biti določilo kiča). Dokončne, vedno veljavne in edino veljavne definicije pojava nismo izrekli, pa to tudi ni bil cilj posvetovanja. Cilj je bil dosežen, če so se kje omajala trdna prepričanja o substanci kiča, saj končno to ni tako nedolžen »sovražnik«, da bi ga s poenostavljanjem mogli podcenjevati; pri kiču velja biti previden. Če je bilo postavljenih več vprašanj kot odgovorov, je to le znak samospraševanja, samorefleksije, to pa sta že dve stvari, ki ju kič menda ne zna početi. In če je bil zasejan dvom v trdno in obvlad-

ljivo organizacijo tega sveta in kulture, ki zna ločevati med dobrim in zlim (med umetnostjo in kičem), je to samo dobro, saj se kič najraje zasidra prav tam, kjer so doma samozadovoljnost in konfirmativni od-

nos do sveta. Kiču bo mogoče uhajati le dotlej, dokler se bodo naša mnenja o njem razhajala. Končno pa: če bi nam kič kljub vsemu uspelo pregnati — ali bi potem sploh še mogli ocenjevati, kaj je prava umetnost?

Zusammenfassung

Die in dieser Nummer veröffentlichten Beiträge entstanden anlässlich der Beratung und des runden Tisches mit dem Thema **Kitsch — besonders in der Kinderliteratur**, veranstaltet im November 1986 in Maribor von der Zeitschrift *Otrok in knjiga*. An der Beratung nahmen ca. hundertfünfzig Leute teil, die irgendwie beruflich an die Forschung und der Vermittlung der Jugendliteratur gebunden sind. Darunter waren Schriftsteller, Illustratoren, Theoretiker und Kritiker der Jugendliteratur, Psychologen, Pädagogen, Redakteure der Ausgaben von Kinder- und Jugendliteratur, Redakteure der jugendlichen Periodika, Autoren von Rundfunk- und Fernsehsendungen für Kinder, Bibliothekare, Erzieher, Lehrer, Buchhändler u. a.

Am Vormitag gab es zwölf Referate:

Miran Hladnik von der Philosophischen Fakultät Ljubljana, der auch Moderator der Beratung am runden Tisch war, hatte das einleitende Referat mit dem Titel *Was ist Kitsch? oder die Definition des Kitsches*. Da legt er zahlreiche theoretische Sichten über den Kitsch dar (Giesz, Killy, Ueding, Fetzer, Best), nimmt Stellung dazu und erwähnt auch einige Einflüsse der Theorien auf das slowenische Nachdenken über den Kitsch von 1929 bis heute.

Dragutin Ognjanović von der Pädagogischen Akademie Beograd erörtert in seinem Referat *Ideen, ethische und ästhetische Wurzeln des Kitsches* die Hintergründe dieser spezifischen gesellschaftlichen und geistigen Erscheinung, denkt über ihre Träger und deren Lebensphilosophie nach.

Zorica Turjačanin von der Pädagogischen Fakultät Banjaluka erläutert in ihrem Referat *Kitsch und Kinderliteratur* einleitend die Bestimmung der Grundbeziehung zwischen Kunst und Kitsch und stellt fest, daß ein kleines Kind irgendwie natürlich immun gegen pathologische Einflüsse des Kitsches ist, weil es im Kern kein kitschartiges Wesen ist.

Voja Marjanović von der Pädagogischen Akademie Beograd drückt in seinem Text *Einige Aufzeichnungen vom Kitsch und von der Kinderliteratur* die Überzeugung aus, daß Kitsch und Kinderliteratur schon viele Jahre lang untrennbar sind. Der Erzeuger des Kitsches in der Kinderliteratur sind der Schriftsteller und der Maler, Mitarbeiter sind noch Eltern, Erzieher und die Schule.

Meta Grosman von der Philosophischen Fakultät Ljubljana geht in ihren Erklärungen der schädlichen Wirkungen des Kitsches der Experimentalästhetik und der Erkenntnispsychologie aus. Sie stellt fest, daß das Lesen des Kitsches stark die Entwicklung der Lesequalität des Kindes hemmt und seine Erlebnis- und Gefühlswelt abstumpft.

Franc Prosnik von der Erziehungsberatungsstelle Maribor spricht in seinem Referat *Kitsch und Vergessen* von der Wirkung der zu geringen Distanz zum Stoff oder vom sogenannten Zustand des Selbstvergessens.

Antonija Posilović, Pädagogin aus Zagreb, macht in ihrem Beitrag *Beziehung der Gesellschaft zum Kitsch* kritisch darauf aufmerksam, welche gesellschaftlichen Faktoren, Beziehungen und Umstände den Kitsch ermöglichen und den Kindern ihre Auswahl schließen oder öffnen. Die zentrale Aufmerksamkeit gilt den Verlagshäusern und den Bibliotheken.

Die Dichterin **Neža Maurer** fügt ihren Ausführungen im Referat *Leichte Verführung des Kitsches* eine Meinungsumfrage hinzu, wo folgende Informanten (je eine Person) antworten: Schülerin, Student, Arbeiter, Lehrerin, Grossmutter, Schriftsteller, Bibliothekarin, Leserin, Wissenschaftlerin, Regisseur und Maler.

Mirjam Kopše, Architektin aus Ljubljana, analysiert in ihrem Beitrag *Gesichter des Kitsches bei Illustrationen in den Lehrbüchern der Unterstufe der Grundschule* (im Fach Spoznavanje narave in družbe: Erkenntniss über Natur und Gesellschaft) kritisch den malerischen Kitsch in den erwähnten Lehrbüchern. Dieser zeigt sich ihrer Meinung nach als: Piktorealismus, Bukolik, Idolatrie und Perfektionismus.

Matej Rode, Übersetzer aus Celje, spricht in seinem Referat *Kitsch und Übersetzung* vor allem über das bewußte Eingreifen der Übersetzer in die Texte.

Auch in der Nachmittagssitzung des runden Tisches wurde keine entgültige, immer geltende Definition vom Kitsch in der Kinderliteratur formuliert. Dies war aber auch kein Ziel der Beratung.

Die Psychologen betonen stark die Kategorie des Wunders, die der echten Kunst und dem Weiterfassen des Kindes gemeinsam ist. Es gab mehr Fragen als Antworten. Man verspürte dabei den Keim des Zweifels, ob eine feste und beherrschende Organisation dieser Welt und Kultur möglich ist, wo genau zwischen Kitsch und Kunst zu unterscheiden wäre. Man weiß, daß sich Kitsch am liebsten dort verankert, wo Selbstzufriedenheit und eine konfirmative Beziehung zur Welt herrschen.

Ein Schluß der Beratung könnte sein, daß man dem Kitsch nur so lange entfliehen kann, bis unsere Meinungen darüber auseinandergehen.

Prevedel Mirko Križman

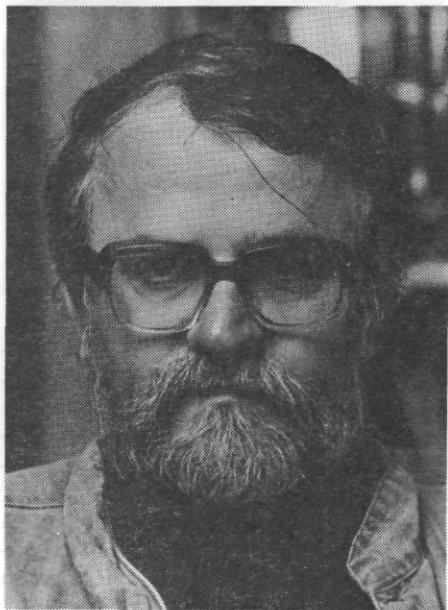
LEVSTIKOVE NAGRADE ZA LETO 1986

Z Levstikovimi nagradami založba Mladinska knjiga daje priznanje pesnikom in pisateljem, ilustratorjem in avtorjem poljudnoznanstvenih del za izvirne stvaritve, ki so po mnenju strokovnih žirij najboljši dosežki v ustvarjanju knjižnih izdaj za otroke oziroma mladino in so v minulih dveh letih izšle pri založbi Mladinska knjiga.

Na predlog strokovne žirije za izvirno mladinsko leposlovje, v kateri so bili: Jože Horvat, Lojze Kovačič, Tone Pavček, Jože Snoj in Marko Uršič, je prejel Levstikovo nagrado pisatelj MATE DOLENC za knjigo *MORSKA DEŽELA NA ŽELEZNIŠKI POSTAJI* z naslednjo obrazložitvijo:

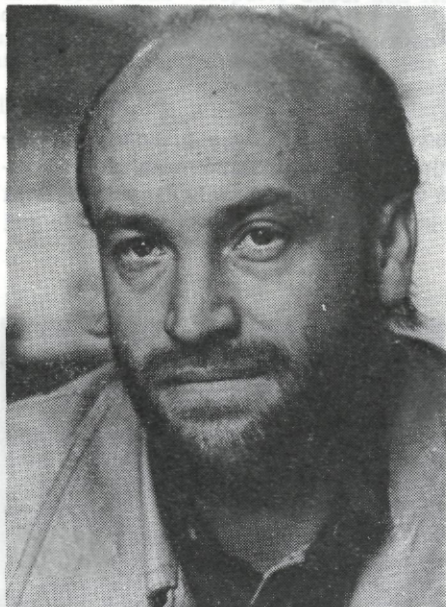
Pisatelj Mate Dolenc vnaša v svojo knjigo *Morska dežela na železniški postaji* v slovensko književnost za otroke novo, mladim bralcem še neznano tematiko fantastičnega sprehoda po podmorskem svetu, ki je obenem sprehod po otroški duševnosti in njenih skrivnostnih globinah.

S privlačno zgodbo, polno humorja in vedrine, ter z izjemnim občutkom za slikanje podmorske krajine in njenih prebivalcev je pisatelju uspelo ustvariti večplastno pripoved, v kateri se domišljjski svet prepleta z resničnostjo, očaranost nad breztežnim kraljestvom globin pa z zaskrbljenostjo spričo človeškega pogosto nasilnega vdora v zibelko življenja.

Dogajanje se stopnjuje in zgošča v dramatični napetosti. Delo izpričuje pisateljevo dobro poznavanje otrokovega miselnega, domišljjskega in čustvenega sveta ter se odlikuje z izbrano slovensko besedo.

Na predlog likovne žirije v sestavi: Melita Vovk, Milček Komelj, Danijel Demšar, Branko Sosič in Pavle Učakar prejme Levstikovo nagrado akademski slikar **ANDREJ TROBENTAR** za ilustracije v knjigah **WAITAPU** ter **PAVJI REP IN DRUGE KITAJSKE BASNI** z naslednjo obrazložitvijo:

Akademski slikar Andrej Trobentar je uspešno in inovativno ilustriral že nekaj otroških in mladinskih knjig. Zanj sta značilni izrazita dojemljivost in prilagodljivost pri upodobitvi besedila. Vendar to nikakor ne pomeni pomanjkanja osebnega stila. Nasprotno: njegov slog prepoznamo v likovni predstavitvi vseh razsežnosti zgodbe.

V ilustracijah za knjigo *Waitapu* je njegova poteza podobna japonski. Ta je s kar največjo zbrano stjo prenesena na belino papirja. Njegovo izjemno znanje risanja se kaže tudi v knjigi *Pavji rep in druge kitajske basni*, le da je

tu slikarjeva črta ostrejša, ker je izdelana s peresom, medtem ko v *Waitapu* uporablja čopič. Podobe v ilustracijah postavlja v različne perspektive in tako ustvarja tisto posebno globino časa in prostora, ki je še posebej značilna za pravljice.

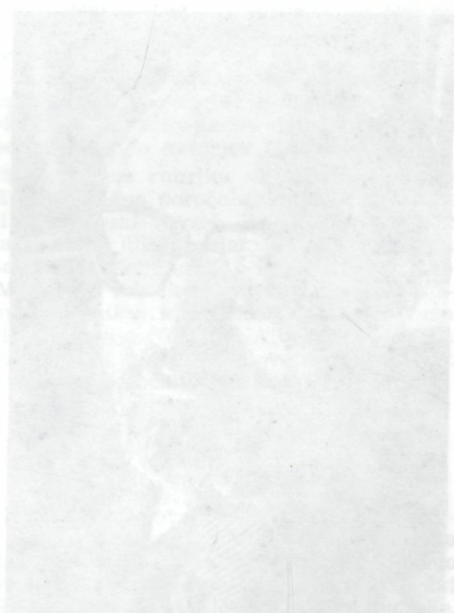
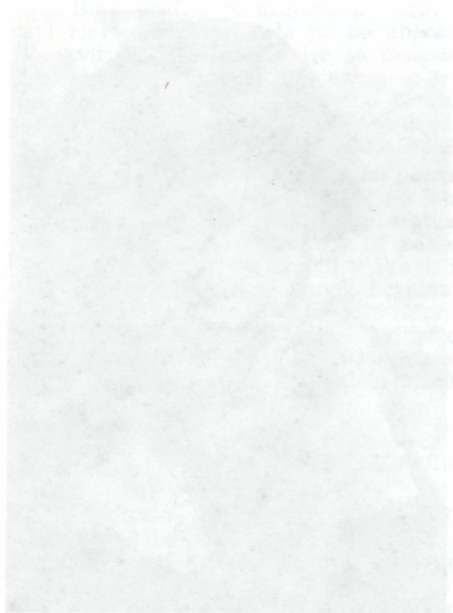
Na predlog žirije za poljudno znano v sestavi: Ljubica Marjanovič Umek, Franc Lazarini, Danica Kmecl, Sandi Sitar in Irena Trenc-Freljeh prejme Levstikovo nagrado pisateljica **JANA MILČINSKI** za svojo knjigo **LUKEC DOBI SESTRICO** z naslednjo obrazložitvijo:

Pisateljica Jana Milčinski v svoji knjigi *Lukec dobi sestrico* pripoveduje otrokom o začetku in rojstvu novega življenja. Podobnih knjig je zelo malo, posebno še takšnih, ki na najbolj preprosto človeški način predstavijo otrokom vse skrivnosti v zvezi z veselim trenutkom, ko v hiši zajoka novorojenček. Pisate-

ljica v svoji pripovedi odgovarja na vsa vprašanja, ki se porajajo otrokom v vrtcu in v nižjih razredih osnovne šole, ko želijo zvedeti, kako smo nastali, od kod prihajamo. Knji-

ga mladim bralcem vzbuja zaupanje, ker jim brez napačnih zadržkov odkriva in pojasnjuje vse bistvene stvari, ki so potrebne za začetek in razvoj novega človeškega bitja.

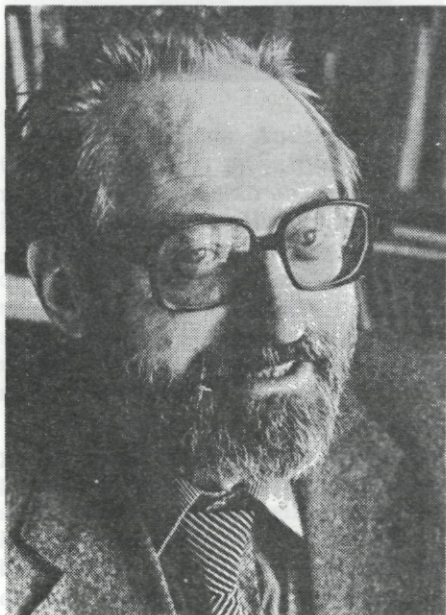

KAJUHOVE NAGRADE ZA LETO 1987

Skupna žirija Založbe Borec in Partizanske knjige je Kajuhovo nagrado dodelila tudi:

TONETU PAVČKU za pesniško zbirko PRAVE (IN NEPRAVE) PESMI z naslednjo utemeljitvijo:

Mladinska pesniška zbirka *Prave (in neprave) pesmi* pomeni nov korak v pesnikovem razumevanju sveta, v življenjskih izkušnjah in poglobljenosti, v odnosu do rodu, ki prihaja. Kljub novim spoznanjem ostaja Pavčkov pogovor z otrokom igriv, kramljajoč, ritmično razgiban, blizu domišljjskemu in pravljичnemu svetu sodobnega otroka. Pavčkove pesmi ugledujejo svet in otroka v njem s prijaznim, marsikdaj razposajenim pogledom, ko preobračajo ustaljeni in dostikrat sterilni red odraslih, iz njih pa zvenijo tudi resnobni toni, naznanjajoč tesnobe, dvome in nedoumljivosti doraščajočih in odraslih dni.

MARIJI LUCIJI STUPICA za ilustracije v knjigi MAJHNICA IN KATRCA ŠKRATELJCA z naslednjo utemeljitvijo:

Ilustrativna podoba otroške zgodbe Nika Grafenauerja *Majhnica in Katrca Škrateljca* je suvereno dejanje izkušene in razgledane slikarke, naj gre za duhovito in zapleteno slikanje prostora, kakor ga zahteva zgodba, naj gre za likovno podobo junakov zgodbe ali pa za uigranost barvnih ploskev, ki se razkošno razlivajo po slikanici. Marija Lucija Stupica, dedinja ljubljanske perfekcionistične šole, je v tej slikanici storila še korak naprej — njene ilustracije zažive kot samostojne slike in ustvarjalno enakovredno dopolnjujejo pripovedno besedilo.

BIBLIOGRAFIJE

BIBLIOGRAFIJA O DELU MLADINSKE MATICE (1927—1941)

Tatjana Hojan

UVOD

Leta 1977 sem ob 50-letnici ustanovitve Mladinske matice za šesto številko revije *Otrok in knjiga* napisala sestavek o *Mladinski matici*. Pri literaturi sem navedla 55 prispevkov o delu Mladinske matice. Urednici revije sem takrat omenila, da sem upoštevala le članke, ki so na splošno pisali o Mladinski matici, ocen posameznih del in poročil o sejah pa nisem upoštevala. Urednica Darja Krambergerjeva mi je že takrat dejala, da bi bili tudi ti podatki zelo zanimivi. Leta 1982 mi je pisala, da bi morda objavila vso literaturo o Mladinski matici, zato sem se takrat te bibliografije lotila. Sklenila sem, da jo uredim po letih do leta 1941, ko je Mladinska matica prenehala z delom. Revija *Naš rod* je sicer izhajala še do leta 1944, vendar jo je od leta 1941 izdajala druga založba. Zato teh letnikov, oziroma odmevov na nje ne upoštevam več. Ob navajanju številne literature o Mladinski matici pa se je pokazalo, da bi bila zelo zaželena bibliografija knjig, ki jih je izdala Mladinska matica, in kazalo revije *Naš rod*. Ker take bibliografije do sedaj ni, navajam za lažje razumevanje kratek prikaz dela Mladinske matice in seznam vseh del, ki jih je izdala.

Bibliografija je urejena po letih. V okviru vsakega leta je urejena po abecedi avtorjev, anonimna dela pa po abecednem redu revij, v katerih so članki izhajali. V okviru posamezne revije so prispevki urejeni kronološko. Pri revijah, ki imajo neprekinjeno štetje strani, navajam le leto in stran, pri časnikih pa leto, datum in številko revije. Sledi predmetno kazalo, ki navaja poleg avtorjev knjig, prevajalcev, urednikov in ilustratorjev, o katerih prispevki govorijo, tudi njihova dela ter zbornike in revije, ki jih je Matica izdala. Sledi abecedno kazalo avtorjev člankov.

Pri delu mi je bila v veliko pomoč skrbno urejena rubrika »*Mladinska matica*« v reviji *Učiteljski tovariš*, ki je od leta 1932 dalje redno poročala, kateri časopisi so objavljali ocene del Mladinske matice. Žal nisem našla vseh listov, da bi lahko opisala točne naslove člankov in ostale podatke, zato jih omenjam na tem mestu. V *Narodnem listu*, ki je izhajal v Pragi, je poleti 1934 izšel članek o *Kresnicah*, v *Kulturni službi* 1936, št. 4, članek Ferdinanda Masliča o mladinski literaturi v Jugoslaviji. František Otto Babler je v *Moravskem večerniku*, ki je izhajal v Olomoucu, 17. 4. 1937 ocenil publikacije Mladinske matice in revijo *Naš rod*. Albert Žerjav je v češki literarni reviji *Uhor* 1938. leta objavil obsežen članek o slovenski mladinski književnosti. Ta revija je o delu Mladinske matice poročala tudi leta 1940.

MLADINSKA MATICA

Mladinska matica je bila ustanovljena leta 1927. Delovala je v okviru Jugoslovenskega učiteljskega združenja, sekcije za dravsko banovino. Vsako leto je izdala po tri do štiri knjige v redni zbirki, od leta 1931 dalje pa tudi vsako leto po eno ali dve knjigi v izredni izdaji. Izšlo je devet zbornikov *Kresnice*. Prvi štirje letniki so vsebovali literarne in poučnozabavne tekste, razne novice in nagradne uganke.

Peti letnik je prinesel spomine dvajsetih slovenskih pisateljev na mlada leta. Šesti letnik je bil posvečen prispevkom o naši državi, krajih in ljudeh. Sedmi letnik je vseboval sedemdeset prispevkov in ilustracij otrok. Osmi in deveti letnik sta prinesla predvsem reportažne zapise o zanimivostih in novih odkritjih iz prirode, fizike in tehnike ter novice z vsega sveta. Leta 1935 so zbornik *Kresnice* opustili, odtlej pa so otroci prejeli v redni zbirki Mladinske matice štiri knjige namesto dotedanjih treh. Med knjigami je nekaj slikanic, povesti za otroke nižjih razredov osnovnih šol, od katerih so nekatere uporabljali tudi pri pouku branja, pravljice, večinoma pa povesti in romani za srednjo in višjo stopnjo osnovne šole. Poleg lepovedstva, higijene, nekaj knjig pa je služilo za pouk zgodovine in zemljepisja. Poleg knjig je Mladinska matica izdajala najboljši predvojni mladinski list *Naš rod*. Za sodelovanje je pridobila takratne najboljše mladinske pisatelje in ilustratorje. Za nove knjige je razpisovala nagradne natečaje.

Pri Mladinski matici je izšlo skupaj sedeminštirideset zvezkov Knjižnice Mladinske matice, deset izrednih publikacij in šest zvezkov Cicibanove knjižnice. Med vsemi so le trije prevodi iz tuje književnosti. Knjige Mladinske matice so bile zelo razširjene. Po okupaciji našega ozemlja je založba prenehala z delom.

KNJIGE MLADINSKE MATICE

1928

1. **Kresnice I.** Uredil Vilko Mazi. (Knjižnica Mladinske matice 1., v nadaljevanju KMM).
2. **Jack London:** Zgodbe z južnega morja. Prevod Tone Seliškar. (KMM 2.)
3. **Andrej Skulj:** Sadjarčki. (KMM 3.)

1929

4. **Kresnice II.** Uredil Vilko Mazi. (KMM 4.)
5. **Tone Seliškar:** Rudi. (KMM 5.)
6. **Zmagoslav Pipan:** Kako smo delali radio. (KMM 6.)
7. **Radivoj Rehar:** Začarani krogi. Ilustriral Saša Šantel. (KMM 7.)

1930

8. **Kresnice III.** Uredil Vilko Mazi. (KMM 8.)
9. **Radivoj Rehar:** Vijolica Vera. (KMM 9.)
10. **Fran Erjavec:** Pod grajskim jarmom. (KMM 10.)
11. **Mizica, pogrni se! in druge Grimmove pravljice.** Prevod Julij Slapšak. (KMM 11.)

1931

12. **Kresnice IV.** Uredil Albert Žerjav. (KMM 12.)
13. **France Bevk:** Lukec in njegov škorec. (KMM 13.)
14. **Andrej Skulj:** Vrtnaričice. (KMM 14.)
15. **Josip Ribičič:** Miškolin. Ilustriral Elo Justin. (KMM 15.)
16. **Joža Lovrenčič:** Tiho življenje. Ilustriral Božidar Jakac.
17. **Josip Ribičič:** Mihec in Jakec. Ilustrirala M. in O. Gaspari.

1932

18. **Kresnice V.** Uredil Josip Ribičič. (KMM 16.)
19. **France Bevk:** Lukec išče očeta. (KMM 17.)
20. **Kristina Hafner:** Botra z Griča. (KMM 18.)
21. **Edo Deržaj:** Življenje hudobne kavke Katke. (KMM 19.)
22. **Josip Ribičič:** Miklavževa noč. Ilustriral Milko Bambič.

1933

23. **Kresnice VI.** Uredil Josip Ribičič. (KMM 20.)
24. **Edo Deržaj:** Za vesele in žalostne čase. Besedilo Anica Černež. (KMM 21.)
25. **Marija Kmet:** Lovci na mikrobe. (KMM 22.)
26. **Bogomir Magajna:** Brkonja Čeljustnik. Ilustracije Božidar Jakac. (KMM 23.)
27. **Dr. Lavo Čermelj:** Nikola Tesla in razvoj elektrotehnike.

1934

28. **Kresnice VII.** Uredila Josip Ribičič in Albert Širok. (KMM 24.)
29. **Edo Deržaj:** Kapljice. Besedilo Anica Černejeva. (KMM 25.)
30. **France Bevk:** Tovariša. Ilustrirala Ksenija Prunkova. (KMM 26.)
31. **Edvard Kardelj:** Potovanje skozi čas. (KMM 27.)
32. **Josip Ribičič:** Mihec in Jakec. 2. izdaja. Ilustrirala M. in O. Gaspari.

1935

33. **Kresnice VIII.** Uredila Josip Ribičič in Albert Širok. (KMM 28.)
34. **Milko Bambič:** Kralj Honolulu. Besedilo Josip Ribičič. (KMM 29.)
35. **France Bevk:** Pastirci. Ilustriral Nikolaj Pirnat. (KMM 30.)
36. **Dr. Rudolf Andrejka:** Po lepi Sloveniji. (KMM 31.)

1936

37. **Kresnice IX.** Uredila Josip Ribičič in Albert Širok. (KMM 32.)
38. **Adam Milkovič:** Barake. Ilustriral Maksim Gaspari. (KMM 33.)
39. **Josip Ribičič:** Čurimurčki. Ilustriral Viktor Cotič. (KMM 34.)
40. **Oskar Hudales:** Postelja gospoda Fibriha. Ilustriral S. Pengov. (KMM 35.)

41. **Pirhi.** Knjiga bolgarske mladinske proze. Prevod Tone Potokar.
42. **Tone Seliškar:** Bratovščina Sinjega galeba. Ilustriral Albert Sirk.

1937

43. **Angelo Cerkvenik:** Ovčar Runo. Ilustriral Ljubo Ravnikar. (KMM 36.)
44. **Josip Ribičič:** Nana, mala opica. Ilustriral Janko Omahen. (KMM 37.)
45. **Davorin Ravljen:** Šimej iz Roža. Ilustriral Maksim Gaspari. (KMM 38.)
46. **Josip Ribičič:** Palčki.
47. **Josip Ribičič:** Mihec in Jakec. 3. izdaja. Ilustrirala M. in O. Gaspari.
48. **Ciciban čita.** I. zvezek. (Cicibanova knjižnica MM 1.)

1938

49. **Ciciban čita.** 2. zvezek. (Cicibanova knjižnica MM 2.)
50. **Ciciban čita.** 3. zvezek. Uredil Fran Roš. (Cicibanova knjižnica MM 3.)
51. **Venceslav Winkler:** Hribčev Gregec. Ilustriral Maksim Gaspari. (KMM 39.)
52. **Davorin Ravljen:** Grajski vrabec. Ilustriral Hinko Smrekar. (KMM 40.)
53. **Oskar Hudales:** Zgodbe o bombažu. Ilustriral Fran Mihelič. (KMM 41.)

1939

54. **Ciciban čita.** 4. zvezek. Uredil Fran Roš. (Cicibanova knjižnica MM 4.)
55. **Josip Ribičič — Anica Černež:** Ciciban nastopa. 5. zvezek. (Cicibanova knjižnica MM 5.)
56. **Tone Seliškar:** Janko in Metka. Ilustriral Drago Vidmar. (KMM 42.)
57. **Fran Roš:** Dija. Ilustrirala Ksenija Prunkova. (KMM 43.)
58. **Vlado Klemenčič:** Iz starih in novih časov. Zgodovinska čitanka. Ilustriral Hinko Smrekar. (KMM 44.)
59. **Marta in Radovan Klopčič:** Dedek Miha. Besedilo Anica Černejeva.

60. **Ciciban čita.** Sotrudniki: Mitja in Josip Ribičič, Fran Roš in Albert Širok. 6. zvezek. (Cicibanova knjižnica MM 6.)

61. **Arnošt Adamič:** Ljudje v viharju. (KMM 44.)
 62. **Josip Ribičič:** Upornice. Ilustrirala Marija Trčkova. (KMM 46.)
 63. **Pavel Kunaver:** Zakladi sveta. (KMM 47.)

REVIJI MLADINSKE MATICE

1. **Naš rod.** (Od 1929/30 — 1940/41, dalje izdajala list Učiteljska tiskarna do junija 1944). Urednik Josip Ribičič. Izhaja 8-krat med šolskim letom.

2. **Mlada Jugoslavija.** Priloga Našemu rodu. Uredil uredniški odbor (Jože Župančič). Poizkusna številka dne 1. marca 1934.

BIBLIOGRAFIJA

1927

1. Odsek M. M. poverjeništvu UJU: Mladinska Matica. Propaganda za Mladinsko Matico — zbiranje naročnikov. — Učiteljski tovariš 1927/28, (29. 12.), 24
2. Ribičič Josip: Naš tisk. Poročal na VII. pokrajinski skupščini UJU — Ljubljana dne 6. VII. 1927 v Kranju. — Učiteljski tovariš 1927/28, (5. 8.), 5
 O Mladinski Matici, njenem delokrogu in organizaciji.
3. Anonimno: Učiteljsko društvo za marenberški okraj. — Učiteljski tovariš 1926/27, (21. 4.), 37
 Sprejeta resolucija na občnem zboru 12. 3. 1927, da se ustanovi Šolarska Matica.
4. — Potek VII. banovinske skupščine poverjeništvu UJU — Ljubljana v Kranju. — Učiteljski tovariš 1927/28, (21. 7.), 3
 Sprejet je bil predlog o ustanovitvi Mladinske Maticе.
5. — Sklepi pokrajinske skupščine v Kranju. — Učiteljski tovariš 1927/28, (5. 8.), 5
 Med drugim tudi o ustanovitvi Mladinske Maticе.
6. — Ustanovitev Mladinske Maticе za slovensko deco. — Učiteljski tovariš 1927/28, (15. 12.), 22
 Razpis nagrad.

1928

7. Čebular Albin: Andrej Skulj, Sadjarčki. (Tretja knjiga izdaje Mladinske Maticе poverjeništvu UJU v Ljubljani.) — Učiteljski tovariš 1928/29, (5. 7.), 1
8. Gangl Engelbert: Prve knjige Mladinske Maticе. — Zvonček 1927/28, 249
 Kresnice I, uredil V. Mazi; J. London, prevod T. Seliškar, Zgodbe z južnega morja; A. Skulj, Sadjarčki; ilustrator M. Gaspari. — Brez podpisa.
9. Kobal Josip: Delovanje poverjeništvu UJU — Ljubljana od 1. julija 1927 do 30. junija 1928. — Učiteljski tovariš 1928/29, (14. 7.), 2
 Tudi o delovanju Mladinske Maticе. — Brez podpisa.
10. Mazi Vilko: Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1927/28, (9. 2.), 30
11. Odsek Mladinske Maticе: Vezava knjig Mladinske Maticе. — Učiteljski tovariš 1927/28, (9. 5.), 43
 Obvestilo poverjenikom Mladinske Maticе o ceni kartoniranih izvodov knjig.
12. Vodnik France: Kresnice Mladinske Maticе, letnik I. Uredil Vilko Mazi. — Dom in svet 1928, 222—223
 Podpis Fr. V.
13. — Jack London, Zgodbe z južnega morja. Priredil Tone Seliškar. — Dom in svet 1928, 223
 Podpis Fr. V.

14. — Andrej Skulj, Sadjarčki. — Dom in svet 1928, 223
Podpis Fr. V.
15. Žerjav Albert: Edicije Mladinske Matice. — Učiteljski tovariš 1928/29, (6. 9.), 5
Kresnice I, uredil V. Mazi, ilustriral M. Gaspari. Omenja avtorje sestavkov V. Mazija, R. Reharja, J. Slapska in D. Gorinška; J. London, prevod T. Seliškar, Zgodbe z južnega morja; Skulj, Sadjarčki.
16. Anonimno: Mladinska Matica. — Slovenski učitelj 1928, 102—103
Kresnice I, uredil V. Mazi; J. London, prevod T. Seliškar, Zgodbe z južnega morja; Skulj, Sadjarčki.
17. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1927/28, (1. 3.), 33
O blokih za nabiranje naročnikov.
18. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1927/28, (22. 3.), 36
O nabiračnih blokih in Kresnicah.
19. — Kako napreduje »Mladinska Matica«. — Učiteljski tovariš 1927/28, (31. 3.), 37
20. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1927/28, (19. 4.), 40
O dosedanjih naročnikih.
21. — Zbor vseh predsednikov učiteljskih društev iz Slovenije v Mariboru, v nedeljo dne 15. aprila 1928. — Učiteljski tovariš 1927/28, (26. 4.), 41; (3. 5.), 42
Tudi poročilo o Mladinski Matici.
22. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1927/28, (21. 6.), 49
O nabiranju naročnikov in nagradnih nalogah v Kresnicah.
23. — Pravilnik za Mladinsko Matico. — Učiteljski tovariš 1927/28, (28. 6.), 50
24. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1928/29, (6. 9.), 5
Nabiranje naročnikov za 1. 1929.
25. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1928/29, (27. 9.), 8
Zrebanje nagrad v Kresnicah je preloženo. Poziv sotrudnikom Kresnic.
26. Finžgar Franc Saleški: Knjige Mladinske Matice. — Mladika 1929, 429
Kresnice II, uredil V. Mazi; T. Seliškar, Rudi, ilustriral S. Santel; Z. Pi-
- pan, Kako smo delali radio; R. Rehar, Začarani krogi. — Podpis R. C.
27. Kmet Marija: Kresnice Mladinske Matice. — Mladika 1929, 109
Podpis Km.
28. Kobal Josip: Delovanje UJU — poverjenišтво Ljubljana od 1. 7. 1928 do 30. 6. 1929.
Tudi o Mladinski Matici. — Brez podpisa.
29. Kopriva Alfonz: Kaj še lahko storimo za Mladinsko Matico. Za deset dinarjev. — Učiteljski tovariš 1928/29, (28. 3.), 33; (4. 4.), 34
30. Lužar Fortunat: Knjige Mladinske Matice. — Slovenski učitelj 1929, 117—118
Kresnice II, uredil V. Mazi, druge knjige samo omenjene. — Podpis F. L.
31. — V pojasnilo. — Učiteljski tovariš 1929/30, (28. 11.), 16
Pojasnilo, zakaj mandat za ustanovitev in izdajanje novega mladinskega lista. — Soavtor Josip Pahor.
32. Mazi Vilko: K letošnjim publikacijam Mladinske Matice. — Učiteljski tovariš 1928/29, (30. 5.), 42
Kresnice II, uredil V. Mazi; T. Seliškar, Rudi; Z. Pipan, Kako smo delali radio; R. Rehar, Začarani krogi.
33. — Na delo za naš mladinski list. — Učiteljski tovariš 1929/30, (14. 11.), 14
O Našem rodu. — Podpis —az—.
34. Oče: O vzgoji naše mladine. — Slovenski narod 1929, (12. 9.), 208
Napad na program lista Naš rod.
35. Odbor Mladinske Matice: Razpis nagrade. — Učiteljski tovariš 1929/30, (28. 8.), 4
Razpis nagrade za najboljše delo o kmečkem domu.
36. — Izjava. — Učiteljski tovariš 1929/30, (17. 10.), 10
Odgovor na dopis v Slovenskem narodu 12. 9. s podpisom Oče o programu Našega roda.
37. Pahor Josip: Lepi uspehi Mladinske Matice. Nekoliko statistike naročnikov Mladinske Matice. — Učiteljski tovariš 1928/29, (13. 6.), 44
Podpis J. P.
38. — Mladinski list. — Učiteljski tovariš 1929/30, (8. 8.), 3
O Našem rodu. — Podpis J. P.

39. — Program Mladinske Matice. — Učiteljski tovariš 1929/30, (4. 12.), 17
Podpis J. P.
40. Poverjenišтво UJU: Za Mladinsko Matico. — Učiteljski tovariš 1928/29, (17. 1.), 23
Drugo leto delovanja.
41. Roš Fran: Kresnice Mladinske Matice II. Uredil Vilko Mazi. — Popotnik 1929/30, 60—61
42. — Radivoj Rehar, Začarani krogi. — Popotnik 1929/30, 61
Ocenjuje tudi ilustracije S. Santla.
43. Teply Bogo: Tone Seliškar, Rudi. — Delavska politika 1929, (6. 7.), 55; (10. 7.), 56
Podpis Talpa.
44. — Tone Seliškar, Rudi. — Svoboda 1299, 245
Podpis Talpa.
45. Vidmar Josip: Tone Seliškar, Rudi. Povest za mladino. Knjižnica Mladinske Matice št. 5. Izdala Mladinska Matica Poverjenišťva UJU v Ljubljani. — Ljubljanski Zvon 1929, 573
46. Vodnik France: Tone Seliškar, Rudi. — Dom in svet 1929, 317—318
47. Žerjav Albert: Publikacije Mladinske Matice. — Učiteljski tovariš 1929/30, (12. 9.), 5; (19. 9.), 6
Kresnice II, uredil V. Mazi. Več o prispevkih J. Pahorja, V. Klemenčiča, T. Gasparija in F. Meška; T. Seliškar, Rudi; Z. Pipan, Kako smo delali radio; R. Rehar, Začarani krogi, ilustriral S. Santel.
48. — »Naš rod« med mladino. — Učiteljski tovariš 1929/30, (30. 12.), 20
O prvi številki letnika 1929/30.
49. Žgeč Franjo: Tone Seliškar, Rudi. — Popotnik 1929/30, 57—58
50. Anonimno: Tone Seliškar, Rudi. — Jutro 1929, (28. 7.), 174
51. — Mladinska Matica, poverjenišťvo UJU v Ljubljani. — Naš glas 1929, (20. 8.), 24
52. — Naročniki »Mladinske Matice« l. 1927/28 v Sloveniji. — Učiteljski tovariš 1928/29, (24. 1.), 24
53. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1928/29, (7. 3.), 30
Obvestila uprave o naročninah za knjige Mladinske matice.
54. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1928/29, (2. 5.), 38
Zaključeno je nabiranje naročnikov.
55. — Neosnovan izpad proti novemu mladinskemu listu. — Učiteljski tovariš 1929/30, (19. 9.), 6
Ponatis članka iz Slovenskega naroda 12. 9. s podpisom Oče, ki piše o programu Našega roda.
56. — Statistika »Naš rod«. Osnovne šole v dravski banovini. — Učiteljski tovariš 1929/30, (4. 12.), 17
57. — Naš rod. — Učiteljski tovariš 1929/30, (12. 12.), 18
Naročila za prvo številko.
58. — Naš rod. — Učiteljski tovariš 1929/30, (30. 12.), 20
Seznam šol, ki so dosegle za prvo številko Našega roda 50—100 % naročnikov.

1930

59. Bolhar Alojzij: Slovenske književne družbe in njih izdaje v letu 1929. — Odmevi 1930, 17—18
Tudi o Mladinski Matici.
60. Kmet Marija: Mladinska Matica. — Mladika 1930, 309
Kresnice III, uredil V. Mazi; Grimm, Mizica, pogri se, priredil J. Slapšak; R. Rehar, Vijolica Vera; F. Erjavec, Pod grajskim jarmom. — Podpis K.
61. Kobal Josip: Delovanje UJU — poverjenišťvo Ljubljana od 1. julija 1929 do 30. junija 1930. (Poročilo strokovnega tajnika Jos. Kobala na X. pokrajinski skupščini 19. in 20. julija 1930 v Novem mestu)
62. — Potek X. pokrajinske skupščine UJU poverjenišťva Ljubljana. — Učiteljski tovariš 1930/31, (1. 8.), 4
Soavtor Andrej Skulj.
63. — Sklepi pokrajinske skupščine. — Učiteljski tovariš 1930/31, (1. 8.), 4
Tudi o delu Mladinske matice. — Soavtor Andrej Skulj.
64. Kopriva Alfonz: K anketi o »Našem rodu«. — Učiteljski tovariš 1930/31, (17. 7.), 3

65. Lužar Fortunat: O razvoju in delovanju Mladinske Matice. — Učiteljski tovariš 1930/31, (1. 8.), 4
66. m.: Knjige Mladinske Matice. — Jugoslovan 1930, (20. 7.), 40
R. Rehar, Vijolica Vera; F. Erjavec, Pod grajskim jarmom; Kresnice III, uredil V. Mazi; Grimm, priredil J. Slapšak, Mizica, pogrni se, ilustriral M. Gaspari.
67. Mazi Vilko: Tretje leto Mladinske Matice. — Učiteljski tovariš 1929/30, (27. 3.), 32
Podpis —az—.
68. — Mladinska Matica in Naš rod. (Nekaj misli o združitvi obeh institucij.) — Učiteljski tovariš 1929/30, (1. 5.), 36
69. Odbor Mladinske Matice: Na delo za Mladinsko Matico. — Učiteljski tovariš 1929/30, (13. 2.), 26
70. Smolej Viktor: Knjige Mladinske Matice za l. 1930, Kresnice III. letnik; R. Rehar, Vijolica Vera; F. Erjavec, Pod grajskim jarmom; Grimm, priredil J. Slapšak, Mizica, pogrni se! — Mentor 1930/31, 64
Podpis S. V.
71. Šnuderl Maks: R. Rehar, Vijolica Vera. — Mariborski večernik Jutra 1930, (13. 8.), 183
Podpis M. S.
72. Uprava »Našega roda« in »Mladinske Matice«: Mladinska Matica in Naš rod. — Učiteljski tovariš 1930/31, (2. 10.), 10
73. Vandot Josip: Mladinska Matica. — Odmevi 1930, 94—96
Kresnice I, II, III, uredil V. Mazi; A. Skulj, Sadjarčki; Z. Pipan, Kako smo delali radio; F. Erjavec, Pod grajskim jarmom; J. London, prevod T. Seliškarja, Zgodbe z južnega morja; T. Seliškar, Rudi; Grimm, priredil J. Slapšak, Mizica, pogrni se, ilustriral M. Gaspari; R. Rehar, Začarani krogi in Vijolica Vera.
74. Vouk Ivan: Ob sklepu prvega letnika »Našega roda«. — Učiteljski tovariš 1930/31, (10. 7.), 2
75. Wagner Rudolf: Knjižnica Mladinske Matice. — Slovenski učitelj 1930, 133
Kresnice III, uredil V. Mazi; R. Rehar, Vijolica Vera; F. Erjavec, Pod grajskim jarmom; Grimmove pravljice, priredil J. Slapšak, Ilustriral M. Gaspari.
76. Žerjav Albert: Naš rod. Izdaja UJU poverjeništvo Ljubljana. Urednik Josip Ribičič. 1. številka 1929—30. — Popotnik 1929/30, 251
77. — Publikacije Mladinske Matice Poverjeništva UJU v Ljubljani 1930. — Popotnik 1930/31, 29—30
Kresnice III, uredil V. Mazi (več o sestavkih F. K. Meška, C. Jegliča, V. Kapusa in F. Milčinskega); F. Erjavec, Pod grajskim jarmom; T. Seliškar, Rudi; R. Rehar, Vijolica Vera; Grimmove pravljice, priredil J. Slapšak.
78. — »Naš rod«, »Mladinska Matica« in »Popotnik«. (Nekaj misli pred skupščino). — Učiteljski tovariš 1929/30, (26. 6.), 44
79. — Da se razumemo! (Odgovor na članek Ivana Vouka »Ob sklepu...« v 2. štev. U. T. 1930/31 in hkrati donesek k problemu mladinske književnosti.) — Učiteljski tovariš 1930/31, (1. 8.), 4
80. Anonimno: Naš rod. — Jutro 1930, (3. 1.), 2
Prva številka letnika 1929/30.
81. — Naš rod. — Jutro 1930, (30. 1.), 24
Druga številka letnika 1929/30.
82. — Zadnji zvezek »Našega roda«. — Mariborski večernik Jutra 1930, (27. 6.), 144
Osma številka letnika 1929/30.
83. — Knjige Mladinske Matice. — Mariborski večernik Jutra 1930, (2. 8.), 174
Obvestilo o knjigah za leto 1930.
84. — Prosvetno delovanje slovenskega učiteljstva. — Naš glas 1930, (10. 4.), 11
O Našem rodu.
85. — Ali šola preveč zahteva od otrok? — Slovenec 1930, (15. 2.), 38
Med drugim opomba, da učitelji silijo otroke kupovati Naš rod.
86. — Naš rod. — Slovenski učitelj 1930, 26
Prva številka letnika 1929/30.
87. — Naš rod. — Učiteljski tovariš 1929/30, (23. 1.), 23
Reklamacije. Ponatis prve številke. O drugi številki.

88. — Naš rod. — Učiteljski tovariš 1929/30, (31. 1.), 24
Decembrska številka. Naročnine.
 89. — Naš rod. — Učiteljski tovariš 1929/30, (6. 2.), 25
Tretja številka letnika 1929/30.
 90. — Naš rod. — Učiteljski tovariš 1929/30, (13. 2.), 26
Reklamacije, tisk.
 91. — Neopravičen napad. — Učiteljski tovariš 1929/30, (20. 2.), 27
Odgovor na članek v Slovencu Ali šola preveč zahteva od otrok (15. 2. 1930) o Našem rodu.
 92. — Naš rod. — Učiteljski tovariš 1929/30, (6. 3.), 29
Reklamacije in obvestila poverjenikom.
 93. — Mladinska Matica. Iz uprave. — Učiteljski tovariš 1930/31, (13. 11.), 16
 94. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1930/31, (27. 11.), 18
Število naročnikov na publikacije Mladinske Matice.
 95. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1930/31, (4. 12.), 19
Obvestilo uprave Mladinske matice.
 96. — Knjižnica Mladinske Matice. — Vrtec 1930/31, platnice št. 1.
Informacija.
- 1931**
97. Gaspari Tone: Ribičičeva »Mihec in Jakec«. — Učiteljski tovariš 1931/32, (17. 12.), 20
 98. Kobal Josip: Delovanje UJU — poverjeništa Ljubljana v poslovnem letu 1930/31. — Učiteljski tovariš 1931/32, (9. 7.), 1
Tudi o delu Mladinske Matice. — Brez podpisa.
 99. Kristan Etbin: Naš rod. — Svoboda 1931, 108—109
Podpis —on.
 100. N.: Tiho življenje. Spisal Joža Lovrenčič. Mladinska Matica 1931. — Naša zvezda 1931/32, 52
 101. Širok Albert: Delo Mladinske Matice. — Učiteljski tovariš 1931/32, (23. 7.), 2
S seje 9. 7. 1931. — Brez podpisa.
 102. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (10. 9.), 6
S seje posvetovalnega odseka Mladinske matice 2. 9. 1931. Razpis književnih nagrad. — Brez podpisa.
 103. — Seja posvetovalnega odseka Mladinske Matice. — Učiteljski tovariš 1931/32, (24. 9.), 8
Poročilo tajnika (A. Široka), upravnika (A. Hreščaka) in urednika (J. Ribičiča). Triletni književni program Mladinske Matice. — Brez podpisa.
 104. — Naš rod. — Učiteljski tovariš 1931/32, (8. 10.), 10
Prva številka Našega roda 1931/32. — Brez podpisa.
 105. — Mladinska Matica. S seje dne 8. oktobra 1931. — Učiteljski tovariš 1931/32, (15. 10.), 11
Vsebina prve številke Našega roda 1931/32. — Brez podpisa.
 106. — Mladinska Matica. S seje dne 16. oktobra 1931. — Učiteljski tovariš 1931/32, (22. 10.), 12
Brez podpisa.
 107. — Mladinska Matica. Vabilo k subskripciji. Izredne publikacije Mladinske Matice. — Učiteljski tovariš 1931/32, (29. 10.), 13
S seje 22. in 23. oktobra 1931. O Ribičičevi knjigi Mihec in Jakec in J. Lovrenčičevi knjigi Tiho življenje. — Brez podpisa.
 108. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (12. 11.), 15
Vsebina druge številke Našega roda 1931/32. O knjigah Mladinske Matice: J. Ribičič, Mihec in Jakec, ilustriral M. Gaspari in J. Lovrenčiča Tiho življenje, ilustriral B. Jakac. — Brez podpisa.
 109. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (19. 11.), 16
Vsebina druge številke Našega roda 1931/32. — Brez podpisa.
 110. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (3. 12.), 18
S trinajste seje Mladinske Matice. — Brez podpisa.
 111. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (10. 12.), 19
O božični številki Našega roda. O Ribičičevi knjigi Mihec in Jakec, ilustriral M. Gaspari in J. Lovrenčičevi knjigi Tiho življenje. Ilustriral B. Jakac. — Brez podpisa.
 112. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (17. 12.), 20
Vsebina tretje številke Našega roda 1931/32. — Brez podpisa.

113. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (24. 12.), 21
Razprodani dve tretjini naklade J. Ribičičeve knjige Mihec in Jakec; O. J. Lovrenčičevi knjigi Tiho življenje, ilustriral B. Jakac. — Brez podpisa.
114. Vouk Ivan: Letošnje knjige Mladinske Matice. — Učiteljski tovariš 1931/32, (17. 9.), 7
F. Bevk, Lukec in njegov škorec, ilustriral M. Gaspari; J. Ribičič, Miškolin, ilustriral E. Justin; A. Skulj, Vrtnaričice; Kresnice IV, uredil A. Žerjav.
115. Zupanc Lojze: Publikacije Mladinske Matice za l. 1931. Knjige št. 12, 13, 14, 15. — Popotnik 1931/32, 30 do 31
Kresnice IV, uredil A. Žerjav. Več o prispevkih O. Hudalesa, V. Bitenca, M. Klopčiča, V. Klemenčiča, A. Žerjava, P. Simoniča in A. Bega; F. Bevk, Lukec in njegov škorec; A. Skulj, Vrtnaričice; J. Ribičič, Miškolin, ilustriral E. Justin.
116. Anonimno: Josip Ribičič — E. Justin, Miškolin. — Jutro 1931, (24. 6.), 143
117. — Knjige Mladinske Matice. — Jutro 1931, (1. 7.), 148
Samo beležka.
118. — Mladinska Matica v letu 1931. — Svoboda 1931, 332
Obvestilo.
- 1932**
119. Borko Božidar: Kulturni pregled. Kresnice in današnji slovenski pisatelji. — Jutro 1932, (16. 6.), 139
O petem letniku Kresnic. Uredil J. Ribičič. — Brez podpisa.
120. — Kulturni pregled. Letošnje knjige Mladinske Matice. — Jutro 1932, (22. 6.), 144
Obvestilo. — Brez podpisa.
121. — Kulturni pregled. Josip Ribičič, Miklavževa noč. Litografije M. Bambiča. — Jutro 1932, (29. 12.), 300
Podpis —o—.
122. Debenak Andrej: Za »Naš rod«. — Učiteljski tovariš 1931/32, (21. 1.), 24
123. — Še in še... — Učiteljski tovariš 1932/33, (13. 10.), 9
O kritiki publikacij Mladinske Matice J. Vandota v Slovencu 23. 9. 1932. — Podpis A. D.
124. Gaspari Tone: Kaj pa naša mladinska književnost? Josip Ribičič o vrednosti mladinskih knjig in o njih zapostavljanju v naši kulturni javnosti. — Jutro 1932, (3. 1.), 2
Pogovor z J. Ribičičem tudi o Mladinski matici.
125. — Naš rod in čitanke. — Učiteljski tovariš 1931/32, (3. 3.), 30
Brez podpisa.
126. Jakopič Rihard: Tretji letnik »Našega roda«. — Učiteljski tovariš 1932/33, (1. 9.), 3
Soavtor B. Magajna.
127. Jandl France: Josip Ribičič, Mihec in Jakec. — Popotnik 1931/32, 192
Tudi o ilustracijah M. in O. Gasparija.
128. Karantanus: O »Našem rodu«, ki nekaterim ni po godu. — Učiteljski tovariš 1932/33, (2. 6.), 42
129. Kobal Josip: Izredno posvetovanje predsednikov sreskih društev, upravnega in nadzornega odbora sekcije UJU za Dravsko banovino. — Učiteljski tovariš 1931/32, (14. 1.), 23; (21. 1.), 24
O delu Mladinske matice so poročali tudi J. Ribičič, A. Skulj, C. Hočevnar in M. Kokolj. — Brez podpisa.
130. — Delovanje Jugoslovenskega učiteljskega združenja sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani v poslovnem letu 1931/32. — Učiteljski tovariš 1931/32, (30. 6.), 46
Tudi poročilo o delu Mladinske matice. — Brez podpisa.
131. Košak Vinko: Joža Lovrenčič, Tiho življenje. Risbe B. Jakca. Mladinska matica v Ljubljani 1931. — Ljubljanski Zvon, 1932, 379—380
132. — Knjižnica Mladinske Matice, letnik IV, 1931. — Ljubljanski Zvon 1932, 55—57
Kresnice IV, uredil A. Žerjav (sodelovali O. Hudales, V. Klemenčič, L. Medlovčič, M. Klopčič, V. Bitenc); A. Skulj, Vrtnaričice; F. Bevk, Lukec in njegov škorec, opremil M. Gaspari; J. Ribičič, Miškolin, ilustriral E. Justin.
133. Kotnik Zorko: Še Mladinska Matica in Naš rod. — Učiteljski tovariš 1932/33, (17. 11.), 14
134. Kristan Etbin: Jos. Ribičič, Mihec in Jakec. — Svoboda 1932, 106
Podpis —on—.

135. — Mladinska Matica v letu 1932. — Svoboda 1932, 363
F. Bevk, Lukec išče očeta; E. Deržaj, Življenje hudobne kavke Katke; K. Hafner, Botra z Griča; Kresnice V, uredil J. Ribičič. — Podpis —on.
136. Lavrič Vinko: Gospod Urednik! — Učiteljski tovariš 1932/33, (13. 10.), 9
Urednik Vrtca piše uredniku Učiteljskega tovariša na pripombo v članku A. Široka Se h kritiki (6. 10.), da v Vrtcu malo dajo na kritiko J. Vandota v Slovincu (23. 9.). Objavljajo namreč dela M. Kmetove, za katero Vandot meni, da ni sposobna pisati za mladino.
137. — Gospodu J. Ribičiču. — Učiteljski tovariš 1932/33, (13. 10.), 9
Odgovarja na očitek J. Ribičiča v članku Moj odgovor v Učiteljskem tovarišu 29. 9., da je kritika J. Vandota v Slovincu (23. 9.) izšla v dneh, ko uredništva mladinskih listov zbirajo naročnike. Urednik Vrtca in Angelčka nima namreč pri tej kritiki nič.
138. Lovrenčič Joža: Knjižnica Mladinske Matice. — Mentor 1932/33, 41—42
Kresnice V, urednik J. Ribičič; F. Bevk, Lukec in njegov škorec; K. Hafner, Botra z Griča; E. Deržaj, Življenje hudobne kavke Katke. — Brez podpisa.
139. Mrzel Ludvik: Joža Lovrenčič, Tiho življenje. — Jutro 1932, (9. 1.), 7
Podpis Fri.
140. Novak Marija: Mihec in Jakec. — Gruda 1932, 28
O knjigi J. Ribičiča, ilustrirala M. in O. Gaspari. — Podpis M. N.
141. Orel Boris: Iz sodobnega mladinskega slovstva. — Dom in svet 1932, 308—315
J. Lovrenčič, Tiho življenje, ilustriral B. Jakec; F. Bevk, Lukec in njegov škorec; J. Ribičič, Mihec in Jakec, ilustrirala M. in O. Gaspari.
142. Pavlovec France: Kaj pravi slikar Pavlovec o Miklavževi noči. — Učiteljski tovariš 1932/33, (15. 12.), 18
Piše o ilustratorju J. Ribičičeve knjige M. Bambiču.
143. Podjavoršek Albin: Mladinsko čitanje in »Naš rod«. — Učiteljski tovariš 1931/32, (4. 2.), 26
144. Popović Milivoje: Prikazi. — Jugoslovanski učiteljski glas 1931/32, (1. 1.), 7
Ocena J. Ribičičeve knjige Mihec in Jakec. Ilustrirala M. in O. Gaspari.
145. Primorc in naročnik Ljubljanskega Zvona: »potem pa kar po redu sami Primorci.« — Istra 1932, (7. 10.), 41
Napada kritiko L. Zupanca o publikacijah Mladinske matice v Ljubljanskem Zvonu.
146. Ribičič Josip: Moj odgovor. — Učiteljski tovariš 1932/33, (29. 9.), 7
Odgovarja na kritiki publikacij Mladinske matice L. Zupanca v Ljubljanskem Zvonu in J. Vandota v Slovincu.
147. — Na odgovor g. urednika Vrtca izjavljam. — Učiteljski tovariš 1932/33, (13. 10.), 9
Istočasno je bil objavljen tudi dopis urednika Vrtca Vinka Lavriča.
148. Rogl Fran: »Ciciban« pa »Mihec in Jakec«. — Učiteljski tovariš 1931/32, (14. 4.), 35
O knjigi J. Ribičiča.
149. Senkovič Matija: Naš rod 1931/32, št. 4, 5. — Popotnik 1931/32, 223
Podpis S.
150. — Naš rod, marec 1932. — Popotnik 1931/32, 256
Podpis S.
151. Smolej Viktor: Joža Lovrenčič, Tiho življenje. Risbe od B. Jakca. Izdala Mladinska Matica v Ljubljani 1931. — Mladika 1932, 350
Podpis S. V.
152. — Knjige Mladinske Matice: Kresnice V; Bevk, Lukec išče očeta; Deržaj, Življenje hudobne kavke Katke; Hafner, Botra z Griča. — Mladika 1932, 393—394
Podpis S. V.
153. Sterk Davorin: Letošnja izdanja Mladinske Matice v Ljubljani. — Učiteljski tovariš 1931/32, (30. 6.), 46
Kresnice V, uredil J. Ribičič; K. Hafner, Botra z Griča; F. Bevk, Lukec išče očeta; Deržaj, Življenje hudobne kavke Katke.
154. Širok Albert: Mladinska Matica. S 15. seje Mladinske Matice. — Učiteljski tovariš 1931/32, (14. 1.), 23
Vsebina četrte številke Našega roda. Odlomek iz ocene J. Ribičičeve knjige Mihec in Jakec v Istri 15. 1. — Brez podpisa.
155. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (21. 1.), 24
Vsebina četrte številke Našega roda 1931/32. Ocena J. Lovrenčičeve knjige

- Tiho življenje v Jutru 9. 1. — Brez podpisa.
156. — Mladinska Matica. S 16. seje. — Učiteljski tovariš 1931/32, (11. 2.), 27
O ponatisu tretje številke Našega roda 1931/32. Vsebina pete številke Našega roda. — Brez podpisa.
157. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (18. 2.), 28
Osemnajsta seja Mladinske matice. — Brez podpisa.
158. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (3. 3.), 30
Knjige v redni zbirki za leto 1932. Devetnajsta seja Mladinske matice. — Brez podpisa.
159. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (17. 3.), 32
Razpis književnih nagrad za redne publikacije Mladinske matice za 1. 1932/33. Vsebina šeste številke Našega roda; 20. seja Mladinske matice. Odlomka iz ocen Lovrenčičevega Tihega življenja v Slovencu (3. 3.) in Naši zvezdi št. 3. — Brez podpisa.
160. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (31. 3.), 33
Ocena J. Lovrenčičeve knjige Tiho življenje v Slovencu 3. 3. — Brez podpisa.
161. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (14. 4.), 35
Razpis književnih nagrad. Vsebina sedme številke Našega roda 1931/32. Zaloga knjig Mladinske matice. — Brez podpisa.
162. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (28. 4.), 37
Opis publikacij za leto 1932: F. Bevč, Lukec išče očeta; K. Hafner, Botra z Griča; E. Deržaj, Življenje hudobne kavke Katke; Kresnice V, uredil J. Ribičič. — Brez podpisa.
163. — Mladinska Matica. Z 22. seje — Učiteljski tovariš 1931/32, (5. 5.), 38
Brez podpisa.
164. — Mladinska Matica. Vabilo na subskripcijo. — Učiteljski tovariš 1931/32, (12. 5.), 39
Subskripcija za knjigo L. Čermelja Nikola Tesla in razvoj elektronike. — Brez podpisa.
165. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (26. 5.), 41
Vsebina V. letnika Kresnic. O knjigi L. Čermelja Nikola Tesla. — Brez podpisa.
166. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (2. 6.), 42
Vsebina osme številke Našega roda 1931/32. O L. Čermeljevi knjigi Nikola Tesla. O publikacijah Mladinske Matice za leto 1932: E. Deržaj, Življenje hudobne kavke Katke; K. Hafner, Botra z Griča; F. Bevč, Lukec išče očeta; Kresnice V, uredil J. Ribičič. — Brez podpisa.
167. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (9. 6.), 43
Subskripcija za L. Čermeljevo knjigo Nikola Tesla. — Brez podpisa.
168. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (16. 6.), 44
Vsebina V. letnika Kresnic. Razpošiljanje knjig za 1. 1932. — Brez podpisa.
169. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (23. 6.), 45
Odlomki iz ocen A. Zerjava v Odmevih in B. Borka v Jutru 16. 6. — Brez podpisa.
170. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1931/32, (30. 6.), 46
Stiriindvajseta seja Mladinske Matice. Odlomek ocene V. Košaka v Ljubljanskem Zvonu, ocenjuje J. Lovrenčičevo knjigo Tiho življenje. — Brez podpisa.
171. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (11. 8.), 2
Prva seja Mladinske matice. Novi rokopi. — Brez podpisa.
172. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (1. 9.), 3
Seznam knjig, ki so na razpolago in onih, ki so pošle. Podpis Odbor Mladinske matice.
173. — V šesto leto. — Učiteljski tovariš 1932/33, (8. 9.), 4
O Mladinski matici. — Brez podpisa.
174. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (8. 9.), 4
Druga seja Mladinske matice. Priporočila J. Ribičičeve knjige Mihec in Jakec. — Brez podpisa.
175. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (15. 9.), 5
O nabiranju naročnikov in plačevanju. Tretja seja Mladinske matice. — Podpis Odbor Mladinske matice.
176. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (22. 9.), 6
Vabilo na subskripcijo. Četrta seja Mladinske matice. — Podpis Odbor.
177. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (29. 9.), 7
Prva številka Našega roda 1932/33. Odlomek iz ocene V. Smoleja v Mladiki

- št. 9. Ocenjuje J. Lovrenčičevo knjigo Tiho življenje. — Brez podpisa.
178. — Kritike. — Učiteljski tovariš 1932/33, (29. 9.), 7
Primerja ocene knjig: F. Bevk, Lukec išče očeta; K. Hafner, Botra z Griča; E. Deržaj, Življenje hudobne kavke Katke; Kresnice V, uredil J. Ribičič v časopisih: Ljubljanski Zvon (V. Košak in L. Zupanc), Ženski svet (S. Vdovič), Jutro (B. Borko), Svoboda (E. Kristan), Odmevi (A. Zerjav), Popotnik (A. Zerjav), Slovenec (J. Vandot). — Brez podpisa.
179. — Še h kritiki. — Učiteljski tovariš 1932/33, (6. 10.), 8
O ocenah publikacij Mladinske matice v Ljubljanskem Zvonu (L. Zupanc) in Slovencu (J. Vandot). — Brez podpisa.
180. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (6. 10.), 8
Peta in šesta seja Mladinske matice. Primerjava števila naročnikov na publikacije Mladinske matice v letu 1931/32 in 1932/33. O oceni V. Smoleja v Mladiki št. 10. — Brez podpisa.
181. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (13. 10.), 9
Sedma seja Mladinske matice. — Brez podpisa.
182. — Na odgovor g. urednika Vrtca izjavljam. — Učiteljski tovariš 1932/33, (13. 10.), 9
Prispevek objavljen istočasno z dopisom Vinka Lavriča uredniku Učiteljskega tovariša.
183. Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (20. 10.), 10
Osma seja Mladinske matice. — Brez podpisa.
184. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (27. 10.), 11
Deveta seja Mladinske matice. O oceni B. Orla v Domu in svetu št. 5-6 in 7-8. — Brez podpisa.
185. — K polemiki. — Učiteljski tovariš 1932/33, (27. 10.), 11
Odgovor na članek J. Vandota, ki je objavljen v isti številki.
186. — Naša kritika in še kaj. — Učiteljski tovariš 1932/33, (3. 11.), 12
Mnenja otrok o publikacijah Mladinske matice. Odlomek iz kritike V. Smoleja v Mladiki št. 10. — Brez podpisa.
187. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (10. 11.), 13
Deseta seja Mladinske matice in druge novice. — Brez podpisa.
188. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (17. 11.), 14
Enajsta seja Mladinske matice in druge novice. — Brez podpisa.
189. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (1. 12.), 16
Dvanajsta seja Mladinske matice in druge novice. — Brez podpisa.
190. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (8. 12.), 17
Razpis književnih nagrad za redne publikacije. Trinajsta seja Mladinske matice. Izšla bo knjiga Miklavževa noč. Napisal jo je J. Ribičič, ilustriral M. Bambič. — Brez podpisa.
191. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (15. 12.) 18
Zaloga knjig Mladinske matice. Štirinajsta seja Mladinske matice. Tretja številka Našega roda 1932/33. — Brez podpisa.
192. — Mladinska Matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (22. 12.), 19
Odbor je sklenil dovoliti 25 % popust za šole na cene zaloge publikacij Mladinske matice in Našega roda. Seznam publikacij Mladinske matice. — Brez podpisa.
193. Škerl Silvester: Jože Lovrenčič, Tiho življenje. Ilustriral B. Jakac. — Slovenec 1932, (3. 3.), 52
Podpis s. š.
194. Vandot Josip: Knjige Mladinske Matice. — Slovenec 1932, (23. 9.), 218
F. Bevk, Lukec išče očeta; E. Deržaj, Življenje hudobne kavke Katke; K. Hafner, Botra z Griča; Kresnice V., uredil J. Ribičič.
195. — Moj odgovor. — Učiteljski tovariš 1932/33, (27. 10.), 11
Odgovor na članek J. Ribičiča Moj odgovor v Učiteljskem tovarišu 1932/33 št. 7 in članek A. Siroka Še h kritiki v št. 8, kjer pišeta o J. Vandotovi kritiki v Slovencu (23. 9.).
196. Vdovič Stanko: Knjige Mladinske Matice. — Ženski svet 1932, 272; 302—303
F. Bevk, Lukec išče očeta; E. Deržaj, Življenje hudobne kavke Katke; Kresnice V, uredil J. Ribičič; K. Hafner, Botra z Griča. — Podpis Janez Rožencvet.
197. Vodnik France: Joža Lovrenčič, Tiho življenje. — Mentor 1931/32, 163—164
198. Zupanc Lojze: Publikacije Mladinske Matice. Pov. UJU v Ljubljani. Knjige št. 16, 17, 18. in 19. — Ljubljanski Zvon 1932, 573—574
Kresnice V., uredil J. Ribičič, sodelovali F. S. Finžgar, F. Bevk, M. Grošelj, M. Jarc, O. Zupančič, A. Širok; F. Bevk, Lukec išče očeta; E. Deržaj, Življenje hudobne kavke Katke.

199. — Še moj odgovor. — Učiteljski tovariš 1932/33, (6. 10.), 8
Odgovor na članek A. Široka Kritike v Učiteljskem tovarišu št. 7.
200. Žerjav Albert: Redne in izredne publikacije Mladinske Matice v letu 1931. — Odmevi 1932, 103—104
Naš rod, uredil J. Ribičič; Kresnice IV; J. Ribičič, Miškolin; A. Skulj, Vrtnaričice; J. Ribičič, Mihec in Jakec: J. Lovrenčič, Tiho življenje.
201. — Joža Lovrenčič, Tiho življenje. Risbe B. Jakca. Izdala Mladinska Matica v Ljubljani 1931. — Popotnik 1931/32, 190
Podpis A. Silvin.
202. Kresnice, letnik V. (ur. Jos. Ribičič); Lukec išče očeta, povest (France Bevk); Botra z Griča, poučna povest (Kristina Hafner); slikanica Življenje hudobne kavke Katke (Edo Deržaj). Izdala in založila Mladinska matica v Ljubljani 1932. — Popotnik 1932/33, 30—31
Podpis Al. Silvin.
203. Anonimno: Josip Ribičič. — Istra 1932, (8. 1.), 2
O knjigi Mihec in Jakec, ilustrirala M. in O. Gaspari.
204. — Joža Lovrenčič: Tiho življenje. — Istra 1932, (15. 1.), 3
Tudi o ilustracijah B. Jakca.
205. — Naš rod. — Jutro 1932, (26. 11.), 276
O letniku 1932/33.
206. — Josip Ribičič, Mihec in Jakec. — Mentor 1931/32, 164
Tudi o ilustracijah M. in O. Gasparija.
207. Josip Ribičič, Mihec in Jakec. — Naš glas 1932, (1. 2.), 4
Tudi o ilustracijah M. in O. Gasparija.
208. — Naš rod in kritiki. — Učiteljski tovariš 1931/32, (14. 1.), 23
O ustnih kritikah. Poziv naj pišejo uredniku, česa v listu pogrešajo.
209. — Mladinska Matica UJU. — Vrtec 1932/33, 31—32
Omenjene Kresnice VI; F. Bevk, Lukec išče očeta; K. Hafner, Botra z Griča; E. Deržaj, Življenje hudobne kavke Katke.
210. a — Mladinska književnost in primorski kulturni delavci. — Istra 1933, (28. 7.), 30
Kresnice VI, uredil J. Ribičič; M. Kmet, Lovci na mikrobe; A. Cernej, Za vesele in žalostne čase, ilustriral E. Deržaj; Naš rod, uredil J. Ribičič; B. Magajna, Brkonja Celjustnik.
211. Bedjanič Bratislav: Dr. Lavo Čermelj, Nikola Tesla in razvoj elektrotehnike. — Elektrotehniški vestnik 1933, 66—70
212. Borko Božidar: Slovenska monografija o Nikoli Tesli. (Dr. Lavo Čermelj, Nikola Tesla in razvoj elektrotehnike.) — Jutro 1933, (21. 3.), 63
Brez podpisa.
213. Capuder France: Brkonja celjustnik. — Kres 1933, platnice št. 7/8
O delu B. Magajne. Ilustriral B. Jakac. — Podpis C. F.
214. Čermelj Lavo: Ob izdaji knjige o »Nikoli Tesli in razvoju elektrotehnike«. — Učiteljski tovariš 1932/33, (16. 3.), 30
215. Černej Anica: Slovensko mladinsko slovnstvo. — Dečja i omladinska knjiga 1933, 26
Tudi o Mladinski matici in reviji Naš rod, urednik J. Ribičič.
216. Dolgan Josip: Časnik za otroke. — Učiteljski tovariš 1933/34, (23. 11.), 16
O listu, ki bi nadomestil Naš rod.
217. Gerželj France (?): Knjige Mladinske Matice. — Gruđa 1933, 126
Kresnice VI, uredil J. Ribičič; F. Bevk, Lukec išče očeta; E. Deržaj, Življenje hudobne kavke Katke; K. Hafner, Botra z Griča. — Podpis —ž—.
218. Golobič Lojze: Mladinska Matica. — Slovenec 1933, (13. 7.), 156
Kresnice VI, uredil J. Ribičič; B. Magajna, Brkonja Celjustnik, ilustriral B. Jakac; A. Cernej — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase; M. Kmet, Lovci na mikrobe. — Podpis L. G.
219. Gorše France: O ilustrovanem delu »Našega roda«. — Učiteljski tovariš 1932/33, (29. 6.), 44
Mnenji F. Goršeta in Franceta Kralja. — Soavtor F. Kralj.
220. Hudales Oskar: Knjige Mladinske matice. — Književnost 1932/33, 345 do 346
Naš rod 1932/33; Kresnice VI, uredil J. Ribičič; B. Magajna, Brkonja Celjust-

- nik, ilustriral B. Jakac; A. Cernej — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase; M. Kmet, Lovci na mikrobe. — Podpis Jože Slokan.
221. Javornik Mirko: Dr. Lavo Čermelj, Nikola Tesla. — Beseda o sodobnih vprašanjih 1933, 87
Podpis -ik.
222. Kobal Josip: Delovanje Jugoslovenskega učiteljskega združenja sekcije za dravsko banovino v Ljubljani v poslovnem letu 1932/33. — Učiteljski tovariš 1933/34, (10. 8.), 3
Tudi o delu Mladinske matice. — Brez podpisa.
223. Kristan Etbin: Knjige Mladinske matice za leto 1933. — Svoboda 1933, 375
Kresnice VI, uredil J. Ribičič; B. Magajna, Brkonja Celjustnik, ilustriral B. Jakac; M. Kmet, Lovci na mikrobe; A. Cernej — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase. — Brez podpisa.
224. Lah Ivan: Mladinska Matica. — Pohod 1933, (15. 7.), 28
Kresnice VI., uredil J. Ribičič; B. Magajna, Brkonja Celjustnik, ilustriral B. Jakac; M. Kmet, Lovci na mikrobe; A. Cernej — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase. — Brez podpisa.
225. Lavrič Vinko: Mladinska matica v Ljubljani. — Vrtec 1933/34, 47—48
Kresnice VI, uredil J. Ribičič; B. Magajna, Brkonja Celjustnik, ilustriral B. Jakac; A. Cernej — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase. — Podpis Korič.
226. Lovrenčič Joža: Josip Ribičič, Miklavževa noč. Litografije M. Bambiča. — Mentor 1932/33, 140—141
Brez podpisa.
227. — Knjižnica Mladinske Matice. — Mentor 1933/34, 45
Kresnice VI, uredil J. Ribičič; B. Magajna, Brkonja Celjustnik, ilustriral B. Jakac; M. Kmet, Lovci na mikrobe; A. Cernej — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase. — Brez podpisa.
228. Magajna Bogomir: Lovci na mikrobe. — Učiteljski tovariš 1933/34, (5. 10.), 9
O delu M. Kmetove.
229. Mrzel Ludvik: Ribičič, Miklavževa noč. — Učiteljski tovariš 1932/33, (26. 1.), 23
230. Pertot Milan: Slovenska knjiga o Tesli. Dr. Lavo Čermelj, Tesla in razvoj elektrotehnike. Izdala Mladinska matica v Ljubljani. — Novosti 1933, (6. 7.), 183
Podpis Ing. P.
231. Potokar Tone: Knjige Mladinske Matice. — Srpski književni glasnik 1933, 627
Kresnice VI, uredil J. Ribičič; Naš rod, uredil J. Ribičič; B. Magajna, Brkonja Celjustnik, ilustriral B. Jakac; A. Cernej — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase; M. Kmet, Lovci na mikrobe. — Podpis T. P.
232. Prunk Ksenija: Razna mnjenja o »Našem rodu«. — Učiteljski tovariš 1933/34, (13. 7.), 1
233. Prunk Ljudmila: Razna mnjenja o »Našem rodu«. — Učiteljski tovariš 1933/34, (13. 7.), 1
Podpis Utva.
234. Ribičič Josip: O časopisu za mladino. — Učiteljski tovariš 1933/34, (27. 7.), 2
235. Senkovič Matija: Naš rod. Izdaja JUU — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani. — Popotnik 1932/33, 159—160
O številkah 1. 2. 3. letnika 1932/33. — Podpis -en.
236. — Naš rod. Izdaju JUU — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani. — Popotnik 1932/33, 256
O številkah 4. 5. in 6. letnika 1932/33. — Podpis -en
237. — ski: Nove knjige. — Ponedeljski Slovenec 1933, (31. 7.), 31
B. Magajna, Brkonja Celjustnik, ilustriral B. Jakac; M. Kmet, Lovci na mikrobe; A. Cernej — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase; Kresnice VI, uredil J. Ribičič.
238. Smolej Viktor: Knjige »Mladinske Matice« za leto 1933. — Mladika 1933, 353
Kresnice VI, uredil J. Ribičič; B. Magajna, Brkonja Celjustnik, ilustriral B. Jakac; A. Cernej — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase; M. Kmet, Lovci na mikrobe. — Podpis S. V.
239. Stare Leo (?): Lavo Čermelj, Nikola Tesla in razvoj elektrotehnike. — Žar 1932/33, 117
Podpis S. L.
240. Širok Albert: Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (5. 1.), 20
Razna obvestila. O B. Borkovi oceni J. Ribičičeva Miklavževa noči v Jutru 29. 12. 1932. — Brez podpisa.
241. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (12. 1.), 21
Razna obvestila. Seznam knjig za l. 1933. — Brez podpisa.

242. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (19. 1.), 22
Šestnajsta seja Mladinske matice. Seznam knjig, ki so v zalogi. — Brez podpisa.
243. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (26. 1.), 23
Seznam knjig Mladinske matice na zalogi. — Brez podpisa.
244. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (2. 2.), 24
O februarški (5.) številki Našega roda 1932/33. Seznam publikacij Mladinske matice. — Brez podpisa.
245. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (9. 2.), 25
O J. Ribičičevi knjigi Miklavževa noč. O L. Čermeljevi knjigi Nikola Tesla. O februarški številki (5.) Našega roda 1932/33. — Brez podpisa.
246. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (16. 2.), 26
Seja Mladinske matice. Vsebina februarске številke (5.) Našega roda 1932/33. Določitev literarnih nagrad. Prevodi del iz Kresnic V. v srbskem časopisu Jugoslovenčce. — Brez podpisa.
247. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (23. 2.), 27
Osemnajsta seja Mladinske matice. Srednje in meščanske so od banske uprave prejele okrožnico, ki priporoča učiteljem fizike uporabo knjige L. Čermelja o Nikoli Tesli. Kaj piše M. Vidmar o M. Pupinu, F. Hanamanu in N. Tesli. J. Vandotova ocena T. Seliškarijeve knjige Rudi v Odmevih 1933. — Brez podpisa.
248. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (2. 3.), 28
Devetnajsta seja Mladinske matice. Knjiga L. Čermelja o Nikoli Tesli dostikana. — Brez podpisa.
249. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (9. 3.), 29
Dvajseta seja Mladinske matice. O L. Čermeljevi knjigi Nikola Tesla. — Brez podpisa.
250. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (23. 3.), 31
Dvaindvajseta seja Mladinske matice. Seznam knjig Mladinske matice, ki so naprodaj s 25% popustom. Ocena B. Borka v Jutru 21. 3. (o knjigi L. Čermelja Nikola Tesla). Razposlana je 6. številka Našega roda. Ministrstvo prosvete je L. Čermeljevo knjigo o Nikoli Tesli priporočilo učencem. Razpis književnih nagrad za rokopolis za manjše šolske otroke, ki bi izšel v izredni izdaji Mladinske matice. — Brez podpisa.
251. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (30. 3.), 32
Seznam knjig Mladinske matice, ki so naprodaj s popustom. O izidu L. Čermeljeve knjige o Nikoli Tesli. — Brez podpisa.
252. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (6. 4.), 33
Vsebina sedme oziroma velikonočne številke Našega roda 1932/33 in druga obvestila. — Brez podpisa.
253. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (20. 4.), 34
O rednih publikacijah Mladinske matice za leto 1933. O oceni M. Javornika v Besedi o sodobnih vprašanjih 1933. Ocenil je L. Čermeljevo knjigo o Nikoli Tesli. — Brez podpisa.
254. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (27. 4.), 35
O knjigah za leto 1933: Kresnice VI, uredil J. Ribičič; A. Černež — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase; B. Magajna, Brkonja Celjustnik, ilustriral B. Jakac; M. Kmet, Lovci na mikrobe. Seznam knjig s popustom. — Brez podpisa.
255. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (4. 5.), 36
Citira kaj piše »Dečja in omladinska knjiga« o Mladinski matici, zlasti članek A. Černejeve. — Brez podpisa.
256. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (11. 5.), 37
Štirindvajseta seja Mladinske matice. Napoved knjig za leto 1933. — Brez podpisa.
257. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (25. 5.), 39
O oceni B. Borka v Jutru 1933. (21. 3.), kjer je ocenil L. Čermeljevo knjigo o Nikoli Tesli. Petindvajseta seja Mladinske matice. — Brez podpisa.
258. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1932/33, (1. 6.), 40
O knjigah Mladinske matice za 1. 1933 in Našem rodu 1932/33. — Brez podpisa.
259. — Pogovor z Ribičičem. — Učiteljski tovariš 1932/33, (15. 6.), 42
O publikacijah Mladinske matice in Našem rodu.
260. — Obisk pri Mariji Kmetovi. — Učiteljski tovariš 1932/33, (23. 6.), 43
O knjigi Lovci na mikrobe.
261. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (13. 7.), 1
Omenjene ocene publikacij Mladinske matice v Jutru, Novostih iz Zagreba in Slovenskem narodu. — Brez podpisa.
262. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (14. 9.), 6
Prva seja Mladinske matice. Naznani- nilo ocen knjig Mladinske matice, ki bo v prihodnjih številkah. — Brez podpisa.

263. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (21. 9.), 7
Druga seja Mladinske matice. — Brez podpisa.
264. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (28. 9.), 8
Tretja seja Mladinske matice. — Brez podpisa.
265. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (5. 10.), 9
Četrta seja Mladinske matice. — Brez podpisa.
266. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (12. 10.), 10
Statistika naročnikov Mladinske matice in Našega roda za leto 1933/34. — Brez podpisa.
267. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (19. 10.), 11
Vsebina prve številke Našega roda 1933/34. — Brez podpisa.
268. — Ocene o delu Mladinske matice. — Učiteljski tovariš 1933/34, (19. 10.), 11
Odlomki iz ocen: -ski v Slovincu (31. 7.), Agis v Istri (28. 7.), T. Potokar v Srpskem književnem glasniku, V. Smolej v Mladiki, O. Hudalet v Književnosti, E. Kristan v Svobodi, M. Pertot v Novostih (6. 7.), A. Zerjav v Popotniku 1932/33, J. Lovrenčič v Mentorju 1932/33, Ivan Lah v Pohodu (15. 7.) in anonimni oceni v Jutru (28. 6.) in Našem glasu (15. 8.), — Brez podpisa.
269. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (26. 10.), 12
Vsebina prve številke Našega roda 1933/34. — Brez podpisa.
270. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (9. 11.), 14
Vsebina druge številke Našega roda. — Brez podpisa.
271. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (16. 11.), 15
Šesta seja Mladinske matice. — Brez podpisa.
272. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (23. 11.), 16
Vsebina posebne številke Našega roda 1933/34. Odlomek iz ocene V. Bedjaniča o L. Čermeljevi knjigi Nikola Tesla, ki je bila objavljena v Elektrotehniškem vestniku. — Brez podpisa.
273. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (30. 11.), 17
Predvsem o Anketi za mladinski časopis, ki je bila 26. 11. v Ljubljani. Zbirali bodo predloge o Našem rodu in poizkusni številki nove revije Mlada Jugoslavija in jih objavljali v Učiteljskem tovarišu. — Brez podpisa.
274. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (21. 12.), 20
Vsebina tretje številke Našega roda 1933/34. Obvestilo, da bo Naš rod odslej tiskala Učiteljska tiskarna. — Brez podpisa.
275. Špoljar Zlatko: Naš rod. — Napredak i savremena škola 1933, 127—128
Podpis Z. Š.
276. Tratar Marjan: Še o šolskem časopisu. Ne proti Našemu rodu, toda za šolski časopis. — Učiteljski tovariš 1933/34, (13. 7.), 1
277. Vandot Josip: Struje v mladinski književnosti. — Odmevi 1933, 66—72
Med drugim o Seliškarjevi povesti Rudil.
278. Vidmar Josip: Bogomir Magajna. — Sodobnost 1933, 572—579
O povesti Brkonja Celjustnik in ilustracijah B. Jakca.
279. Vranc Ernest: Za mladinski časopis. Nekaj misli ob štiriletnici Našega roda. — Učiteljski tovariš 1932/33, (15. 6.), 42
280. Žerjav Albert: Josip Ribičič, Miklavževa noč. Litografije M. Bambiča. Izredna izdaja Mladinske matice v Ljubljani 1932. — Popotnik 1932/33, 158—159
Podpis A. F. Silvin.
281. — Knjige Mladinske matice za leto 1933. — Popotnik 1933/34, 30—31
Kresnice VI, uredil J. Ribičič, omenja L. Mrzela, B. Kacovo, D. Volavška in V. Pirnata; M. Kmet, Lovci na mikrobe; B. Magajna, Brkonja Celjustnik, ilustriral B. Jakac; A. Cernej — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase. — Podpis Alb. F. Silvin.
282. — Še o mladinskem časopisu. — Učiteljski tovariš 1932/33, (29. 6.), 44
O Našem rodu in šolskem listu, ki bi ga bilo treba čimprej izdati.
283. Anonimno: Popis knjiga. A. Originalna dela: poezija i pripovedna proza. — Dečja i omladinska knjižag 1933, 49—70
Omenjene knjige: E. Deržaj — A. Černej, Življenje hudobne kavke Katke; J. Lovrenčič, Tiho življenje; J. Ribičič, Mihec in Jakec; R. Rehar, Vijolica Vera; T. Seliškar, Rudi; L. Čermelj, Nikola Tesla; K. Hafner, Botra z Griča.

284. — Kolekcije dečjih i omladinskih knjiga. — Dečja i omladinska knjiga 1933, 95
Tudi o Mladinski matici.
285. — Letošnje knjige »Mladinske matice«. — Jutro 1933, (28. 6.), 148
Kresnice VI, uredil J. Ribičič; E. Deržaj — A. Černež, Za vesele in žalostne čase; B. Magajna, Brkonja Celjustnik, ilustriral B. Jakac; M. Kmet, Lovci na mikrobe.
286. — Dr. Lavo Čermelj, Nikola Tesla in razvoj elektrotehnike. — Mentor 1932/33, 190
287. — Lavo Čermelj, Nikola Tesla in razvoj elektrotehnike. — Mladika 1933, 194
288. — Knjige Mladinske matice. — Naš glas 1933, (15. 8.), 16
Kresnice VI, uredil J. Ribičič; A. Černež — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase; M. Kmet, Lovci na mikrobe; B. Magajna, Brkonja Celjustnik, ilustriral B. Jakac.
289. Dr. Lavo Čermelj, Nikola Tesla. — Slovenec 1933, (9. 5.), 105
290. — Pisane bukvice veselja. — Slovenski narod 1933, (22. 6.), 140
O delu A. Černeževe in E. Deržaja, Za vesele in žalostne čase.
291. — Mladinska matica. — Vigred 1933, platnice št. 7
Naš rod 1932/33, uredil J. Ribičič; Kresnice VI, uredil J. Ribičič; E. Deržaj — A. Černež, Za vesele in žalostne čase; M. Kmet, Lovci na mikrobe; B. Magajna, Brkonja Celjustnik.
- 1934**
292. Borko Božidar: Naš rod. — Jutro 1934, (24. 1.), 18
O četrti številki Našega roda 1933/34. — Brez podpisa.
293. — Kultura in mladina. Problemi naše mladinske književnosti. — Jutro 1934, (21. 6.), 140
Tudi o Mladinski matici in četrti številki Našega roda 1933/34, uredil J. Ribičič. — Podpis -o
294. D.: Osnovci iz zabačenog slovenačkog sela predlažu, kako da se kriza reši. Devet malih pismenih zadatka. — Politika 1934, (13. 8.), 9424
Iz neobjavljenega gradiva za Kresnice VII. Prispevki učencev osnovne šole na Blokah: L. Pirmana, J. Vesela, J. Znidaršiča, M. Baraga, Š. Hiti, A. Gorjup, I. Ponikvar, M. Znidaršič in M. Kratvas [!] Kraševac.
295. Gerželj France: Mladinska matica. — Gruda 1934, 29
Kresnice VI, uredil J. Ribičič; B. Magajna, Brkonja Celjustnik; A. Černež — E. Deržaj, Za vesele in žalostne čase; M. Kmet, Lovci na mikrobe. — Podpis -ž-
296. Hudales Oskar: Novosti na književnem trgu slovenske mladinske literature. — Književnost 1934, 325—327
Kresnice VII, uredila J. Ribičič in A. Širok; F. Bevč, Tovariša, ilustrirala K. Prunkova; E. Kardelj, Potovanje skozi čas; A. Černež — E. Deržaj, Kapljice. — Podpis Jože Slokan.
297. Klopčič Mile: Otroci pišejo o sebi. — Ameriška »Prosveta« 1934, (1. 10.), 191
O Kresnicah VII, uredila J. Ribičič in A. Širok. Posebej omenja prispevke R. Lepše, Š. Eržena, J. Kara, M. Majcen. Naveda tudi odlomke iz teh del. Posebej omenja ilustracije T. Kvasa. Piše tudi o Našem rodu, F. Bevčovi knjigi Tovariša; E. Kardelja, Potovanju skozi čas; E. Deržajevi — A. Černeževe slikanice Kapljice. — Podpis M. K.
298. Kosovel Stano: Knjige »Mladinske matice«. — Učiteljski tovariš 1933/34, (21. 6.), 44
Kresnice VII, uredila J. Ribičič in A. Širok; E. Deržaj — A. Černež, Kapljice; F. Bevč, Tovariša, ilustrirala K. Prunkova; E. Kardelj, Potovanje skozi čas.
299. Kumelj Metod: Delovanje Jugoslovenskega učiteljskega združenja sekcije za dravsko banovino 1933/34 v Ljubljani. Tajniško poročilo. — Učiteljski tovariš 1934/35, (5. 7.), 1
Tudi o Mladinski matici. — Brez podpisa.
300. — Potek IV. banovinske skupščine JUU sekcije za dravsko banovino v Ljubljani. — Učiteljski tovariš 1934/35, (19. 7.), 2
Brez podpisa.
301. Lovrenčič Joža: Knjige Mladinske matice. — Mentor 1934/35, 45—46
Kresnice VII, uredila J. Ribičič in A. Širok; E. Deržaj — A. Černež, Kapljice; F. Bevč, Tovariša, ilustrirala K. Prunkova; E. Kardelj, Potovanje skozi čas. — Brez podpisa.
302. Lužar Fortunat: K 60-letnici Julija Slapšaka. — Učiteljski tovariš 1933/34, (8. 3.), 30
Tudi o njegovem delu pri Mladinski matici.

303. Mencej Martin: Naš šolsko-mladinski tisk. — Književnost 1934, 287—288
Med drugim o Našem rodu in Mladi Jugoslaviji. — Podpis Ivan Kosec.
304. Milkovič Adam: Kaj bomo dali naši mladini? — Učiteljski tovariš 1933/34, (8. 3.), 30
O Našem rodu in predlogih za šolski časopis.
305. Mrzel Ludvik: Otroci pišejo svoje življenje. Nekaj zanimivega čebljanja iz Kresnic. — Jutro 1934, (1. 8.), 174
Citirani prispevki S. Vidic, D. Schmidta, J. Kara, V. Ficko, V. Santovca.
306. Peruško Tone: Knjiga, koju su napisala i ilustrirala djeca. Kresnice u izdanju ljubljanske »Mladinske matice«. Sedamdeset malih saradnika »Kresnica«. Problem naše omladinske literature. — Novosti 1934, (18. 7.), 195
Citirani deli J. Kara, Kamen na srcu in M. Kosabra, Prijatelj Janez. Narisane risbe T. Kvasa, B. Trojarja in M. Ozvalda.
307. Potokar Tone: O ovogodišnjim izdanjima ljubljanske »Mladinske matice«. — Srpski književni glasnik 1934, 71—73
Kresnice VII, uredila J. Ribičič in A. Širok; F. Bevk, Tovariša, ilustrirala K. Prunkova; E. Kardelj, Potovanje skozi čas; E. Deržaj — A. Černež, Kapljice; Naš rod, uredil J. Ribičič. — Podpis T. P.
308. Rehar Radivoj (?): Letošnje knjige Mladinske matice. — Jutro 1934, (21. 6.), 140
Kresnice VII, uredila J. Ribičič in A. Širok; F. Bevk, Tovariša, ilustrirala K. Prunkova; E. Deržaj — A. Černež, Kapljice. — Podpis Oton R.
309. Smolek Viktor: Knjige Mladinske Matice, letnik VII. — Mladika 1934, 394—395
Kresnice VII; A. Černež — E. Deržaj, Kapljice; F. Bevk, Tovariša, ilustrirala K. Prunkova; E. Kardelj, Potovanje skozi čas. — Podpis S. V.
310. Šil'h Gustav: Naš rod V. letnik 1933—34. Uredil J. Ribičič. List izdaja JUU, sekcija za dravsko bano vino v Ljubljani. — Popotnik 1934/35, 32
311. Širok Albert: Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (11. 1.), 22
O prispevku J. Vidmarja v Sodobnosti 1933, kjer ocenjuje povest B. Magajne
- Brkonja Čeljustnik in ilustracije B. Jakca. — Brez podpisa.
312. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (18. 1.), 23
Vsebina četrte številke Našega roda 1933/34. — Brez podpisa.
313. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (25. 1.), 24
Sedma seja Mladinske matice. Vest, da bo v Zagrebu izšel prevod J. Ribičičeve povesti Mihec in Jakec. — Brez podpisa.
314. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (1. 2.), 25
Odlomki iz ocen B. Magajne povesti Brkonja Čeljustnik: Agisa v Istri 1933. (28. 7.), F. Capudra v Kresu 1933, L. Golobiča v Slovincu 1933 (13. 7.), O. Hudalesa v Književnosti 1932/33, Koriča (= Vinko Lavrič) v Vrtcu 1933/34, E. Kristana v Svobodi 1933, I. Laha v Pohodu 1933, (15. 7.), J. Lovrenčiča v Mentorju 1933/34, T. Potokarja v Srpskem književnem glasniku 1933. — skija v Ponedeljskem Slovincu 1933, (31. 7.), V. Smoleja v Mladiki 1933, A. Žerjava v Popotniku 1933/34, Jutru 1933, (28. 6.) in Našem glasu 1933, (15. 8.). — Brez podpisa.
315. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (8. 2.), 26
Poskusna številka Mlade Jugoslavije. Sedma seja Mladinske matice. V hrvaščini bo izšel prevod povesti T. Seliškarsja Rudil. — Brez podpisa.
316. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (15. 2.), 27
Citira F. Gerželjevo oceno knjig Mladinske matice v Grudi 1934. Napoved zbornika Kresnice VII. — Brez podpisa.
317. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (22. 2.), 28
Seja Mladinske matice. Vsebina poskusne številke Mlade Jugoslavije. Vsebina pete številke Našega roda 1933/34. Izšla bo druga izdaja J. Ribičičeve knjige Mihec in Jakec. — Brez podpisa.
318. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (1. 3.), 29
Naročnina in ekspedicija Mlade Jugoslavije. Kako sodi mladina o prispevkih v »Našem rodu«. Izšla je druga izdaja J. Ribičičevega Mihca in Jakca. — Brez podpisa.
319. — Razgovor z E. Deržajem. — Učiteljski tovariš 1933/34, (8. 3.), 30
320. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (8. 3.), 30
Publikacije Mladinske matice za 1. 1934. O Mladi Jugoslaviji. — Brez podpisa.

321. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (22. 3.), 32
Vsebinska Kresnic VII in druge vesti. — Brez podpisa.
322. — Mlada Jugoslavija. — Učiteljski tovariš 1933/34, (29. 3.), 33
Ocena. — Brez podpisa.
323. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (17. 5.), 39
Vsebinska osme številke Našega roda 1933/34, O publikacijah za leto 1934: Kresnice VII, E. Deržaj — A. Cernej, Kapljice; E. Kardelj, Potovanje skozi čas; F. Bevk, Tovariša, ilustrirala K. Prunkova. — Brez podpisa.
324. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (24. 5.), 40
O publikacijah za l. 1934: Kresnice VII; E. Deržaj — A. Cernej, Kapljice; F. Bevk, Tovariša, ilustrirala K. Prunkova; E. Kardelj, Potovanje skozi čas. — Brez podpisa.
325. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (1. 6.), 41
O publikacijah za l. 1934: Kresnice VII; E. Deržaj — A. Cernej, Kapljice; F. Bevk, Tovariša, ilustrirala K. Prunkova; E. Kardelj, Potovanje skozi čas. — Brez podpisa.
326. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (7. 6.), 42
Dvanajsta seja Mladinske matice. V knjigi Braća sa Drave, ki jo je uredil G. Tartalja bodo tudi prevodi povesti iz Našega roda. — Brez podpisa.
327. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34, (14. 6.), 43
Izšle so knjige Mladinske matice za leto 1934. — Brez podpisa.
328. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1933/34 (21. 6.), 44
Citira oceno v Slovincu 1934 (19. 6.) o Kresnicah VII, E. Deržajevi in A. Cernejeve Kapljicah; E. Kardelja Potovanju skozi čas, F. Bevka Tovariša in Našem rodu. O oceni petega letnika Našega roda 1933/34 v mariborskem Večerniku. — Brez podpisa.
329. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (5. 7.), 1
O knjigah Mladinske matice za l. 1934. Citira oceno R. Reharja(?) v Jutru 21. 6. — Brez podpisa.
330. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (19. 7.), 2
Razpis književnih nagrad. Citira oceno publikacij Mladinske matice za leto 1934 v Pohodu 7. 7. — Brez podpisa.
331. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (2. 8.), 3
Citira oceno T. Peruška v Novostih 18. 7. o Kresnicah VII in članek M. Menceja v Književnosti, št. 7/8. — Brez podpisa.
332. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (16. 8.), 4
Citira oceno knjig Mladinske matice iz Svobode 1. 8., Istre (10. 8.), L. Mrzela v Jutru 1. 8. in češki reviji Narodny listy. — Brez podpisa.
333. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (30. 8.), 5
O oceni Vzgojitelja v Sloveniji 17. 8. in prevodi neobjavljenega gradiva za Kresnice VII iz Politike 13. 8. — Brez podpisa.
334. — »Književnost« o knjigah Mladinske matice. — Učiteljski tovariš 1934/35, (6. 9.), 6
Odlomki iz ocene O. Hudalesa v Književnosti št. 9. Ocenjuje knjige Kresnice VII, uredila J. Ribičič in A. Sirok; F. Bevk, Tovariša; E. Deržaj — A. Cernej, Kapljice; E. Kardelj, Potovanje skozi čas. — Brez podpisa.
335. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (20. 9.), 8
Obvestilo naročnikom knjig Mladinske matice. Prva seja odbora Mladinske matice. — Brez podpisa.
336. — V osmo leto. — Učiteljski tovariš 1934/35, (27. 9.), 9
O delu Mladinske matice. — Brez podpisa.
337. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (27. 9.), 9
Druga seja Mladinske matice. — Brez podpisa.
338. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (4. 10.), 10
Statistika naročnikov na revijo Naš rod lani in letos. O oceni V. Smoleja v Mladiki št. 10 o publikacijah Mladinske matice. — Brez podpisa.
339. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (11. 10.), 11
Vsebinska prve številke Našega roda 1934/35. Statistika naročnikov Našega roda. Citirani oceni publikacij Mladinske matice V. Smoleja v Mladiki št. 10 in Mladem junaku 1934/35, št. 1 — Brez podpisa.
340. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (18. 10.), 12
Druga številka Našega roda 1934/35. Statistika naročnikov Našega roda. — Brez podpisa.
341. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (25. 10.), 13
O kritiki V. Smoleja v Mladiki št. 10. — Brez podpisa.

342. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (1. 11.) 14
J. Ribičičevo knjigo Mihec in Jakec je ministristvo priporočilo za pomožno šolsko knjigo. — Brez podpisa.
343. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (15. 11.), 16
V tisku je druga številka Našega roda 1934/35. — Brez podpisa.
344. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (22. 11.), 17
Vsebina druge številke Našega roda 1934/35. O kritiki Našega roda v Našem glasu (15. 11.). — Brez podpisa.
345. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (29. 11.), 18
Seznam knjig Mladinske matice, ki so na prodaj. — Brez podpisa.
346. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (13. 12.), 20
Vsebina tretje številke Našega roda 1934/35. O oceni J. Vdoviča v Ženskem svetu št. 12. — Brez podpisa.
347. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (20. 12.), 21
Citirana ocena V. Smoleja o petem letniku Našega roda (1934/35), objavljena v Mladiki št. 10. — Brez podpisa.
348. Štrukelj France: »Naš rod« ali časopis »Mlada Jugoslavija«. — Učiteljski tovariš 1933/34, (22. 3.), 32
Poskus ankete med naročniki Našega roda.
349. Tiran Ernest: Okrog mladinskega lista. K članku Dolgana. — Učiteljski tovariš 1933/34, (22. 3.), 32
Članek J. Dolgana je bil objavljen v Učiteljskem tovarišu 1933/34, (23. 11.). O Mladi Jugoslaviji.
350. Vauda Mirko: O Mladi Jugoslaviji in drugem. — Učiteljski tovariš 1933/34, (14. 6.), 43
Podpis M. V.
351. Vdovič Stanko: Knjige Mladinske matice za leto 1934. — Ženski svet 1934, 285—286
Kresnice VII, uredila J. Ribičič in A. Širok; F. Bevk, Tovariša, ilustrirala K. Prunkova; E. Deržaj — A. Černe, Kapljice; E. Kardelj, Potovanje skozi čas. — Podpis Janez Rožencvet.
352. Vranc Ernest: Časopis Mlada Jugoslavija kot tedensko delo v višji narodni šoli. — Učiteljski tovariš 1933/34, (8. 3.), 30
353. Vzgojitelj: Knjige Mladinske matice. — Slovenija 1934, (17. 8.), 33
Kresnice VII, uredila J. Ribičič in A. Širok; Naš rod, F. Bevk, Tovariša, ilu-
- strirala K. Prunkova; E. Kardelj, Potovanje skozi čas; E. Deržaj — A. Černe, Kapljice.
354. Zor Miroslav: Borba za razredno čtivo. Doprinos k debati o šolskem listu. — Učiteljski tovariš 1933/34, (15. 3.), 31
O Našem rodu in Mladi Jugoslaviji.
355. — O reformi mladinskega tiska. — Učiteljski tovariš 1933/34, (28. 6.), 45
O Našem rodu in Mladi Jugoslaviji.
356. Žerjav Albert: Kam, zakaj in kako v reformnem pokretu mladinskega tiska. Namen ankete. Mladinski list kot šolski priročnik. — Učiteljski tovariš 1933/34, (17. 5.), 39
O Našem rodu in Mladi Jugoslaviji.
357. — O mladinski knjigi, kritiki in šekaj. — Popotnik 1934/35, 46—49
Odgovor na članek B. Borka, Kultura in mladina (Jutro 21. 6.). O publikacijah Mladinske matice: Kresnice VII, E. Kardelj, Potovanje skozi čas; F. Bevk, Tovariša, ilustrirala K. Prunkova; E. Deržaj — A. Černe, Kapljice; Naš rod.
358. Župančič Jože: O poizkusni številki »Mlade Jugoslavije«. — Učiteljski tovariš 1933/34, (1. 3.), 29
359. Anonimno: Otroci o Julijski Kra — Istra 1934, (10. 8.), 31
Citirana odlomka iz Kresnic VII: V. Gerbec, Iz mojega dnevnika in L. Prudič, Pri sošolkah v neodrešeni domovini.
360. — Otroci vedo za lek proti krizi. — Jutro 1934, (15. 8.), 186
Iz gradiva za Kresnice VII, prispevki učencev osnovne šole na Blokah: L. Škrabca, L. Pirmana, J. Znidaršiča; O. Korošec, F. Škrabca, J. Vesela, M. Baraga, F. Anzeljca, I. Ponikvar, F. Ključarja, S. Hiti, F. Sraj, M. Znidaršič, S. Rota, D. Vesel, M. Intihar, A. Gorjup in M. Kraševce.
361. — Vodilni slovenski književniki o blagopokojnem kralju. — Jutro 1934, (31. 10.), 251
O Aleksandru I. Karadjordjeviću. V prvi številki Našega roda 1934/35 so omenjeni prispevki O. Župančiča, A. Gradnika in I. Preglja.
362. — Mladinska matica v Ljubljani. — Mladi junak 1934/35, 12
O nakladi knjig Mladinske matice in Našega roda.
363. — Naš rod št. 1, VI. letnika. — Naš glas 1934, (15. 11.), 22

364. — Knjige Mladinske Matice. — Pohod 1934, (7. 7.), 27
Kresnice VII, uredila J. Ribičič in A. Širok; F. Bevk, Tovariša, uredila K. Prunkova; E. Kardelj, Potovanje skozi čas; E. Deržaj — A. Černež, Kapljice.
365. — Knjige »Mladinske matice«. — Slovenski učitelj 1934, 123
Obvestilo.
366. — Knjige Mladinske Matice. — Slovenec 1934, (19. 6.), 137
Kresnice VII; F. Bevk, Tovariša, ilustrirala K. Prunkova; E. Deržaj — A. Černež, Kapljice; E. Kardelj, Potovanje skozi čas; Naš rod 1934/35, uredil J. Ribičič.
367. — Letošnje knjige Mladinske Matice. — Svoboda 1934, 210
E. Kardelj, Potovanje skozi čas; E. Deržaj — A. Černež, Kapljice; F. Bevk, Tovariša; Kresnice VII.
368. — Anketa o mladinskem tisku. — Učiteljski tovariš 1933/34, (15. 3.), 31
O Našem rodu in Mladi Jugoslaviji: J. Breznik, A. Rape, R. Grum, E. Gangl, I. Dimnik, S. Gogala, S. Kosovel in F. Vodnik.
369. — Anketa o mladinskem tisku. — Učiteljski tovariš 1933/34, (22. 3.), 32
O Našem rodu in Mladi Jugoslaviji: R. Ložar, B. Borko, V. Čopič.
370. — Anketa o mladinskem tisku. — Učiteljski tovariš 1933/34, (29. 3.), 33
O Našem rodu in Mladi Jugoslaviji: G. Silih, A. Vode, A. Čerkvenik, B. Vodusek in I. Pregelj.
371. — Anketa o mladinskem tisku. — Učiteljski tovariš 1933/34, (3. 5.), 37
O Našem rodu in Mladi Jugoslaviji: P. Flere, T. Gaspari in K. Ozvald.
372. — Anketa o mladinskem tisku. — Učiteljski tovariš 1933/34, (10. 5.), 38
O Našem rodu in Mladi Jugoslaviji: B. Orel, K. Prunk, M. Prunk-Utva, B. Magajna in K. Kocjancič.
373. Albreht Ivan: Naš rod. — Glas naroda 1935, (29. 11.), 211
Podpis I. A.
374. Bahtin Nikolaj Nikolajevič: (O knjigah Mladinske matice). — Ljubljanski Zvon 1935, 680
F. Bevk, Pastirci; J. Ribičič, Mihec in Jakec; J. Ribičič, Miškolin; Kresnice VII. — Brez podpisa.
375. Budal Andrej: Fance Bevk, Pastirci. Knjižnica Mladinske matice 30. Izdala in založila Mladinska matiča v Ljubljani 1935. Ilustriral Nikolaj Pirnat. — Ljubljanski Zvon 1935, 678—680
376. Debeljak Tine: Knjižnica Mladinske Matice za leto 1935. — Slovenec 1935, (17. 8.), 187
Kresnice VIII, uredila J. Ribičič in A. Širok; M. Bambič — J. Ribičič, Kralj Honolulu; F. Bevk, Pastirci; R. Andrejka, Po lepi Sloveniji; Naš rod, uredil J. Ribičič. — Podpis td.
377. Dimnik Ivan: Vsemu učiteljstvu. — Učiteljski tovariš 1935/36, (17. 10.), 12
Poziv učiteljstvu naj naroča publikacije Mladinske matice.
378. Ferlinc Tone: Naš rod — razredno čtivo. — Učiteljski tovariš 1935/36, (12. 9.), 7
379. Jesenovec France: Knjižnica Mladinske matice 28—31. — Vrtec 1935/36, 13
F. Bevk, Pastirci; R. Andrejka, Po lepi Sloveniji; M. Bambič — J. Ribičič, Kralj Honolulu; Kresnice VIII. — Brez podpisa.
380. Košak Vinko: Knjige Mladinske matice za leto 1934. — Ljubljanski Zvon 1935, 53—56
Kresnice. Letnik VII. Uredila J. Ribičič in A. Širok. Citira pesem F. Norberta Morilec in stavek iz M. Slabeta zgodbe Moja mati; F. Bevk, Tovariša. Povest za mladino, ilustrirala K. Prunkova; E. Kardelj, Potovanje skozi čas; Kapljice, slike izdelal E. Deržaj, besedilo priredila A. Černeževa.
381. Kumelj Metod: Delo jugoslovanskega učiteljskega združenja sekcije za dravsko banovino v Ljubljani. Poročilo tajnika sekcije za banovsko skupščino 11. julija 1935 v Ljubljani. — Učiteljski tovariš 1935/36, (4. 7.), 1
Tudi o delu Mladinske matice. — Brez podpisa.
382. — Potek V. banovinske skupščine. — Učiteljski tovariš 1935/36, (18. 7.), 2
Tudi o delu Mladinske matice. — Brez podpisa.

383. Ločniškar Frančišek: Mladinska matica in še kaj. — Učiteljski tovariš 1935/36, (31. 10.), 14
Podpis L.-r.
384. Lovrenčič Joža: Knjige Mladinske matice. — Mentor 1935/36, 43—44
Kresnice VIII, uredila J. Ribičič in A. Širok; F. Bevk, Pastirci, ilustriral N. Pirnat; M. Bambič — J. Ribičič, Kralj Honolulu; R. Andrejka, Po lepi Sloveniji. — Brez podpisa.
385. Potokar Tone: Nove knjige Mladinske matice. — Istra 1935, (19. 7.), 29
Kresnice VIII, uredila J. Ribičič in A. Širok; F. Bevk, Pastirci; J. Ribičič, Kralj Honolulu, ilustriral M. Bambič. — Podpis (t. p.)
386. — Ovogodišnje knjige Ljubljanske Mladinske matice. — Srpski književni glasnik 1935, (16. 9.), 157
Kresnice VIII, uredila J. Ribičič in A. Širok; M. Bambič, J. Ribičič, Kralj Honolulu; F. Bevk, Pastirci; R. Andrejka, Po lepi Sloveniji. — Podpis T. P.
387. R. S.: Knjige Mladinske Matice za leto 1935. — Književnost 1935, 438—442
Kresnice za l. 1935; F. Bevk, Pastirci; J. Ribičič — M. Bambič, Kralj Honolulu; R. Andrejka: Po lepi Sloveniji.
388. Schauer Dolfe (?): Knjige Mladinske matice za leto 1935. — Gruda 1935, 191
Naš rod 1934/35, uredil J. Ribičič, ostale knjige le omenjene. — Podpis D.
389. Smolej Viktor: Knjige Mladinske Matice za leto 1935. — Mladika 1935, 314
Kresnice VIII; F. Bevk, Pastirci, ilustriral N. Pirnat; M. Bambič — J. Ribičič, Kralj Honolulu; R. Andrejka, Po lepi Sloveniji: Naš rod 1934/35, uredil J. Ribičič. — Podpis S. V.
390. Šilih Gustav: Naš rod 1934/35, VI. letnik. Uredil Josip Ribičič. — Potopnik 1935/36, 95—96
Več o povesti Zlo O. Hudalesa.
391. Širok Albert: Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (10. 1.), 23
Obvestilo o 4. številki Našega roda 1934/35. Naklada Našega roda. — Brez podpisa.
392. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (17. 1.), 24
Vsebina četrte številke Našega roda 1934/35. — Brez podpisa.
393. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (14. 2.), 28
Vsebina pete številke Našega roda 1934/35. — Brez podpisa.
394. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (21. 2.), 29
O kritiki publikacij Mladinske matice v Našem glasu 1935, (1. 9.) in V. Košaka v Ljubljanskem Zvonu 1935. — Brez podpisa.
395. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (28. 2.), 30
O oceni T. Potokarja v Srpskem književnem glasniku 1934. — Brez podpisa.
396. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (7. 3.), 31
Vsebina 6. številke Našega roda 1934/35. O oceni publikacij Mladinske matice za leto 1934 v Ameriški prosveti 1934 (1. 10.). Avtor ocene M. Klopčič. — Brez podpisa.
397. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (21. 3.), 33
O književnih nagradah Mladinske matice. — Brez podpisa.
398. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (21. 3.), 35
Napoved rednih publikacij Mladinske matice za leto 1935. — Brez podpisa.
399. — France Bevk o svojih »Pastir-
cih«. — Učiteljski tovariš 1934/35, (11. 4.), 36
Podpis A. S.
400. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (11. 4.), 36
Vsebina velikonočne številke Našega roda. — Brez podpisa.
401. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (9. 5.), 39
Napoved publikacij Mladinske matice za l. 1935. — Brez podpisa.
402. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (16. 5.), 40
Vsebina osme številke Našega roda 1934/35. Nove publikacije Mladinske matice: M. Bambič — J. Ribičič, Kralj Honolulu; F. Bevk, Pastirci, ilustriral N. Pirnat; Kresnice VIII; R. Andrejka, Po lepi Sloveniji. — Brez podpisa.
403. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (23. 5.), 41
Seznam knjig Mladinske matice za l. 1935. — Brez podpisa.
404. — Pogovor z M. Bambičem. — Učiteljski tovariš 1934/35, (30. 5.), 42
O slikanici Kralj Honolulu.

405. — Pogovor z Ribičičem. — Učiteljski tovariš 1934/35, (6. 6.), 43
O publikacijah Mladinske matice za leto 1935: F. Bevk, Pastirci, ilustriral N. Pirnat; J. Ribičič — M. Bambič, Kralj Honolulu; R. Andrejka, Po lepi Sloveniji.
406. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1934/35, (27. 6.), 46
Citat ocene o Našem rodu letnik 1934/35 v Našem glasu 1935 (15. 6.) — Brez podpisa.
407. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (12. 9.), 7
O kritiki T.. Debeljaka v Slovincu 1935, (17. 8.) in D. Schauerja(?) v Grudi 1935. — Brez podpisa.
408. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (19. 9.), 8
O kritikah publikacij Mladinske matice; V. Smoleja v Mladiki 1935 in Maribor Zeitung 1935 (31. 8.) in (3. 9.).
409. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (26. 9.), 9
O oceni publikacij Mladinske matice v Istri 1935, (19. 7.), avtor T. Potokar. Znižanje uradniških prejemkov. — Brez podpisa.
410. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (3. 10.), 10
O kritiki publikacij Mladinske matice v Vrtec 1935/36, avtor F. Jesenovec. Naš rod v l. 1935/36. O prevodih iz Kresnic in Našega roda v hrvaškem in srbskem časopisju. — Brez podpisa.
411. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (10. 10.), 11
Vsebina Našega roda 1935/36. — Brez podpisa.
412. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (24. 10.), 13
Vsebina prve številke Našega roda 1935/36. Statistika naročnikov na Naš rod. — Brez podpisa.
413. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (31. 10.), 14
Statistika naročnikov na Naš rod. Ocena knjig Mladinske matice J. Lovrenčiča v Mentorju 1935/36. — Brez podpisa.
414. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (7. 11.), 15
O izidu prve številke Našega roda 1935/36. Izšla je v 16.000 izvodih in že pošla. — Brez podpisa.
415. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (14. 11.), 16
Citat iz ocene o novembrski številki Našega roda 1935/36 objavljene v Maribor Zeitung 1935, (7. 11.). — Brez podpisa.
416. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (21. 11.), 17
Objavljena sta dva dopisa kot odmev na anonimno ovadbo proti reviji Naš rod. — Brez podpisa.
417. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (5. 12.), 19
O odmevih na anonimno ovadbo proti Našemu rodu. Citat iz ocene I. Albrehta o Našem rodu v Glasu naroda 1935, (29. 11.). — Brez podpisa.
418. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (12. 12.), 20
Iz ocene publikacij Mladinske matice R. S. v Književnosti 1935. Kritika druge številke Našega roda 1935/36 v Maribor Zeitung 1935, (7. 11.). Vsebina božične številke Našega roda 1935/36. Statistika naročnikov Našega roda v logaškem okraju. — Brez podpisa.
419. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (19. 12.), 21
O oceni publikacij Mladinske matice za leto 1935 J. Rožencvet (= S. Vdoviča) v Ženskem svetu 1935. — Brez podpisa.
420. Vdovič Stanko: Knjige Mladinske Matice. — Ženski svet 1935, 284—285
Kresnice VIII, uredila J. Ribičič in A. Širok; F. Bevk, Pastirci, ilustriral N. Pirnat; M. Bambič — J. Ribičič, Kralj Honolulu; Naš rod 1934/35, uredil J. Ribičič. — Podpis Janez Rožencvet.
421. Žerjav Albert: Mladinska matica v letu 1935. Kresnice, letnik VIII, uredila J. Ribičič in A. Širok. Po lepi Sloveniji, spisal R. Andrejka. Pastirci, povest Fr. Bevka. Slikanica »Kralj Honolulu« — Bambič in Ribičič. Izdano v Ljubljani l. 1935. — Popotnik 1935/36, 94—95
422. Župančič Jože: Moj razred kritizira... Vtisi ob 1. številki Našega roda. — Učiteljski tovariš 1935/36, (21. 11.), 17
Predvsem o uvodni povesti J. Ribičiča. — Podpis -nč-.
423. — Mladina govori. (Ob 2. številki Našega roda.) — Učiteljski tovariš 1935/36, (12. 12.), 20
Ocenjuje z otroki J. Ribičiča uvodno povest; T. Seliškarija, Bratovščino sinjega galeba; J. Lapajnet, Med sponami in ilustracijo F. Ferjana, Kužki — Podpis -nč-.
424. Anonimno: Podtalen napad na naše učiteljstvo. — Glas naroda 1935, (16. 11.), 198
Pamflet na revijo Naš rod.

425. — Pastirci. — Mariborer Zeitung 1935, (31. 8.), 197
Kratko obvestilo o povesti Fr. Bevka, ilustriral N. Pirnat.
426. — Kresnice. Po lepi Sloveniji. Naš rod. 6. Jahrgang. — Mariborer Zeitung 1935, (3. 9.), 199
Kresnice uredila J. Ribičič in A. Širok; povest R. Andrejke; Naš rod uredil J. Ribičič.
427. — Naš rod. — Mariborer Zeitung 1935, (7. 11.), 253
O novembrski številki 1. 1935/36.
428. — Naš rod. — Mariborer Zeitung 1935, (24. 12.), 293
Decembrska številka 1. 1935/36.
429. — Naš rod. — Mariborski večernik 1935, (21. 12.), 291
O tretji letošnji številki (decembrska 1935/36).
430. — Mladinska matica. — Misel in delo 1935/36, 88
Naš rod 1934/35; Knjižnica Mladinske matice za 1. 1934/35, Kresnice VIII; J. Ribičič — M. Bambič, Kralj Honolulu; F. Bevk, Pastirci, ilustriral N. Pirnat; R. Andrejka, Po lepi Sloveniji.
431. — Naš rod. Št. 1, 2, 1935. — Naš glas 1935, (15. 2.), 4
432. — Naš rod. — Naš glas 1935, (15. 6.), 12
O letniku 1934/35, uredil J. Ribičič.
433. — Publikacije Mladinske Matice. — Naš glas 1935, (1. 9.), 17
Obvestilo.
434. — Mladinska matica. — Slovenski učitelj 1935, 130—131
Obvestilo.
435. (Agis): Ljetošnje publikacije »Mladinske Matice«. — Istra 1936, (17. 7.), 29
Kresnice IX, 1936, uredila J. Ribičič in A. Širok; O. Hudales, Postelja gospoda Fibriha; A. Milkovič, Barake, ilustriral M. Gaspari; J. Ribičič, Curimurčki, ilustriral V. Cotič; T. Seliškar, Bratovščina sinjega galeba, ilustriral A. Širk.
436. Bagrjana Elisaveta: Detki naši razkazi na slovenski. — Zlatorog 1936, 297
Pirhi, prevedel T. Potokar.
437. Borko Božidar: Bolgarski pisatelji v slovenščini. — Jutro 1936, (4. 4.), 80
Pirhi, prevedel T. Potokar. — Brez podpisa.
438. — Antologija bolgarske mladinske proze. — Jutro 1936, (17. 4.), 89
Pirhi. Prevedel T. Potokar. — Podpis -o.
439. — Knjige Mladinske Matice. — Jutro 1936, (7. 7.), 154
O. Hudales, Postelja gospoda Fibriha; Naš rod, uredil J. Ribičič; J. Ribičič, Curimurčki, ilustriral V. Cotič; T. Seliškar, Bratovščina sinjega galeba, ilustriral A. Širk; A. Milkovič, Barake, ilustriral M. Gaspari. — Brez podpisa.
440. Debeljak Tine: Knjige Mladinske matice za 1. 1936. — Slovenec 1936, (11. 8.), 182
Pirhi, prevedel T. Potokar; Kresnice IX, 1936, uredila J. Ribičič in A. Širok; T. Seliškar, Bratovščina sinjega galeba, ilustriral A. Širk; O. Hudales, Postelja gospoda Fibriha; A. Milkovič, Barake, ilustriral M. Gaspari. — Podpis td.
441. Ferlinc Anton: Še o »Našem rodu«. — Učiteljski tovariš 1935/36, (2. 1.), 22/23
Dodano je številčno stanje naročnikov Našega roda v šolah na območju Sv. Lenarta.
442. — Reorganizacija publikacij Mladinske matice. — Učiteljski tovariš 1935/36, (21. 5.), 41
Kresnice prenehajo izhajati, Naš rod postane obsežnejši.
443. Jesenovec France: Knjige Mladinske matice 1936. — Vrtec 1936/37, 14—15
A. Milkovič, Barake, ilustriral M. Gaspari; O. Hudales, Postelja gospoda Fibriha, ilustriral S. Pengov; J. Ribičič, Curimurčki, ilustriral V. Cotič; Kresnice IX, 1936.
444. Kolar Ivan: Mladinska matica 1935/36. — Misel in delo 1935/36, 368
Kresnice IX, 1936, uredila J. Ribičič in A. Širok; A. Milkovič, Barake; J. Ribičič, Curimurčki; O. Hudales, Postelja gospoda Fibriha; T. Seliškar, Bratovščina sinjega galeba. — Podpis Inko.
445. Kozarčanin Ivo: Knjižnica Mladinske Matice u Ljubljani. — Savremena škola 1936, 201—204
A. Milkovič, Barake; ilustriral M. Gaspari; O. Hudales, Postelja gospoda Fibriha, ilustriral S. Pengov; Kresnice IX, 1936.

1936

435. (Agis): Ljetošnje publikacije »Mladinske Matice«. — Istra 1936, (17. 7.), 29
Kresnice IX, 1936, uredila J. Ribičič in A. Širok; O. Hudales, Postelja gospoda Fibriha; A. Milkovič, Barake, ilustriral M. Gaspari; J. Ribičič, Curimurčki, ilustriral V. Cotič; T. Seliškar, Bratovščina sinjega galeba, ilustriral A. Širk.
436. Bagrjana Elisaveta: Detki naši razkazi na slovenski. — Zlatorog 1936, 297
Pirhi, prevedel T. Potokar.

446. Kumelj Metod: Delo sekcije za dravsko banovino Jugoslovenskega učiteljskega združenja v Ljubljani 1935/36. — Učiteljski tovariš 1935/36, (4. 7.), 1
Tudi o delu Mladinske matice. — Brez podpisa.
447. — Delo in položaj Jugoslovenskega učiteljskega združenja, sekcije za dravsko banovino v Ljubljani. Poročilo tajnika sekcije na banovinski skupščini 10. in 11. julija 1936 v Ljubljani. — Učiteljski tovariš 1936/37, (16. 7.), 3/5
Tudi o delu Mladinske matice. — Brez podpisa.
448. Lovrenčič Joža: Knjige Mladinske matice za leto 1936. — Mentor 1936/37, 46
Kresnice IX, 1936, uredila J. Ribičič in A. Sirok; A. Milkovič, Barake, ilustriral M. Gaspari; J. Ribičič, Čurimurčki, ilustriral V. Cotič; O. Hudaes, Postelja gospoda Fibriha, ilustriral S. Pengov; T. Seliškar, Bratovščina sinjega galeba, ilustriral A. Sirk. — Brez podpisa. I. 1936.
449. Mati: Mladinska Matica. — Vigred 1936, platnice 11. številke
Naštete knjige Mladinske matice za I. 1936.
450. Novak Vilko: Knjige Mladinske matice za leto 1936. — Mladika 1936, 393
A. Milkovič, Barake, ilustriral M. Gaspari; O. Hudaes, Postelja gospoda Fibriha, ilustriral S. Pengov; J. Ribičič, Čurimurčki, ilustriral V. Cotič; T. Seliškar, Bratovščina sinjega galeba, ilustriral A. Sirk. — Podpis N. P.
451. Potokar Tone: Pirhi. — Mentor 1935/36, 238
452. — Knjige Mladinske matice za godinu 1936. — Srpski književni glasnik 1936, (16. 10.), 319
Kresnice IX, 1936, uredila J. Ribičič in A. Sirok; A. Milkovič, Barake, ilustriral M. Gaspari; O. Hudaes, Postelja gospoda Fibriha, ilustriral S. Pengov; J. Ribičič, Čurimurčki, ilustriral V. Cotič; T. Seliškar, Bratovščina sinjega galeba, ilustriral A. Sirk. — Podpis T. P.
453. — Nekaj besed o bolgarski mladinski književnosti. — Učiteljski tovariš 1935/36, (9. 4.), 36
Ob izdaji Pirhov.
454. Ribičič Josip: Za reorganizacijo publikacij Mladinske matice. — Učiteljski tovariš 1935/36, (7. 5.), 39
Predlog naj Kresnice prenehajo izhajati, Naš rod pa naj bo obsežnejši.
455. — Ob desetletnici Mladinske matice. — Učiteljski tovariš 1936/37, (15. 10.), 12
Podpis -bič-.
456. S. E.: Knjige Mladinske matice za I. 1936. — Ženski svet 1936, 249—250
O. Hudaes, Postelja gospoda Fibriha; A. Milkovič, Barake; T. Seliškar, Bratovščina sinjega galeba; J. Ribičič, Čurimurčki; Kresnice IX, 1936, uredila J. Ribičič in A. Sirok.
457. Širok Albert: Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (2. 1.), 22/23
Odlomka iz ocen F. Bevkovič Pastircev, A. Budala in N. Bahtina v Ljubljanskem Zvonu 1935. Omenjene ocene o delu Mladinske matice: A. Zerjava v Popotniku 1935/36 ter anonimnih ocen v Misli in delu 1935 in Maribor Zeitung 1935, (24. 12.) — Brez podpisa.
458. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (16. 1.), 24
V tisku je peta številka Našega roda 1935/36. Ocena Našega roda v Našem glasu 1936, (1. 1.). — Brez podpisa.
459. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (23. 1.), 25
Vsebina četrte številke Našega roda in druge novice. — Brez podpisa.
460. — Klavern uspeh anonimne ovadbe proti Mladinski matici in Našemu rodu. — Učiteljski tovariš 1935/36, (30. 1.), 26
Dopis kraljevske banske uprave Mladinski matici. Priloženo mišljenje glavnega prosvetnega sveta v Beogradu, ki poroča Ministrstvu prosvete in zavrača anonimno ovadbo. — Brez podpisa.
461. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (6. 2.), 27
V tisku je peta številka Našega roda. Ocena četrte številke Našega roda v Istri 1936, (17. 1.) in (1. 2.), kjer navaja tudi odlomke iz ocen F. Bevkovič Pastircev. — Brez podpisa.
462. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (20. 2.), 29
Vsebina pete številke Našega roda. Napoved antologije bolgarske mladinske proze, prevod T. Potokarja. — Brez podpisa.
463. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (5. 3.), 31
Vsebina Pirhov. Prevedel T. Potokar. — Brez podpisa.
464. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (19. 3.), 33
Vsebina šeste številke Našega roda. Pirhi, prevedel T. Potokar. — Brez podpisa.

465. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (2. 4.), 35
Pirhi, prevedel T. Potokar. — Brez podpisa.
466. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (23. 4.), 37
Publikacije Mladinske matice za leto 1936: J. Ribičič, Čurimurčki, ilustriral V. Cotič; A. Milkovič, Barake, ilustriral M. Gaspari; O. Hudales, Postelja gospoda Fibriha, ilustriral S. Pengov. Vsebina sedme številke Našega roda. — Brez podpisa.
467. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (30. 4.), 38
Naštete publikacije za leto 1936. Citata iz ocen Pirhov: B. Borko v Jutru 1936, (19. 4.) in anonimne ocene v Prager-presse 1936, (19. 4.). — Brez podpisa.
468. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (14. 5.), 40
Osma seja Mladinske matice. — Brez podpisa.
469. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (21. 5.), 41
Vsebina osme številke Našega roda. — Odlomek iz ocene Pirhov v Mariborer Zeitung 1936, (13. 5.) — Brez podpisa.
470. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (28. 5.), 42
Bolgarsko ministrstvo prosvete je poslalo Mladinski matici zahvalo za zbornik Pirhi. — Brez podpisa.
471. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1935/36, (4. 6.), 43
O Našem rodu pišeta Istra 1936, (30. 3.) in Mariborer Zeitung 1936, (17. 5.). Odlomek iz ocene R. Andrejke, knjige Po lepi Sloveniji, objavljene v Duhovnem življenju 1936. — Brez podpisa.
472. — Pri ilustratorju »Čurimurčkov«, 6
Učiteljski tovariš 1936/37, (20. 8.), 6
Pogovor z Viktorjem Cotičem.
473. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (20. 8.), 6
Odlomki iz ocen publikacij Mladinske matice: Naš glas 1936, (15. 6.); Agis v Istri 1936, (17. 7.); Vigred 1936; pismo bolgarske pedagoginje P. Kasabove o Pirhih. — Brez podpisa.
474. — Mladinska matica. V jubilejnem letu. — Učiteljski tovariš 1936/37, (17. 9.), 8
O oceni F. Jesenovca v Vrtcu 1936/37. — Brez podpisa.
475. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (24. 9.), 9
O ocenah publikacij Mladinske matice v Mariborer Zeitung 1936, (15. 9.) in (16. 9.). — Brez podpisa.
476. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (1. 10.), 10
Odlomka iz ocen publikacij Mladinske matice: B. Borka v Jutru 1936, (7. 7.) in T. Debeljaka v Slovencu 1936, (11. 8.) — Brez podpisa.
477. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (8. 10.), 11
Primerjava naročnikov Našega roda v šolskem letu 1935/36 in 1936/37. — Brez podpisa.
478. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (15. 10.), 12
Odlomki iz ocen publikacij Mladinske matice: M. Pertot v Novostih 1933, (6. 7.); B. Borko v Jutru 1936, (7. 7.); R. S. v Književnosti 1935/36; Agis v Istri 1936, (17. 7.); V. Novak v Mladiki 1936. Statistika naročnikov Našega roda. — Brez podpisa.
479. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (22. 10.), 13
Novi odbor Mladinske matice. Vsebina prve številke Našega roda. — Brez podpisa.
480. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (12. 11.), 16
Odlomka iz ocen: Mati v Vigredi 1936 in S. E. v Ženskem svetu 1936. — Brez podpisa.
481. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (19. 11.), 17
Vsebina druge številke Našega roda 1936/37. — Brez podpisa.
482. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (26. 11.), 18
Seznam knjig Mladinske matice, ki so naprodaj. — Brez podpisa.
483. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (3. 12.), 19
Razpis za književne nagrade. Odlomek iz ocene Našega roda 1936/37 (prva številka) v Našem glasu 1936, (15. 11.). — Brez podpisa.
484. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (10. 12.), 20
Vsebina tretje številke Našega roda 1936/37. — Brez podpisa.
485. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (17. 12.), 21
Dotiskana je tretja številka Našega roda 1936/37. O J. Ribičičevi knjigi Mihec in Jakec, ilustriral M. Gaspari. Odlomek iz članka F. Maslića v Kulturni službi 1936. — Brez podpisa.
486. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (31. 12.), 22
Odlomek iz ocene I. Kolarja v Misli in delo 1935/36. — Brez podpisa.

487. Žerjav Albert: Knjige Mladinske matice za l. 1936, redne izdaje. T. Seliškar, Bratovščina sinjega galeba, ilustriral A. Sirk, izredna izdaja. — Popotnik 1936/37, 63—64
Kresnice IX, 1936, uredila J. Ribičič in A. Širok; O. Hudales, Postelja g. Fibriha; A. Milkovič, Barake; J. Ribičič, Curimurčki, ilustriral V. Cotic. — Podpis A. Silvin.
488. Župančič Jože: »Naš rod« in knjige Mladinske matice. Razlogi, ki govorijo za jesensko izdajo rednih publikacij. — Učiteljski tovariš 1936/37, (2. 7.), 1
489. Anonimno: Kaj nam je leta 1935 nudil slovenski knjižni trg. — Duhovno življenje 1936, 86
O knjigi R. Andrejke Po lepi Sloveniji.
490. — Naš rod. — Istra 1936, (17. 1.), 3
Vsebina četrte številke Našega roda 1935/36.
491. — Ocene Bevkovih »Pastircev«. — Istra 1936, (1. 2.), 5
Odlomek iz A. Budalove kritike in o N. Bahtinovi oceni. Obe sta bili objavljeni v Ljubljanskem Zvonu 1935.
492. — Bogata vsebina 2. številke Našega roda. — Istra 1936, (27. 11.), 48
Letnik 1936/37.
493. — Naš rod. — Mariborer Zeitung 1936, (21. 2.), 43
Letnik 1935/36.
494. — Pirhi. — Mariborer Zeitung 1936, (13. 5.), 109
Prevod T. Potokarja.
495. — Naš rod. — Mariborer Zeitung 1936, (17. 5.), 113
Letnik 1935/36.
496. — Bratovščina sinjega galeba. — Mariborer Zeitung 1936, (15. 9.), 210
Ocena povesti T. Seliškarja, ilustriral A. Sirk.
497. — Barake. — Mariborer Zeitung 1936, (16. 9.), 211
O povesti A. Milkoviča, ilustriral M. Gaspari.
498. — Postelja gospoda Fibriha. Kresnice. — Mariborer Zeitung 1936, (25. 9.), 219
O povesti O. Hudalesa, ilustriral S. Pengov. O Kresnicah IX, 1936, uredila J. Ribičič in A. Širok.
499. — Naš rod. — Mariborski večernik Jutra 1936, (25. 11.), 271
Letnik 1936/37.
500. — Naš rod. — Naš glas 1936, (1. 1.), 1
Prva številka letnika 1935/36.
501. — Naš rod. — Naš glas 1936, (15. 6.), 12
O letniku 1935/36 in uredniku J. Ribičiču.
502. — Naš rod. — Naš glas 1936, (15. 11.), 22
Prva številka letnika 1936/37.
503. — Pirhi. — Pohod 1936, (10. 4.), 11
Prevod T. Potokar.
504. — Bulgarische Kindergeschichte in slovenischer Uebersetzung. — Pragerpresse 1936, (19. 4.), 109
Pirhi. Prevedel T. Potokar.
505. — Pirhi. Knjiga bolgarske mladinske proze. — Slovenski učitelj 1936, 122
Prevod T. Potokar.
506. — Pirhi. — Vigred 1936, platnice št. 7/8
Prevod T. Potokar.

1937

507. Borko Božidar: Knjige Mladinske matice. — Jutro 1937, (17. 11.), 268
D. Ravljen, Šimej iz Roža, ilustriral M. Gaspari; A. Cerkvenik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnika; J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen. — Podpis -o.
508. Debeljak Tine: Naš rod. — Slovenec 1937, (28. 10.), 248
Prva številka letnika 1937/38. Uredil J. Ribičič. — Podpis -td.
509. — Še nekaj mladinskih knjig. — Slovenec 1937, (3. 12.), 277
Tudi o knjigah Mladinske matice za leto 1937: A. Cerkvenik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnika; D. Ravljen, Šimej iz Roža; ilustriral M. Gaspari; J. Ribičič, Palčki. — Podpis td.
510. Gaspari Anton: Mladinski časopisi. — Jutro 1937, (23. 4.), 94; (24. 4.), 95
Tudi o Našem rodu.
511. Jesenovec France: O slovenskih mladinskih listih. — Slovenec 1937, (14. 3.), 61
Tudi o Našem rodu.

512. — Knjige Mladinske matice za 1. 1937. — Vrtec 1937/38, 3. številka, ovitek.
J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen; A. Cerkvénik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnikar; D. Ravljen, Simej iz Roža, ilustriral M. Gaspari. — Podpis F. J.
513. Koblar France: France Bevk, Paštirci. — Dom in svet 1937/38, 108
Tudi o ilustracijah N. Pirnata. — Podpis F. K.
514. Kolar Ivan: Naš rod 1936/37. Mladinski list izdaja Mladinska matica. Urednik Josip Ribičič. — Misel in delo 1937, 265—266
Podpis Inko.
515. — Mladinska matica 1937. — Misel in delo 1937, 362—363
A. Cerkvénik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnikar; J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen in D. Ravljen, Simej iz Roža, ilustriral M. Gaspari. — Podpis Inko.
516. Kumelj Metod: Delo in položaj JUU sekcije Ljubljana v poslovnem letu 1936/37. Poročilo tajnika za banovinsko skupščino. — Učiteljski tovariš 1937/38, (8. 7.), 1/2
Tudi o Mladinski matici. — Brez podpisa.
517. — Sekcija je podala svoj obračun. — Učiteljski tovariš 1937/38, (22. 7.), 3
Tudi o Mladinski matici. — Brez podpisa.
518. O. K.: Svaki četvrti pučkošolac u Sloveniji preplaćen je na svoj dječji list. Mladinska matica u Ljubljani ima 22.000 pretplatnika. U 9. godina preko milijon knjiga. — Narodna prosveta 1936/37, (1. 4.), 37
Ponatis iz Novosti 1937, Uskrs, 86.
519. — Svaki četvrti pučkošolac u Sloveniji preplaćen je na svoj dječji list. Mladinska matica u Ljubljani ima 22.000 pretplatnika. U 9. godina preko milijon knjiga. — Novosti 1937, Uskrs, 86
520. (p.): Tri knjige Mladinske matice. — Istra 1937, (3. 12.), 48
J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen; A. Cerkvénik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnikar; D. Ravljen, Simej iz Roža, ilustriral M. Gaspari.
521. Pahor Drago: Mladinska matica v laškem okraju. (Odlomki iz refekrata). — Učiteljski tovariš 1936/37, (18. 2.), 28
Podpis D. P.
522. Rakočević Milan: Milion i po knjiga izdala je za deset godina »Mladinska matica« u Ljubljani. — Pravda 1937, (8. 5.), 11691
523. Samec Janko: O književnosti za mladino. — Slovenec 1937, (14. 3.), 61
Tudi o Mladinski matici in Našem rodu.
524. Širok Albert: Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (21. 1.), 24
Vsebina četrte številke Našega roda 1936/37. — Brez podpisa.
525. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (18. 2.), 28
Vsebina pete številke Našega roda 1936/37. — Brez podpisa.
526. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (4. 3.), 30
Odlomek iz ocene četrte številke Našega roda 1936/37 v Mariborskem večerniku Jutra 1937, (23. 2.). — Brez podpisa.
527. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (18. 3.), 32
Vsebina šeste številke Našega roda 1936/37. — Brez podpisa.
528. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (25. 3.), 33
Odlomki iz ocen o Pirhih, prevedel T. Potokar; B. Borko v Jutru 1936, (17. 4.); T. Potokar v Mentorju 1935/36; T. Debeljak v Slovencu 1936, (11. 8.) in anonimna prispevka v Vigredi 1936 in Pragerpresse 1937, (25. 12.). Odlomek iz članka J. Samca v Slovencu 1937, (14. 3.). — Brez podpisa.
529. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (8. 4.), 34
O članku O. K. v Novostih 1937. Uskrs. — Brez podpisa.
530. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (22. 4.), 36
Vsebina sedme številke Našega roda 1936/37. — Brez podpisa.
531. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (29. 4.), 37
O članku T. Gasparija v Jutru 1937, (23. in 24. 4.) in anonimnem prispevku o Mladinski Matici v Slovenski besedi 1937, (23. 4.). — Brez podpisa.
532. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (6. 5.), 38
Odlomek iz ocene Našega roda v Jutru 1937, (28. 4.) in ocene F. Bablerja v Mo-

- ravskem večerniku 1937, (17. 4.). Ocenjuje publikacije Mladinske matice za leto 1936 in Naš rod. — Brez podpisa.
533. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (13. 5.), 39
O prispevku M. Rakočeviča v Pravdi 1937, (8. 5.), ki piše o delu Mladinske matice. — Brez podpisa.
534. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (3. 6.), 42
Napoved publikacij Mladinske matice, ki bodo izšle septembra; A. Cerkvenik, Ovčar Runo (pomotoma omenja ilustratorja I. Vavpotiča), ilustriral L. Ravnikar; J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen; D. Ravljen, Simej iz Roža, ilustriral M. Gaspari. — Brez podpisa.
535. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1936/37, (24. 6.), 45
Napoved publikacij Mladinske matice za leto 1937. Omenja oceno Pirhov v Zlatorogu 1936. — Brez podpisa.
536. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (8. 7.), 1/2
Omenjeni oceni Našega roda v Istri 1937, (25. 6.) in v Mariborskem večerniku Jutra 1937, (7. 6.) — Brez podpisa.
537. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (9. 9.), 7
Odlomek iz članka Vrsta poučnih razstav v Jutru 1937, (28. 8.), ki piše o razstavi slovenske mladinske knjige, ki jo je priredila Mladinska matica v Ljubljani ob pedološkem vseslovenskem kongresu od 26. do 28. 8. 1937. — Brez podpisa.
538. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (16. 9.), 8
Razpis književnih nagrad Mladinske matice in ostale novice. — Brez podpisa.
539. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (23. 9.), 9
Vsebina prve številke Našega roda 1937/38. — Brez podpisa.
540. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (30. 9.), 10
Odlomek iz ocene osmega letnika Našega roda v Našem glasu 1937, (1. 8.). — Brez podpisa.
541. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (7. 10.), 11
Seznam osnovnih šol, ki prejemale Naš rod. — Brez podpisa.
542. — Razgovor z Angelom Cerkvenikom. — Učiteljski tovariš 1937/38, (14. 10.), 12
Predvsem o knjigi Ovčar Runo.
543. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (14. 10.), 12
Primerjava naročnikov Našega roda lani in letos (1936/37 in 1937/38). — Brez podpisa.
544. — Pomenek z Davorinom Ravljenom. — Učiteljski tovariš 1937/38, (21. 10.), 13
O knjigi Šimej z Roža.
545. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (21. 10.), 13
Vsebina druge številke Našega roda 1937/38. Statistika naročnikov Našega roda. O oceni publikacij Mladinske matice v Mariborer Zeitung 1937, (14. 10.). O izidu J. Ribičičevih Palčkov. Izide tretja izdaja J. Ribičičeve knjige Mihec in Jakec. — Brez podpisa.
546. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (28. 10.), 14
Pošiljanje druge številke Našega roda 1937/38. Izid J. Ribičičevih Palčkov. — Brez podpisa.
547. — Intervju — bolj kratek kot krotek. — Učiteljski tovariš 1937/38, (28. 10.), 14
Razgovor z J. Ribičičem o knjigi Nana, mala opica. — Podpis A.
548. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (4. 11.), 15
Citat iz ocene Inka (= I. Kolar) o Našem rodu v Misli in delu 1937. Statistika naročnikov Našega roda v letu 1936/37 in 1937/38. — Brez podpisa.
549. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (18. 11.), 17
Knjige Mladinske matice bodo spet izhajale ob koncu šolskega leta. Izid J. Ribičičevih Palčkov. O Našem rodu piše Mariborer Zeitung 1937, (3. 11.) in Vojni invalid 1937, (1. 11.). — Brez podpisa.
550. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (25. 11.), 18
Vsebina tretje številke Našega roda 1937/38. Izšla je tretja izdaja J. Ribičičeve knjige Mihec in Jakec. Odlomki iz ocen publikacij Mladinske matice B. Borka in Jutra 1937, (17. 11.) in anonimne ocene v Naši volji 1937, (1. 11.). — Brez podpisa.
551. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (2. 12.), 19
Pohvala Kraljevega fonda Mladinski matici. O oceni F. Jesenovca v Vrtcu 1937/38. Izšel bo prevod T. Seliškarjeve povesti Bratovščina sinjega galeba, prevedel jo bo T. Peruško. — Brez podpisa.
552. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (16. 12.), 21
Vsebina četrte številke Našega roda 1937/38. Odlomki iz ocen knjig Mladin-

ske matice: (p.) v Istri 1937, (3. 12.) in v Jutru 1937, (26. 11.). Odloemek iz ocene Našega roda v Pohodu 1937, (4. 12.) — Brez podpisa.

553. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (23. 12.), 22

Mladi Korotan, ki izhaja v Celovcu prinaša ponatise povesti iz Našega roda. J. Ribičičeva slikanica Palčki je razprodana. Tajništvo Mladinske matice potrjuje sprejem rokopisov. Odlomki ocen publikacij Mladinske matice iz Slovenske besede 1937, (10. 12.) in T. Debeljaka v Slovincu 1937, (3. 12.). — Brez podpisa.

- 553 a. V.: »Bratovščina sinjega galeba«. Omladinski roman Tone Seliškara u izdanju »Svjetske omladinske knjižnice«. — Hrvatska straža 1937, (17. 12.), 286

554. Žerjav Albert: Naš rod, mladinski mesečnik. Urejuje Jos. Ribičič. Izdaja Mladinska matica v Ljubljani. Letnik VIII, št. 1, 2, 3. — Popotnik 1936/37, 160

Podpis — rj —

555. — Naš rod. Izdaja Mladinska matica, sekcija JUJ v Ljubljani. L. 1936/37, številka 4. in 5. — Popotnik 1936/37, 208

Podpis A. S.

556. — Naš rod, 6. in 7. številka. Izdaja Mladinska matica. — Popotnik 1936/37, 256

557. — O letošnjih knjigah Mladinske matice. — Roditeljski list 1937, 91—92

A. Cerkvénik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnikar; D. Ravljen, Šimej iz Roža, ilustriral M. Gaspari; J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen. — Podpis —er—

558. Anonimno: Tretja številka Našega roda. — Istra 1937, (15. 1.), 2

Letnik 1936/37. Uredil J. Ribičič.

559. — Četrta številka Našega roda. — Istra 1937, (5. 2.), 9

Letnik 1936/37. Uredil J. Ribičič.

560. — Sedma številka Našega roda. — Istra 1937, (30. 4.), 17

Letnik 1936/37. Uredil J. Ribičič.

561. — Osam godina »Našega roda«. — Istra 1937, (25. 6.), 25

Tudi o uredniku J. Ribičiču.

562. — Iz naših mladinskih listov. Naš rod št. 4. — Jutro 1937, (29. 1.), 24
Letnik 1936/37.

563. — Mladinski mesečnik Naš rod. — Jutro 1937, (28. 4.), 98

Vsebina sedme številke Našega roda 1936/37.

564. — Vrsta poučnih razstav. — Jutro 1937, (28. 8.), 200

O razstavi slovanske mladinske literature, ki je bila od 26. do 28. 8. v prostorih Gluhonemnice v Ljubljani.

565. — Nove mladinske knjige. — Jutro 1937, (26. 11.), 276

Izredna publikacija Mladinske matice Palčki. Omenjene tudi druge knjige Mladinske matice in Naš rod.

566. — Miklavž kupuje knjige. — Jutro 1937, (28. 11.), 278

Naš rod: J. Ribičič, Palčki; J. Ribičič, Miklavževa noč, ilustriral M. Bambič; T. Seliškar, Bratovščina sinjega galeba, ilustriral A. Sirk; Pirhi.

567. — Naš rod. — Mariborer Zeitung 1937, (11. 5.), 105

Urednik J. Ribičič.

568. — Naš rod. — Mariborer Zeitung (27. 3.), 66

Vsebina šeste številke 1936/37.

569. — Die Buchfolge der »Mladinska matica«. — Mariborer Zeitung 1937, (14. 10.), 235

Zbirka za leto 1937: A. Cerkvénik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnikar; J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen; D. Ravljen, Šimej iz Roža, ilustriral M. Gaspari; Naš rod.

570. — Naš rod. — Mariborski večernik Jutra 1937, (23. 2.), 43

Peta številka letnika 1936/37.

571. — Naš rod. VIII. letnik. — Mariborski večernik Jutra 1937, (17. 6.), 135

Letnik 1936/37.

572. — Naš rod. — Mariborski večernik Jutra 1937, (3. 11.), 250

Letnik 1936/37.

573. — Naš rod. — Naš glas 1937, (1. 8.), 14

Letnik 1936/37.

574. — Davorin Ravljen, Šimej iz Roža. — Naša volja 1937, (1. 11.), 3

575. — Naš rod. — Pohod 1937, (4. 12.), 39

Letnik 1936/37.

576. — Bolgarische Erzähler slovenisch. — Pragerpresse 1937, (25. 12.), 355
Ocena Pirhov, prevedel T. Potokar.

577. — Deset let »Mladinske Matice«. — Slovenska beseda 1937, (23. 4.), 13
578. — Nove knjige Mladinske matice. — Slovenska beseda 1937, (10. 12.), 46
O knjigah A. Cerkvénik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnikar; D. Ravljen, Šimej iz Roža, ilustriral M. Gaspari; J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen.
579. — Naš rod. I. številka letnika 1937/38. — Vojni invalid 1937, (1. 11.), 11
- 1938**
580. Babler Otto František: Veselou pišeñ o mēstském vrabci. — Člověk a zvířata 1938, 108
O D. Ravljenovi povesti Grajski vrabec. — Podpis O. F. B.
581. Borko Božidar: Knjige »Mladinske matice«. — Jutro 1938, (21. 6.), 141
D. Ravljen, Grajski vrabec, ilustriral H. Smrekar; O. Hudales, Zgodbe o bombažu, ilustriral F. Mihelič; V. Winkler, Hribčev Gregec, ilustriral M. Sedej. — Podpis -o.
582. Černej Anica: Mladinsko slovstvo. — Slovenska knjiga 1918—1938, 1938, 13—15
Tudi o delu Mladinske matice.
583. — Naše mladinsko slovstvo. — Ženski svet 1938, 270—272
Tudi o delu Mladinske matice.
584. Čokan Tone: Knjižnica Mladinske Matice za leto 1937. — Dom in svet 1937/38, 303
J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen; D. Ravljen, Šimej iz Roža, ilustriral M. Gaspari.
585. Debeljak Anton: Šimej iz Roža. — Sokolič 1938, 150
O knjigi D. Ravljena, ilustriral M. Gaspari.
586. Dobida Karl: Albert Sirk. — Mladika 1938, 394—395
Tudi o publikacijah Mladinske matice.
587. Grahor Olga: Knjige Mladinske matice za leto 1937. — Ženski svet 1938, 44—45
J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen; A. Cerkvénik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnikar; D. Ravljen, Šimej iz Roža, ilustriral M. Gaspari. — Podpis O. G.
588. Grbinc Jože(?): Grajski vrabec. — Mlado Jutro 1938, 210—211
Ocena D. Ravljenove knjige, ilustriral H. Smrekar. — Brez podpisa.
589. — Hribčev Gregec. — Mlado Jutro 1938, 296
O V. Winklerjevi knjigi, ilustriral M. Sedej. — Brez podpisa.
590. Hudales Oskar: Kritika, ki ni kritika. — Učiteljski tovariš 1937/38, (24. 2.), 30
Zagovor J. Ribičiča, ki je na pritožbo štajerskih učiteljev, da izide pri Mladinski matici preveč njegovih knjig, odgnil svoji že nagradjeni deli in ju ponudil Učiteljski tiskarni.
591. — Sklepi odseka za tisk. — Učiteljski tovariš 1938/39, (15. 7.), 3
Poročilo o delu Mladinske matice na banovinski skupščini JUU sekcije za dravsko banovino.
592. Jesenovec France: Knjige Mladinske matice. — Mentor 1938/39, 38—39
V. Winkler, Hribčev Gregec; O. Hudales, Zgodbe o bombažu; D. Ravljen, Grajski vrabec. — Podpis F. J.
593. — Knjige Mladinske matice. — Slovenec 1938, (20. 8.), 190
V. Winkler, Hribčev Gregec, ilustriral M. Sedej; O. Hudales, Zgodbe o bombažu, ilustriral F. Mihelič; D. Ravljen, Grajski vrabec, ilustriral H. Smrekar. — Podpis F. J.
594. Jo — Bus: Angelo Cerkvénik, Ovčar Runo. Izdala Mladinska matica v Ljubljani. — Književni horizonti 1938, 81—83
Tudi o ilustracijah L. Ravnikarja.
595. Karlin Pavel: Mladinska matica 1937. — Prijatelj 1938, 122
D. Ravljen, Šimej iz Roža, ilustriral M. Gaspari; A. Cerkvénik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnikar; J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen.
596. — Tri Ravljenove. — Prijatelj 1938, 307—308
Tudi o Grajskem vrabcu, ilustriral H. Smrekar.
597. Kodrič Rudolf: Vranc — Dolganov učni načrt, Mladinska matica in Slovenska šolska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (10. 3.), 32
598. Kozarčanin Ivo: Tone Seliškar, Bratovština Sinjega galeba. — Dom i škola 1937/38, 82—84
Prevod T. Peruško, ilustriral A. Sirk.

599. — Edicije Mladinske matice. — Savremena škola 1938, 27—29
A. Cerkenik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnikar; J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen; D. Ravljen, Šimej iz Roža, ilustriral M. Gaspari — Podpis J. K.
600. Kumelj Metod: Izjava. — Učiteljski tovariš 1937/38, (3. 3.), 32
Odgovor na članek O. Hudalesa v Učiteljskem tovarišu 1937/38, (24. 2.). — Soavtor D. Supanič.
601. Lovrenčič Joža: Knjige Mladinske matice za l. 1937. — Mentor 1937/38, 198
D. Ravljen, Šimej iz Roža, ilustriral M. Gaspari; A. Cerkenik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnikar; J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omahen. — Brez podpisa.
602. Ma: Knjige Mladinske matice v letu 1938. — Ženski svet 1938, 177—178
D. Ravljen, Grajski vrabec, ilustriral H. Smrekar; V. Winkler, Hribčev Gregec, ilustriral M. Sedej; O. Hudaless, Zgodbe o bombažu.
603. Markovac Marijan: Tone Seliškar, Bratovština sinjega galeba. — Napredak 1938, 45—46
Prevod T. Peruško, ilustriral A. Sirk. — Podpis mv.
604. —nk: Knjige Mladinske matice. — Vojni invalid 1938, (1. 7.), 7
D. Ravljen, Grajski vrabec, ilustriral H. Smrekar; V. Winkler, Hribčev Gregec, ilustriral M. Sedej; O. Hudaless, Zgodbe o bombažu, ilustriral F. Mihelič.
605. —o—: Angelo Cerkenik, Ovčar Runo. — Delavska politika 1938, (26. 1.), 4
Tudi o ilustracijah L. Ravnikarja.
606. Rehar Radivoj: Knjige Mladinske Matice: Davorin Ravljen, Grajski vrabec; Venceslav Winkler, Hribčev Gregec; Oskar Hudaless, Zgodbe o bombažu. Lj. 1938. — Obzorja 1938, 199—200
607. s. š.: »Naš rod« v desetem letu. — Večernik 1938, (15. 9.), 208
Tudi o uredniku J. Ribičiču.
608. Supanič Drago: Delo in položaj sekcije JUU za dravsko banovino v poslovnem letu 1937/38. Poročilo tajnika za banovinsko skupščino. — Učiteljski tovariš 1938/39, (1. 7.), 1/2
Tudi o delu Mladinske matice. — Brez podpisa.
609. Širok Albert: Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (13. 1.), 24
O ocenah knjig Mladinske matice v Našem glasu 1938, (1. 1.) in Vojnem invalidu 1938, (1. 1.). — Brez podpisa.
610. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (20. 1.), 25
Vsebina pete številke Našega roda 1937/38. — Brez podpisa.
611. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (27. 1.), 26
Povest T. Seliškarja Rudi izide v založbi Merkur, J. Ribičiča Mihec in Jakec pa v Trstu. — Brez podpisa.
612. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (3. 2.), 27
O oceni A. Žerjava v Uhoru in oceni v Slovencu 1938, (27. 1.), kjer piše o četrti številki Našega roda 1937/38. — Brez podpisa.
613. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (17. 2.), 29
Izid literarnega tekmovanja. Citat iz ocene Ma v Ženskem svetu 1938. — Brez podpisa.
614. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (24. 2.), 30
Citat iz ocene -o- v Delavski politiki 1938, (26. 1.) o povesti A. Cerkenika, Ovčar Runo. O rednih publikacijah Mladinske matice za leto 1938: V. Winkler, Hribčev Gregec, ilustriral M. Sedej; O. Hudaless, Zgodbe o bombažu, ilustriral F. Mihelič in D. Ravljen, Grajski vrabec, ilustriral H. Smrekar. — Brez podpisa.
615. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (10. 3.), 32
O oceni J. Lovrenčiča v Mentorju 1937/38. — Brez podpisa.
616. — Ciciban čita. 2. zvezek. — Učiteljski tovariš 1937/38, (17. 3.), 33
Brez podpisa.
617. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (17. 3.), 33
Citat iz kritike P. Karlina v Prijatelju 1938 o publikacijah Mladinske matice. — Brez podpisa.
618. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (24. 3.), 34
Vsebina 2. zvezka Cicibanove knjižnice. Napoved publikacij za leto 1938. — Brez podpisa.
619. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (7. 4.), 36
Statistika razposlanih številok Našega roda. — Brez podpisa.

620. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (28. 4.), 38
Vsebina osme številke Našega roda 1937/38. O oceni A. Cerkenikove knjige Ovčar Runo v Književnih horizontih 1938, avtor ocene Jo — Bus. — Brez podpisa.
621. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (5. 5.), 39
Citati iz ocene Jo — Busa v Književnih horizontih o A. Cerkenikovi povesti Ovčar Runo. — Brez podpisa.
622. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (2. 6.), 42
Seznam šol, ki prejemajo knjige Mladinske matice. Ocenil B. Borka v Jutru 1938, (14. 5.) in F. Vatovca v Mariborskem večerniku »Jutra« 1938, (17. 5.). — Brez podpisa.
623. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1937/38, (9. 6.), 43
Odlomek iz ocene A. Debeljaka v Sokoliču 1938 o D. Ravljenovi povesti Šimej iz Roža. — Brez podpisa.
624. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (1. 9.), 5
Vsebina prve številke Našega roda 1938/39. Naštete revije, ki so objavile ocene knjig Mladinske matice. — Brez podpisa.
625. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (8. 9.), 6
Citati iz ocen: A. Žerjava v Odmevih 1932, V. Košaka v Ljubljanskem Zvonu 1932, B. Borka v Jutru 1932, (22. 6.), V. Smolej v Mladiki 1932, Z. Kotnik v Učiteljskem tovarišu 1932/33, (17. 11.), M. Pertota v Novostih 1933, (6. 7.), Našem glasu 1933, (15. 8.), T. Potokarja v Srpskem književnem glasniku 1933, S. Kosovela v Učiteljskem tovarišu 1933/34, (21. 6.), J. Lovrenčiča v Mentorju 1933, M. Klopčiča v Ameriški prosveti 1934, (1. 10.), F. Maslića v Kulturni službi 1936, O. K. v Novostih 1937 Uskrs, A. Žerjava v Uhorju, citat iz Učiteljskega tovariša 1937/38, (17. 2.), Slovenska beseda 1937, (10. 12.), A. Žerjava v Roditeljskem listu 1937, Jo — Busa v Književnih horizontih 1938, -nk v Vojnem invalidu 1938, (1. 7.) in Ma v Ženskem svetu 1938. — Brez podpisa.
626. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (15. 9.), 7
Statistika naročnikov na Naš rod. Odlomek iz ocene F. Jesenovca v Slovencu 1938, (20. 8.)
627. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (22. 9.), 8
Člani odbora Mladinske matice. Primerjava naročnikov publikacij Mladinske matice v letu 1937/38 in 1938/39. Citat iz ocene s. š. o Našem rodu v Večerniku 1938, (15. 9.). — Brez podpisa.
628. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (29. 9.), 9
Vsebina druge številke Našega roda 1938/39. Statistika naročnikov Našega roda. — Brez podpisa.
629. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (6. 10.), 10
O članku A. Černejeve v Slovenski knjigi, odlomek iz ocene prve številke Našega roda 1938/39 v Našem glasu 1938, (1. 10.). Načrti Mladinske matice. — Brez podpisa.
630. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (13. 10.), 11
O kritiki Kresnic VII v Slovincu (5. 10.) v članku Mladinsko leposlovje na razstavi slovenske knjige. Navedene so vse revije, ki so pohvalno pisale o Kresnicah. — Brez podpisa.
631. — Mladinska matica. Dve knjigi Toneta Seliškarja. — Učiteljski tovariš 1938/39, (20. 10.), 12
Odlomek iz ocene povesti Rudi in Bratovščina sinjega galeba. V reviji Vidici 1938/39, (10. 10.) jo je objavil B. Tokin. — Brez podpisa.
632. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (27. 10.), 13
O oceni letošnjih publikacij Mladinske matice F. Jesenovca v Mentorju 1938/39. — Brez podpisa.
633. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (3. 11.), 14
Vsebina tretje številke Našega roda 1938/39. — Brez podpisa.
634. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (10. 11.), 15
O ponatisih povesti iz Našega roda v drugi številki Mladega Korotana. Prvi zvezek Cicibanove knjižnice je razprodan. — Brez podpisa.
635. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (17. 11.), 16
O izrednih publikacijah za leto 1939: slikanica Živali; F. Bevka, Tonček; tretji zvezek Cicibanove knjižnice. — Brez podpisa.
636. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (24. 11.), 17
Seznam rednih in izrednih publikacij Mladinske matice. Krajša obvestila. — Brez podpisa.
637. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (1. 12.), 18
Vsebina četrte (božične) številke Našega roda 1938/39. Obvestilo, da slikanica Živali ne bo izšla radi nesoglasja med lastniki trdke, ki bi morala slikanico izdati. — Brez podpisa.

638. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (8. 12.), 19
Ocena O. Hudalesove knjige Zgodbe o bombažu v Hrvatskem učiteljskem domu 1938, (17. 11.). V Gorici izšla J. Ribičičeva povest Mihec in Jakec. — Brez podpisa.
639. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (15. 12.), 20
Iz ocen o delu Mladinske matice: A. Cernejeva v Zenskem svetu 1938 in F. Vodnik v Mladiki 1938. Izšel bo tretji zvezek Cicibanove knjižnice. — Brez podpisa.
640. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (22. 12.), 21
Iz članka A. Žerjava, Slovenski ljudsko-šolski knjižni trg v zadnjih dvajsetih letih, v Popotniku 1938/39. Seznam in cenik publikacij Mladinske matice, ki so naprodaj. — Brez podpisa.
641. Tokin Boško: Dve knjigi T. Seliškara. (Bratovščina Sinjega galeba, Rudi). — Vidici 1938/39, (10. 10.), 254
Podpis B. T.
642. Vatovec Fran: Mladinska matica. — Mariborski večernik Jutra 1938, (17. 5.), 111
J. Ribičič, Nana, mala opica; A. Cerkevnik, Ovčar Runo; D. Ravljen, Simej iz Roža. — Brez podpisa.
643. Vitez Grigor: Tone Seliškar, Bratovščina »Sinjeg galeba« izd. Svjetska omladinska literatura, Zagreb 1938. — Hrvatski učiteljski dom 1937/38, (8. 5.), 16/17
644. Vodnik France: Slovensko lepосlovje v letih 1918—1938. — Mladika 1938, 466—470
Tudi o publikacijah Mladinske matice.
645. Žerjav Albert: Publikacije Mladinske matice za leto 1937. Tri knjige za redne naročnike Našega roda. Zakaj razširiti njen knjižni program? — Popotnik 1937/38, 142—143
A. Cerkevnik, Ovčar Runo; D. Ravljen, Simej iz Roža; J. Ribičič, Nana, mala opica.
646. Naš rod. 7. številka letnika 1937/38. 1937/38. Urednik Jos. Ribičič. Izdaja Mladinska matica v Ljubljani. — Popotnik 1937/38, 246—247
Podpis A. Silv.
647. — Publikacije Mladinske matice za leto 1938. O. Hudales: Zgodbe o bombažu (str. 96); V. Winkler, Hribčev Gregec (str. 80) in D. Ravljen, Grajski vrabec (48 str.). Izdano v Ljubljani 1. 1938, za naročnike »Našega roda« din 22.50. — Popotnik 1938/39, 80
Tudi o ilustratorjih del: F. Miheliču, M. Sedeju in H. Smrekarju. — Podpis -er-.
648. — Slovenski ljudskošolski knjižni trg v zadnjih 20. letih. — Popotnik 1938/39, 85—91
Tudi o publikacijah Mladinske matice.
649. — Knjižna žetev Mladinske matice 1938. Mesečna revija in tri knjige za 22.50 din. — Roditeljski list 1938/39, 70
O. Hudales, Zgodbe o bombažu; V. Winkler, Hribčev Gregec; D. Ravljen, Grajski vrabec. — Podpis Až.
650. — Odlomek o slovenski mladinski literaturi. Založba in publikacije »Mladinske matice« v Ljubljani. — Učiteljski tovariš 1937/38, (17. 2.), 29; (24. 2.), 30
Članek je izšel tudi v češki reviji za mladinsko književnost Uhor.
651. Župančič Jože: Nekaj drobiža o mladinski literaturi. — Jutro 1938, (14. 5.), 111
O knjigah, ki jih je izdala Mladinska matica in o sporu z J. Ribičičem, ki je dve svoji knjigi izdal pri Učiteljski tiskarni mesto pri Mladinski matici. — Podpis -nč-.
652. — Nova obleka Pleščeve Micke. — Mlado Jutro 1938, (10. 7.), 220—221
O knjigi O. Hudalesa, Zgodbe o bombažu, ilustriral F. Mihelič.
653. Anonimno: Oskar Hudales, Zgodbe o bombažu. Izd. »Mladinska Matica« u Ljubljani. — Hrvatski učiteljski dom 1938/39, (17. 11.), 5/6
654. — Nova številka Našega roda. — Istra 1938, (10. 9.), 36
Prva številka letnika 1938/39. Uredil J. Ribičič.
655. — Naš rod, Št. 2. — Istra 1938, (7. 10.), 40
Letnik 1938/39. Uredil J. Ribičič.
656. Naš rod. Št. 5. — Mariborer Zeitung 1938, (30. 1.), 24
Letnik 1937/38.
657. — Mladinska matica. — Mariborer Zeitung 1938, (15. 6.), 134
Naštete knjige, ki so izšle v letu 1938.
658. — Naš rod. Št. 2. 1938. — Mariborer Zeitung 1938, (5. 10.), 225

659. Naš rod. 7. zvezek. — Mariborski večernik Jutra 1938, (30. 3.), 71
Letnik 1937/38.
660. — Naš rod. IX. letnik. — Naš glas 1938, (1. 1.), 1
Letnik 1937/38.
661. — Naš rod. — Naš glas 1938, (1. 1.), 19
O prvi številki letnika 1938/39. Uredil J. Ribičič.
662. — Tone Seliškar, Rudi. — Roditeljski list 1937/38, 189
Pri založbi Merkur bo izšla druga izdaja.
663. — Naš rod, L. IX, št. 4. — Slovenec 1938, (27. 1.), 21
Letnik 1937/38.
664. Mladinsko leposlovje na razstavi slovenske knjige. — Slovenec 1938, (5. 10.), 229
Razstava je bila 4. 10. v Trgovskem domu v Ljubljani. V članku omenjene Kresnice, ki ne spadajo na to razstavo, češ, da niso dovolj kvalitetne.
665. — Naš rod. Št. 2. — Slovenec 1938, (5. 10.), 229
Letnik 1937/38.
666. — Knjige Mladinske matice. — Vojni invalid 1938, (1. 1.), 1
Omenjene knjige: A. Cerkvenik, Ovčar Runo, ilustriral L. Ravnikar; J. Ribičič, Nana, mala opica, ilustriral J. Omanen; D. Ravljen, Šimej iz Roža, ilustriral M. Gaspari.
- 1939**
667. Borko Božidar: Slikovnica »Dedek Miha«. — Jutro 1939, (28. 5.), 123
Ilustratorja M. in R. Klopčič, besedilo napisala A. Cernej. — Podpis -o.
668. — Nove mladinske knjige. — Jutro 1939, (8. 6.), 131
Omenjena zbirka knjig Mladinske matice za leto 1939. — Brez podpisa.
669. — Naš rod in slovenska mladinska književnost. — Jutro 1939, (7. 10.), 234
O prvi številki letnika 1939/40. — Brez podpisa.
670. Debeljak Tine: Dedek Miha. — Slovenec 1939, (24. 6.), 142
Ilustratorja M. in R. Klopčič, besedilo A. Cernej. — Podpis td.
671. Gmajner Tone (?): Ob letošnjem »Našem rodu«. — Večernik 1939, (28. 9.), 222
O prvi številki letnika 1939/40. — Podpis -er.
672. Jesenovec France: Nove mladinske knjige. — Slovenec 1939, (24. 8.), 192
Med drugimi ocenjuje tudi knjige Mladinske matice: T. Seliškar, Janko in Metka; F. Roš, Dija; V. Klemenčič, Iz starih in novih časov. — Podpis F. J.
673. Kontler Julij: Klemenčič Vlado, Iz starih in novih časov. Zgodovinska čitanka. Ilustriral H. Smrekar. Izdala Mladinska matica v Ljubljani 1939. (Knjižnica Mladinske matice 44.) — Časopis za zgodovino in narodopisje 1939, 232—233
674. Kozarčanin Ivo: Nova izdanja Mladinske matice. — Savremena škola 1939, 289—290
F. Roš, Dija, ilustrirala K. Prunk; T. Seliškar, Janko in Metka, ilustriral D. Vidmar; V. Klemenčič, Iz starih in novih časov, ilustriral H. Smrekar.
675. Lovrenčič Joža: Knjige Mladinske matice. — Mentor 1939/40, 40
F. Roš, Dija, ilustrirala K. Prunk; T. Seliškar, Janko in Metka, ilustriral D. Vidmar; V. Klemenčič. Iz starih in novih časov, ilustriral H. Smrekar. — Brez podpisa.
676. Mesesnel France: Umetniške izdaje. — Sodobnost 1939, 155—157
O ilustracijah M. Sedeja v V. Winklerjevem Hribčevem Gregcu, F. Miheliča v O. Hudalesovih Zgodbah o bombažu; H. Smrekarja v D. Ravljenovem Grajskem vrabcu in A. Sirka v T. Seliškarjevi Bratovščini sinjega galeba.
677. Peruško Tone: Desetgodišnjica »Našeg roda«. — Hrvatski učiteljski dom 1939/40, (31. 10.), 4
Tudi o delu Mladinske matice in uredniku lista J. Ribičiču.
678. — Ob desetletnici »Našega roda«. — Učiteljski tovariš 1939/40, (30. 11.), 17
Prevod članka iz Hrvatskega učiteljskega doma 1939, (31. 10.).
679. Rehar Radivoj: Knjige Mladinske matice za leto 1939. Tone Seliškar, Janko in Metka, ilustriral Drago Vidmar; Franjo Roš, Dija, ilustrirala Ksenija Prunkova; Vlado Klemenčič, Iz starih in novih časov, ilustriral Hinko Smrekar; Anica Černejeva, Marta in Radovan Klopčič, Dedek Miha. — Obzorja 1939, 541—543

680. Ribičič Josip: Skrb učiteljske organizacije za mladinsko književnost. — Učiteljski tovariš 1939/40, (6. 7.), 1/3
Zgodovinski pregled ob 50-letnici učiteljske organizacije.
681. Supanič Drago: Delo in položaj sekcije JUJ za dravsko banovino. Tajniško poročilo za poslovno leto 1938/39. — Učiteljski tovariš 1938/39, (22. 6.), 44/45
Tudi o Mladinski matici. — Brez podpisa.
682. — Potek jubilejne banovinske skupščine. — Učiteljski tovariš 1939/40, (27. 7.), 4
Tudi o Mladinski matici. — Brez podpisa.
683. Šifrer Tone: Knjige za mejo, ocenjene tostran. — Ljubljanski Zvon 1939, 85—86
Ocena slovenskih knjig knjižne družbe Unione Editoriale Goriziana za l. 1938. Med njimi J. Ribičič, Mihec in Jakec.
684. Širok Albert: Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (5. 1.), 22
Vsebina pete številke Našega roda 1938/39. — Brez podpisa.
685. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (12. 1.), 23
Vsebina tretjega zvezka Cicibanove knjižnice in druge vesti. — Brez podpisa.
686. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (19. 1.), 24
Izid nagradnega natečaja Mladinske matice. — Brez podpisa.
687. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (26. 1.), 25
Vsebina šeste številke Našega roda. Izid nagradnega natečaja. — Brez podpisa.
688. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (9. 2.), 27
Napoved četrtega zvezka Cicibanove knjižnice sta M. in R. Klopčiča, Dedka Mihe, besedilo napisala A. Černej. — Brez podpisa.
689. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (16. 2.), 28
Odkup rokopisov Mladinske matice. Napoved publikacij za leto 1939: T. Seliškar, Janko in Metka, ilustriral D. Vidmar; F. Roš, Dija, ilustrirala K. Prunkova; V. Klemenčič, Iz starih in novih časov, ilustriral H. Smrekar. — Brez podpisa.
690. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (2. 3.), 30
Vsebina sedme številke Našega roda 1938/39. Odlomek iz ocene Našega roda, ki jo je napisal J. Šlebinger v Jutru 1939, (17. 2.). — Brez podpisa.
691. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (16. 3.), 32
Citat iz članka F. Mesesnela Umetniške izdaje v Sodobnosti 1939. — Brez podpisa.
692. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (23. 3.), 33
Napoved četrtega zvezka Cicibanove knjižnice, uredil F. Roš, ilustriral M. Sedej in Dedka Mihe, besedilo napisala A. Černej, ilustrirala M. in R. Klopčič. — Brez podpisa.
693. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (30. 3.), 34
Vsebina osme številke Našega roda. Seznam publikacij Mladinske matice, ki so na zalogi. — Brez podpisa.
694. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (6. 4.), 35
Vsebina četrte številke Cicibanove knjižnice. Uredil F. Roš, ilustriral M. Sedej. — Brez podpisa.
695. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (20. 4.), 36
Napoved rednih in izrednih publikacij za leto 1939. — Brez podpisa.
696. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (27. 4.), 37
Vsebina devete številke Našega roda. — Brez podpisa.
697. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (4. 5.), 38
Redne publikacije Mladinske matice izidejo junija. Druge novice. — Brez podpisa.
698. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (11. 5.), 39
Napoved knjige Ciciban nastopa, urednika J. Ribičič in A. Černej. Druge krajše vesti. — Brez podpisa.
699. — Kramljanje z urednikom Mladinske matice. — Učiteljski tovariš 1938/39, (18. 5.), 40
Razgovor z J. Ribičičem o knjigah za leto 1939: Naš rod; Cicibanova knjižnica; T. Seliškar, Janko in Metka; F. Roš, Dija; V. Klemenčič, Iz starih in novih časov; A. Černej, M. in R. Klopčič, Dedek Miha.
700. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (18. 5.), 40
O publikacijah: Peti zvezek Cicibanove knjižnice Ciciban nastopa, urednika J. Ribičič in A. Černej; A. Černej, R. in M. Klopčič, Dedek Miha. — Brez podpisa.

701. — Obisk pri Vladu Klemenčiču. — Učiteljski tovariš 1938/39, (25. 5.), 41
O knjigi Iz starih in novih časov.
702. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (25. 5.), 41
Knjige Mladinske matice za leto 1939 so dotiskane. — Brez podpisa.
703. — Pri avtorju »Dije« v Celju. — Učiteljski tovariš 1938/39, (1. 6.), 42
Razgovor s F. Rošem.
704. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (1. 6.), 42
Knjige v redni zbirki za leto 1939 so natisnjene. — Brez podpisa.
705. — Kratek pogovor z avtorjem slikanice. — Učiteljski tovariš 1938/39, (8. 6.), 43
R. Klopčič, Dedek Miha.
706. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (8. 6.), 43
Poročilo o ocenah M. in R. Klopčiča, Dedka Mihe, besedilo A. Černež: J. Župančič v Mladem Jutru 1939, (4. 6.); B. Borko v Jutru 1939, (28. 5.); v Slovenskem narodu 1939, (28. 5.). — Brez podpisa.
707. — Literarni jubilej Toneta Seliškara. — Učiteljski tovariš 1938/39, (22. 6.), 44/45
O njegovem sodelovanju pri Mladinski matici.
708. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1938/39, (22. 6.), 44/45
Zrebanje nagrad za naročnike »Našega roda«. — Brez podpisa.
709. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (7. 9.), 5
Vsebina prve številke Našega roda 1939/40 in druge vesti. — Brez podpisa.
710. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (14. 9.), 6
Statistika naročnikov na Naš rod v letu 1938/39 in 1939/40. Odlomek iz ocene publikacij Mladinske matice v Edinosti 1939, (8. 7.). — Brez podpisa.
711. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (21. 9.), 7
Statistika naročnikov na Naš rod v slovenskih šolah leta 1938/39 in 1939/40. Druge vesti. — Brez podpisa.
712. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (28. 9.), 8
Sodelavci druge številke Našega roda 1939/40. Odlomek iz ocene F. Jesenovca v Slovencu 1939, (24. 8.). Člani odbora Mladinske matice. — Brez podpisa.
713. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (5. 10.), 9
Vsebina druge številke Našega roda 1939/40. Nagrade poverjenikom Mladinske matice. — Brez podpisa.
714. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (12. 10.), 10
Razpis književne nagrade Mladinske matice. Zapisnik seje odbora Mladinske matice. Statistika naročnikov na Naš rod v letu 1938/39 in 1939/40. Povprečna naklada Našega roda. — Brez podpisa.
715. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (19. 10.), 11
Banska uprava opozarja učiteljstvo na Naš rod. Ocena B. Borka v Jutru 1939, (7. 10.). Kritika in polemika ob letaku, s katerim Slomškova družba agitira za Vrtec. — Brez podpisa.
716. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (26. 10.), 12
Dotiskana je tretja številka Našega roda 1939/40. Citat iz članka Polemika o mladinskih listih, ki je izšel v Jutru 1939, (20. 10.). — Brez podpisa.
717. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (2. 11.), 13
Vsebina tretje številke Našega roda. Odlomek iz ocene J. Lovrenčiča v Mentorju 1939/40 o publikacijah Mladinske matice. — Brez podpisa.
718. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (9. 11.), 14
Statistika naročnikov na Naš rod v letu 1938/39 in 1939/40 in druge novice. — Brez podpisa.
719. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (16. 11.), 15
Iz tujih listov in revij o pomenu Mladinske matice in Našega roda: O. K. v Novostih 1937, uskurs; A. Zerjav v Uhoru, ponatisnjeno v Učiteljskem tovarišu 1937/38, (17. 2.); Jo — Bus v Književnih horizontih 1938; M. Pertot v Novostih 1933, (6. 7.); Agis v Istri 1933, (28. 7.); T. Potokar v Srpskem književnem glasniku 1933; M. Klopčič v Ameriški prosveti 1934, (1. 10.); F. Maslić v Kulturny službi 1936 in M. Rakočević v Pravdi 1937, (8. 5.). — Brez podpisa.
720. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (23. 11.), 16
Seznam zaloge knjig Mladinske matice. — Brez podpisa.
721. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (30. 11.), 17
Seznam knjig Mladinske matice, razporejen po primernosti za posamezno starost otrok. Vsebina božične (četrte) številke Našega roda 1939/40. — Brez podpisa.

722. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (7. 12.), 18
Odlomki iz ocen Našega roda v reviji Naš glas 1939, (1. 11.) in (15. 11.). — Brez podpisa.
723. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (14. 12.), 19
Napoved publikacij za leto 1940: J. Ribičič, Upornice; A. Adamič, Ljudje v viharju; O. Hudales, Mama, kruha. (Opomba: Knjiga je izšla leta 1956 pri založbi Obzorja v Mariboru pod naslovom Grenki kruh). — Brez podpisa.
724. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (21. 12.), 20
Statistika naročnikov Našega roda v letu 1938/39 in 1939/40 in druge novice. — Brez podpisa.
725. — Ob letošnjem »Našem rodu«. — Odgovor na kritiko letošnje prve številke. — Večernik 1939, (13. 10.), 235
Odgovor na oceno -er (T. Gmajner?) v Večerniku 1939, (28. 9.)
726. Šlebinger Janko: Naše mladinske revije. — Jutro 1939, (17. 2.), 41
Omenja tudi revijo Naš rod in urednika J. Ribičiča. — Podpis (Š.)
727. — Desetletnica »Našega roda«. — Jutro 1939, (15. 8.), 188
Tudi o uredniku J. Ribičiču. — Podpis Š.
728. Vilfan Henrik: Dedek Miha. — Učiteljski tovariš 1939/40, (14. 9.), 6
O povesti M. in R. Klopčiča, besedilo napisala A. Černež.
729. Vodnik Dora: Knjige Mladinske matice za leto 1939. — Ženski svet 1939, 175—176
F. Roš, Dija, ilustrirala K. Prunk; T. Seliškar, Janko in Metka, ilustriral D. Vidmar; V. Klemenčič, Iz starih in novih časov, ilustriral H. Smrekar.
730. Žerjav Albert: Naš rod, letnik 1938-39, urednik J. Ribičič, izdaja Mladinska matica v Ljubljani. — Popotnik 1938/39, 286—288
Več o povesti A. Ingoliča, Sirote; T. Seliškarja, Abc rudarskih šolarjev ter o krajših prispevkih V. Klemenčiča. — Podpis -rj-.
731. — Klemenčičeva zgodovinska čitanka. — Večernik 1939, (20. 6.), 138
O knjigi Iz starih in novih časov, ilustriral H. Smrekar. — Podpis -Až-.
732. Župančič Jože: Dedek Miha. — Mlado jutro 1939, (4. 6.), 181—182
Ilustratorja M. in R. Klopčič, besedilo A. Černež.
733. Anonimno: Mladinska matica je zopet razveselila mladino. — Edinost 1939, (8. 7.), 27
Naš rod, letnik 1938/39; V. Klemenčič, Iz starih in novih časov; T. Seliškar, Janko in Metka; F. Roš, Dija.
734. — Naši rojaki v slovenskih revijah. — Istra 1939, (9. 6.), 23
Navedeni primorski pisci in ilustratorji v slovenskih revijah letnika 1939, tudi za Naš rod 1938/39 vseh devet števil.
735. — K desetletnici »Našega roda«. — Istra 1939, (23. 7.), 29; (4. 9.), 31
Tudi o uredniku J. Ribičiču.
736. — Sodelovanje naših rojakov pri slovenskih revijah. — Istra 1939, (22. 11.), 47
Navedeni primorski pisci v slovenskih revijah, tudi za prvo in drugo številko Našega roda 1939/40.
737. — Polemika o mladinskih listih. — Jutro 1939, (20. 10.), 245
O letaku odbora Slomškove družbe, ki propagira Vrtec. Omenja tudi članek v Učiteljskem tovarišu 1939/40, (12. 10.): Treba je izpregovoriti odkrito besedo.
738. — Velik uspeh »Našega roda«. — Naš glas 1939, (15. 1.), 2
O veliki nakladi.
739. — Deset let Mladinskega lista. — Naš glas 1939, (1. 11.), 21
O Našem rodu in uredniku J. Ribičiču.
740. — Naš rod. — Naš glas 1939, (15. 11.), 22
O prvi številki letnika 1939/40.
741. — Mladinski listi in Vrtec. — Slovenec 1939, (18. 3.), 65
Predvsem o Našem rodu, veliki agitaciji zanj in zapostavljanju Vrtca.
742. — »Učiteljski tovariš« se prepira s »farizeji«. — Slovenec 1939, (15. 10.), 237
O članku v Učiteljskem tovarišu 1939/40, (12. 10.): Treba je izpregovoriti odkrito besedo.
743. — Nova izvirna slikanica. — Slovenski narod 1939, (28. 5.), 120
Ilustratorja M. in R. Klopčič, besedilo napisala A. Černež.
744. — Naš rod. — Večernik 1939, (7. 3.), 54
Sedma številka letnika 1938/39.
745. — Razpis književne nagrade Mladinske matice. — Večernik 1939, (17. 10.), 238

746. — Božična številka Našega roda. — Vojni invalid 1939, (17. 2.), 13
Četrta številka letnika 1939/40.

1940

747. Borko Božidar: Knjige Mladinske Matice. — Jutro 1940, (2. 7.), 151
E. Adamič, Ljudje v viharju; J. Ribičič, Upornice; P. Kunaver, Zakladi sveta. — Brez podpisa.
748. — Uspešna pot »Našega roda«. — Jutro 1940, (13. 9.), 214
Prva številka letnika 1940/41. O uredniku J. Ribičiču. O uvodni povesti V. Levstika. — Brez podpisa.
749. — Ksaverju Mešku je posvečena nova številka mladinskega mesečnika Naš rod. — Jutro 1940, (4. 10.), 232
Druga številka 1940/41. — Brez podpisa.
750. — Nova številka Našega roda. — Jutro 1940, (2. 11.), 257
Tretja številka letnika 1940/41. — Brez podpisa.
751. Brenk Kristina: Naš rod. — Slovenija 1940, (31. 5.), 22
O letniku 1939/40. — Podpis K. B.
752. — Knjige Mladinske matice. — Slovenija 1940, (21. 6.), 25
J. Ribičič, Upornice, ilustrirala M. Trčkova; E. Adamič, Ljudje v viharju; P. Kunaver, Zakladi sveta. — Podpis K. V.
753. Čuješ Rudolf: Oh, ta imena! — Straža v viharju 1940, (7. 3.), 94; (11. 4.), 113
O delu E. Kardelja Potovanje skozi čas.
754. Debeljak Tine: Knjige Mladinske matice. — Slovenec 1940, (27. 7.), 170
E. Adamič, Ljudje v viharju, ilustriral B. Jakac; J. Ribičič, Upornice, ilustrirala M. Trčkova; P. Kunaver, Zakladi sveta. — Brez podpisa.
755. Filipović Edo(?): Novo dječje izdanje zadruga »Filipović«. J. Ribičič, Mišo i Mišulja. — Novosti 1940, (8. 12.), 339
Podpis -f.
756. Gradišnik Janez: Knjige Mladinske Matice za leto 1939 in 1940. — Dejanje 1940, 327—328
Naš rod; F. Roš, Dija; J. Ribičič, Upornice; T. Seliskar, Janko in Metka; E. Adamič, Ljudje v viharju; V. Klemenčič, Iz starih in novih časov; P. Kunaver, Zakladi sveta.
757. Grbinc Jože(?): Ribičičeve Upornice. — Mlado Jutro 1940, 331—332
Podpis J. G.
758. — gu —: Josip Ribičič, Mišo i Mišulja. — Učiteljski tovariš 1940/41, (5. 12.), 15
Ocena prevoda J. Ribičičeve knjige. Prevedel V. Cvitan.
759. Lovrenčič Joža: Knjige Mladinske matice. — Mentor 1940/41, 73—74
E. Adamič, Ljudje v viharju, ilustriral B. Jakac; P. Kunaver, Zakladi sveta; J. Ribičič, Upornice, ilustrirala M. Trčkova. — Brez podpisa.
760. M. R.: Publikacije Mladinske Matice za leto 1940. — Ženski svet 1940, 221—222
E. Adamič, Ljudje v viharju, ilustriral B. Jakac; P. Kunaver, Zakladi sveta; J. Ribičič, Upornice, ilustrirala M. Trčkova; Naš rod 1939/40.
761. Novak Vlado: Naš rod. — Slovenija 1940, (13. 9.), 37
Prva številka letnika 1940/41. — Podpis n.
762. P. Pr.: Poslanstvo Mladinske matice. — Večernik 1940, (1. 10.), 222
763. Radetič Ernest: »Naš rod« navršio je jedanaestu godinu izlaženja. — Istra 1940, (11. 7.), 28
Podpis E. R.
764. Supanič Drago: Poročilo o delu in položaju sekcije JUU o poslovnem letu 1939/40. — Učiteljski tovariš 1939/40, (27. 6.), 44/45
Tudi o Mladinski matici. — Brez podpisa.
765. Š. Š.: Knjige Mladinske matice. — Jutro 1940, (8. 8.), 183
J. Ribičič, Upornice, ilustrirala M. Trčkova; P. Kunaver, Zakladi sveta; E. Adamič, Ljudje v viharju.
766. Širok Albert: Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (4. 1.), 21
Vsebina pete številke Našega roda in njena ekspedicija. — Brez podpisa.
767. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (11. 1.), 22
Vsebina pete številke Našega roda.
768. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (25. 1.), 24
Vsebina šeste številke Našega roda. Uvodna povest iz Našega roda 1938/39 A. Ingoliča Sirote je bila uprizorjena na pujskem gradu. — Brez podpisa.

769. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (8. 2.), 26
Seznam publikacij Mladinske matice, ki so na prodaj.
770. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (22. 2.), 28
Priporočilo publikacij Mladinske matice. Krajše novice. — Brez podpisa.
771. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (29. 2.), 29
Vsebina sedme številke Našega roda 1939/40. — Brez podpisa.
772. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (7. 3.), 30
Vsebina sedme številke Našega roda. — Brez podpisa.
773. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (14. 3.), 31
O knjigi Pirhi. Prevedel T. Potokar. — Brez podpisa.
774. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (28. 3.), 32
Vsebina osme številke Našega roda. — Brez podpisa.
775. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (4. 4.), 33
Citāt iz ocene publikacij Mladinske matice R. Reharja v Obzorjih 1939 in druge novice. — Brez podpisa.
776. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (11. 4.), 34
Citāt iz ocene publikacij Mladinske matice R. Reharja v Obzorjih 1939. O Cicibanovi knjižnici št. 3, 4 in 5. — Brez podpisa.
777. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (18. 4.), 35
O oceni E. Kardeljeve knjige, Potovanja skozi čas. Ocenjuje R. Čuješ v Straži v viharju 1940. — Brez podpisa.
778. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (25. 4.), 36
Seznam razprodanih knjig Mladinske matice. — Brez podpisa.
779. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (2. 5.), 37
Vsebina devete številke Našega roda 1939/40. — Brez podpisa.
780. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (9. 5.), 38
O Našem rodu 1939/40. — Brez podpisa.
781. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (16. 5.), 39
Navodila poverjenikom Mladinske matice. — Brez podpisa.
782. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (23. 5.), 40
Napoved rednih publikacij Mladinske matice za leto 1940 in druge novice. — Brez podpisa.
783. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (30. 5.), 41
Razpis književne nagrade Mladinske matice. — Brez podpisa.
784. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (6. 6.), 42
Citāt iz ocene V. Novaka v Sloveniji 1940 o Našem rodu; omenjena ocena J. Kontlerja v Časopisu za zgodovino in narodopisje 1939 in v Mariborer Zeitung 1940, (10. 5.). — Brez podpisa.
785. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1939/40, (13. 6.), 43
Citāt iz ocene J. Kontlerja v Časopisu za zgodovino in narodopisje 1939. Ocenjuje knjigo V. Klemenčiča Iz starih in novih časov. — Brez podpisa.
786. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (5. 9.), 4
Vsebina prve številke Našega roda 1940/41. Razpis književne nagrade. — Brez podpisa.
787. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (19. 9.), 5
Citati iz ocen prve številke Našega roda 1940/41: B. Borka v Jutru 1940, (13. 9.) in V. Novaka v Sloveniji 1940, (13. 9.). Citāt iz ocene T. Debeljaka v Slovencu 1940, (27. 7.) o publikacijah Mladinske matice za leto 1940. — Brez podpisa.
788. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (26. 9.), 6
Vsebina druge številke Našega roda 1940/41. Iz ocene publikacij Mladinske matice za leto 1940 S. S. v Jutru 1940, (8. 8.). Iz ocen tujih listov o Našem rodu: O. K. v Novostih 1937, št. 86; A. Zerjava v Uhorju (ponatis v Učiteljskem tovarišu 1937/38, (17. 2.); Agis v Istri 1933, (28. 7.); T. Potokar v Srpskem književnem glasniku 1933. — Brez podpisa.
789. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (3. 10.), 7
Citāt iz ocene publikacij Mladinske matice za leto 1940 v Večerniku 1940, (15. 7.). Prvi trije zvezki Cicibanove knjižnice so pošli. — Brez podpisa.
790. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (10. 10.), 8
Iz ocene M. R. o publikacijah Mladinske matice v Ženskem svetu 1940 in druge novice. — Brez podpisa.
791. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (17. 10.), 9
Iz ocene P. Pr., ki v Večerniku 1940, (1. 10.) piše o Mladinski matici. Izšla bo tretja številka Našega roda 1940/41. — Brez podpisa.

792. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (24. 10.), 10
Iz ocene -u- v Večerniku 1940, (21. 10.) o Našem rodu in knjigah Mladinske matice. V kratkem bo izšel šesti zvezek Cicibanove knjižnice. — Brez podpisa.
793. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (31. 10.), 11
Vsebinske tretje številke Našega roda 1940/41 in druge novice. — Brez podpisa.
794. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (14. 11.), 12
Iz ocene J. Gradišnika o publikacijah Mladinske matice v Dejanju 1940 in druge novice. — Brez podpisa.
795. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (21. 11.), 13
Povest A. Ingoliča Sirote, ki je bila objavljena v Našem rodu 1938/39, bo izšla v knjigi. Citat iz ocene J. Gradišnika v Dejanju 1940. Izšla bo povest M. in R. Klopčiča Dedek Miha, besedilo je napisala A. Cernej. Seznam in cenik knjig Mladinske matice. — Brez podpisa.
796. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (28. 11.), 14
Vsebinske četrte številke Našega roda 1940/41. Seznam knjig Mladinske matice, ki so na zalogi. — Brez podpisa.
797. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (5. 12.), 15
O šestem zvezku Cicibanove knjižnice. Iz ocene Našega roda v Mariborser Zeitung 1940, (21. 11.) — Brez podpisa.
798. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (12. 12.), 16
Izšel je prevod J. Ribičičevega Miškolina v Zagrebu. Prevedel ga je V. Cvitan. — Brez podpisa.
799. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (19. 12.), 17
O šestem zvezku Cicibanove knjižnice. Urednik je J. Ribičič, ilustrator M. Bambič. — Brez podpisa.
800. — u-: Mladinska matica. Naš rod. — Večernik 1940, (21. 10.), 239
Predvsem o Našem rodu 1940/41 številki ena in dve.
801. Župančič Jože: Ob novi knjigi Arnošta Adamiča. — Mlado Jutro 1940, 250—251
O knjigi Ljudje v viharju, ilustriral B. Jakac.
802. Anonimno: Naš rod. — Mariborser Zeitung 1940, (21. 11.), 265
O številkah letnika 1940/41.
803. — Naš rod. — Naš glas 1940, (15. 6.), 12
O 9. številki letnika 1939/40.
804. — Svetovnonazorska usmerjenost »Sodobnosti«. — Straža v viharju 1939/40, (14. 3.), 24/25
Omenjena je knjiga E. Kardelja Potovanje skozi čas.
805. — Knjige Mladinske matice. — Večernik 1940, (15. 7.), 157
E. Adamič, Ljudje v viharju; J. Ribičič, Upornice, ilustrirala M. Trčkova; P. Kunaver, Zakladi sveta.
- 1941**
806. Borko Božidar: Cvetko Golar v »Našem rodu«. — Jutro 1941, (21. 1.), 17
Golarjeva številka. — Brez podpisa.
807. — »Naš rod« o Francetu Bevku. — Jutro 1941, (4. 2.), 29
Bevkova številka. — Brez podpisa.
808. — »Naš rod« o Pavlu Golji. — Jutro 1941, (5. 3.), 54
Goljjeva številka. — Brez podpisa.
809. Mencej Martin: Knjižnica Mladinske matice za l. 1939/40, Arnošt Adamič, Ljudje v viharju, ilustriral B. Jakac; J. Ribičič, Upornice, ilustrirala M. Trčkova; P. Kunaver, Zakladi sveta. — Popotnik 1940/41, 169—171
Podpis -men-.
810. Petelin Ruža Lucija: Razgovor s Tonetom Seliškarjem. — Novosti 1941, (5. 1.), 5
Med drugim tudi o povestih: Rudi; Jan-ko in Metka in Bratovščina sinjega galeba. — Podpis Ruža Lucija Petelinova.
811. Potokar Tone: Slovenska omladinska knjiga u prošloj 1940. godini. — Srpski književni glasnik 1941, 88—89
Tudi o E. Adamičevi, Ljudje v viharju, ilustriral B. Jakac; P. Kunaverjevi, Zakladi sveta; J. Ribičičevi, Upornice, ilustrirala M. Trčkova. — Podpis T. P.
812. Senkovič Matija: Naš rod XI. letnik, izdaja Mladinska matica, odsek JUU, sekcija za dravsko banovino v Ljubljani. Uredil Josip Ribičič. — Popotnik 1940/41, 168—169
Poleg ocene navaja tudi rezultate jezikovne ankete o Našem rodu med učitelji. — Podpis Mile.
813. Širok Albert: Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (9. 1.), 18
O peti (Golarjevi) številki Našega roda 1940/41. Izšel je šesti zvezek Cicibanove knjižnice. Seznam knjig Mladinske matice, ki so pošte. — Brez podpisa.

814. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (23. 1.), 20

Napoved šeste (Bevkove) številke Našega roda 1940/41. J. Ribičičevega Miškolina je dramatisiral J. Krajnc za lutkovno gledališče. O razgovoru R. L. Petelin s T. Seliščarjem v Novostih 1941, (5. 1.). — Brez podpisa.

815. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (30. 1.), 21

Vsebina šeste številke Našega roda 1940/41 in druge novice. — Brez podpisa.

816. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (13. 2.), 23

Oceni Bevkove številke Našega roda: B. Borka v Jutru 1941, (4. 2.) in v Večerniku 1941, (6. 2.) in druge novice. — Brez podpisa.

817. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (27. 2.), 25

O Golijevi številki Našega roda 1940/41. Citat iz ocene o Našem rodu v Naši volji 1941, (25. 1.). — Brez podpisa.

818. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (6. 3.), 26

Izid literarnega natečaja Mladinske matice. Napoved publikacij za leto 1941. — Brez podpisa.

819. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (13. 3.), 27

Odlomek iz članka R. L. Petelin o T. Seliščarju v Novostih 1941, (5. 1.). Izid literarnega natečaja Mladinske matice. Citat iz ocene sedme (Golijeve) številke Našega roda 1940/41. Spisal jo je B. Borko v Jutru 1941, (5. 3.). — Brez podpisa.

820. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (20. 3.), 28

Razpis literarnega natečaja Mladinske matice. — Soavtor Ivan Tavčar.

821. — Mladinska matica. — Učiteljski tovariš 1940/41, (27. 3.), 29

Vsebina osme številke Našega roda 1940/41 in druge vesti. — Brez podpisa.

822. Anonimno: Naš rod. — Naša volja 1941, (25. 1.), 8

O letniku 1940/41.

823. — Naš rod. — Večernik 1941, (6. 2.), 30

Šesta (Bevkova) številka 1940/41, urednik J. Ribičič.

824. — Izid literarnega natečaja Mladinske matice. — Večernik 1941, (15. in 16. 3.), 62

Adamič Arnošt

- Ljudje v viharju: 723, 747, 752, 754, 756, 759—760, 765, 801, 805, 809, 811

Andrejka Rudolf

- Po lepi Sloveniji: 376, 379, 384 386—387, 389, 402, 405, 421, 426, 430, 471, 489

Bahtin Nikolaj Nikolajevič: 491

Bambič Milko

- Cicibanova knjižnica: 799
- Kralj Honolulu (J. Ribičič): 376, 379, 384—387, 389, 402, 404—405, 420—421, 430
- Miklavževa noč (J. Ribičič): 121, 142, 190, 226, 280, 566

Beg Ante: 115

Bevk France

- Kresnice: 198
- Lukec in njegov škorec: 114—115, 132, 141
- Lukec išče očeta: 135, 138, 152—153, 162, 166, 178, 194, 196, 198, 202, 209, 217
- Naš rod: 807, 814, 816, 823
- Pastirci: 374—376, 379, 384—387, 389, 399, 402, 405, 420—421, 425, 430, 457, 461, 491, 513
- Tonče: 635
- Tovariša: 296—298, 301, 307—309, 323—325, 328, 334, 351, 353, 357, 364, 366—367, 380

Bitenc Vinko

- Kresnice: 115, 132

Borko Božidar: 178, 240, 257, 706

Cerkvenik Angelo: 542

- Ovčar Runo: 507, 509, 512, 515, 520, 534, 542, 557, 569, 578, 587, 594—595, 599, 601, 605, 614, 620—621, 642, 645 666

Ciciban čita: Cicibanova knjižnica

Ciciban nastopa: Cicibanova knjižnica

- Cicibanova knjižnica: 616, 618, 634—635, 639, 685, 688, 692, 694, 698—700, 776, 789, 792, 797, 799, 813

Cotič Viktor

- Čurimurčki (J. Ribičič): 435, 439, 443, 448, 450, 452, 466, 472, 487

Cvitan Viktor

- Miškolin (J. Ribičič): 758, 798

Čermelj Lavo

- Nikola Tesla in razvoj elektrotehnike: 164—167, 210—212, 214, 221, 230, 239, 245, 247—251, 253—254, 257, 272, 283, 286—287, 289

Černej Anica: 629

- Cicibanova knjižnica: 698, 700
- Dedek Miha: 667, 670, 679, 688, 692, 699—700, 706, 728, 732, 743, 795
- Kapljice: 296—298, 301, 307—309, 323—325, 328, 334, 351, 353, 357, 364, 366—367, 380
- Za vesele in žalostne čase: 210a, 218, 220, 223—225, 227, 231, 237—238, 254, 281, 285, 288, 290, 295
- Življenje hudobne kavke Katke: 283

Čuješ Rudolf: 777

Debeljak Tine: 407

Deržaj Edo: 319

- Kapljice: 296—298, 301, 307—309, 323, 324—325, 328, 334, 351, 353, 357, 364, 366—367, 380
- Za vesele in žalostne čase: 210a, 218, 220, 223—225, 227, 231, 237—238, 254, 281, 285, 288, 290, 295
- Življenje hudobne kavke Katke: 135, 138, 152—153, 162, 166, 178, 194, 196, 198, 202, 209, 217, 283

Dolgan Josip: 349

Erjavec Fran

- Pod grajskim jarmom: 60, 66, 70, 73, 75, 77

Eržen Štefan

- Kresnice: 297

Ferjan Franc

- Naš rod: 423

Finžgar Fran Saleški

- Kresnice: 198

Gaspari Maksim

- Barake (A. Milkovič): 435, 439—440, 443, 445, 448, 450, 452, 466, 497
- Kresnice: 15
- Lukec in njegov škorec (F. Bevk): 114, 132
- Mihec in Jakec (J. Ribičič): 108, 111, 140—141, 144, 203, 206—207, 485
- Mizica, pogrni se (Grimm): 66, 73, 75
- Sadjarčki (A. Skulj): 8

- Šimej iz Roža (D. Ravljen): 507, 509, 512, 515, 520, 534, 557, 569, 578, 584—585, 587, 595, 599, 601, 666
- Gaspari Oton
- Mihec in Jakec (J. Ribičič): 140—141, 144, 203, 206—207
- Gaspari Tone: 531
- Kresnice: 47
- Gmajner Tone(?): 725
- Golar Cvetko
- Naš rod: 806, 813
- Golia Pavel
- Naš rod: 808, 817, 819
- Gorinšek Danilo
- Kresnice: 15
- Gradnik Alojz
- Naš rod: 361
- Grimm Jakob
- Mizica, pogrni se! in druge pravljice: 60, 66, 70, 73, 75, 77
- Grimm Wilhelm
- Mizica, pogrni se! in druge pravljice: 60, 66, 70, 73, 75, 77
- Grošelj Marija
- Kresnice: 198
- Hafner Kristina
- Botra z Griča: 135, 138, 152—153, 162, 166, 178, 194, 196, 202, 209, 217, 283
- Hanaman Franjo: 247
- Hudales Oskar: 600
- Grenki Kruh: Mama, kruha
- Kresnice: 115, 132, 390
- Mama, kruha: 723
- Postelja gospoda Fibriha: 435, 439—440, 443—445, 448, 450, 452, 456, 466, 487, 498
- Zgodbe o bombažu: 581, 592—593, 602, 604, 606, 614, 638, 647, 649, 652—653, 676
- Ingolič Anton
- Naš rod: 730, 768, 795
- Jakac Božidar
- Brkonja Čeljastnik (B. Magajna): 213, 218, 220, 223—225, 227, 231, 237—238, 254, 278, 281, 285, 288, 311
- Ljudje v viharju (A. Adamič): 754, 759—760, 801, 809, 811
- Tiho življenje (J. Lovrenčič): 108, 111, 113, 131, 141, 151, 193, 201, 204
- Jarc Miran
- Kresnice: 198
- Javornik Mirko: 253
- Jeglič Ciril
- Kresnice: 77
- Jesenovec Franc: 410, 474, 551, 632
- Jo — Bus: 620
- Justin Elo
- Miškolin (J. Ribičič): 114—116, 132
- Kac Betka
- Kresnice: 281
- Kapus Vladimir
- Kresnice: 77
- Karadjordjevič Aleksander I: 361
- Kardelj Edvard
- Potovanje skozi čas: 296—298, 301, 307, 309, 323—325, 328, 334, 351, 353, 357, 364, 366—367, 380, 753, 777, 804
- Karo Janez
- Kresnice: 297
- Klemenčič Vlado: 701
- Iz starih in novih časov: 672—675, 679, 689, 699, 701, 729, 731, 733, 756, 785
- Kresnice: 47, 115, 132
- Naš rod: 730
- Klopčič Marta
- Dedek Miha: 667, 670, 679, 688, 691, 699—700, 706, 728, 732, 743, 795
- Klopčič Mile: 396
- Kresnice: 115, 132
- Klopčič Radovan: 705
- Dedek Miha: 667, 670, 679, 688, 692, 699—700, 705—706, 728, 732, 743, 795
- Kmet Marija: 260
- Lovci na mikrobe: 136, 210a, 218, 220, 223—224, 227—228, 231, 237—238, 254, 260, 281, 285, 288, 295
- Kontler Julij: 784
- Košak Vinko: 178, 394
- Kranjc Jože
- Miškolin (J. Ribičič): 814
- Kresnice: 410, 442, 454, 664
- I. 1928: 8, 12, 15—16, 18, 22, 25—26, 73
- II. 1929: 26—27, 30, 32, 41, 47, 73
- III. 1930: 60, 66, 70, 73, 75, 77
- IV. 1931: 114—115, 132
- V. 1932: 119, 135, 138, 152—153, 162, 165—166, 168, 178, 194, 196, 198, 202, 246
- VI. 1933: 209, 210a, 217—218, 220, 223—225, 227, 231, 237—238, 254, 281, 285, 288, 291, 295
- VII. 1934: 294, 296—298, 301, 306—309, 316, 321, 323—325, 328, 331, 333—334, 351, 353, 357, 359—360, 364, 366—367, 374, 380, 630
- VIII. 1935: 376, 379, 384—387, 389, 402, 420—421, 426, 430
- IX. 1936: 435, 440, 443—445, 448, 452, 456, 487, 498
- Kristan Etbin: 178

- Kunaver Pavel
— Zakladi sveta: 747, 752, 754, 756,
759—760, 765, 805, 809, 811
- Kvas Tomaž
— Kresnice: 297
- Lapajne Josip
— Naš rod: 423
- Lavrič Vinko: 147, 182
- Lepša Rudolf
— Kresnice: 297
- Levstik Vladimir
— Naš rod: 748
- London Jack
— Zgodbe z južnega morja: 8, 13,
15—16, 73
- Lovrenčič Joža: 413, 615
— Tiho življenje: 100, 107—108, 111,
113, 131, 139, 141, 151, 155, 159—160,
170, 177, 193, 197, 200—201, 204, 283
- Magajna Bogomir
— Brkonja Čeljustnik: 210a, 213, 218,
220, 223—225, 227, 231, 237—238, 254,
278, 281, 285, 288, 295, 311
- Majcen Marija
— Kresnice: 297
- Mazi Vilko: 73
— Kresnice I. 1928: 8, 12, 15—16
— Kresnice II. 1929: 26, 30, 32, 41, 47
— Kresnice III. 1930: 60, 66, 70, 75, 77
- Medlovčič Lenka
— Kresnice: 132
- Meško Ksaver
— Kresnice: 47, 77
— Naš rod: 749
- Mihelič France
— Zgodbe o bombažu (O. Hudaes):
581, 593, 604, 614, 647, 652, 676
- Milčinski Fran
— Kresnice: 77
- Milkovič Adam
— Barake: 435, 439—440, 443—445, 448,
450, 452, 456, 466, 487, 497
- Mlada Jugoslavija: 273, 303, 315,
317—318, 320, 322, 348—350, 352,
354—356, 358, 368—372
- Mrzel Ludvik
— Kresnice: 281
- Naš rod: 31, 33—34, 36, 38, 55—58, 64,
68, 72, 78, 85, 91—92, 122, 125, 128, 133,
143, 192, 208, 215—216, 219, 232—233,
259, 273, 275—276, 279, 282, 303—304,
318, 326, 338, 348, 354—356, 362,
368—373, 378, 410, 412—413, 416—418,
424, 441—442, 454, 460, 471, 477—478,
488, 510—511, 523, 532, 541, 543, 545,
553, 561, 566—567, 634, 645, 647, 649,
677—678, 708, 714—715, 719, 726—727,
735, 738—739, 741, 763, 788
- I. 1929/30: 48, 74, 76, 80—82, 84,
87—89
- II. 1930/31: 86, 90
- III. 1931/32: 99, 104—105, 108—109,
111—112, 126, 149—150, 154—156,
159—161, 166, 200
- IV. 1932/33: 177, 191, 205, 210 a, 220,
231, 235—236, 244—246, 250, 252, 258,
291
- V. 1933/34: 266—267, 269—270, 272,
274, 292—293, 297, 307, 310, 312, 317,
323, 328, 353, 357
- VI. 1934/35: 339—340, 343—344, 346—
347, 361, 363, 366, 376, 388—393, 396,
400, 402, 406, 420, 426, 430
- VII. 1935/36: 410—412, 414—415, 418,
422—423, 427—429, 431—432, 439,
458—459, 461—462, 464, 466, 469, 490,
493, 495, 500—501
- VIII. 1936/37: 479, 481, 483—485, 492,
499, 502, 514, 524—527, 530, 536, 540,
548, 554—556, 558—560, 562—563, 568,
570—573
- IX. 1937/38: 508, 539, 545—546, 548—
550, 552, 565, 569, 575, 579, 610, 612,
619—620, 628, 646, 656, 659—660, 663,
665
- X. 1938/39: 607, 624, 626—629, 633,
637, 654—655, 658, 661, 684, 687, 690,
693, 696, 699, 710—711, 714, 718, 724,
730, 733—734, 744, 768, 795
- XI. 1939/40: 669, 671, 709—714, 716—
718, 721—722, 724—725, 736, 740, 746,
751, 756, 760, 766—768, 771—772, 774,
779—780, 784, 803, 812
- XII. 1940/41: 748—750, 761, 786—788,
791—793, 796—797, 800, 802, 806—808,
813—817, 819, 821—823
- Norbert Franc
— Kresnice: 380
- O. K.: 529
- Oče: 36, 55
- Omahen Janko
— Nana, mala opica (J. Ribičič): 507,
512, 515, 520, 534, 557, 569, 578, 584,
587, 595, 599, 601, 666
- Orel Boris: 184
- Pahor Josip
— Kresnice: 47
- Pengov Slavko
— Postelja gospoda Fibriha: 443, 445,
448, 450, 452, 466, 498
- Peruško Tone
— Bratovščina sinjega galeba (T. Seli-
škar): 551, 598, 603

- Petelin Ruža Lucija: 814
- Pipan Zmago
- Kako smo delali radio: 26, 32, 47, 73
- Pirhi: 436—438, 440, 451, 453, 462—465, 467, 469—470, 473, 494, 503—506, 528, 535, 566, 576, 773
- Pirnat Nikolaj
- Pastirci: 375, 384, 389, 402, 405, 420, 425, 430, 513
- Pirnat Viktor
- Kresnice: 281
- Potokar Tone: 395, 409
- Pirhi: 436—438, 440, 462—465, 494, 503—506, 576, 773
- Pregelj Ivan
- Naš rod: 361
- Prunk Ksenija
- Dija: 674—675, 679, 689, 729
 - Tovariša: 296, 298, 301, 307—309, 323—325, 351, 353, 357, 364, 366, 380
- Pupin Mihajlo: 247
- Rakočević Milan: 533
- Ravninar Ljubo
- Ovčar Runo (A. Cerkvenik): 507, 509, 515, 520, 534, 557, 569, 578, 587, 594—595, 599, 601, 605, 666
- Ravljen Davorin: 544
- Grajski vrabec: 580—581, 584, 588, 592—593, 596, 602, 604, 606, 614, 641, 649, 676
 - Šimej iz Roža: 507, 509, 512, 515, 520, 534, 544, 557, 569, 574, 578, 584—585, 587, 595, 599, 601, 623, 642, 645, 666
- Rehar Radivoj
- Kresnice: 15
 - Vijolica Vera: 60, 66, 70—71, 73, 75, 77, 283
 - Začarani krogi: 26, 32, 42, 47, 73
- Ribičič Josip: 124, 137, 195, 259, 405, 590, 651, 699
- Cicibanova knjižnica: 698, 700, 799
 - Čurimurčki: 435, 439, 443—444, 443, 450, 452, 456, 466, 487
 - Kralj Honolulu: 376, 379, 384—387, 389, 402, 405, 420—421, 430
 - Kresnice V. 1932: 119, 135, 138, 153, 162, 166, 178, 194, 196, 198, 200, 202
 - Kresnice VI. 1933: 210 a, 217—218, 220, 223—225, 227, 231, 237—238, 254, 281, 285, 288, 291, 295
 - Kresnice VII. 1934: 296—298, 301, 307, 308, 334, 351, 353, 364, 380
 - Kresnice VIII. 1935: 376, 384—386, 420—421, 426
 - Kresnice IX. 1936: 435, 440, 444, 448, 452, 456, 487, 498
 - Mihec in Jakec: 97, 107—108, 111, 113, 127, 134, 140—141, 144, 148, 154, 174, 200, 203, 206—207, 283, 313, 317—318, 342, 374, 485, 545, 550, 611, 638, 683
- Miklavževa noč: 121, 142, 190, 226, 229, 240, 245, 280, 566
- Miškolin: 114—116, 132, 200, 374, 755, 758, 798, 814
- Nana, mala opica: 507, 512, 515, 520, 534, 547, 557, 569, 578, 584, 587, 595, 599, 601, 642, 645, 666
- Naš rod: 76, 200, 210 a, 215, 231, 291, 293, 307, 310, 366, 376, 388—390, 420, 422—423, 426, 432, 439, 501, 508, 514, 554, 558—561, 567, 607, 654—655, 661, 677—678, 726—727, 730, 735, 739, 748, 812, 823
- Palčki: 509, 545—546, 549, 553, 565—566
- Upornice: 723, 747, 752, 754, 756—757, 759—760, 765, 805, 809, 811
- Roš Fran: 703
- Cicibanova knjižnica: 692, 694
 - Dija: 672, 674—675, 679, 689, 703, 729, 733, 756
- Schauer Dolfe(?): 407
- Sedej Maksim
- Cicibanova knjižnica: 692, 694
 - Hribčev Gregec (V. Winkler): 581, 589, 593, 602, 604, 614, 647, 676
- Seliškar Tone: 707, 810, 814, 819
- Bratovščina sinjega galeba: 423, 435, 439—440, 444, 448, 450, 452, 456, 487, 496, 551, 553 a, 566, 598, 603, 631, 641, 643, 676, 810
 - Janko in Metka: 672, 674—675, 679, 689, 699, 729, 733, 756, 810
 - Naš rod: 730
 - Rudi: 26, 32, 43—47, 49—50, 73, 77, 247, 277, 283, 315, 611, 631, 641, 662, 810
 - Zgodbe z južnega morja (J. London): 8, 13, 15—16, 73
- Simonič Primož
- Kresnice: 115
- Sirk Albert: 586
- Bratovščina sinjega galeba: 435, 439—440, 448, 450, 452, 487, 496, 566, 598, 603, 676
- Skulj Andrej
- Sadjarčki: 7—8, 14—16, 73
 - Vrtnaričice: 114—115, 132, 200
- Slabe Maksim
- Kresnice: 380
- Slapšak Julij: 302
- Kresnice: 15
 - Mizica, pogrni se! in druge pravljice (Grimm): 60, 66, 70, 73, 75, 77
- Smolej Viktor: 180, 338, 341, 408

Smrekar Hinko

- Grajski vrabec (D. Ravljen): 581, 588, 593, 596, 602, 604, 614, 647, 676
- Iz starih in novih časov (V. Klemenčič): 673—676, 679, 689, 729, 731

Šantel Saša

- Začarani krog (R. Rehar): 26, 42, 47

Širok Albert: 136, 195, 199

— Kresnice: 198

- Kresnice VII: 1934: 296—298, 301, 307—308, 334, 351, 353, 364, 380

— Kresnice VIII. 1935: 376, 384—386, 420—421, 426

- Kresnice IX. 1936: 435, 440, 444, 448, 452, 456, 487, 498

Tartolja Gvido

- Braća sa Drave: 326

Tesla Nikola: 210—212, 214, 221, 230, 239, 245, 247—251, 253, 257, 272, 283, 286—287, 289

Trček Marija

- Upornice (J. Ribičič): 752, 754, 759—760, 765, 805, 809, 811

Vandot Josip: 123, 136—137, 146, 178—179, 185, 195

Vavpotič Ivo: 534

Vdovič Stanko: 178, 346, 419

Vidmar Drago

- Janko in Metka (T. Seliškar): 674—675, 679, 689, 729

Vidmar Josip: 311

Volavšek Davorin

— Kresnice: 281

Vouk Ivan: 79

Vzgojitelj: 333

Winkler Venceslav

- Hribčev Gregec: 581, 589, 592—593, 602, 604, 606, 614, 647, 649, 676

Zupanc Lojze: 145—146, 178—179

Žerjav Albert: 178, 457, 612

— Kresnice: 114—115, 132

Živali (slikanica): 635, 637

Župančič Jože: 706

Župančič Oton

— Kresnice: 198

— Naš rod: 361

A. D.: Debenak Andrej
 A. S.: Žerjav Albert
 A. S.: Širok Albert
 Agis: 210, 210 a, 268, 314, 435, 473, 478,
 719, 788
 Albrecht Ivan: 373, 417
 Anzeljc Franc: 360
 -az-: Mazi Vilko
 -Až-: Žerjav Albert
 Až: Žerjav Albert

B. T.: Tokin Boško
 Babler Otto František: 532, 580
 Bagrjana Elisaveta: 436
 Bahtin Nikolaj Nikolajevič: 374, 457
 Baraga Marija: 294, 360
 Bedjanič Vratislav: 211, 272
 Bevk France: 399
 -bič-: Ribičič Josip
 Bolhar Alojzij: 59
 Borko Božidar: 119—121, 169, 178, 212,
 250, 292—293, 369, 437—439, 467, 476,
 478, 507, 528, 550, 581, 622, 625, 667—
 669, 715, 747—750, 787, 806—808, 816,
 819
 Brenk Kristina: 751—752
 Breznik Josip: 368
 Budal Andrej: 375, 457, 491

C. F.: Capuder France
 Capuder France: 213, 314
 Cerkvénik Angelo: 370

Čebular Albin: 7
 Čermelj Lavo: 214
 Černež Anica: 215, 255, 582—583, 639
 Čokan Tone: 584
 Čopič Venceslav: 369
 Čuješ Rudolf: 753

D. (Politika): 294
 D. (Gruda): Schauer Dolfe(?)
 D. P.: Pahor Drago
 Debeljak Anton: 585, 623
 Debeljak Tine: 376, 440, 476, 508—509,
 528, 553, 670, 754, 787
 Debenak Andrej: 122—123
 Dimnik Ivan: 368, 377
 Dobida Karl: 586
 Dolgan Josip: 216

E. R.: Radetič Ernest
 -en-: Senkovič Matija
 -er-: Žerjav Albert
 -er-: Gmajner Tone(?)

Eržen Štefan: 297
 -f-: Filipović Edo(?)

F. J.: Jesenovce France
 F. K.: Koblar France
 F. L.: Lužar Fortunat
 Ferlinc Tone: 378, 441—442
 Ficko Vera: 305
 Filipović Edo(?): 755
 Finžgar Fran Saleški: 26
 Flere Pavel: 371
 Fr. V.: Vodnik France
 Fri: Mrzel Ludvik

Gangl Engelbert: 8, 368
 Gaspari Tone: 97, 124—125, 371, 510
 Gerbec Vida: 359
 Gerželj France(?): 217, 295, 316
 Gmajner Tone(?): 671
 Gogala Stanko: 368
 Golobič Lojze: 218, 314
 Gorjup Amalija: 294, 360
 Gorše France: 219
 Gradišnik Janez: 756, 794—795
 Grahor Olga: 587
 Grbinc Jože(?): 588—589, 757
 Grum Rado: 368
 -gu-: 758

Hiti Štefka: 294, 360
 Hočevár Ciril: 129
 Hreščak Alojz: 103
 Hudales Oskar: 220, 268, 296, 314, 334,
 590—591

I. A.: Albrecht Ivan
 I. K.: Kozarčanin Ivo
 -ik-: Javornik Mirko
 Ing. P.: Pertot Milan
 Inko: Kolar Ivan
 Intihar Majda: 360

J. G.: Grbinc Jože(?)
 J. P.: Pahor Josip
 Jakopič Rihard: 126
 Jandl France: 127
 Javornik Mirko: 221
 Jesenovce France: 379, 443, 511—512,
 592—593, 626, 672, 712
 Jo — Bus: 594, 621, 625, 719

K.: Kmet Marija
 K. B.: Brenk Kristina
 K. V.: Brenk Kristina
 Karantanus: 128

Karlin Pavel: 595—596, 617
 Karo Janez: 297, 305—306
 Kasabova P.: 473
 Ključar Franc: 360
 Klopčič Mile: 297, 625, 719
 Km: Kmet Marija
 Kmet Marija: 27, 60
 Kobal Josip: 9, 28, 61—63, 98, 129—130, 222
 Koblar France: 513
 Kocjančič Karlo: 372
 Kodrič Rudolf: 597
 Kokolj Miroslav: 129
 Kolar Ivan: 444, 486, 514—515, 548
 Kontler Julij: 673, 785
 Kopriva Alfonz: 29, 64
 Korič: Lavrič Vinko
 Korošec Olga: 360
 Kosaber Martin: 306
 Kosec Ivan: Mencej Martin
 Kosovel Stano: 298, 368, 625
 Košak Vinko: 131—132, 170, 178, 380, 625
 Kotnik Zorko: 133, 625
 Kozarčanin Ivo: 445, 598—599, 674
 Kralj France: 219
 Kraševac Malka: 294, 360
 Kristan Etbin: 99, 134—135, 178, 223, 268, 314
 Kumelj Metod: 299—300, 381—382, 446—447, 516—517, 600
 Kvas Tomaž: 306

 L. G.: Golobič Lojze
 Lah Ivan: 224, 268, 314
 Lavrič Vinko: 136—137, 225, 314
 Lepša Rudolf: 297
 Ločniškar Franc: 383
 Lovrenčič Joža: 138, 226—227, 268, 301, 314, 384, 448, 601, 625, 675, 717, 759
 Ložar Rajko: 369
 L -r: Ločniškar Franc
 Lužar Fortunat: 30—31, 65, 302

 m.: 66
 M. K.: Klopčič Mile
 M. N.: Novak Marija
 M. R.: 760, 790
 M. Š.: Šnuderl Maks
 M. V.: Vauda Mirko
 Ma: 602, 613, 625
 Magajna Bogomir: 126, 228, 372
 Majcen Marija: 297
 Markovac Marijan: 603
 Maslić Ferdinand: 485, 625, 719
 Mati: 449, 480
 Mazi Vilko: 10, 32—33, 67—68
 -men-: Mencej Martin
 Mencej Martin: 303, 331, 809
 Mesesnel France: 676, 691
 Mile: Senkovič Matija
 Milkovič Adam: 304

Mrzel Ludvik: 139, 229, 305, 332
 mv: Markovac Marijan

 n.: Novak Vlado
 N.: 100
 -nč-: Župančič Jože
 -nk: 604, 625
 Norbert Franc: 380
 Novak Marija: 140
 Novak Vilko: 450, 478
 Novak Vlado: 761, 784, 787
 -o- (Delavska politika): 605, 614
 -o- (Jutro): Borko Božidar
 -o: Borko Božidar

 O. F. B.: Babler Otto František
 O. G.: Grahov Olga
 O. K.: 518—519, 625, 719, 788
 Oče: 34, 55
 Odbor Mladinske Matice: 35—36, 69
 Odsek Mladinske Matice: 11
 Odsek Mladinske Matice poverjeništvu UJU: 1
 -on: Kristan Etbin
 Orel Boris: 141, 372
 Ozvald Karel: 371
 Ozvald Marjan: 306

 (p.): 520, 552
 P. Pr.: 762, 791
 Pahor Drago: 521
 Pahor Josip: 31, 37—39
 Pavlovec France: 142
 Pertot Milan: 230, 268, 478, 625, 719
 Peruško Tone: 306, 331, 677—678
 Petelin Ruža Lucija: 810, 819
 Pirman Lojze: 294, 360
 Podjavoršek Albin: 143
 Ponikvar Ivan: 294, 360
 Popović Miliivoje: 144
 Potokar Tone: 231, 268, 307, 314, 385—386, 451—453, 528, 625, 719, 788, 811
 Poverjeništvu UJU: 40
 Pregelj Ivan: 370
 Primorc in naročnik Ljubljanskega Zvona: 145
 Prudič Lidija: 359
 Prunk Ksenija: 232, 372
 Prunk Ljudmila: 233, 372

 R. C.: Finžgar Franc Saleški
 R. Oton: Rehar Radivoj
 R. S.: 387, 418, 478
 Radetič Ernest: 763
 Rakočević Milan: 522, 719
 Rape Andrej: 368
 Rehar Radivoj: 308, 329, 606, 679, 775—776
 Ribičič Josip: 2, 103, 129, 146—147, 234, 454—455, 680
 -rj-: Žerjav Albert
 Rogl Fran: 148

Roš Fran: 41—42
Rot Slavko: 360
Rožencvet Janez: Vdovič Stanko

s. š. (Slovenec): Škerl Silvester
s. š. (Večernik): 607, 627
S.: Senkovič Matija
S. E.: 456, 480
S. L.: Stare Leo(?)
S. V.: Smolej Viktor
Samec Janko: 523, 528
Schauer Dolfe(?): 388
Schmidt Darko: 305
Senkovič Matija: 149—150, 235—236, 812
Silv., A.: Žerjav Albert
Silvin, A.: Žerjav Albert
Silvin, A. F.: Žerjav Albert
Silvin, Al.: Žerjav Albert
Silvin, Alb.: Žerjav Albert
Silvin, Alb. F.: Žerjav Albert
-ski: 237, 268, 314
Skulj Andrej: 62—63, 129
Slabe Marija: 380
Slokan Jože: Hudales Oskar
Smolej Viktor: 70, 151—152, 177, 186,
238, 268, 309, 314, 339, 347, 389, 625
Stare Leo(?): 239
Sterk Davorin: 153
Supanič Drago: 600, 608, 681—682, 764

(Š.): Šlebinger Janko
Š.: Šlebinger Janko
Š. Š.: 765, 788
Šantavec Viljem: 305
Šifrer Tone: 683
Šilih Gustav: 310, 370, 390
Širok Albert: 101—113, 154—192, 240—
274, 311—347, 391—419, 457—486,
524—553, 609—640, 684—725, 766—
799, 813—821
Škerl Silvester: 193
Škrabec Franc: 360
Škrabec Lojze: 360
Šlebinger Janko: 690, 726—727
Šnuderl Maks: 71
Špoljar Zlatko: 275
Šraj Fani: 360
Štrukelj France: 348

(t. p.): Potokar Tone
T. P.: Potokar Tone
Talpa: Teplj Bogo

Tavčar Ivan: 820
td: Debeljak Tine
Teplj Bogo: 43—44
Tiran Ernest: 349
Tokin Boško: 631, 641
Tratar Marjan: 276
Trojar Božo: 306

-u-: 792, 800
Uprava »Našega roda« in »Mladinske
Matice«: 72
Utva: Prunk Ljudmila

V.: 553 a
V. N.: Novak Vilko
Vandot Josip: 73, 194—195, 178, 247, 277
Vatovec Fran: 622, 642
Vauda Mirko: 350
Vdovič Stanko: 178, 196, 351, 420
Veseli Draga: 360
Veseli Jože: 294, 360
Vidic Slavka: 305
Vidmar Josip: 45, 278
Vidmar Milan: 247
Vilfan Henrik: 728
Vitez Grigor: 643
Vode Angela: 370
Vodnik Dora: 729
Vodnik France: 12—14, 46, 197, 368, 639,
644
Vodušek Božo: 370
Vouk Ivan: 74, 114
Vranc Ernest: 279, 352
Vzgojitelj: 353

Wagner Rudolf: 75

Z. Š.: Špoljar Zlatko
Zor Miroslav: 354—355
Zupanc Lojze: 115, 178, 198—190

-ž-: Gerželj France(?)
Žerjav Albert: 15, 47—48, 76—79, 169,
178, 200—202, 268, 280—282, 314,
356—357, 421, 487, 554—557, 625, 640,
645—650, 719, 730—731, 788
Žgeč Franjo: 49
Žnidaršič Jože: 294, 360
Žnidaršič Marija: 294, 360
Župančič Jože: 358, 422—423, 488, 651—
652, 732, 801

VSEBINA

	Stran
KIČ — POSEBEJ V KNJIGAH ZA OTROKE (Posvetovanje v Mariboru 20. novembra 1986)	
Miran Hladnik: Kaj je to kič?	5
Dragutin Ognjanović: Idejne, etične in estetske korenine kiča	10
Zorica Turjačanin: Kič in književnost za otroke	16
Voja Marjanović: Nekaj zapiskov o kiču in mladinski književnosti	21
Meta Grosman: Nekateri učinki kiča na otroka	25
France Prosnik: Samopozaba in kič	36
Antonija Posilović: Odnos družbe do kiča	40
Neža Maurer: Lahkotna zapeljivost kiča	47
Mirjam Kopše: Obrazci kiča v ilustracijah učbenikov nižje stopnje osnovne šole (pri predmetu Spoznavanje narave in družbe)	53
Matej Rode: Kič in prevajanje	57
IZ RAZPRAVE OB REFERATIH	59
Zusammenfassung	77
 POROČILA	
Levstikove nagrade za leto 1986	79
Kajuhove nagrade za leto 1987	82
 BIBLIOGRAFIJE	
Tatjana Hojan: Bibliografija o delu Mladinske matice (1927—1941)	83

OTROK IN KNJIGA

25

Revijo ureja uredniški odbor

To številko sta uredila Miran Hladnik in Darka Tancer-Kajnih, s sodelovanjem
Alenke Glazer

Opremila Vesna Potokar

Izdali

Pionirska knjižnica Mariborske knjižnice

Pedagoška fakulteta Maribor

Festival Kurirček

Pionirska knjižnica Ljubljana, enota Knjižnice Oton Župančič

Založila Založba Obzorja Maribor

Za založbo mr. Marjan Žnidarič

Natisnilo

ČGP Večer 1988 v Mariboru

Naklada 800 izvodov

Cena številke 5000,— din

ISBN 86-377-0368-2

Po mnenju Republiškega komiteja za kulturo št. 4210-49/86 z dne 15. 8. 1986 je
knjiga oproščena temeljnega in posebnega davka od prometa proizvodov.

Problem kiča v literaturi za otroke in mladino je v tesni zvezi s pesnikovim oziroma pisateljevim podcenjevanjem mladega bralca kot človeka in kot literarnega konzumenta.

Andrej Brvar

Pri težavnem in delikatnem odločanju, kaj sodi v kič, je med drugim bistveno tudi vprašanje svežine oziroma izrabljenosti literarnih postopkov.

Boris A. Novak

Program založbe je potemtakem predvsem vprašanje njene kulturne, gospodarske in še kakšne usmerjenosti ter hkrati znanja, sposobnosti in volje oblikovalcev in uresničevalcev tega programa, torej urednikov in njihovih sodelavcev.

Iztok Ilich

Kot odrasli se čutim poklicanega, da potomstvu dam najboljše, kar je možno. Otroku dam knjigo z nekim določenim namenom, ne pa samo zato, ker otrok knjigo potrebuje. Zato si pač želim priti na jasno s kriteriji kiča.

Borut Stražar

Če analiziramo mišljenje otroka v obdobju od treh do petih let, bomo prišli do kiča v pravem pomenu besede. Lahko smo prepričani, da bo otrok v tej starosti od dveh slikanic izbral bolj kičasto. Zakonitost razvoja tega otroka je, da rabi intenzivne, močne dražljaje.

Ljubica Marjanovič Umek

Kakšna je razlika med kičem in dobro knjigo skozi finančne oči? Kičaste so navadno cenejše: ali je potem bolje nobene knjige kot pa kič?

Silva Novljan-Trošt

Šolskemu otroku dan za dnem ob vsej paleti šolskih ved ponujamo en sam kič. Poglejte naše šolske čitanke in videli boste, da ta ideologija, vsakič drugačna, nenehno izrablja bralca.

Jože Snoj

